



ဝေပွလမ်းတရားစဉ်

နံနက်ခင်း ဓမ္မအလင်းတန်းများ

အပိုင်း (၂)

ဒေါက်တာစိုးလွင် (မန္တလေး)

“ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ”

ဝေပွလမ်း ဝိပဿနာသင်တန်း

(၁)

“နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ”
ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ မိဘ၊ ဆရာတို့အား ဤဓမ္မစာစုဖြင့်
ရိုသေစွာ ကန်တော့ပါ၏။

နံ နက်ခင်း
ဓမ္မအလင်းတန်းများ
အပိုင်း (၂)

ဒေါက်တာစိုးလွင် (မန္တလေး)

‘ဝိသုဒ္ဓိမဂ်’
ဓမ္မလမ်း-ဝိပဿနာအဖွဲ့က
စုစည်းတင်ပြပါသည်။

(၂)

မာတိကာ

စာအုပ်နိဒါန်း	- ၃
၁။ ပညတ် ပရမတ် တွဲစပ်သိပါ (၁. ၁. ၂၀၁၄)	- ၆
၂။ ဒိဋ္ဌိနှင့်မောဟ (၇. ၁. ၂၀၁၄)	-၁၄
၃။ သတိနှင့်ပညာ (၈. ၁. ၂၀၁၄)	-၂၀
၄။ လက္ခဏာနှင့်ဓာတ် (၁၄. ၁. ၂၀၁၄)	-၃၂
၅။ လက္ခဏာနှင့်ပရမတ် (၁၇. ၁. ၂၀၁၄)	-၄၃
၆။ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်နာမ်နှင့်ဝိညာဏ် (၂၀. ၁. ၂၀၁၄)	-၅၃
၇။ ဝိညာဏ်သိ (၂၄. ၁. ၂၀၁၄)	-၆၁
၈။ ဝဋ်သုံးပါး (၆. ၂. ၂၀၁၄)	-၆၇
၉။ အနုသယကိလေသာ(ဝဋ်မြစ်) (၂၇. ၃. ၂၀၁၄)	-၇၄
၁၀။ အနုသယကိလေသာ (၂၁-၄-၂၀၁၄)	-၇၈
၁၁။ သဘာဝလက္ခဏာနှင့်ဓာတ် (၂၂-၄-၂၀၁၄)	-၈၉
၁၂။ ပစ္စုပ္ပန်နှင့်ရုပ်နာမ် (၂၅. ၂. ၂၀၁၄)	-၁၀၂
၁၃။ ရုပ်နှင့်နာမ်၊ ကံနှင့်ဉာဏ် (၂၆. ၂. ၂၀၁၄)	-၁၀၉
၁၄။ သဘောခန္ဓာ (၂၇. ၂. ၂၀၁၄)	-၁၂၂
၁၅။ ပညတ်နှင့်ပရမတ် နှစ်ခုတွဲစပ် (၂၈. ၂. ၂၀၁၄)	-၁၃၀
၁၆။ ကိလေသာ၊ ခန္ဓာ၊ နိဗ္ဗာန် (၅-၃-၂၀၁၄)	-၁၄၃
၁၇။ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိ (၆-၃-၂၀၁၄)	-၁၅၅
၁၈။ နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာ (၁၁-၃-၂၀၁၄)	-၁၆၄
၁၉။ ခန္ဓာမှာခြံရံသော ကိလေသာ (၁၃-၃-၂၀၁၄)	-၁၇၃
၂၀။ နိစ္စသညာမှ အနိစ္စသညာသို့ (၁၄-၃-၂၀၁၄)	-၁၈၅

စာအုပ်ဒီဒါန်း

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး သံဃနာယကဥက္ကဋ္ဌ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက် ပါဠိဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သြဝါဒကိုခံယူကာ ဒေါက်တာ ဦးစိုးလွင်သည် ‘ဝိသုဒ္ဓိမဂ်’ ဓမ္မလမ်း ဝိပဿနာအဖွဲ့ကို ဦးဆောင် ဖွဲ့စည်းပြီး နန်းရှေ့ ၆၂-လမ်း တကောင်းကျောင်းတိုက်တွင် နံနက်ခင်း တရားသင် တရားထိုင်အချိန်များတွင် စာပေမတတ်ကျွမ်းသော သာမန်လူတို့ နားလည်စေရန်အတွက် ဝိပဿနာနှင့်ပတ်သက်သည့် သဘာဝဓမ္မတို့ကို ပြောဆိုဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၁ခုနှစ် ဇူလိုင်လမှစ၍ မန္တလေးမြို့ တကောင်းကျောင်းတိုက် ဓမ္မာရုံကြီးတွင် တနင်္လာနေ့မှ သောကြာနေ့အထိ နံနက် ၆:၃၀-နာရီမှ ၈:၀၀-နာရီခန့်အထိ တရားသင် တရားထိုင် တရားအလုပ် အားထုတ် ကြရပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ တရားသင် တရားထိုင် တရားအားထုတ်ချိန်တွင် ဒေါက်တာ ဦးစိုးလွင်သည် မိမိသိမြင်ခဲ့သော တရားဓမ္မသဘာဝများကို

(၄)

နေ့စဉ် မိနစ်၃၀မှ ၄၅ မိနစ်ခန့် ဆွေးနွေးပြောကြားပေးပါသည်။
ထိုသို့ ဆွေးနွေး ပြောကြားပေးသော တရားဓမ္မသဘာဝများကို
မင်းကွန်း ဆရာတော်ကြီး၊ စွန်းလွန်းဆရာတော်ကြီး၊ ဝေဘူဆရာ
တော်ကြီး၊ မိုးကုတ်ဆရာတော်ကြီး၊ မဟာစည်ဆရာတော်ကြီး၊
တောင်မြို့ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ကြီး၊ ပခုက္ကူဆရာတော်ကြီး
(အနိစ္စဆရာတော်)၊ ဖားအောက်တောရ ဆရာတော်ကြီးတို့၏တရား
တော်များ၊ လယ်တီ ဆရာတော်ကြီး၏ ဒီပနီပေါင်းချုပ်များ၊ ဝိသုဒ္ဓိ
မဂ်ကျမ်း၊ ဘုရားရှင်ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်
ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော် (မြန်မာပြန်)နှင့် ဆရာကြီးဦးရွှေအောင်
တို့၏ တရားများမှ ဓမ္မသဘာဝများနှင့် တိုက်ဆိုင်နှိုးနှောကာ မိမိသိရှိ
ကျင့်ကြံပွားများနေသလို ဓမ္မမိတ်ဆွေများကိုလည်း သိရှိကျင့်ကြံ
ပွားများစေလိုသော စေတနာ၊ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယကြီးစွာဖြင့် ၄-နှစ်ကျော်
၅-နှစ်တာကာလတိုင်အောင် စဉ်ဆက်မပြတ် ဆွေးနွေး ပြောကြား
ပေးနေပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ တရားဓမ္မများကို ‘ဝိသုဒ္ဓိမဂ်’ ဓမ္မလမ်း
ဝိပဿနာအဖွဲ့သူ အဖွဲ့သားများက ကောင်းနိုးရာရာတို့ကို စုစည်း
တည်းဖြတ်လျက် ၂၀၁၃-ခုနှစ်ထိတရားများကို ‘နံနက်ခင်း ဓမ္မ
အလင်းတန်းများ’ စာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ယခုတစ်ဖန် ၂၀၁၄-ခုနှစ်အတွင်း ဆွေးနွေး ပြောကြား
ခဲ့သော တရားများကို ‘ဝိသုဒ္ဓိမဂ်’ ဓမ္မလမ်း ဝိပဿနာအဖွဲ့မှ
ဦးသောင်းဝင်း(ရဲမွန်တောင်)က သိသင့်သိထိုက်သော တရား
များကို ရွေးချယ်ကာ သဒ္ဓါ စေတနာ ဝီရိယကြီးစွာဖြင့် အသံမှတစ်ဆင့်
လက်ရေးဖြင့် ကူးယူခြင်း၊ ကွန်ပျူတာ စာစီအပ်နှံခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ခါ။

(၅)

ကျွန်တော် ဒေါက်တာသက်လွင်မှ တည်းဖြတ်ပြီး မူရင်း တရားအပုဒ် ၆၀ စာမျက်နှာ ၁၀၀၀ ကျော်မှ စာမျက်နှာ ၆၅၀ ခန့်ထိ တည်းဖြတ် ထားသည့် အထဲမှ တရားအပုဒ် ၂၀ ကို ရွေးချယ် တည်းဖြတ် ပြင်ဆင်ကာ ‘နံနက်ခင်း ဓမ္မအလင်းတန်းများ’ အပိုင်း(၂)အဖြစ် ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အချိန်တိုအတွင်း တည်းဖြတ်ပြင်ဆင်ရပါသဖြင့် ဖတ်ရှုကြရာတွင် အဆင်မပြေမှုများ၊ အမှားအယွင်း တွေ့ရှိကြပါက တည်းဖြတ်သူ၏ မကျွမ်းကျင်မှုအဖြစ် နားလည်ပေးကြပါရန်နှင့် ကရုဏာရှေ့ထား ပြင်ဆင်ပေးကြပါရန် လေးစားစွာဖြင့် တောင်းပန် အပ်ပါသည်။

ဒေါက်တာသက်လွင်

‘ဝိသုဒ္ဓိမဂ်’

ဓမ္မလမ်း ဝိပဿနာအဖွဲ့ (မန္တလေး)

၁။ ပညတ် ပရမတ် တွစပ်အိပါ

(၁.၁.၂၀၁၄)

ဒီနေ့ ၁ရက် ၁လ ၂၀၁၄-ခုနှစ်ဆိုတော့ နှစ်သစ်ရောက်ပြီပေါ့။
'လ'တိုင်းလည်း (၁)ရက်ကစတာပဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ(၁)ရက်တွေက
သိပ်မထူးသလိုပဲ။ နှစ်သစ်စပြီဆိုရင် နှစ်သစ် (၁)ရက်ကျ
တော်တော် ထူးခြားတယ်လို့ လူတွေကယူဆကြတယ်။ **happy
new year** တွေ ဖြစ်ကုန်တာပေါ့။ အမှန်တော့ တစ်ရက်ပြီးတစ်ရက်
ဖြစ်နေတာ မထူးပါဘူး။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဒေသနာကို အနှစ်ချုပ်မယ်ဆိုရင် သမုဒယ
ဆိုတဲ့ ကိလေသာပယ်ဖို့သာ အဓိကပါ။ ကျွန်တော်တို့မှာ သမုဒယ
ကြောင့် ဒုက္ခရောက်နေတာ။ ဒုက္ခကို ဘယ်သူမှမလိုချင်ဘူး။
သတ္တဝါတိုင်း ချမ်းသာကို နှစ်သက်တောင့်တကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒုက္ခ
ဘာကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ ဒုက္ခရဲ့အရင်းမြစ်ကိုတော့ မရှာတတ်ဘူး။

သမုဒယဆိုတဲ့ တဏှာ၊ လောဘ၊ ဥပါဒါန်စတဲ့ ကိလေသာ
တွေကြောင့် ဒုက္ခတွေ ရောက်နေကြတာ၊ မြတ်စွာဘုရားက အရင်း
အမြစ်ကို မြင်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက သတ္တဝါတွေ ချမ်းသာစစ်

(၇)

ချမ်းသာမှုကို ရဖို့အတွက် လေးသင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်း ရှာဖွေခဲ့ရတယ်။ သမုဒယဆိုတဲ့ တဏှာ လောဘတွေ ကိလေသာတွေကြောင့် ဒုက္ခဖြစ်တာကို တွေ့သွားတာပါ။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ဗောဓိပင်နဲ့ ရွှေပလ္လင်မှာ အနေကဇာတိ သံသာရုံ ဥဒါန်းကျူးရတာ။ တဏှာလက်သမားတွေပြီ။ ငါ့ခန္ဓာအိမ်ကို ဆောက်စရာ မလိုတော့ဘူး။ အရင်တုန်းကတော့ မင်းကို ငါမမြင်လို့ မင်းဆောက်တိုင်း ငါ့ဘဝခန္ဓာအိမ်တွေ တစ်ဘဝပြီးတစ်ဘဝ ရနေတာ။ ဒီတဏှာလက်သမား၊ ကိလေသာအရင်းမြစ်ကိုမြင်လို့ ဥဒါန်းကျူးရတာ။ ကိလေသာကို တွေ့ဖို့မြင်ဖို့က သိပ်အရေးကြီးပါတယ်။

ကိလေသာကိုသိဖို့ ကိုယ့်မှာဘယ်လိုမျိုးဖြစ်ရင် ကိလေသာဆိုတာ ကျွန်တော်တို့က မသိဘူး။ ကိုယ့်ပြဿနာရဲ့ အရင်းမြစ်ကို မမြင်ဘူး။ **happy new year** ဆိုပြီး နှစ်သစ်ကို စွဲနေကြတာ။ အမှန်က တစ်ရက်ပြီးတစ်ရက်သွားနေတဲ့ ကိစ္စတွေပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီရက်ကျမှ ဥပါဒါန်ကပ်သွားတာ ကျန်တဲ့ရက်နဲ့ မတူဘူး။ ဥပါဒါန်ကို စတင်မြင်အောင် ကြည့်ရမယ်၊ အယူမှားတွေ အစွဲမှားတွေ ရှိနေတာကို မြင်အောင်ကြည့်ရမယ်။

နှစ်သစ်လို့သိဖို့ရာက ပြက္ခဒိန်ကြည့်ရတယ်။ ပြက္ခဒိန်ကြည့်လိုက်ရင် မျက်စိမှာ မြင်စိတ်ပေါ်ပြီး မြင်စိတ်က အဆင်းကိုပဲသိတော့၊ နာမ်ရုပ်ပဲ ပေါ်တာပေါ့။ ပြက္ခဒိန်ကို မျက်စိလွှဲလိုက်တာနဲ့ အဲဒီရုပ်နာမ် မရှိတော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီနာမ်ရုပ် ချုပ်သွားတယ်လို့ မသိဘူး။ မသိတော့ အဲဒီနာမ်ရုပ်ကြီးကို မြဲတဲ့အနေနဲ့ ဘယ်လိုယူလိုက်သလဲ ဆိုရင်၊ ဒီနေ့ နှစ်သစ်ပဲဆိုတော့၊ ဒီနေ့ တစ်နေ့လုံး နှစ်သစ်အနေနဲ့ မြဲနေပြီ။ နှစ်သစ်ဆိုတော့လဲ အနှစ်သာရက ရှိနေတာ။ အဲဒါ နိစ္စ၊ အတ္တ

(၈)

ယူလိုက်ပြီ၊ မြဲတာက နိစ္စ၊ အနှစ်သာရလေး ရှိနေတာက အတ္တ။

တစ်ယောက်ယောက်ကလာပြီး ဒီနေ့ နှစ်သစ် **happy new year** လို့ ပြောလိုက်ရင် ကြားတာက သောတဝိညာဏ်နဲ့ သောတဝိညာဏ်ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ အသံဆိုတော့ နာမ်ရုပ်ပဲ ပေါ်တာပဲ။ နာမ်ရုပ် ပေါ်ပြီး ချုပ်ပျောက်သွားတယ်လို့မသိဘူး။ သူပါ **happy new year** လုပ်ရ တာပဲ။ နိစ္စ၊ အတ္တ အယူဖြစ်သွားပြီ။ နားမှာ မျက်စိမှာတော့ အနိစ္စ၊ အနတ္တပဲ။ ဒါပေမဲ့ မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်မှာ သတိလဲမရှိ လိုက်ရော နိစ္စ၊ အတ္တနဲ့ယူပြီးတော့ တစ်နေ့လုံး **happy new year** လုပ်နေရတော့တာပဲ။ မနောမှာ နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခအယူရှိနေတယ်။

happy new year ဆိုတာ ဇန္တဝါရီလ (၁)ရက်နေ့ကိုယူ တာ။ နေ့ဆိုတာ ကာလပါပဲ၊ ကာလဆိုတာ ပညတ်၊ ပညတ်က ဓမ္မာရုံမှာပေါ်တာ။ **happy new year**က ဓမ္မာရုံ၊ သိတာက မနော။ မျက်စိက ဘာ **happy new year** မှ မသိဘူး။ လင်းတာတွေ မှောင်တာတွေ အရောင် တွေပဲသိတာ။ နားကလည်း **happy new year** လို့လည်း မသိဘူး၊ အသံတွေ ကြားနေတာပဲ၊ အသံကလွဲပြီး ဘာမှ ရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ **happy new year** က မနောနဲ့ဓမ္မာရုံမှာ ဖြစ်နေတာ။

ပြက္ခဒိန်ကြည့်ရင်လဲ အဆင်းတွေ၊ စာတွေပဲ တွေ့တာလေ။ နေ့တွေ ညတွေတောင် တွေ့တာမဟုတ်ဘူး။ လင်းရင်နေ၊ မှောင်ရင် ည၊ ပရမတ်ရဲ့သဘောကို ပညတ်နဲ့တွဲပြီး စဉ်းစားတတ်ရမယ်။ နေထွက်ရင် သစ်ပင်ရိပ်ကလေးတွေ ကျတယ်။ သမုတိနယ်ကတော့ ဒါကအရိပ်၊ ဟိုဘက်က နေရောင်။ ပရမတ်နယ်မှာတော့ ဝိညာဏ် ရှုထောင့်က ကြည့်ရင် အရောင်မတူတာဘဲရှိတယ်။ နေရောင်နဲ့ သစ်ပင်ရိပ်ဆိုတာက မြင်ရင် အရောင်ပဲ မတူတာ။ ကာယဝိညာဏ်နဲ့

(၉)

ဆိုရင် နေရောင်ကပူတယ်။ အရိပ်က အေးတာပဲ။ ပရမတ်မှာ ပူတာ အေးတာပဲ ကွာတယ်၊ နေပူတာလည်း မရှိဘူး၊ သစ်ပင်ရိပ်လည်း မရှိဘူး။ နေ့တွေ ညတွေဆိုတာလဲ ကိုယ့်ထဲမှာဖြစ်နေတဲ့ ပညတ် တွေပါပဲ၊ တကယ့်အရှိတရား မဟုတ်ပါဘူး။

happy new year ဆိုတာ တကယ့်အရှိတရားတွေ မဟုတ် ပါဘူး၊ လောကသတ်မှတ်ထားတဲ့ ပညတ်ပါပဲ။ သတ်မှတ်ချက် တွေက အရှိတရားမဟုတ်ဘူး၊ ပညတ်တွေပဲ။ သတ်မှတ်ထားတဲ့ ပညတ်ကို ပညတ်လို့မသိဘူး၊ တကယ်လို့ ထင်နေတာ။ တကယ်ရှိတဲ့ ပရမတ်က တော့ မြင်ရင်အဆင်း၊ ကြားရင်အသံပဲ၊ နံရင်အနံ့၊ စားရင် အရသာ၊ ထိရင် အထိအတွေ့၊ တွေးရင်သဘောတရားပဲ တကယ် ရှိတာ။ မြင်ရင် အဆင်းဆိုတာလည်း နာမ်ရုပ်ပဲ၊ ကြားရင် အသံဆို တာလည်း နာမ်ရုပ်ပဲ၊ ဒီ(၆)မျိုးစလုံးက နာမ်ရုပ်ချည်းပဲ။ နာမ်ရုပ် ကသာတကယ်ရှိတယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၊ happy new year တို့ကတော့ တကယ် မရှိပါဘူး။

မရှိ ပညတ်၊ အရှိ ပရမတ်လို့ ဆိုပါတယ်။ နာမ်ရုပ်က ပရမတ်။ လတွေ နှစ်တွေ happy new yearတွေက နာမည်ပေးထား တာပါ။ နာမည်ပေးထားပေမဲ့ ဒီလိုတော့ပေးလို့မရဘူး။ ဥပမာ- ကလေးမွေးမှ နာမည်ပေးလို့ ရတာလေ၊ ကိုယ်ဝန်တောင်မရှိဘဲနဲ့ နာမည်ပေးချင်လို့ ရှိရင် ရယ်စရာကြီး ဖြစ်နေမှာပေါ့။ နာမည်ပေး ချင်ရင် အနည်းဆုံးတော့ ဗိုက်ထဲမှာကလေး ရှိရဦးမယ်။ အဲဒီ ကလေးကို ရည်မှန်းပြီးမှ နာမည် ပေးရမယ်၊ အရှိတရား တစ်ခုကို ယူပြီးတော့မှ နာမည်ပေးရမယ်။ ဘာမှမရှိတာကြီးတော့ နာမည်ပေးလို့ မရဘူး၊ အရှိတရားကို နာမည် ပေးရမယ်။ အရှိတရားကလည်း နာမ်ရုပ်က

လွဲပြီး ဘာမှမရှိဘူး။ နာမ်ရုပ်တွေကို နာမည်ပေးမှာ။ နာမ်ရုပ်တွေကို နာမည်ပေးထားတယ်လို့မသိဘူး။ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့နာမည်တွေကိုပဲ အရှိယူလိုက်တာ။ သူ့နောက်ကွယ်က နာမ်ရုပ်ကို မမြင်တော့ဘူး။

ဥပမာ ရပ်ကွက်ထဲမှာ ငှက်ဖျားဖြစ်တယ်ဆိုရင် အဲဒါစမ်းရေ တွေချိုးလို့၊ ငှက်ပြောသီးစားခဲ့လို့၊ ရေစိမ်းတွေ သောက်ခဲ့လို့ ဒီလို ပြောကြတယ်။ သူတို့က အမှန်မှ မသိတာ။ အမှန်မသိတော့ ကိုယ်ထင်ရာတွေ ကိုယ်ပြောကြတာပဲ။ အမှန်သိတဲ့သူကတော့ သွေးတွေဖောက်စစ်တော့ ငှက်ဖျားပိုး တွေတာပေါ့။ အဲဒီလိုပဲ သာမန် မသိတဲ့ လူကတော့ ယောက်ျား မိန်းမတွေ **happy new year**တွေ တကယ်ရှိတယ် ထင်တာ။ တစ်ခါမှလဲ ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာ မကြည့်ဖူးဘူး။ ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာ ကြည့်ဖူးတဲ့သူကတော့ နာမ်ရုပ်တွေကလွဲပြီး ဘာမှ မရှိဘူး။ နာမ်ရုပ်တွေကိုပဲ နာမည်ပေးထားတာပါ။

ဥပမာ-လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက အိုးဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန် ပဲရတယ်။ ဘာနဲ့လုပ်လဲဆိုရင် မြေနဲ့လုပ်တာကို အိုးလို့ နာမည်ပေး ထားတာ၊ ဒါပေမဲ့ အိုးကိုတကယ်ရှိတယ် ထင်တာ၊ အိုးက တကယ် ရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ မြေက တကယ်ရှိတာ။ ဒါပေမဲ့ မြေကို တကယ် ရှိတယ် မထင်ပဲ အိုးကို တကယ်အရှိထင်တာ။ အိုးကနာမည်ပဲ **label**ပဲ။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ယောက်ျားမိန်းမတွေကလဲ မရှိတရားတွေပဲ **label** ပဲ။ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိ၊ အတွေးတွေက တကယ် ရှိတယ်။ ပြက္ခဒိန် သွားကြည့်ရင် ဇန်နဝါရီ(၁)ရက်က အဆင်း၊ အရောင်ပဲ၊ နောက်ကစက္ကူကို ကိုင်ကြည့်ရင် ပထဝီ မာတာ တွေမှာပဲ။ ဒါတွေကတော့ တကယ်ရှိတယ်၊ နာမည်တွေကတော့ တကယ်မရှိဘူး။ နောက်ကွယ်က ရုပ်နာမ်ကတော့ တကယ်ရှိတယ်။

ဒီလိုပဲ အိုးဆိုတာ တကယ်မရှိဘူး၊ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့အမည်ပဲ ရတယ်။ မြေကသာ တကယ်ရှိတာ။ မြေကတော့ ဖောက်ပြန်နေတာပဲ၊ နေပူထဲထားကြည့် ပူလာမှာပဲ။ ပူလာတယ်ဆိုတာ တေဇောတွေ ပြောင်းနေတာ။ အရိပ်ထဲထားကြည့် အေးသွားမှာ။ မြေလို့ပြောတဲ့ ဓာတ်ကြီးလေးပါးမှာတော့ အမြဲပြောင်းလဲနေတာပဲ။ အနိစ္စပဲ။ သူ့သဘောသူဆောင်ပြီး ပြောင်းနေလို့လည်း အနတ္တပဲ။ ကျွန်တော်တို့ စိတ်ထဲမှာ ယူထားတဲ့အိုးကတော့ ဘာမှ မပြောင်းဘူး၊ တကယ် တော့ အိုးဆိုတာ တကယ်မရှိဘူး။ မြေဆိုတဲ့ ဓာတ်ကြီးလေးပါး ရုပ်တရားကို မြဲတဲ့အနေနဲ့ယူထားလို့ အိုးကို တကယ်ရှိတယ် ထင်သွား တာ။ ရုပ်တရား ကတော့ တကယ်ရှိတယ်။

အဲဒီအတိုင်းပဲ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိတွေ့ကို စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်တွေနဲ့သိကြတာ။ မြင်လိုက် ကြားလိုက်ရင် နာမ်ရုပ် တွေချည်း ပေါ်နေတာ။ တကယ်ကလည်း နာမ်ရုပ်တွေပဲရှိတာကိုး၊ အဲဒီနာမ်ရုပ် တွေကို မြဲတဲ့နိစ္စ၊ အနှစ်သာရရှိတဲ့ အတ္တအနေနဲ့ယူ လိုက်လို့ နာမည်ပေးထားတာတွေကို အရှိလို့ ထင်သွားတာ။

နာမ်ရုပ်တွေပေါ်မှာ နိစ္စ၊ အတ္တဆိုတဲ့ ကိလေသာဝင်တာကို အနိစ္စ၊ အနတ္တလုပ်လိုက်ရင် ဝိပဿနာထိုက်တာပဲ။ သမုတိနဲ့ ပရမတ်ကို စပ်သိရမယ်။ သမုတိနဲ့ပရမတ်ကို စပ်သိမှလဲ သမုတိ နယ်မှာ နောက်ကွယ်က ပရမတ်ကို မြင်သွားမှာ။ သမုတိနဲ့ပရမတ် စပ်မသိတဲ့အတွက် သမုတိနယ်လည်းရောက်ရော နောက်ကွယ်က ပရမတ်တွေကို ဘယ်လိုနှလုံးသွင်းရမယ်ဆိုတာ မသိတော့ဘူး။ နေရတာက သမုတိမှာ နေရတာ။ သမုတိနယ်မှာနေပေမဲ့ နောက်ကွယ်က

ပရမတ်တရားတွေကို မြင်လာတယ်။

တကယ်ရှိတာက နာမ်ရုပ်ပဲလို့ ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာ ပိုင်ပိုင် နိုင်နိုင် သိမ်းဆည်းတတ်ဖို့ လိုတယ်။ ပညတ် ပရမတ်ကို ဆက်စပ်ပြီး နောက်ကွယ်က နာမ်ရုပ်သဘောတွေကို ကိုယ့်ရဲ့ဉာဏ်ထဲမှာ နှလုံး သွင်းကြည့်တတ်ရမယ်။ အဲဒီကျမှ နာမ်ရုပ်ရောက်လိုက်၊ ဥပါဒါန် ဖြစ်လိုက်ဖြစ်ပေမဲ့ ဝိပဿနာဆိုတာလည်း အဲဒီ (၂) ခုရှုရတာပါပဲ။ လောကီမှာ နာမ်ရုပ်(ဒုက္ခ)နဲ့ ဥပါဒါန်(သမုဒယ)ပဲ ဖြစ်နေတာပါ။ ကိုယ်နှလုံးသွင်းတဲ့ သတိနဲ့ပညာကတော့ (မဂ္ဂ)ပေါ့။

လူ့လောကမှာလဲ ကိလေသာတွေက တဖက်က၊ နာမ်ရုပ်က တဖက် ဒီ(၂)ခုပဲသွားနေကြတာပဲ။ ပညတ်တွေကို တကယ်အရှိ ထင် လိုက်တာနဲ့ ပညတ်စွဲ ကိလေသာပါသွားပြီ။ အရင်ကတော့ တိုက်တွေ ကားတွေ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေကို တကယ်ရှိတယ်လို့ထင်တာကို ကိလေသာလို့မသိဘူး။ ကိလေသာဆိုတာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေက အကြမ်းစားတွေ။ အကြမ်းစားဆိုတာက ကာယကံ၊ ဝစီကံနဲ့ ဖြစ်တဲ့ကိလေသာ၊ မနောကံနဲ့ထကြွတဲ့ကိလေသာကိုမှ ကိလေသာလို့ သိတာကိုး။ ဝိပဿနာဆိုတာက အနုသယကိလေသာကို ပယ်ရမှာ။

ဒီကိလေသာ(၃)မျိုးကို ဉာဏ်မှာ ပိုင်ခြားသိရမယ်။ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟက စိတ်ထဲမှာလည်းဖြစ်တယ်၊ နှုတ်နဲ့လည်း ပြောမိမယ်၊ ကိုယ်နဲ့ လည်း လုပ်ဖြစ်မယ်။ ဒါတော့နားလည်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အနုသယကိလေသာ ဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို နိစ္စ၊ အတ္တနဲ့ယူလိုက်တဲ့ ကိလေသာကို မသိဘူး။ ရုပ်နာမ်တွေကို နိစ္စ၊ အတ္တနဲ့ယူလို့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကို တကယ်အရှိ ထင်သွားတာပဲ။

ပညတ်ပရမတ် ဆက်စပ်သိရတာ ခက်ပါတယ်။ ရုပ်နာမ်တွေကို

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ရှုဆိုပေမဲ့ သမုတိနယ်လည်းပြန်ရောက်ရော
တိုက်တွေ ကားတွေ ယောက်ျားတွေ မိန်းမတွေ တကယ်ရှိနေပြန်ရော။
ပညတ်ပရမတ်ကို ဘယ်လို ဆက်စပ်ယူသွားမှန်း မသိဘူး။

အဲဒီကိလေသာကလဲ စိတ်မှာ စွဲနေမှန်း မသိအောင်ကို
စွဲနေတာ။ စွဲတာက ဒိဋ္ဌိနဲ့ ပြင်းစွာစွဲလမ်းနေတာ။ အနိစ္စကို နိစ္စလို့
အယူမှားတာကို ဒိဋ္ဌိ။ အနတ္တကို အတ္တလို့ အယူမှားတာကို ဒိဋ္ဌိ။
ဒုက္ခကို သုခလို့အယူမှားတာကို ဒိဋ္ဌိလို့ခေါ်တယ်။ ရုပ်တွေနာမ်
တွေက အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတွေ။ အဲဒါကို နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တလို့
ပြင်းစွာ စွဲယူလိုက်တာနဲ့ ဒိဋ္ဌိဖြစ်သွားတာ။

သမုတိမှာက အဲဒီ ရုပ်နာမ်တွေကို ခွေးတို့၊ လူတို့၊ နတ်တို့၊
ဗြဟ္မာတို့ နာမည်တွေပေးထားတာ။ ရုပ်တွေကိုလည်း သစ်ပင်တွေ၊
တိုက်တွေ ကားတွေလို့ နာမည်ပေးထားတာ။ သူတို့ရဲ့နောက်ကွယ်မှာ
အရှိတရားတွေရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ နာမည်ကို တကယ်
အရှိထင်ပြီး ရုပ်နာမ်အပေါ်ကို မြဲတဲ့နိစ္စ၊ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရရှိတဲ့
အတ္တအနေနဲ့ ယူလိုက်တာပါပဲ။

ငါဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ငါလို့ယူလိုက်တာက ရုပ်နာမ်ကို
နိစ္စ၊ အတ္တနဲ့ယူလိုက်တာပဲ။ အဲဒါကို ဒိဋ္ဌိလို့ခေါ်တာ။ သမုတိနယ်က
ငါလို့ ပြောလိုက်ရင် ဒိဋ္ဌိလို့ ပြောတယ်။ ရုပ်တွေနာမ်တွေကို အနိစ္စ၊
အနတ္တ မြင်မှ ဒိဋ္ဌိ ပြုတ်မှာ။ ရုပ်တွေနာမ်တွေကို အောက်မေ့နိုင်တဲ့
သတိက ရုပ်နာမ်တွေရဲ့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာတွေကိုမြင်နိုင်တဲ့
သတိအထိ တက်လှမ်းနိုင်မှ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ တဒင်္ဂပြုတ်ပြီး မဂ်ဉာဏ်
နဲ့မှ ဒိဋ္ဌိက အပြီးပြုတ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

၂။ ဒိဋ္ဌိနဲ့ မောဟ

(၇.၁.၂၀၁၄)

တရားအားထုတ်ကြတယ်ဆိုတာ ရုပ်နဲ့နာမ်ကလွဲပြီး ဘာမှ မရှိဘူးလို့ သဘာဝတစ်ခုကို ထိုးထွင်းပြီးသိအောင် အားထုတ် တာပါ။ အခြေခံဖြစ်တဲ့ သတိ ဝီရိယ သမာဓိတွေ အားကောင်းအောင် အရင် လုပ်ပြီးတော့ ရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေကို ထိုးထွင်းမြင်အောင် ကြည့်တာပါပဲ။ သတိ ဝီရိယ သမာဓိအားကောင်းနေလို့ရှိရင် ကိလေသာအာရုံတွေ အားနည်းပြီး ရုပ်နာမ်သဘောတွေဟာ ဆင်ခြင်လိုက်တိုင်းမှာ ဉာဏ်မှာ ထင်ရှားလာပါတယ်။ ဘာဝနာ အစွမ်းနဲ့မသိတော့ ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာ မထင်ရှားသေးဘူး။ ဆုံးဖြတ် ချက်တစ်ခု ကျနိုင်လောက်သည်အထိ မထင်ရှားသေးတာပါ။ သညာ အစွမ်းနဲ့ဆိုတော့ သူသိငါသိလို့ ဖြစ်နေတာပါ။

ဒါကြောင့်မို့ တရားအားထုတ်ကြတဲ့အခါ ပထမတော့ သင် တာ လောက်ပဲသိတာ။ တကယ်အားထုတ်လာတဲ့အခါမှာ ဘာဝနာ အစွမ်း လည်းရရော သင်ထားတာတွေကို ကိုယ်တိုင်မြင်လာတယ်။ ကိုယ့်ထဲမှာ သဒ္ဓါတရားလည်း တက်လာတာပေါ့။ သဒ္ဓါတရားတွေ

(၁၅)

တက်လာတော့ သူများကိုလည်း တရားအားထုတ်ဖို့ တိုက်တွန်း
လာတာပေါ့။ သတိ ဝီရိယ သမာဓိစွမ်းအားကောင်းလာရင် အဲဒီလို
တရားလေးနဲ့ နေရတာသဘော ကျလာတယ်။ ဓမ္မနဲ့ပျော်မွေ့နိုင်
လာတယ်။ ဝင်လေထွက်လေနဲ့နေရတာလေးက ကိုယ့်အတွက်
ပျော်မွေ့ဖွယ်ဖြစ်လာတယ်။

လောကမှာပျော်စရာဆိုတာ တဏှာရဲ့သဘောနဲ့ ပျော်ချင်
တယ်။ တဏှာက တောင့်တတာတွေကိုပဲ လိုက်ရှာရတယ်ပေါ့။
ဓမ္မဆိုတဲ့ ဝင်လေထွက်လေမှာ ပျော်မွေ့လာလို့ရှိရင် ဘယ်မှရှာစရာ
မလိုတော့ဘူး။ ပျင်းစရာလည်း မလိုတော့ဘူး။ ပျော်မွေ့ဖွယ်ရာက
အပြင်ရှာရတာ ပင်ပန်းတယ်လေ။ ကိုယ့်ခန္ဓာမှာ ပျော်မွေ့ဖွယ် တွေ့လာ
လို့ရှိရင် မပင်ပန်း တော့ဘူးပေါ့။

မောဟ ဆိုတာကတော့ ကိလေသာဘက်က ပြောရင်တော့
လောဘ ဒေါသ မောဟ ဒီလိုပြောပါတယ်။ ဒါကိလေသာရှုထောင့်က
ပြောတာ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ရှုထောင့်ကပြောရင်တော့ အဝိဇ္ဇာနဲ့ တဏှာက
မူလနှစ်ပါးပဲ။

‘တစ်’လို့ ကြားလိုက်လို့ရှိရင် သောတဝိညာဏ်မှာ တစ်ဆိုတဲ့
အသံအစဉ်တွေဟာ တစ်သံပြီးတစ်သံ အစားထိုးနေတဲ့ မမြဲတဲ့သဘော
အနိစ္စ။ ပြီးတာနဲ့ ချုပ်ပျောက်သွားတော့ အခိုင်အမာအနှစ်သာရ
မရှိတဲ့ အနတ္တ။ အဲဒီလိုသိဖို့ဆိုတာ သောတဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်မှာ သတိ
ရှိရမယ်။ သတိ မရှိလိုက်တာနဲ့ အဝိဇ္ဇာရှိတယ်။ အဝိဇ္ဇာက ဘာလုပ်
ပေးလဲဆိုလို့ရှိရင် အနိစ္စ၊ အနတ္တကိုဖုံးပြီးတော့ နိစ္စ၊ အတ္တကို
ဖော်ပေးလိုက်တယ်။ အဝိဇ္ဇာက အဲဒီနှစ်ခုလုပ်တယ်။ ဖုံးလည်းဖုံး
တယ်၊ ဖော်လည်းဖော်တယ်။ နိစ္စ၊ အတ္တယူလိုက်တာ အခြေခံပဲ။ နိစ္စ၊

အတ္တယူလိုက်တာနဲ့ သုဘတို့၊ သုခတို့ဆိုတဲ့ တဏှာဝင်လာတာပါပဲ။
ဒီလေးမျိုးစလုံးဟာ တဏှာ လက်အောက်မှာ အကုန်ရှိကြတာပေါ့။

တစ်လို့ ကြားလိုက်တဲ့အချိန်မှာ အသံအစဉ်လို့ သောတ
ဝိညာဏ် အခိုက်မှာ သတိမပြုမိလိုက်လို့ရှိရင် အနိစ္စ၊ အနတ္တလို့ မသိ
တော့ဘူး။ နိစ္စ၊ အတ္တလို့ သိသွားပြီ။ နိစ္စ၊ အတ္တလို့ ပုံဖော်ပေးလိုက်
တာက အဝိဇ္ဇာ။ အဲဒါကို မနောက သညာနဲ့မှတ်ယူလိုက်ပြီ။

ကျွန်တော်တို့အားလုံးဟာ မြင်တိုင်း၊ ကြားတိုင်းဟာ အမှုမဲ့၊
အမှတ်မဲ့နေလိုက်လို့ကတော့ နိစ္စ၊ အတ္တချည်းပဲ။ အဲဒါမောဟပဲ။
လောဘ၊ ဒေါသကိုတော့ သိတယ်။ မောဟကိုမသိဘူး။ မောဟ
ဆိုတာ ရုပ်နာမ်တွေကို နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခ၊ သုဘလို့ ယူလိုက်လို့ ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါလို့ အသိမှားသွားတာ မောဟပဲ။

မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်တွေမှာ သတိမရှိလိုက်လို့ရှိရင် အဝိဇ္ဇာက
အနတ္တကိုဖုံးပြီးတော့ အတ္တလို့ ဖော်ပေးလိုက်လို့ဖြစ်သွားတာ။
အဝိဇ္ဇာကြောင့် အတ္တဖြစ်တာ၊ ကျွန်တော်တို့ မြင်လိုက်လို့ရှိရင် နိစ္စ၊
အတ္တတွေယူ လိုက်ပြီဆိုရင် မောဟ၊ အဝိဇ္ဇာ ရှိသွားပြီ။

ဒိဋ္ဌိဆိုတာ အယူမှားသွားတာ။ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲယူထားတာ ဒိဋ္ဌိပဲ။
အဲဒီအတ္တကို ဒိဋ္ဌိကမြဲတယ်လို့ယူတာ၊ မြဲတယ်လို့ယူတာ အယူ
တစ်မျိုးပဲ။ တစ်ချို့ယူတဲ့သူတွေက ဒီအတ္တလေးက သေပြီးရင်ပြတ်ပြီ၊
စဲပြီလို့ ယူတာ။ အဲဒါလည်း ဒိဋ္ဌိပဲ။ ကိုယ့်အလိုအတိုင်း ကိုယ်နှစ်သက်
သလို ယူကြတာပါ။ ဒိဋ္ဌိဆိုတာလည်း တဏှာ လက်အောက်မှာရှိတာပဲ။

အဝိဇ္ဇာကြောင့် နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခ၊ သုဘ လေးမျိုး ထွက်လာတာပဲ။
တဏှာဖြစ်တယ်ဆိုတာ နိစ္စဖြစ်လို့ တဏှာဖြစ်တာ။ အတ္တဖြစ်လို့
တဏှာဖြစ်တာ။ သုဘဖြစ်လို့ တဏှာဖြစ်တာ။ သုခဖြစ်လို့ တဏှာဖြစ်တာ။

အဲဒီလေးမျိုးစလုံးကို အဝိဇ္ဇာက အမှန်မမြင်အောင် ဖုံးပေးလိုက်တာ။

မြတ်စွာဘုရားက ဓမ္မစကြာမှာ သမုဒယသစ္စာကို ဟောတဲ့ အခါ တဏှာကို သုံးမျိုးပဲခွဲခဲ့တယ်။ ကာမတဏှာ ပြီးမှ အဲဒီအပေါ်မှာ မြဲတယ် လို့ ယူလိုက်တာနဲ့ သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့ယှဉ်တဲ့ ဘဝတဏှာ၊ ပြတ်တယ် စဲတယ်လို့ယူတဲ့ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနဲ့ယှဉ်တဲ့ ဝိဘဝတဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိအယူနှစ်မျိုး ကွဲသွားတယ်။ တဏှာပေါ်မှာ အယူထပ်ဆင့်လိုက်တာ။ တဏှာပေါ်ကို ဒိဋ္ဌိက ထပ်ပေါ် လာတာ။ ဒိဋ္ဌိ ထပ်ဆင့်လာတာပါ။

ဒါကြောင့်မို့ အယူမှား ဒိဋ္ဌိပြုတ်ပေမဲ့ တဏှာက ကျန်နေသေး တာ။ အဝိဇ္ဇာကျန်နေတဲ့အတွက် မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်တွေမှာ ဖုံးထား တုန်းပဲ ရှိသေးတော့ တဏှာကလည်း ကျန်နေတယ်။ အဝိဇ္ဇာကို အရဟတ္တမဂ်နဲ့ အကြွင်းအကျန်မရှိပယ်နိုင်မှ အပြီးချုပ်ငြိမ်းပြီးတော့ တဏှာကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရတာ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ ဒီအတိုင်းဟောထားတာပါ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့က အဝိဇ္ဇာရယ်၊ တဏှာရယ်၊ ဒိဋ္ဌိရယ်ကို ဘယ်လိုဆက်စပ် သွားတယ်လို့ ခန္ဓာ ဉာဏ်ရောက်မသိဘူး။ ဒိဋ္ဌိပြုတ် တယ်ဆိုတာက ဒီတဏှာကျန်နေ သေးတယ်။ တဏှာပေါ်က အယူပြုတ်သွားတာပါ။

လက်တွေ့မှာ လက်ဖက်ရည်ကောင်းလားဆိုရင် ကောင်းတယ် လို့ဖြေရင် အဲဒါသညာနဲ့မှတ်ထားတာ။ တကယ်သောက်ကြည့်မှ သုခ ဝေဒနာပေါ်တာပေါ့။ သောက်ပြီးတော့လည်း အကြောင်းလည်းကင်း သွားရော၊ သုခဝေဒနာလည်း မရှိတော့ဘူး။ ကောင်းတာလည်း မရှိ တော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့က ကောင်းတာကို မြဲနေသလိုယူထားတယ်။

သေရင်ပြီးတာပဲဆိုတော့ သေရင်ဆိုတာ ဒီကိုယ်ကြီးယူထား တာ။ ဒီကိုယ်ကြီးဆိုတာ မရှိဘူး။ ဒီကိုယ်ကြီးမှာဘာတွေရှိလဲ

အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိတွေ့ရှိတယ်။ ကာမဝတ္ထုတွေ ရှိတယ်။ အဲဒီ ကာမဝတ္ထုတွေကို နှစ်သက်နေတာ တဏှာ၊ ဒါတွေ ပြတ်ရင် စဲရင် ကောင်းတာပဲဆိုပြီးတော့ ကိုယ့်ကိုကိုယ်သတ်သေတာ တွေဖြစ်တယ်။ အဲဒါပြတ်ရင်၊ စဲရင်ကောင်းတယ်ဆိုတာ အယူတစ်ခု ဝင်လာတာပဲ။ ဒီတဏှာပေါ်မှာ အယူကနှစ်မျိုးရှိတယ်။ မြဲတယ် ခိုင်တယ်လို့ယူတဲ့ အယူရှိတယ်။ ပြတ်တယ် စဲတယ်လို့ ယူတဲ့အယူ ရှိတယ်။ အဲဒါကို ဒိဋ္ဌိလို့ခေါ်တာပါ။

ကောင်းတယ်ဆိုရင် ဒီကောင်းတာတွေက အကြောင်းတိုက်ဆိုင် တုန်းပဲပေါ်တယ်။ အကြောင်းကင်းတာနဲ့ ချုပ်ပျောက်သွားလို့ မြဲတယ် ဆိုတဲ့အယူ၊ ပြတ်တယ် စဲတယ်ဆိုတဲ့အယူကိုတော့ မယူတော့ဘူး။ တဏှာပေါ်မှာ အယူမှားတာတွေ ပျောက်သွားတယ်။ တဏှာကို တဏှာမှန်း သိသွားတယ်။ ဒီတဏှာပေါ်မှာကိုက အယူထပ်မှားနေတာ။ အရင်ဆုံး တဏှာပေါ်က အယူမှားကို အရင်ပယ်ရသေးတာ။ တဏှာပေါ်ကအယူမှားပယ်လို့ ဒိဋ္ဌိပြုတ်တာ။ ဒါပေမဲ့ တဏှာကျန်နေ သေးလို့ သောတာပန်တွေ အိမ်ထောင်ပြု သားမွေးတွေရှိနေတာပါ။

တဏှာပေါ်မှာ အယူမှား ပြုတ်တာက ဒိဋ္ဌိပြုတ်တာ။ တဏှာ အပေါ်မှာ အနတ္တကို မြင်သွားတာ။ အနတ္တကိုမြင်လို့ရှိရင် ဒိဋ္ဌိ ပြုတ်တယ်။ အတ္တအယူပြုတ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အနတ္တကို အပြည့်အစုံ မြင်သေးတာ မဟုတ်ဘူး။ အကြောင်းအကျိုးတော့ မှန်မှန်ကန်ကန် သိနေပြီး ဒိဋ္ဌိပြုတ်တာ၊ တဏှာပေါ်က အယူမှားပြုတ်တာပဲ ရှိသေးတာ။ တဏှာ ကလည်း အမြဲမရှိဘူး။ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်မှ ပေါ်တယ်။ အကြောင်း ကင်းရင် မရှိဘူး။ တဏှာလည်း အနိစ္စပဲ။

ဒိဋ္ဌိဆိုတာ အယူကို ပြင်းစွာစွဲလမ်းနေတာ။ ဒိဋ္ဌိပြုတ်လိုက်

တာနဲ့ တဏှာလည်း လျော့သွားတာပဲ၊ မာနလည်း လျော့သွားတာပဲ။
ဒီအတိုင်းပဲ လောဘတွေ၊ ဒေါသတွေ၊ အကုန်အားနည်းသွားတာပဲ၊
အပယ်ကျနိုင်တဲ့ ကိလေသာမှန်သမျှ အကုန်အားနည်းသွားတာပဲ။
အပယ်မကျတော့ဘူး။ ဒီတစ်ခုတည်း ပြုတ်တာတော့မဟုတ်ဘူး။
အကုန်လျော့နည်း သွားတာပါ။

ဒီဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်လေးတွေအပေါ်မှာ တစ်ဆိုတဲ့ အသံ-ရုပ်
အစဉ်၊ သောတဝိညာဏ်-နာမ်အစဉ်လို့ သိလိုက်တာနဲ့ ကိစ္စကပြီး
နေပြီ။ သောတာပန်လည်း ဒီနားပဲကျင့်တာပဲ၊ သကဒါဂါမ်လည်း ဒီနားကျင့်
ရတာ အနာဂါမ်လည်း ဒီနားပဲ၊ ရဟန္တာဖြစ်ဖို့လည်း ဒီနားပဲ
ကျင့်ရတာပဲ၊ ဒါ့အပြင် ဘာမှ အပိုမရှိပါဘူး။

သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့ယှဉ်တဲ့ ဘဝတဏှာ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနဲ့ယှဉ်တဲ့ ဝိဘဝ
တဏှာဆိုတာ တဏှာပေါ်မှာ မှားတဲ့အယူ ပြုတ်သွားတာပါ။ တဏှာ
ပေါ်မှာကိုက ထပ်ဆင့် အယူမှားနေသေးတာ၊ အဲဒီလိုတွေ သဘော
ပေါက်လာမယ်။

ဒါကြောင့် မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်တွေမှာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ
မြင်လိုက်လို့ရှိရင် နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခလို့ ယူတဲ့တဏှာ ပါးသွားပါတယ်။
မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်မှာ အနတ္တမြင်လိုက်တာနဲ့ အတ္တဆိုတာ မရှိဘူး။
မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်မှာ အဝိဇ္ဇာဖုံးလို့ အနတ္တလို့မသိပဲ အတ္တလို့ယူလိုက်
တဲ့အယူဟာ အတ္တဝါဒုပါဒါန်ဖြစ်သွားတာပါ။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်ဆိုတာ
အသက်ကောင်၊ လိပ်ပြာကောင်လို့ အယူမှားသွားတာ။ အဲဒီလိပ်ပြာ
ကောင်လေးက တစ်ဘဝပြီးတစ်ဘဝ ပြောင်းနေတယ်လို့ယူမှ ဒိဋ္ဌိ
အယူဖြစ်သွားတာ။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်ဆိုတာ ခိုင်တယ်၊ မြဲတယ်၊ အနှစ်
အသားရှိတယ်လို့ ယူလိုက်တာ၊ အတ္တကောင်၊ အသက်ကောင်လို့

ယူလိုက်တာ အတ္တဝါဒုပါဒါန်။

အဲဒီအတ္တကောင်လေးသေရင် ပြတ်ပြီ၊ စဲပြီ။ ဘယ်ကိုမှ ကူးပြောင်းလို့မရဘူး။ အဲဒီတော့ ပြတ်ပြီ စဲပြီ လို့ယူတဲ့အယူက ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးလည်း ယုံသေးလား၊ မယုံတော့ဘူး။ အဲဒီကျမှ ဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဖြစ်သွားတာ။ ဒိဋ္ဌိဆိုတာ အယူမှားတွေ အများကြီးပဲ။

မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်မှာ ဘာမှအခိုင်အမာ၊ အနှစ်သာရရယ်လို့ မရှိဘူး။ ဖြစ်တိုင်းချုပ်ပျောက်နေတယ်လို့ မြင်လိုက်တာနဲ့ အတ္တ သဘော မရှိတော့ဘူး။ ဒီအတ္တရှိလို့သာ မြဲတယ်၊ ခိုင်တယ် ယူတယ်၊ ပြတ်တယ်၊ စဲတယ်လို့ယူလိုက်တာ။ ဒီအတ္တမရှိတာနဲ့ ပြတ်တယ်၊ စဲတယ်၊ ခိုင်တယ်၊ မြဲတယ်ဆိုတဲ့ အယူမလာတော့ဘူး။ ခန္ဓာ ဖြစ်စဉ်က သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိရှိတာက ဖြစ်ခိုက်မှာ မရှုလိုက်လို့ဘဲ၊ ဖြစ်ခိုက်မှာမရှုလိုက်လို့ ဒီရုပ်နာမ်တွေကို မြဲတယ်၊ ခိုင်တယ်လို့ ယူလိုက်တာ။ ဒီလိုယူလိုက်မှ ဒိဋ္ဌိကဝင်တာ၊ အတ္တဝါဒုပါဒါန်ဆိုတာ အတ္တလို့ယူတဲ့ အပေါ်မှာ အယူကထပ်ဆင့်ယူလိုက်တာ။ ဒါလေးက တစ်ဘဝပြီး တစ်ဘဝ မြဲနေ တယ်လို့ယူရင် ဒိဋ္ဌိပါဒါန်ဖြစ်သွားပြီ။ ဒီပေါ်မှာ အခြေခံပြီး ၆၂-ပါးသော ဒိဋ္ဌိအယူတွေ ဖြစ်လာတယ်။

ဒါကြောင့် ဝင်လေထွက်လေမှာ ဖြစ်ခိုက် နာမ်ရုပ်တွေကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တကိုမြင်အောင်ကြည့်တာကိုပဲ ဝိပဿနာအားထုတ် တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

၃။ သတိရှိပညာ

(၈-၁-၂၀၁၄)

မြတ်စွာဘုရားက နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းမှာ သတိသာ တစ်ကြောင်းတည်းသောလမ်းလို့ ဟောခဲ့ပါတယ်။ သတိဖြစ်ဖို့က အရေးအကြီးဆုံးပဲ။ သတိဖြစ်တာကလည်း အာရုံကကျေးဇူးပြုမှဖြစ်တာ။ သတိဖြစ်မဲ့အာရုံက ဘာအာရုံလဲဆိုရင် သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးပါပဲ။ ရုပ်ကိုအောက်မေ့တဲ့သတိ၊ ဝေဒနာကိုအောက်မေ့တဲ့သတိ၊ စိတ်ကိုအောက်မေ့တဲ့သတိ၊ ဓမ္မကိုအောက်မေ့တဲ့သတိဆိုပြီး ဒီအာရုံတွေကို မြတ်စွာဘုရားက သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးအနေနဲ့ ဟောကြားခဲ့တာပါ။ လွယ်အောင်ပြောမယ်ဆိုရင်တော့ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါးကို အောက်မေ့မှ သတိဆိုတာဖြစ်တာ။ အဲဒီသတိကမှ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှာပါတဲ့ ပညာဖြစ်လာမှာပါ။

အဲဒီသတိ အမြဲလိုအပ်ပါတယ်။ သွားရင်းလာရင်း နေရင်းထိုင်ရင်း ကိုယ်တတ်နိုင်သလောက် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အာရုံတွေကို နှလုံးသွင်းနေလို့ရှိရင် သတိဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီသတိကြောင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိလာတယ်။ ယထာဘူတဉာဏ်တွေ

(၂၂)

ဖြစ်လာတယ်။ ပထမဆုံး အခြေခံအဆင့်က ဒီသတိနဲ့မသိဘဲနဲ့ သညာတွေနဲ့သိနေတာ။ အဲဒီသညာသိတွေနဲ့ကတော့ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိတယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ စာပေအနေနဲ့ကတော့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ်ဆိုတဲ့ နာမ်နဲ့ ရုပ်ကိုပိုင်းခြားသိတဲ့ဉာဏ်နဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဆိုတဲ့ အကြောင်းတွေကိုသိမ်းဆည်းသိတဲ့ဉာဏ်၊ အဲဒီဉာဏ်နှစ်ပါး ကိုရရင် စူဠသောတာပန်လို့ဆိုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါက သညာသိနဲ့လည်း သိနိုင်တာပဲ။ သညာတွေနဲ့ဖတ်ထား သင်ထားတာတွေကို ပြန်ပြော တတ်တာပဲ။ အဲဒါ သညာသိပဲ။ သညာနဲ့သိတဲ့အတွက် ဉာဏ်မဟုတ် ပါဘူး။ သတိနဲ့အောက် မေ့နိုင်မှ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာသိတဲ့ ယထာဘူတ ဉာဏ်ဆိုတာဖြစ်လာမှာ။

သညာနဲ့သတိကို ခွဲခြားသိနိုင်ဖို့က သိပ်အရေးကြီးပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က သညာနဲ့သတိ ရောနေတာကို မသိဘူး။ သညာနဲ့ သတိကို ခွဲခြားသဘောမပေါက်ဘူး။ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ပိုင်ခြား မသိဘူး။ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မသိဘူး။ အရင်တုန်းကသိတာက ဝင်လေ ထွက်လေဖြစ်ဖြစ်၊ ပိန်တယ်ဖောင်းတယ်ဖြစ်ဖြစ် ရှုမှတ်တာ၊ သမာဓိ ထူထောင်ရမယ်။ ဒီရှုထောင့်က သိခဲ့တာ၊ သမာဓိရှိလာလို့ရှိရင် ရုပ်တွေနာမ်တွေမြင်လာမှာပဲလို့ ထင်ခဲ့တာ၊ ဖြစ်တာပျက်တာတွေ မြင်လာမှာ ဆိုပြီးတော့ ဒီလမ်းကြောင်းကသွားခဲ့တာ၊ သညာလည်း မသိဘူး။ သတိလည်း မသိဘူး။ ကျွန်တော်တို့က ဝိပဿနာရဲ့ သဘောကို နားမလည်ဘူး။

ပထမတော့ ရုပ်တွေနာမ်တွေကို သညာနဲ့ပဲ ဆင်ခြင်ရတယ်။ ကြားလိုက်တယ်ဆိုတာက သောတဝိညာဏ်ပေါ်လို့ဆိုပြီး သင်ထားတဲ့ သညာတွေကို အကူအညီယူပြီးတော့ သတိနဲ့စတင်ပြီး နှလုံးသွင်း

ဆင်ခြင်ရတယ်။ သတိကို စတင်ပြီးတော့ ပျိုးထောင်ရတာ။ ဒီသတိ မရှိရင် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါးဆိုတဲ့ ပရမတ်တွေကို မဆင်ခြင်နိုင်ဘူး။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောထားတာဆိုလို့ရှိရင် လှမ်း-လှမ်းတယ်မှတ်၊ ကြွ-ကြွတယ်မှတ်ဆိုရင် နောက်ဆုံးတော့ ပရမတ် မိသွားတာပဲတဲ့။ ကျွန်တော်တို့က ရုပ်တို့နာမ်တို့အောက်မေ့တဲ့ သတိ ကိုက မရှိသေးဘူး။ ဆရာတော်ကြီးတွေက ရုပ်တို့နာမ်တို့ဆိုတာကို ဘဝပေါင်းများစွာက လုပ်လာခဲ့ပြီးသား။ ကျွန်တော်တို့က အသံကြားရင်တောင် ဝိညာဏ်ပေါ်ပါလားဆိုတဲ့ သတိက မလာချင် သေးဘူး။ ဒါကြောင့် သင်ထားတဲ့သညာတွေနဲ့ သတိကို စတင်တည် ထောင်ရမယ်။ ဝိပဿနာရဲ့သဘောက တအားသိမ်မွေ့တယ်။ တအားသိမ်မွေ့တဲ့အတွက် အရေးကြီးလှတဲ့ ဒီသတိကို ဦးစား ပေးပြီးတည်ထောင်ပါ။

ဝိညာဏ်ပေါ်တာပါလားဆိုတာ ပညတ်တင်ပြီးတော့ ဆင်ခြင် ရတာပဲ။ ကိုယ်မှ ပရမတ်မရောက်သေးတာ။ ဒါပေမဲ့လည်း အာရုံ တစ်ခု ကိုယူပြီးတော့ သတိတည်ထောင်လိုက်တာပါ။ အာရုံကတော့ ပညတ်လည်း ဖြစ်နိုင်တာပဲ။ ကိုယ်ကပရမတ် မမိသေးဘူးဆိုရင် ဝိညာဏ်ကိုလည်း မိချင်မှ မိအုန်းမယ်။ ဒါပေမဲ့ သတိတည်ထောင်ဖို့က အဓိကပါပဲ။

ကြားရင်ဆင်ခြင်ကြည့် အသံပဲကြားရတာ။ ကြားတာက သောတဝိညာဏ်ပေါ်လို့ပဲ၊ မပေါ်ရင်မကြားဘူးဆိုတာ ခုခေတ်လူတွေ ဒီလောက်တော့ ဉာဏ်သွားပါတယ်။ ဝိညာဏ်ပေါ်လို့ဆိုတာတော့ သေချာတယ်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချထားနိုင်ရမယ်၊ အဲဒီလောက်ကစပြီး လုပ်ရပါတယ်။ ဝိညာဏ်ပေါ်လို့ ကြားတာပါလားလို့ နှလုံးမသွင်းဖြစ်

တော့ သတိမရှိကြတော့ဘူး။ ဒီတော့ မောဟဖြစ်သွားတာပေါ့၊ မနောမှာ မောဟတွေနဲ့ပဲ နေတာများနေတာပါ။

မောဟက ဘာလဲဆိုရင် နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခလို့ယူလိုက်ရင် မောဟ ဖြစ်သွားတာပဲ။ ကြားတဲ့အပေါ်မှာ အနိစ္စ၊ အနတ္တ၊ ဒုက္ခလို့ မမြင်ရင် နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခ အနေနဲ့ယူလိုက်တာပဲ။ မပျက်စီးတဲ့သဘောက နိစ္စ၊ အနှစ်သာရရှိတဲ့သဘောက အတ္တ၊ ကောင်းတယ်ထင်တဲ့သဘောက သုခ ပါပဲ။ အလွန် သိမ်မွေ့တော့ မမြင်နိုင်ဘူးဖြစ်နေတယ်။

ဝိညာဏ်လေးပေါ်ပါလားလို့သိရင်ပဲ သတိတော့ ရှိနေပြီ။ အဲဒီသတိကို ပွားများနေရတာ အားကောင်းအောင် လုပ်ရတယ်။ ကြားရင် ကြားတဲ့သဘောလေးက ဝိညာဏ်ပေါ်လို့ပါလားဆိုတော့ ဝိညာဏ်ကိုတော့ မိချင်မှမိမယ်။ နှလုံးသွင်းမှုရှိတယ်။ ကြားရင်လည်း သောတဝိညာဏ်ပေါ်တာပါလားလို့ နှလုံးသွင်းလာရင် သတိအား ကောင်းလာမယ်၊ သောတဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်မှာ ရုပ်နာမ်ရဲ့သဘော တွေကို မြင်လာပါလိမ့်မယ်။ ဒါအရေးကြီးပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့က ဒီလိုလုပ်ရမှာပါလားလို့ စိတ်မှာတိတိကျကျ ဆုံးဖြတ်ချက် မဖြစ်သေးဘူး။ ကိုယ်က အဆင့်သင့်မဖြစ်သေးတော့ ပရမတ်တရားတွေနဲ့ နေသားမကျသေးဘူးပေါ့။ မဟာစည်ဆရာတော် ကြီးတို့လည်း ကြားရင်ကြားတယ်မှတ် ဒီလိုသင်တာပဲ။ မိုးကုတ်ဆရာ တော်ဘုရားကြီးက အဆင့်မြင့်တယ်။ ကြားစိတ်ဖြစ်ပျက် နောက် စိတ်ကမဂ်ဆိုတော့ တအားအလှမ်းဝေးသွားပြီ။ ဒါကြောင့် မလိုက် နိုင်ကြဘူး။ လူတွေက သမုတိနယ်ထဲက ကြားပြီးပျက်သွားပြီလို့ သိနေတာ။

လက်တွေ့ဥပမာတစ်ခု ပြောပြမယ်။ ကားပေါ်ကဆင်းလိုက် တယ်ဆိုရင် ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးက လေးတယ်။ လေးတာက ဒီတစ်ကိုယ်လုံး

(၂၅)

ကြီးလေးနေတာ မဟုတ်ဘူး။ လေးတာကို ဘယ်ကသိလဲဆိုရင် ခြေထောက် ကဝိညာဏ်ပေါ်လို့သိတာ။ သတိမပြုမိတော့ မသိဘူးဖြစ် နေတာ။ မတ်တပ်ရပ်ကြည့်ရင် လေးတာက ခြေထောက်မှာသွား ပေါ်တာ၊ ကာယ ဝိညာဏ်က လေးတာကိုသိတာ၊ လေးတာက ပထဝီရယ်၊ အာပေါရယ်၊ လွယ်အောင်ပြောပြမယ်။ ပထဝီဆိုတဲ့မြေဓာတ်၊ အာပေါဆိုတဲ့ ရေဓာတ်၊ ဒါတွေဘဲ ‘ဝိတ်’ (wt)ပါလာတာ။ ဝါယောဆိုတဲ့ လေက လည်း ‘ဝိတ်’ မရှိဘူး။ တေဇောဆိုတဲ့ မီးဓာတ်ကလဲ ‘ဝိတ်’မရှိဘူး။ ခြေထောက်မှာ လေးတာက ပထဝီနဲ့အာပေါက လေးနေတာပေါ့။ အဲဒီလေးတာကို ဘာက သိတာတုန်း။ ငါကမသိဘူး။ ဝိညာဏ်က သိတာ။ အဲဒီကာယဝိညာဏ်ကပဲ လေးတာကို သိတာ။ လေးတာက ဘာတုန်း ရုပ်ကပဲလေးတာ။ နေရထိုင်ရတာက လေးလိုက်တာဆိုတာ ဘယ်အရာကလေးနေတာတုန်း။ ရုပ်ကလေးတာ၊ ပထဝီက လေးတယ်လို့ မထင်ဘူး။ ငါ့ကိုယ်ကြီးက လေးနေတယ်၊ ကိုယ့်စိတ် ထဲမှာ သတိကမရှိတော့ဘူး။ သတိမယှဉ်တော့ ဥပါဒါန်ကပ်တာပေါ့။ ဥပါဒါန်ကပ်တော့ ကိလေသာဖြစ်တာပေါ့။ ငါနေလို့ ထိုင်လို့ မကောင်းဘူးနဲ့ ဖြစ်ကုန်ရော၊ အဲဒါအရေးကြီးတယ်၊ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ရုပ်လို့ မြင်ဖို့ အရေးကြီးတယ်။

ကိုယ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးက ရုပ်ပဲ၊ အခုလေးတာလည်း ရုပ်ပဲ၊ အေးလာရင်လည်း ရုပ်ပဲဖောက်ပြန်မှာပေါ့။ အဲဒီလိုသိလာလို့ရှိရင် ငါ့ကိုယ်ဆိုတဲ့ သဘောတွေပျောက်၊ ငါဆိုတဲ့သဘောတွေပျောက် ရုပ်ဆိုတဲ့သဘောတွေ ဉာဏ်မှာ ရောက်လာပါလိမ့်မယ်။

ကျွန်တော်တို့ ရောဂါဖြစ်လည်း ရုပ်နဲ့နာမ်နှစ်ခုပဲရှိလို့ အဲဒီမှာပဲ ရောဂါဖြစ်မှာပဲ။ ဒါပေမဲ့ လူတွေက ရုပ်ရောဂါတော့သိတယ်။ နာမ်

ရောဂါကို မသိဘူး၊ ကိလေသာရောဂါကို မသိဘူး။ ရုပ်ဆိုတာ စာလို ပြောရင် သိတတ်တဲ့ သဘော မရှိဘူး။ ရုပ်က ကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး၊ အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး။ အဗျာကတလို့ဆိုတယ်။ အဗျာကတဆိုတာ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် မဟုတ်တဲ့ သဘောဘဲ။ ဒီရုပ်ကြီးက သူ့သဘောသူဆောင် ဖြစ်နေပျက်နေတာပဲ၊ ဖောက်ပြန် နေတာပဲ၊ နာမ်တရားတွေကသာ ပူပင်တတ်တယ်၊ ကြောင့်ကြတတ် တယ်၊ စိုးရိမ်တတ်တယ်၊ အဲဒါကိလေသာတွေပဲ။

ရုပ်ရောဂါတွေ ဆရာဝန်ကုပေါ့၊ ဆရာဝန်ဆီ ရုပ်ရောဂါသွား ပြတာ၊ အိမ်ပြန်လာတော့ နာမ်ရောဂါအပိုပါလာတာ၊ ငါတွေ ကင်ဆာဖြစ်ပြီ၊ ရုပ်ကဖောက်ပြန်တာကို နာမည်တတ်လိုက်တော့ ရောဂါလို့ခေါ်လိုက်တာပါ။ နာမ်ရောဂါပျောက်ဖို့ဆိုတာ ရုပ်ကို ရုပ်လို့သိရင် နာမ်ရောဂါပျောက်တာပါပဲ။ အခုက ရုပ်ကို ငါလို့ သိနေလို့နာမ်က ရောဂါဖြစ်နေတာ။ ဒီရုပ်ကို ငါလို့သိနေတာလည်း ကိုယ့်ကိုကိုယ် ရောဂါရှိမှန်း မသိဘူး။ ကိုယ်ကရောဂါအခံက အစထဲက ရှိနေပြီ။ ဒီရုပ်ကြီးကို ရုပ်လို့ မသိဘဲနဲ့ ငါလို့သိနေခဲ့တာ။ ဒီရုပ်ကို ငါလို့ သိနေတာကိုက ရောဂါပဲ။ အဲဒီရောဂါကို ကုမှမကုတတ်တာ။ မကုတော့ ဒီရုပ်ကြီးက ဖောက်ပြန်လာရော၊ ကင်ဆာဖြစ်ပြီလဲဆိုရော နာမ်ကအစထဲက ရောဂါသည်ဆိုတော့ ထိမ်းမနိုင်၊ သိမ်းမနိုင်ဘဲ၊ ပူဆွေး သောကတွေရောက်ပြီး ဒုက္ခတွေ ရောက်တော့တာပဲ။

ဒီခန္ဓာကြီးက ချော်လဲလို့ ခေါင်းနဲ့တစ်ခုခုရိုက်မိရင်၊ အချွန် တစ်ခုခုနဲ့ ထိုးမိလိုက်ရင် သေလွယ်တယ်။ ရုပ်တွေ နာမ်တွေ ဖြစ်ပျက် တွေ ခဏထားအုံး၊ ဒီခန္ဓာကြီးကိုက ပျက်လွယ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောကို စိတ်ထဲမှာ မြင်လာတာပဲ။ ပြောချင်တာက ဒီရုပ်ကြီးက ပျက်လွယ်တယ်။

မတ်တပ်ရပ်လိုက်ပါလား၊ ထိုင်နေတဲ့အခါမှာ ခြေထောက်မှာက ပျော့တဲ့ ပထဝီ၊ ပေါ့တဲ့ပထဝီ ထရပ်လိုက်တော့ မာသွားတာပဲ။ ကြမ်းသွားတာ၊ မာသွားတာ ဖောက်ပြန်သွားတာပဲ။ ဒီရုပ်ကြီးက အိမ်ထဲနေရင် နွေးနေ တာပဲ၊ အပြင်လည်းထွက်လိုက်ရော အေးသွားတာ၊ ချက်ချင်း ဖောက်ပြန် သွားတာ။ ပျက်လွယ်ပါလား။ မကောင်းတဲ့ရုပ်သဘောကို သိလာပြီလေ၊ အဲဒါ ‘ငါ’ မဟုတ်တော့ဘူး။ ဒီလိုမြင်လာရင် စိတ်ရောဂါ လည်း ပျောက်လာတာပဲ။ ရုပ်ကအမြဲ ဖောက်ပြန်နေမှာပဲ။ ရုပ် ဖောက်ပြန်လို့ ကျွန်တော်တို့မှာ ဟိုလိုပြောင်းထိုင်၊ ဒီလိုပြောင်းထိုင်နဲ့ ပြောင်းထိုင်နေ ရတာ၊ ကျွန်တော်တို့က နာလို့ ပြောင်းထိုင်တယ်ထင်နေ တာ၊ ရုပ်ကဖိထိုင်နေတော့ သူ့ဟာသူဖောက်ပြန်နေတာပဲရုပ်သဘော ဆိုလို့ရှိရင် ရုပ်ကဘာမှမသိဘူးလေ။ သစ်ပင်တွေ၊ ကျောက်ခဲတွေ ရုပ်အားလုံးက အကုန်ဖောက်ပြန်နေတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီရုပ်တွေမှာက နာမ်တရားမရှိဘူး။ ဥတုဇရုပ်မို့လို့ ကမ္မဇရုပ်မရှိဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ရုပ်တွေက ကမ္မဇရုပ်ကလည်းရှိတော့ ဖောက်ပြန်မှုထင်ရှားလိုက်တာနဲ့ ဝိညာဏ်ပေါ်လာတယ်။ ဖောက်ပြန်မှု ထင်ရှားတဲ့နေရာမှာ ဝိညာဏ် ပေါ်လာတာ။ ဝိညာဏ်လည်းပေါ်လာရော ဒီဖောက်ပြန်တဲ့သဘောကို အာရုံယူပါလေရော။ ဝိညာဏ်ယူပေးတဲ့အာရုံကို ဖဿက ကြိတ်ချေ ပေးလိုက်တော့ ဒုက္ခဓာတ်၊ သုခဓာတ်တွေ ထွက်လာတယ်၊ ဝေဒနာက ခံစား၊ ထိုင်နေတာ ကြာတော့ နာကျင်တဲ့ဒုက္ခဓာတ်တွေ ဝေဒနာက ခံစားတာကို မနောကသိပြီး ပြုပြင်အုံးမှပဲဆိုပြီး ပြောင်းပြောင်းထိုင် နေရတာ။ ပြောင်းပေးနေရတဲ့ ဒုက္ခကို မမြင်နိုင်ဘူး။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဒီရုပ်နဲ့နာမ်ကို သူ့ပကတိ သဘောအတိုင်းပစ်ထားလိုက်ပါတဲ့။ ဘာမှပြုပြင်မပေးနဲ့တဲ့၊ ဆင်းရဲ

လား၊ ချမ်းသာသလား တွေ့လိမ့်မယ်တဲ့။ ဒီခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးကို ပစ်သာထားလိုက်တဲ့။ မပြုပြင်ဘဲထားကြည့်တဲ့။ ဒီတော့မှ ကိုယ်က ပြုပြင်ပေးနေလို့ သုခဖြစ်ရတာ။ ရုပ်နာမ်ရဲ့ ပကတိသဘောက ဆင်းရဲတာပဲလို့ ဉာဏ်မှာ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်လာမှာပါ။

မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို အိပ်ရာထဲ ငြိမ်ငြိမ်လေးလှဲနေရင်တောင် ကြာလာတော့ တောင့်တင်းပြီး ဆင်းရဲလာတာပဲ။ ဒုက္ခဓာတ်က ထွက်လာတော့တာပဲ။ ဒီရုပ်နာမ်ကို ပစ်ထားရင် သူ့ရဲ့ပကတိသဘော ကိုက ကောင်းတဲ့သဘောမှ မဟုတ်ဘဲနဲ့၊ ဒါကြောင့် ရုပ်နဲ့နာမ်ကို ဒုက္ခ သစ္စာလို့ ဘုရားကဟောခဲ့တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီရုပ်နဲ့နာမ်ကြီးကိုကောင်း တယ်ထင်ပြီး တွယ်တာနေတာ။ ကိုယ့်ရုပ်နာမ်တွေကို ကောင်းတယ် ထင်နေကြတာ။ အမှန်က ရုပ်ကလည်း ဖောက်ပြန်နေတာ ဘယ်တော့ မှမကောင်းဘူး။ ဖောက်ပြန်တော့ ဒုက္ခဓာတ်တွေပဲ ထွက်မှာပဲ။ ပြုပြင် ပေးနေလို့ သုခဖြစ်ဖြစ်နေရတာ။ အဲဒီပြုပြင်နေရတဲ့အလုပ်ကိုက သင်္ခါရ ဒုက္ခလို့ခေါ်တာ။ မမြင်နိုင်ဘူး။ သင်္ခါရဒုက္ခက အလွန်ကြီး ကျယ်တယ်။ ဒီရုပ်နာမ်ကိုပဲ ပြုပြင်ပေးနေရတာ။ ပြုပြင်ပေးနေရ တာလည်း ဒုက္ခ၊ ပြုပြင်မပေးတော့လည်း ဒုက္ခပဲလို့ ဒီလို အောက်မေ့ နိုင်တာ ကိုက သတိရှိနေလို့ပဲ၊ ဒီသတိနဲ့လိုက်ကြည့်တော့ ဒီရုပ်နာမ် ကြီးကိုပဲ လိုက်ပြုစုပေးနေရတာပဲ။ ကိုယ့်ရုပ်နာမ်တင်မကဘူး။ သူများရုပ်နာမ် တွေကိုပါ လိုက်လုပ်ပေးနေရသေးတယ်။ ဇနီး၊ ခင်ပွန်း၊ သားတွေ၊ သမီး တွေအတွက်ပါ လိုက်လုပ်ပေးနေရတာ၊ ဝဋ်ကြွေးက ကြီးနေတာ အဲဒီလို မမြင်နိုင်ကြဘူးပေါ့နော်။

ဒုက္ခကို သမုဒယဖုံးတယ်။ အခုဟာတွေက ဒုက္ခတွေပဲ။ ဘာလို့ မမြင်တုန်း၊ သမုဒယဖုံးလို့ပေါ့။ သမုဒယဖုံးနေတော့ မမြင်နိုင်တော့ဘူး။

ဒါသဘာဝပဲ။ ဒီတော့ သတိရှိလို့ရှိရင် သမုဒယပယ်သွားတာပေါ့။ သတိရှိတော့ ဒုက္ခမြင်သွားတာပေါ့။ ဒီလိုမမြင်တာ သတိမရှိလို့ပေါ့။ ရုပ်နာမ်တွေ အောက်မေ့တတ်လာလို့ရှိရင် သွားတိုက်တဲ့အခါ ရုပ်နာမ်တွေပေါ်နေတာ၊ မျက်နှာသစ်လည်း ရုပ်နာမ်တွေပေါ်နေတာပဲ။ နောက်က သတိက ကပ်လိုက်နေတော့ ရုပ်နာမ်တွေမြင်နေတာပဲ။ မမြင်ခင်တော့ လိုက်ဆင်ခြင်ရတာပေါ့။ တရားနားထောင် မှတ်သားပြီး ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးကိုလိုက်ပြီး ပြုပြင်ပေးနေရတာပါလားလို့ မြင်လာတယ်။ လိုက်ပြုပြင်ပေးနေရတဲ့သဘောတော့ တွေ့လာပြီ။ အဲဒီလို တွေ့လာတာ သတိရှိလာလို့ပေါ့။ သတိမရှိရင် အဲဒီလို မအောက်မေ့တတ်ဘူး။

သတိရှိလာလို့ရှိရင် သမုဒယကိုပယ်နိုင်တာပဲ။ သမုဒယဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ နေ့စဉ်လုပ်နေတဲ့ မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ တွေးမှာ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို နိစ္စ-မြဲတယ်၊ အတ္တ-အနှစ်သာရရှိတယ်။ ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့ခန္ဓာ၊ ဒီပေါ်မှာလည်း သုခ-သာယာတဲ့သဘောတွေနဲ့ လုပ်နေကြတော့၊ နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခအယူနဲ့နေကြတာ။ အခုသတိရှိလာတဲ့အခါကျတော့ ရုပ်တွေ နာမ်တွေလည်း မြင်လာရော အနိစ္စ-အနတ္တသဘောသိသွားတယ်။ သွားတိုက်လည်း ကာယဝိညာဏ် ဖြစ်ပျက်နေတာပဲ၊ မျက်နှာသစ်လည်း ကာယဝိညာဏ် ဖြစ်ပျက်နေတာပဲ။ လမ်းလျှောက်သွားလည်း ကာယဝိညာဏ်တွေ ဖြစ်ပျက်နေတာ။ အားလုံးက ဖြစ်ပျက်နေတာပဲဆိုတော့ အနိစ္စ၊ အနတ္တတွေမြင်လာတယ်။ ဒါသတိရဲ့အစွမ်းပဲ။ သတိအဆင့်ဆင့်မြင့်တက်လာလို့ပါ။ သတိက အရေးကြီးပါတယ်။

ဒီတော့ သတိနဲ့ပဲ အစပျိုးရတာပဲ။ အဲဒီသတိကဘယ်တော့မှ ရုပ်နာမ်တွေမြင်မှာတုန်းဆိုရင် သမာဓိရှိလာရင်မြင်ပါလိမ့်မယ်။ သတိနဲ့ ဝိရိယအစွမ်းကြောင့် သမာဓိဖြစ်တည်လာလိမ့်မယ်။ သမာဓိဖြစ်တည်

လာရင် ဒီသမာဓိရဲ့အစွမ်းက ရုပ်နာမ်တွေကို ကွက်ကြားကောက်တတ်
လာလိမ့်မယ်။ ကွက်ကြားဆိုတာ ကိုယ်ထိတဲ့နေရာလေးကို ကောက်
တတ်လာတယ်။ ကျန်တာတွေကို သမာဓိက ပယ်ထုတ်လိုက်တယ်။
ကိုယ်ထိတဲ့ ပွိုင့်လေးကို ပါဠိလို ဧကက္ကတာလို့ ခေါ်တယ်၊ အင်္ဂလိပ်
လိုက ပွိုင့်၊ မြန်မာလိုက ကွက်ကြားကောက်တာ။

သမာဓိအစွမ်းနဲ့ ထိတဲ့နေရာလေး ပေါ်လိုက်ပျောက်လိုက်တွေ
စပြီးတော့ မိလာတယ်။ ဒီတော့မှ သတိက သညာနဲ့တွဲပြီးတော့
ဒါရုပ် ပါလား နာမ်ပါလားဆိုပြီး ရုပ်နာမ်သဘောတွေကို သတိက
အောက်မေ့ လိုက်တာ။ သမာဓိအစွမ်းကြောင့် အဲဒီနေရာ ပွိုင့်လေးမှာ
ထိခိုက် ထိခိုက်၊ ပေါ်ခိုက် ပေါ်ခိုက်လေးတွေမှာ သမာဓိအစွမ်း
နဲ့သိလာတယ်။ ကျန်တဲ့ခြေတွေ လက်တွေမပါတော့ဘူး။ အဲဒီကျမှ
သတိက ဒါကရုပ်တွေပဲ၊ ဒါက နာမ်တွေပါလားဆိုတဲ့ ဟုတ်တိုင်း
မှန်စွာ ရုပ်နာမ်ကို ကောက်နိုင်လာတယ်။ သမာဓိမရှိရင် သတိက
ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မကောက်နိုင်ဘူး။ ဒီသမာဓိအစွမ်းကြောင့်မို့ သတိက
ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ရုပ်နာမ်ကို ကောက်တတ်လာတာ။

ဒါပေမဲ့ သမာဓိက ရုပ်နာမ်တွေကို မသိဘူး၊ သတိကြောင့်
သိတာ ရုပ်နာမ်တွေကို ဝိညာဏ်သိကောက်နိုင်အောင် သမာဓိက
အကူအညီပေးတာ။ သမာဓိမရှိရင် ဒီဝိညာဏ်သိ မရောက်ဘူး။
ဝိညာဏ်သိလိုချင်တာက ပေါ်ခိုက် ပေါ်ခိုက်လေးတွေမှာ ကွက်ကြား
လေး ထင်ရှားအောင် လုပ်ပေးတာ။ ကျန်တဲ့နေရာတွေ မပါတော့ဘူး။
အဲဒီကျမှ သတိက ဒါကရုပ်၊ ဒါက နာမ်ပါလားဆိုပြီး အမှန်အတိုင်း
အောက်မေ့နိုင်တာပါ။

ပညာက ရုပ်သဘော နာမ်သဘောတွေဆိုတာ ဒါတွေပါလားလို့

သိမ်းဆည်းလိုက်တာ။ ပညာရဲ့သဘောက အပြားအားဖြင့် သိမ်းဆည်းနိုင်တယ်။ ပညာဖြစ်သွားတော့ ပညာနဲ့သိမ်းဆည်းတာ လွယ်သွားတာပေါ့။ ပညာရဲ့သဘောက ဒီလိုတစ်ခုတွေ့လိုက်တာနဲ့ ပညာက အပြားအားဖြင့် သိမ်းဆည်းသွားတယ်။ ကျန်တာတွေလည်း ဒီလိုသဘောမျိုးလို့ သိသွားရင် ပညာကဦးဆောင်သွားတာ။ ပညာကဦးဆောင်သွားပြီဆိုရင် ကျန်တာတွေက နောက်လိုက် ဖြစ်လာ လိမ့်မယ်။ သမ္မဒိဋ္ဌိဦးဆောင်တာ ကိုပြောတာ၊ သမ္မဒိဋ္ဌိရဲ့သဘောကို ဒီလိုလေးတွေ နားလည်ရမယ်။ သတိရဲ့သဘော၊ ဝိရိယရဲ့သဘော၊ သမာဓိရဲ့သဘော၊ ပညာရဲ့သဘော ဆင်ခြင်တတ်တဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပရဲ့ သဘော ဒါတွေပဲရှိတာ။ ဒီဟာတွေကို ကိုယ်က ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဉာဏ် ထဲမှာ ထင်ရှားပေါ်လွင်လာအောင် လုပ်တတ်ဖို့ အရေးကြီးတယ်။

ဒါကြောင့် အခြေခံကတော့ သတိတစ်ခုပဲ။ သတိကို ဝိရိယနဲ့ မောင်းရင်းနဲ့ သမာဓိဖြစ်တည်လာမယ်။ သမာဓိရဲ့အစွမ်းကြောင့် ဝိညာဏ်သိရောက်ပြီးတော့ ရုပ်သဘော နာမ်သဘောတွေကို သတိက အောက်မေ့ပြီး ဆင်ခြင်တတ်ရင် ပညာက သိမ်းဆည်း လာမယ်။ ဒီတော့ မှ ရုပ်နာမ်တွေက အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် ပေါ်တယ်။ အကြောင်းကင်းတာနဲ့ ချုပ်ပျောက်တယ်ဆိုတဲ့ အနိစ္စသဘော၊ အနတ္တသဘော၊ ဒုက္ခသဘောတွေမြင်လာမှာပေါ့။ ဟုတ်ပါပြီ ကျန်တဲ့ အချိန်တွေမှာ ဝင်လေ၊ ထွက်လေမှာ သတိ၊ ဝိရိယ၊ သမာဓိတွေ ထူထောင်ကြမယ်။

၄။ လက္ခဏာ နှစ်စာတ်

(၁၄.၁. ၂၀၁၄)

မနေ့က ကဆုန်လပြည့် ဘုရားပွင့်တဲ့နေ့။ တကယ်တမ်းအားဖြင့် ကနေ့မနက် အာရုံမတက်ခင်က ဘုရားပွင့်တာပါ။ ဘုရားပွင့်တယ် ဆိုတာ အရဟတ္တမဂ်နဲ့အတူ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးကို ရတာပါ။ ပါရမီတွေ ပြည့်လို့ အရဟတ္တမဂ်ရတာနဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကြီးကိုရတာ။ ပထမညဉ့် ဦးယမ်မှာ ပုဗ္ဗနိဝါသဉာဏ်ကို ရတယ်။ အတိတ် ဘဝတွေကို အောက်မေ့နိုင်တယ်။ ပြီးမှ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဆိုတာ ဒီဘက်က စုတိဖြစ်လိုက်တာနဲ့ ဟိုဘက်က ပဋိသန္ဓေဖြစ်တာကို တန်းမြင်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဟိုဘက်ဘဝ ဘာဖြစ်တယ်ဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့တင် သိတာ မဟုတ်ဘူး။ ပဋိသန္ဓေ စိတ်ပါ သိနိုင်တာ။

ဘုရားမပွင့်ခင်ကလည်း သမထတော့ လုပ်တတ်ကြပါတယ်။ ပညာသာ မလုပ်တတ်တာ။ ပညာကသိမ်မွေ့တယ်။ ပညာနဲ့ကိလေသာ ကိုအမြစ်နှုတ်ပယ်တာ။ လူဆိုတာကလည်း လိုချင်တာပဲ။ သိမ်းပိုက်ချင်တဲ့သဘောရှိတယ်။ အဲဒါကိုက အနုသယကိလေသာ။ အနုသယကိလေသာကို နားမလည်ခဲ့တာ။ ပယ်ဖို့ထားလို့ နားကိုမလည်ဘူး။

ရုပ်ဆိုတာလည်း သဘာဝတရားပဲ။ နာမ်ဆိုတာလည်း သဘာဝ တရားပဲ။ သဘာဝထဲမှာ ရုပ်ဓာတ်တွေ ရှိနေတာပဲ။ ရုပ် ဓာတ်ဆိုတာ ဓာတ်ကြီးလေးပါးပဲ။ လူတွေနားလည်အောင် ပြောမယ် ဆိုရင် ရွှံ့ကတော့ သဘာဝထဲမှာ ရှိနေတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီရွှံ့ကို ပြုပြင် နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိရင် အရုပ်ဖြစ်တယ်။ ခွေးရုပ်၊ နွားရုပ်၊ လူရုပ်ဖြစ်တယ်။ လောက်စာလုံးတောင် ရွှံ့ကိုပြုပြင်ယူမှရတာ။ အဲဒီအတိုင်းပဲ သဘာဝထဲမှာ ဓာတ်ကြီး လေးပါးဆိုတဲ့ ရုပ်သဘောက ရှိနေတာပဲ။ ပြုပြင်မဲ့ ကံကြောင့် လူရုပ်လုပ်လိုက်၊ ခွေးရုပ်တွေလုပ်လိုက်၊ အပယ်ရုပ် လုပ်လိုက်၊ နတ်ရုပ်လုပ်လိုက်၊ ဗြဟ္မာရုပ်လုပ်လိုက် ဖြစ်သွားတာ၊ ပညာဉာဏ်က ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို မထိုးဖောက်နိုင်ဘူး။ အခြေခံ ဖြစ်တဲ့ ရုပ်သဘာဝကို မသိမ်းဆည်းနိုင်တာပါ။

ကိုယ့်ကိုယ်ကို သေလို့မီးရှို့လိုက်ရင် မီးတွေလောင်တာက တေဇောဓာတ်တွေဖြစ်သွားတယ်။ အငွေ့တွေပျံတာက ဝါယော၊ အရည် တွေစီးလာတာက အာပေါ၊ ပြာတွေဖြစ်သွားတာက ပထဝီပေါ့။ အငွေ့ပျံပြီး လေထဲရောက်သွားတာက ဝါယောပဲ။ ကိုယ့်ခန္ဓာ ကိုယ်ထဲက ရေတွေထွက်တာက အာပေါ၊ ဒီရေတွေက မြေကြီးထဲ စိမ့်သွားတာပေါ့။ ပြာက ပထဝီအနေနဲ့ မြေကြီးဖြစ်တော့လည်း သစ်ပင်တွေပေါက်တာပဲ။ ကန်ငွန်းရွက်ဆို လူတွေကစားတယ်။ မြက်ဆို နွားတွေကစားတာပဲ။ ဒီကိုယ်ထဲပြန်ရောက်တာပဲ။ ဒီလိုဘဲ ဓာတ်ကြီးလေးပါးက သံသရာ လည်နေတာပဲ။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို သိပ္ပံပညာက **energy** လို့ ဆိုတယ်။ **energy** က ဘယ်တော့မှ တိုးခြင်း လည်းမရှိဘူး။ လျော့ခြင်းလည်း မရှိဘူး။

ကျွန်တော်တို့ကလည်း ဓာတ်ကြီးလေးပါးက တိုးခြင်းလည်း မရှိဘူး။

လျှော့ခြင်းလည်းမရှိဘူး၊ ပုံသဏ္ဍာန်သာ ပြောင်းနေတာပဲ။ ဓာတ်ကြီး
လေးပါးကို ဉာဏ်ကထိုးဖောက်နိုင်တယ်။ ကံဇာတ်ဆရာကြောင့်
ဒီဓာတ်ကြီးလေးပါးက လူဖြစ်လိုက်၊ နွားဖြစ်လိုက်၊ ခွေးဖြစ်လိုက်၊ (၃၁)
ဘုံမှာ ဒီလိုလည်နေပါလားလို့ ဉာဏ်မှာ ထင်ရှားလာတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ အပတ်က အဖေဆုံးသွားတယ်။ အဖေဆုံးတော့
ပုံသဏ္ဍာန် မြင်တော့ အဖေပဲဖြစ်တာ၊ အဖေလို့သိရတာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲ
ဆိုတာ လူတွေက သဘောမပေါက်ဘူး၊ လယ်တီဆရာတော်ကြီးက
အိုးဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲ ရတာ၊ အိုးဘာနဲ့လုပ်လဲ မြေနဲ့လုပ်တယ်။ ဒါပေမဲ့
မြေကိုမမြင်ဘူး။ ပုံသဏ္ဍာန် အိုးကိုပဲ မြင်တာ။ အဲဒီအတိုင်းပဲ
ဓာတ်ကြီးလေးပါးကိုတော့ မမြင်ဘူး။ အဖေပဲမြင်တာပဲ၊ ဒါပေမဲ့ မီးသဂြိုဟ်
လိုက်တဲ့အခါမှာ အရိုးဖြစ်သွားပြန်ပြီ၊ အဖေ မဟုတ်တော့ဘူး။
ပုံသဏ္ဍာန် ပြောင်းတာ နိမိတ်ပြောင်းတာ။ အဖေမရှိတော့ဘူး။ အရိုး
ဖြစ်သွားပြီ။ အဲဒါသမထပဲ။

သမထဖြစ်သွားတာ၊ နိမိတ်ပြောင်းသွားတာ။ နိမိတ် ပုံသဏ္ဍာန်
ကတော့ ရှိနေတာပဲ။ အရိုးကိုလည်း ဓာတ်ကြီးလေးပါးလို့တော့
မသိဘူး။ ဝိပဿနာ အားထုတ်ပေမယ့်လည်း ပရမတ်ကို မဆိုက်
သေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များက အရိုးကို ဓာတ်ကြီးလေးပါးလို့ နှလုံးမသွင်းနိုင်ဘူး။
အရိုးကို အိုးထဲထည့်ပြီး မကြည့်တဲ့အခါ လေးတာတွေသွားပြီ။
အဝတ်နဲ့စည်းထားတော့ အိုးလည်း မတွေ့ရဘူး။ လေးတာပဲတွေ့တာ။
လေးတယ် ဆိုတာ ပထဝီရဲ့ လက္ခဏာ၊ ပထဝီဆိုတာက မာတာ၊
ပျော့တာ၊ ကြမ်းတာ၊ ချောတာ၊ လေးတာ၊ ပေါ့တာကလည်း ပထဝီရဲ့
လက္ခဏာပဲ။ ပထဝီက တစ်ခုပဲ။ ဒါပေမဲ့ လက္ခဏာက (၆)မျိုးထွက်
တယ်။ လျှပ်စစ်က တစ်မျိုးပဲ မီးချောင်းဆိုလင်းတယ်။ ပန်ကာဆိုလည်တယ်။

မီးဖိုနဲ့ဆိုရင် ပူတယ်၊ ဓာတ်ကတော့ လျှပ်စစ်ဓာတ်တစ်ခုပဲရှိတာ။
လျှပ်စစ်ဓာတ် ရှိကြောင်း လက္ခဏာတွေပဲ။ ပလပ်ပေါက်ထဲ လက်
ထည့်ရင် ကျဉ်သွားတာလည်း လျှပ်စစ်ဓာတ်ရှိကြောင်း လက္ခဏာပဲ။

သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်က ပထဝီဓာတ်လို့ မကောက်တတ်ဘူး၊ အရိုး
အိုးက လေးတယ်၊ အရိုးတွေက လေးတယ်ဖြစ်နေတာ။ လေးတာက
လက္ခဏာ၊ တစ်လောကလုံး (၃၁) ဘုံမှာ လက္ခဏာကလွဲပြီး ဘာမှမသိရဘူး။
ဒါကလည်း အရေးကြီးတယ်။ သဘာဝမှာ လက္ခဏာပဲ သိလို့
ရတယ်။ လက္ခဏာကလွဲပြီး ဘာမှမသိရဘူး၊ ဒါပေမဲ့ လက္ခဏာကို
ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ရဲ့လက္ခဏာ အနေနဲ့ယူတာ။ ဓာတ်ရဲ့လက္ခဏာ၊ ပရမတ်
တွေရဲ့ လက္ခဏာ၊ သဘာဝတွေရဲ့ လက္ခဏာလို့ မသိဘူး၊ ပညာဖြစ်ဖို့
သမာဓိလိုတယ်၊ ဒါပေမဲ့ သမာဓိက အဓိကမဟုတ်ဘူး၊ အထောက်
အပံ့၊ ပညာဖြစ်ဖို့ အဓိက။ အိမ်ဆောက်တာ တူတို့လွှတို့လိုတယ်။
တူတို့လွှတို့မရှိဘဲ အိမ်တစ်လုံး ဖြစ်ဖို့ မလွယ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ တူတို့လွှတို့
ရှိရုံနဲ့ အိမ်မဆောက်တတ်သေးဘူး။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ခြပ်ဝတ္ထုဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲရတယ်လို့ ဉာဏ်က
မမြင်သေးဘူး။ ဉာဏ်ကအဲဒီထဲမှာ မကျက်စားတတ်သေးဘူး။ သမထ
တော့ လုပ်တတ်တယ်။ ဉာဏ်ဆိုတဲ့ သဘောကိုနားမလည်ဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါ ခြပ်ဝတ္ထုကို ပုံသဏ္ဍာန်လို့ မသိဘူး။ ရွံ့လေးနဲ့ခွေးရုပ်လုပ်၊
နွားရုပ် လုပ်ထားရင် ခွေးရုပ်၊ နွားရုပ်ပဲသိတာ၊ ရွံ့ပျောက်သွားတယ်၊
ပုံသဏ္ဍာန်အပေါ်မှာ သောင်တင်နေတယ်။ ခွေးတွေ နွားတွေကိုပဲ အရှိ
ယူတာ။ ကျွန်တော်တို့က ပုံသဏ္ဍာန်ကို အရှိယူလိုက်ပြီ၊ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ အရှိ
တရားက မတူဘူး။ ခွေးရုပ်က ခွေးရဲ့ပုံသဏ္ဍာန်လိုယူတာ။ ခွေးရဲ့
လက္ခဏာ နှုတ်သီးပါတယ်၊ ခြေလေးချောင်းပါတယ်၊ အမြီးပါတယ်။

အဲဒါကခွေးရဲ့ လက္ခဏာ။ အမှန်က ခွေးဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲရတာ။ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်ကို ဘာနဲ့လုပ်လဲ၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးနဲ့လုပ်တယ်၊ ပထဝီနဲ့လုပ်တယ်၊ ပုံသဏ္ဍာန်တော့ လူတိုင်းက ဒါပဲမြင်ရတာ၊ အဲဒီ လက္ခဏာကို ခွေးရဲ့လက္ခဏာလို့ ယူတာ၊ ဓာတ်ရဲ့လက္ခဏာကို မသိဘူး။ ရွံ့လေးနဲ့ ခွေးရုပ်လုပ်လိုက် အဲဒါကို ခွေးရုပ်လို့တော့ သိတယ်၊ ရုပ်ဓာတ်လို့တော့ မသိဘူး။ ခွေးဆိုတာလဲ ရှုပ်ပဲ၊ လူဆိုတာလည်း ရှုပ်ပဲ၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ရုပ်တရား။ အန္တပုထုစဉ်နဲ့ ကလျာဏပုထုဇဉ်က အသိတွေ မတူကြဘူး။ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ တကယ့် အရှိတရားကို မကွဲဘူး။ တကယ်ရှိတာက ရုပ်ဓာတ်နာမ်ဓာတ်တွေပဲ၊ ကျွန်တော်တို့တွေ့ရတာက ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တော့ မတွေ့ရဘူး၊ ဒီရုပ်ဓာတ်နာမ်ဓာတ်တွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်တွေပဲ တွေ့ရတာ။

ဥပမာ သွားတာ၊ သွားတယ်ဆိုတာ လက္ခဏာ၊ ကျွန်တော်တို့ မြင်တာက ပုံသဏ္ဍာန်။ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်ကို လူလို့ယူလိုက်တယ်။ လူက သွားတယ် ဖြစ်ရော။ လူလို့ယူလိုက်တာက ပညတ်၊ လူဆိုတာ အရှိမဟုတ်ဘူး။ လူဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ကို နာမည်ပေးထားတာ၊ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်ကို ရုပ်နဲ့လုပ်တယ်လို့ မသိဘူး။ ကျွန်တော်တို့က နာမည်တပ်တာကိုပဲ ယူလိုက်တာ။ အိုးကိုပဲယူလိုက်တာ၊ အိုးဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲရတာ။ မြေနဲ့လုပ်တာဆိုတဲ့အထိ ဉာဏ်ကမရောက်ဘူး။

ကျွန်တော်တို့မြင်ရင် ပုံသဏ္ဍာန်ပဲမြင်တာ။ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်ကို ယောက်ျားတို့ မိန်းမတို့စဉ်းစားတာ၊ ရုပ်ဓာတ်ဆိုတဲ့ ပထဝီမရှိပဲ ပုံသဏ္ဍာန် မဖြစ်ဘူး ၊ ဝိဘဇ္ဇ မလုပ်တတ်ဘူး။ သမထက ပိတ်ဖြူလေးကို မြေဝိုင်းလေးသုတ်ထားပြီး မြေ-မြေနဲ့ အဲဒီအာရုံတစ်ခု အပေါ်မှာ စူးစူး

စိုက်စိုက်ဖြစ်သွားရင် သမထဖြစ်တာပဲ။ မြေဆိုတာ နာမည်ပေး ထားတာ။ မြင်လိုက်တာနဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့အမည်ရောက်သွားရင် အဲဒါ သမထပဲ။ သမထဆိုတာ ပညတ်ကို နှလုံးသွင်းတာ၊ အမည်ပေး လိုက်တာ အဲဒီအမည်က ပညတ်ပဲ။ မျက်စိနဲ့မြင်ရင် အိုးဖြစ်နေတာ၊ အိုးမမြင်ရဘူး။ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်ကိုမှ နာမည်ပေးလိုက်တာ အိုးလို့။ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ အမည်အိုးနဲ့ ကွဲလား။ ရုပ်နမ်မပြောနဲ့။ ပညတ်နဲ့ပရမတ် မကွဲဘူး။ အခုက နာတာကို ဝေဒနာလုပ်တယ်။ ကြွကြွရွရွတွေကို ဖြစ်ပျက်လုပ်တယ်၊ အမှန်က ဉာဏ်ရဲ့သဘောကို နားမလည်လို့ပါ။

ကျွန်တော်တို့မှာ သတိလည်း မရှိသေးဘူး၊ သမ္မုဗ္ဗိကလည်း မဆင်ခြင်တတ်ဘူး။ သက်ဆိုင်ရာဝိညာဏ်နဲ့သက်ဆိုင်ရာအာရုံတွေ ကိုပဲ သိခွင့်ရတာ။ မျက်စိနဲ့မြင်ရင် ပုံသဏ္ဍာန်မြင်တာ။ အိုးလို့နာမည် တပ်လိုက်တာက ပညတ်တွေက ဓမ္မာရုံမှာ အမည်တပ်တာ။ ကိုယ့် ထဲက နာမည်ပေးနေတာ၊ ကျွန်တော်တို့က အခုမျက်စိမြင်တာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲမြင်တာ။ ယောက်ျား မိန်းမ ပုံသဏ္ဍာန်ကိုမြင်တာ၊ အဲဒီ ယောက်ျား မိန်းမ ဘာနဲ့လုပ်လဲ။ ရုပ်ဓာတ်နာမ်ဓာတ်နဲ့ပဲလုပ်တာ၊ ပထဝီမရှိဘဲ ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်လို့မရဘူး၊ ပထဝီက ပုံသဏ္ဍာန်ပဲ၊ ပထဝီ ကို ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်အောင် အာပေါနဲ့ဖွဲ့စည်းတာ၊ ဓာတ်တွေကိုဉာဏ် နဲ့သိမ်းဆည်းနိုင်ရမှာ၊ ပထဝီတွေကို အာပေါနဲ့ဖွဲ့စည်းထားလို့ ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်တာလို့ သိမ်းဆည်းနိုင်ရမှာပါ။ မြေကြီးကို ရေနဲ့ရောမှ ရွံ့ဖြစ်တာ၊ အဲဒီရွံ့ဖြစ်မှ ပုံသဏ္ဍာန်က ထွက်လာတာပါ။

သတ္တဝါတွေရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ကံကပြုပြင်ပေးတာ၊ ဒါကြောင့် ရုပ်လှတယ်၊ မလှဘူးတွေဖြစ်နေတာ။ ကျွန်တော်တို့တွေ့ရတာက အမူအရာတွေ လက္ခဏာတွေပဲ။ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ခြေတွေလက်တွေလို့

တန်းယူလိုက်တာ၊ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ရုပ်နဲ့လုပ်တယ်လို့ မသိဘူး၊ လက်တွေ့ ခြေတွေလှုပ်တယ်လို့ ယူလိုက်တာ၊ ပုံသဏ္ဍာန်က မရှိတရား၊ လှုပ်ရင် လည်း ဒီလက်ကပဲလှုပ်တာ၊ သွားရင်လည်း ဒီခြေထောက်ကပဲ သွားတာလို့သိတာ၊ အဲဒီလက်တွေ ခြေတွေက ပုံသဏ္ဍာန်တွေ၊ ရုပ် ဓာတ်နဲ့လုပ်တာ၊ ရုပ်တွေက ခိုင်မြဲနေရင် လှုပ်လို့မရဘူး။ ဒီရုပ်တွေက ပျက်ပြီးတော့ နောက်ထပ် အသစ်အစာထိုးနေလို့ လှုပ်လို့ရတာ။ လှုပ်တိုင်းလှုပ်တိုင်းက ရုပ်အသစ်တွေနဲ့အစားထိုးနေတာ။ လှုပ် တိုင်းက လက္ခဏာပြောင်းနေတာ။ လက္ခဏာပြောင်းတိုင်းက ရုပ်တွေ ပြောင်းနေတာပဲ။

ပုံသဏ္ဍာန်ကိုမှီပြီး နာမည်ကဖြစ်တာ၊ ဒါက သဘာဝဖြစ်စဉ်ပဲ။ လက်တွေ့ခြေထောက်တွေဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲရတာ၊ အဲဒါတွေကို ဘာနဲ့လုပ်လဲ၊ ရုပ်နဲ့လုပ်တယ်။ အဲဒီလို မစဉ်းစားဘူး။ လှုပ်တိုင်းက ရုပ်ပြောင်းလို့ လက္ခဏာတွေပြောင်းနေတာ။ နာရင်လည်း ဝေဒနာကို မရောက်ဘူး၊ ခြေတွေလက်တွေက နာနေတယ်၊ ခါးတွေ နာနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ သမာဓိရှိလာရင် ခြေတွေလက်တွေတော့ မပါတော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ နာတဲ့သဘောလေး ပြောလိမ့်မယ်၊ နာတဲ့သဘောက လက္ခဏာ ပဲရှိသေးတယ်၊ ဝေဒနာကို မရောက်သေးဘူး၊ ပရမတ်ကို မချဉ်းကပ် တတ်ဘူး၊ ပရမတ်ရဲ့သဘာဝကို နားမလည်ဘူး၊ သမာဓိအစွမ်း ကြောင့် ခေါင်းကိုယ် ခြေလက်တော့ ပျောက်တယ်၊ ဒါပေမဲ့ လက္ခဏာ ဆိုတာ ပညတ်ပဲ ရှိသေးတယ်။ ပညတ်ဖြစ်ပျက်တွေပဲ၊ လက္ခဏာ တွေနဲ့ ပရမတ်ရဲ့ ဆက်စပ်မှုသဘောကို နားမလည်ဘူး။

မြင်တာက ပုံသဏ္ဍာန်ပဲမြင်တာ၊ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်တွေကို နာမည် ပေးနေတာ၊ စဉ်းစားရမှာက ပုံသဏ္ဍာန်မြင်ရင် ဒီပုံသဏ္ဍာန်ကို

ဘာနဲ့လုပ်လဲ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ အိုးကို ဘာနဲ့လုပ်လဲ၊ မြေနဲ့လုပ်တယ်။
 ယောက်ျားတွေ မိန်းမတွေမြင်တာ မဟုတ်ဘူး၊ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲမြင်တာ၊
 ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်ပြောင်းနေလို့၊ ပုံသဏ္ဍာန်တွေ ပြောင်းနေတာ၊
 လှုပ်တာက ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တွေ ပြောင်းနေလို့၊ လှုပ်တာ၊ အဲဒီ
 ကျမှ ရုပ်ရဲ့အနိစ္စမြင်တာ၊ အဲဒီတော့မှ ရုပ်တွေနာမ်တွေက
 ဖြစ်တိုင်းပျက် နေတာ၊ ဘာမှ စွဲလမ်းလို့ မရဘူးဆိုတာ သိလာတာ။
 အခုက လှုပ်တာတွေကို လူတိုင်းသိတယ်၊ လှုပ်တာက လက်တွေ
 လှုပ်တယ်၊ ခေါင်းတွေ လှုပ်တယ်။ ဓာတ်ဆိုတဲ့ပရမတ်ကို ဉာဏ်က
 မဖောက်နိုင်ဘူး၊ လက္ခဏာ ပေါ်မှာပဲ သောင်တင်နေသေးတယ်၊
 သမထအာရုံတွေက တည်ငြိမ်တယ် မပြောင်းဘူး၊ ဝိပဿနာ အာရုံ
 တွေက **ever-changing** အမြဲ ပြောင်းနေတယ်။

မြင်တာကို ပုံသဏ္ဍာန်ပဲ မြင်တာလို့ မသိဘူး။ သေချာစဉ်းစား
 ကြည့်ရင် ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့အမည်က တခြားစီပဲ။ တွေ့ရင် ပုံသဏ္ဍာန်ပဲ
 တွေ့တာ။ နာမည်က တန်းပေးပြီးသားဖြစ်နေပြီ။ နားနဲ့ကြားရင်
 ဘာအရင်ကြားလဲ။ အမည်အရင် ကြားတာ။ နားနဲ့ကြားရင် ပုံသဏ္ဍာန်
 တွေက ကိုယ့်ထဲပေါ်ပြန်ရော။ မျက်စိနဲ့မြင်ရင် ပုံသဏ္ဍာန်တွေ အရင်
 တွေ့တာ။ တွေ့ပြီးမှ နာမည်တွေပေါ်တာ။ နှစ်ခုစလုံး ပညတ်တွေပဲ။
 သူတို့မပါလို့လည်း မရဘူး။ သူတို့ကို အခြေခံပြီးတော့ ပရမတ်
 တွေကို ချည်းကပ်ရမှာ၊ မြင်ရင် ပုံသဏ္ဍာန် ဒီပုံသဏ္ဍာန်ဘာနဲ့ လုပ်လဲ
 စဉ်းစားပါ။ စဉ်းစားရင် နောက်ဆုံးတော့ ရုပ်တွေရောက်မှာပဲ။
 နားနဲ့ကြားရင် ပုံသဏ္ဍာန်တွေပေါ်တယ်။ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်တွေကို
 သညာနဲ့မှတ်တယ်။ ပုံသဏ္ဍာန်တိုင်းက ပထဝီမရှိရင် ဘယ်တော့မှ
 ပုံသဏ္ဍာန်မဖြစ်ဘူး။

ပရမတ်တွေကို ဘယ်လို နှလုံးသွင်းရမယ်ဆိုတာ မစဉ်းစား တတ်တာပါ။ ခက်တာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလိုလုပ်ရ ကောင်းမှန်း မသိဘူး။ သတိသမ္ပဇင်ရဲ့ သဘောကို နားမလည်တာပါ။ ပရမတ်ရောက်ဖို့ သတိသမ္ပဇင်လိုတယ်။ အဲဒါကို အသမ္မောဟ သမ္ပဇင် လို့လည်း ခေါ်တယ်။ ရုပ်နာမ်အစဉ်တွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု အစားထိုး သွားနေတာ။ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပုံသဏ္ဍာန်မပျက် အစားထိုးတယ်လို့ မသိတော့ သန္တတိပညတ်နဲ့ သဏ္ဍာနပညတ် အဲဒီနှစ်ခုက ဖုံးနေတာ။ အဲဒီ အဖုံးနှစ်ခုကိုဖွင့်နိုင်မှ ပရမတ်ကိုရောက်မှာ။ ကျွန်တော်တို့ တွေ နေရတာ အားလုံးက လက္ခဏာတွေပဲ။ ဒီလက္ခဏာတွေကို ဝိညာဏ် သိအတိုင်း သတိကအောက်မေ့နိုင်မှ ဉာဏ်က သဘာဝဆိုတဲ့ ပရမတ် တရားကို ထိုးထွင်း မြင်လာတာ။ စာပေနဲ့ အကျင့်နဲ့ ယှဉ်ပြီး ပြောပြတာပါ။ အကျင့်ဘက်ကလည်း ဝိညာဏ်သိအဆင့်ကို သတိနဲ့ တက်လှမ်းနိုင်ဖို့ လိုတယ်။ အဲဒီ နှစ်ခုပေါင်းမှ ပညာနဲ့က ထိုးထွင်း မြင်မှာပါ။ ပရမတ်မြင်ရင် လှုပ်တိုင်းက ရုပ်တွေအစားထိုးနေတယ်လို့ ဉာဏ်က သိသွားပါပြီ။

ယောနိသောမနသိကာရ နှလုံးသွင်းမှန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ရုပ်တွေ နာမ်တွေ ဖြစ်တာပျက်တာ တကယ်မြင်တာ။ အခုကျွန်တော် တို့ မြင်တာ စားပွဲတွေမြင်တာ၊ ပုံသဏ္ဍာန်မြင်တာ၊ မြင်ပြီးမှ စားပွဲလို့ နာမည်ပေးတာ၊ ကိုယ်မြင်တိုင်းမြင်တိုင်းက ဘာတွေမြင်လဲဆိုတာ သတိလေး ထားကြည့်ပါ။ အဲဒါကိုက သတိအလုပ် လုပ်နေတာပါ။ ဟိုဘက်ကတော့ အာရုံတွေပဲ၊ ဒီဘက်ကတော့ သတိပဲ။ အဲဒီလို လုပ်နိုင်ရင် သတိတွေ အားကောင်းလာမှာပါ။ သတိတွေအားကောင်း လာရင် ပညာဖြစ်ပြီး ရုပ်တွေနာမ်တွေသိလာမှာပါ။ ဒီဘက်ကျင့်ရမဲ့

လမ်းစဉ်၊ အာရမ္မဏိကဆိုတဲ့ သတိပညာဦးဆောင်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးက ပန်းတိုင်၊ ဝိပဿနာဆိုတာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပြည့်စုံအောင်လုပ်ရတာပါ။ အာရုံဘက်ကို သိနိုင်ပေမဲ့ အာရမ္မဏိကဘက်ကို မသိမ်းဆည်း နိုင်ဘူး၊ ဉာဏ်ဖြစ်မှ သိမ်းဆည်းနိုင်တာ၊ ဉာဏ်မဖြစ်တော့ အပြင်ပဲ မြင်တယ်၊ ကိုယ့်ဘက်ကို မကြည့်တတ်ဘူး၊ အာရုံပိုင်းကိုကြည့် တတ်တယ်၊ အာရမ္မဏိကပိုင်းကို မကြည့်တတ်ဘူး။ လမ်းစဉ်ကိုကြည့် တတ်တယ်။ ပန်းတိုင်ကို မမြင်ဘူး။

ဒီဘက်က စက္ခုဝိညာဏ်ဆို ဟိုဘက်က အဆင်းပဲ။ အဆင်း တော့ သိတယ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်ကို မသိဘူး။ အသံတော့သိတယ်။ သောတဝိညာဏ် မသိဘူး၊ အမှန်က သောတဝိညာဏ်မပေါ်ပဲ ဘယ် အသံမှမသိဘူး၊ ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်တွေက အဲလိုမသိမ်းဆည်း တတ်ဘူး၊ သမထမှာ ဒီဉာဏ်တွေမပါဘူး၊ သမထက အာရုံတစ်ခုကို ငြိမ်နေဖို့။ ကိလေသာကိုတော့ ဥပေက္ခာပြုနိုင်တယ်၊ ရုပ်နာမ်ကိုတော့ ဥပေက္ခာ မပြုနိုင်ဘူး။ သမထက ကိလေသာတော့ငြိမ်းမယ်။ ဥပေက္ခာ ပြုတယ်၊ ကျွန်တော်တို့က ရုပ်နာမ်ကို ဥပေက္ခာပြုချင်တာ၊ ရုပ်နာမ် ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ဆီ သွားချင်တာ၊ သင်္ခါရတွေကို ဥပေက္ခာပြုချင်တာပါ။

ကုသိုလ်စိတ်ရှိတာနဲ့ အကုသိုလ်စိတ်ဆိုတာ မဖြစ်ပါဘူး။ ဝိပဿနာဆိုတာ ကိလေသာအမြစ်နှုတ်တာ။ ကိလေသာရဲ့အမြစ် အနုသယ ကိလေသာကို သိပ်နားမလည်ဘူး။ ကိလေသာကို ဥပေက္ခာ ပြုနိုင်တယ်ဆိုတာ ဒီကိလေသာက စိတ်ထဲမှာပေါ်တဲ့ ကိလေသာ။ စိတ်ထဲမှာပေါ်တဲ့ ကိလေသာက သမာဓိနဲ့ ပယ်လို့ရတယ်။ ဘာနဲ့တူလဲ ဆိုရင် မြေပေါ်မှာပေါ်တဲ့ ပင်စည်လိုပဲ။ ပင်စည်ကို ဖြတ်လို့ရတယ်၊ အမြစ်ကိုတူးရကောင်းမှန်း မသိဘူး။ မတူးတော့ပြန်ပေါက်တာပေါ့။

(၄၂)

သမာဓိက စိတ်ထဲပေါ်တဲ့ ကိလေသာကိုပယ်တယ်။ သစ်ပင်လိုဆိုရင် ပင်စည်ပဲ။ ဒါကိုပယ်နိုင်တယ်။ အနုသယကိလေသာ အမြစ်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့တူးပြီး မဂ်ဉာဏ်နဲ့ဆွဲနှုတ်။ အဲဒါက ရုပ်နာမ်ကို ဥပေက္ခာပြုမှ ဒီအနုသယဆိုတဲ့ အမြစ်ကို နှုတ်လို့ရတာ။ ကိလေသာကို ဥပေက္ခာပြုရုံနဲ့က သမာဓိပဲရှိသေးတယ်။

သမထနဲ့ဝိပဿနာကို သေခြာသဘောမခွဲခြားနိုင်သေး တာပါ။ ဒါပေမဲ့ နှစ်ခုစလုံးကိုတော့ များများအားထုတ်ရတယ်။ သမာဓိကို များများ အားထုတ်ရသလို၊ ပညာကိုလည်း များများပွား ရတယ်။ အနာဂါမ်ဖြစ်ရင် သမာဓိပြည့်စုံတယ်။ ရဟန္တာဖြစ်မှ ပညာ ပြည့်စုံတယ်။ သောတာပန်နဲ့ သကဒါဂါမ် သီလပြည့်စုံတယ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်ရင် သီလကို နိစ္စနိယာမအနေနဲ့မြဲသွား တယ်။ နိစ္စဆိုတာ မပြောင်း လဲတော့ဘူး။ နိယာမထဲရောက်သွားပြီ။ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိဆိုတဲ့ ဒီကာမဂုဏ် တွေကို သမာဓိပြည့်စုံလာတဲ့အခါ ပယ်နိုင်မှာပါ။ သီလက သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပယ်နိုင်မှ ပြည့်စုံသွားမှာ၊ ပညာက အဝိဇ္ဇာကို အပြီးပယ်နိုင်တဲ့အခါ ပြည့်စုံပါတယ်။

၅။ လက္ခဏာနိပရမတ်

(၁၇.၁.၂၀၁၄)

ဝိပဿနာရဲ့အခြေခံဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ဆိုတာက ဝိပဿနာရဲ့ ယူနစ်ပဲ။ သူ့မှမသိရင် ဘာမှလုပ်လို့ မရဘူး။ ဒါပေမဲ့ ရုပ်နာမ်ကို ကျွန်တော်တို့က ဘယ်လိုပဲသိခွင့်ရတယ်လို့ဆိုတာ သဘောမပေါက် ဘူး။ သဘာဝတရားကို လေ့လာတဲ့အခါမှာ ပညတ်၊ ပရမတ်က နှစ်ခု သွား စပ်နေတာ။ ဒါကို ကျွန်တော်တို့က မမြင်နိုင်ဘူး ဖြစ်နေတယ်။ ဝိပဿနာ သင်တဲ့အခါ ပညတ်၊ ပရမတ်ဆိုပြီးတော့ သင်ကြတယ်။ ပညတ် ကိုတော့ ဝိပဿနာရှုလို့ မရဘူး။ ပရမတ်ကိုပဲရှုရမယ် ဆိုပြီးတော့ ဒီလိုအကြမ်းဖျင်းတော့ နားလည်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ပရမတ်တွေကို ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာ ပရမတ်ကို တိုက်ရိုက်ရှုလို့ မရပြန်ဘူး။ ဘာလို့ပရမတ် မမြင်တာလဲဆိုတော့ ပရမတ်ကို တိုက်ရိုက်ရှုလို့မရလို့ မမြင်တာ။ ကျွန်တော်တို့က ဒီလို အသေအချာ မဆန်းစစ်နိုင်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ တိုက်ရိုက် တွေ့မြင်ရ လိမ့်မယ်လို့ ထင်နေတဲ့အခါ ကျတော့ တိုက်ရိုက် တွေ့ခွင့်မြင်ခွင့်မရတဲ့ အခါကျတော့ စိတ်ထဲမှာ ရုပ်တွေ နာမ်တွေကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် နှလုံးသွင်း နိုင်ဖို့ရာ အားနည်းနေတာပေါ့။

ဒါကြောင့် ဝိပဿနာက ခက်နေတာ။ ပညတ်ဆိုတာ ဘာလဲမေးရင် ပညတ်ဆိုတာ ယောကျ်ားတွေ၊ မိန်းမတွေ၊ တိုက်တွေ၊ ကားတွေ တကယ်မရှိဘူး။ တကယ် ရှိတာက ဘာတွေလဲ၊ ရုပ်တွေနာမ်တွေပေါ့။ ရုပ်တွေ နာမ်တွေဆိုတာ ဘယ်လိုဟာမျိုးလဲ၊ ရုပ်ဆိုတာ ဓာတ်ကြီးလေးပါးပေါ့။ အဲဒီဓာတ်ကြီးလေးပါးက ဘာတွေလဲ။ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော။ ပထဝီဆိုတာက ဘာတွေလဲ မာတယ်၊ ပျော့တယ်၊ အာပေါ ဆိုတာ ဖွဲ့စည်းတယ်၊ ယိုစီးတယ်။ တေဇောဆိုရင် ပူတယ်၊ အေးတယ်။ ဝါယောဆိုရင် တွန်းတယ်၊ တိုးတယ်၊ လှုပ်ရှားတယ်၊ ထောက်ကန်တယ်ပေါ့။

အဲဒါတွေက ရုပ်တွေ၊ တကယ်ရှိတာဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့က မာတာကို ပထဝီလို့ သွားယူလိုက်ပြန်ရော။ အမှန်က မာတယ် လို့သိတာကိုက ပညတ်ပဲ၊ ပညတ်နဲ့ ပရမတ်က တွဲနေတယ်။ မာတယ်၊ ပျော့တယ်လို့ ဆိုတာပညတ်ပဲ။ မာတဲ့လက္ခဏာ၊ ပျော့တဲ့ လက္ခဏာပဲ၊ လက္ခဏာ ဆိုတာကလည်း ပညတ်ပဲ၊ မာတယ်၊ ပျော့တယ်၊ ပူတယ်၊ အေးတယ်ဆိုတဲ့ လက္ခဏာတွေက ပညတ်၊ ဒီပညတ်တွေကို ဘာကြောင့် ပညတ် ရတာလဲဆိုတော့၊ ဓာတ်တွေရှိနေလို့။ ဒီလို ပညတ်နဲ့ ပရမတ်ကို တွဲစပ်သိရတာ။ ဝိပဿနာရဲ့သဘောက ဒါကြောင့် နဲ့နဲ့လေးခက်နေတာ။ အစွန်းကိုသွားလို့မရဘူး။ ပရမတ်ကို တိုက်ရိုက် တွေ့လို့ မရဘူး။ ဘာကြောင့် မရတာလဲဆိုတော့ သဘာဝကိုက အဲဒီလို ဖြစ်နေတာ။

နောက်တစ်ခုပြောပြအုံးမယ်။ ယောကျ်ားတွေ၊ မိန်းမတွေ မရှိဘူးလားဆိုရင် ဝိပဿနာမှာ ယောကျ်ား၊ မိန်းမဆိုတာမရှိဘူး။ ဘယ်လို မရှိတာတုန်းဆို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့ ယောကျ်ား၊ မိန်းမ မရှိဘူး။ ယောကျ်ား မိန်းမကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့ယူတာ။ ယောကျ်ား

(၄၅)

မိန်းမ ဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့တော့ မရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဣတ္ထိဘာဝ၊ ပုတ္တဘဝ ဆိုတာ ရုပ်ပရမတ်ထဲမှာ ပါပြီးသားပါ။ ယောက်ျားဓာတ်၊ မိန်းမ ဓာတ် အနေနဲ့ပဲရှိတယ်။ အဲဒီယောက်ျားဓာတ်၊ မိန်းမဓာတ်က ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီဓာတ်ကြောင့် ပုံသဏ္ဍာန်တွေ မတူကြဘူး။ ယောက်ျား၊ မိန်းမလို့ ပညတ်တာက ဒီပုံသဏ္ဍာန်ကြီးကိုသွားပြီး ပညတ်တာ၊ ပရမတ်သဘောမှာ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့အမည် မရှိဘူး။ ဓာတ် သဘောပဲ ရှိတယ်။ အဲဒီဓာတ်သဘောတွေကြောင့် မိန်းမတွေရဲ့ အမူ အရာ ယောက်ျားတွေရဲ့ အမူအရာဖြစ်တဲ့ သွားတာ၊ သွားတာ၊ လာတာ၊ နေတာ၊ ထိုင်တာ မတူကြဘူး။ ဓာတ်သဘောတွေကြောင့် မတူတာပါ။

အဲဒီဓာတ်ကိုလည်း ဘယ်လိုသိလဲဆိုတော့ ပညတ်တွေပေါ် မှုတည်ပြီးတော့ သူ့ရဲ့သွားဟန်၊ လာဟန်၊ လှုပ်ရှားဟန်၊ ပြောဟန်၊ ဆိုဟန်၊ နေထိုင်ဟန်တွေကိုကြည့်ပြီး အသွင်သဏ္ဍာန်တွေကို ကြည့်ပြီး တော့ပဲ ဒီဓာတ်တွေရှိတယ်လို့ သိရတာပါ။

ပရမတ်တွေကို တိုက်ရိုက်သိလို့မရဘူး။ လက္ခဏာအနေနဲ့ပဲ သိရတာ။ ကျွန်တော်တို့ ကြည့်တဲ့လက္ခဏာက ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ပဲ ကြည့်တာ။ ဓာတ်အနေနဲ့ လက္ခဏာကို ကြည့်တတ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါအနေနဲ့ကြည့်လိုက်တော့ အလုံးအထည်၊ အကောင် အထည်ကြီး၊ အခိုင်အမာကြီး၊ နိစ္စ၊ အတ္တတွေပါသွားတယ်။ ဓာတ်အနေနဲ့ကြည့်ရင် အနိစ္စ၊ အနတ္တ မြင်သွားပါလိမ့်မယ်။

ဓာတ်အနေနဲ့ကြည့်တော့ အနိစ္စ၊ အနတ္တမြင်မယ်။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အနေနဲ့တော့ နိစ္စ၊ အတ္တထဲ ဝင်သွားတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါနဲ့ နိစ္စ၊ အတ္တကို မတွဲတတ်ဘူး။ ဓာတ်ရောက်တာနဲ့ အနိစ္စ၊ အနတ္တ သဘော မြင်သွားတယ်။

ဥပမာ အဝတ်စလေးတွေကို အင်္ကျီချုပ်လိုက်လို့ရှိရင် မြင်သာ ထင်သာ တယ်။ ဒါအင်္ကျီလေး ဖြစ်သွားတယ်။ ဘာကိုကြည့်ပြောတာလဲ ပုံ သဏ္ဍာန်ကို ကြည့်ရတယ်။ အဝတ်စကြတော့ ကိုင်ကြည့်ရတာ၊ သူ့ဓာတ်သားကို ထိကြည့်တော့မှ နူးညံ့တယ်၊ ချောတယ်၊ ကြမ်းတယ်၊ ဓာတ်နေရာလေးပဲ သုံးသပ်တာ။ အင်္ကျီတွေ သုံးသပ်တာက ပုံသဏ္ဍာန်ကို အဓိကယူကြတာ။ အစကိုကျတော့ လက်နဲ့ကိုင်ကြည့် ရတာ၊ ကာယ ဝိညာဏ်မှာပေါ်တဲ့ ဓာတ်ကိုကြည့်တယ်။ အင်္ကျီကျတော့ အကောင်အထည် ပုံသဏ္ဍာန်ယူသွားပြီ၊ ကျွန်တော်တို့က ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါလို့ယူရင် ဒီအင်္ကျီကြည့်သလို သွားကြည့်လိုက်တာ၊ ဝိပဿ နာက အင်္ကျီကြည့်သလို မကြည့်ဘူး။ လက်နဲ့ကိုင်ကြည့်သလို ကာယဝိညာဏ်ပေါ်တဲ့ အတိုင်းလေးပဲသိရတာ။ ဒီအသားလေးက အသားဆိုတာ ဓာတ်ဖြစ်သွားတာ။ အင်္ကျီကိုကြည့်ရင် ပုံသဏ္ဍာန်ကို ကြည့်တာ။ ပုံသဏ္ဍာန်ကိုကြည့်ရင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလို့ ယူလိုက်တာပဲ။ ကျွန်တော်တို့က အဲလိုနှစ်ခုကို မကွဲနိုင်ဘူး ဖြစ်နေတယ်။

ဟင်းတွေဘာတွေချက်ရင်လဲ အတူတူပဲ။ ဟင်းချက်နေတာ မြင်ရင် ဘာတွေချက်လဲ ကြက်သားဟင်း၊ ဝက်သားဟင်းပေါ့။ ဒါချဉ်ရည်ဟင်းချက်နေတာ။ ဒီလိုပြောကြတယ်။ နဲ့နဲ့မြည်းကြည့် စမ်းပါဆိုရင် လျှာလေးပေါ်တင်ကြည့်တော့ အရသာပဲခံကြည့်တာ။ ဟိုဒယ်အိုးကြီးထဲကြည့်တော့ အလုံးအထည် ပညတ်သဘောနဲ့ ကြည့်တာ။ အရသာခံကြည့်တာကျတော့ ငံတာ၊ ပေါ့တာ၊ ချိုတာ၊ ချဉ်တာ။ ဒါလေးက အရသာ ခံကြည့်တာ။ ကျွန်တော်တို့က ဒီလိုနှစ်ခု သွားနေတာ။ ဝိညာဏ်သိနဲ့ သညာသိ။ ကြက်သားဟင်း၊ ဝက်သားဟင်း ဆိုတာ သညာနဲ့သွားတာ။ မြည်းကြည့်စမ်းပါဆိုလို့ မြည်းကြည့်တော့။

ဝိညာဏ်သိ ဖြစ်သွားတာ။ ဝိပဿနာမှာလည်း ဒီလိုပဲ၊ ငါသူတပါး
ဆိုရင် ခေါင်းကိုယ်ခြေလက်ကြီး ဖြစ်သွားတာ။ တစ်လုံးတစ်ခဲတည်း
ယူလိုက်တာ၊ သညာသိနဲ့သွားတာ၊ ကာယဝိညာဏ်သိ၊ စက္ခုဝိညာဏ်သိ၊
သောတဝိညာဏ်သိ၊ မနောဝိညာဏ်သိဖြစ်မှ ဝိပဿနာက လုပ်လို့ရတာ။

အရင်တုန်းက မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်တွေနာတော့
ရုပ်တွေကို ဖြန့်ကြဲပစ်လိုက်ပါဆိုတော့ နားမလည်ဘူးလေ။ ကျွန်တော်
တို့က ရုပ်တွေက စုဖွဲ့ထားတာ။ ခေါင်းကိုယ်ခြေလက်တွေဆိုတာ
စုဖွဲ့ထားတာ၊ ဖြန့်ကြဲလိုက်ရင် ပုံသဏ္ဍာန်ပျက်သွားတာ။ အင်္ကျီဆိုရင်
ချုပ်ထားလိုက်ရင် ပုံသဏ္ဍာန်ကြီးဖြစ်နေတာ။ ဖြန့်ကြဲပစ်လိုက်
ဆိုတာ တစ်စစီ ဖြုတ်ပစ်လိုက် အင်္ကျီပုံသဏ္ဍာန် မရှိတော့ရင် အဝတ်စ
ဖြစ်သွားတာပေါ့။

ရုပ်တွေကို ဖြန့်ကြဲပစ်ဆိုတော့ ဉာဏ်နဲ့ဖြန့်ကြဲရမှာကိုပြော
တာ။ ဉာဏ်နဲ့ဖြန့်ကြဲတယ်ဆိုတာ ဝိညာဏ်သိဖြစ်မှ ဖြန့်ကြဲနိုင်တာ။
မတ်တပ်ရပ်ကြည့်ရင် ခြေဖဝါးမှာပဲ လေးတာကိုသိတဲ့ ကာယ
ဝိညာဏ်ပေါ်တာ။ လေးတာလဲသိသွားရော ခေါင်း၊ ကိုယ်၊ ခြေ၊
လက်တွေ မပါတော့ဘူး။ ဒီလိုသွားတာ၊ ‘တစ်’ နဲ့ ‘တစ်ခု’ လိုပေါ့။ ‘တစ်’
ဆိုရင် အသံအစဉ်ကြီးဆိုရင် ဒါဖြန့်ကြဲပစ်လိုက်တာပဲ။ ‘တစ်ခု’
ကျတော့ စုလိုက်ပြီ နိစ္စ၊ အတ္တဖြစ်သွားပြီ။ ဘုရားရဲ့ဒေသနာက
ပညာရှိပြောပြောတာဆိုတော့ သာမန်လူ နားလည်နိုင်ဖို့ကခက်တယ်။
ကျွန်တော်တို့က ရုပ်တွေကို သိမ်းထားတာ။ နိစ္စ၊ အတ္တနဲ့ ဒီရုပ်ကြီးက
ငါ့ရုပ်ကြီးဆိုပြီးတော့ သိမ်းထားတာကိုး။

ဝိပဿနာက ပရမတ်ရှုတယ်ဆိုပေမဲ့ ပရမတ်တွေရဲ့လက္ခဏာ
ကိုပဲကြည့်ရတာ။ ဒါပေမဲ့ ဒီလက္ခဏာနောက်ကွယ်က ပရမတ်တွေ

(၄၈)

ရှိနေတဲ့အတွက် ဒီလက္ခဏာကိုထောက်ပြီး ပရမတ်ကို ဉာဏ်နဲ့ဆင်ခြင် သိနိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ ကျွန်တော်တို့မှာ သိတဲ့သဘောတွေရှိတယ်။ သိတာက လက္ခဏာ၊ သိတဲ့လက္ခဏာရှိတဲ့အတွက် ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ဝိညာဏ်ဓာတ်ရှိတယ်။ အဲဒါကပရမတ်၊ ကျွန်တော်တို့ မှတ်မိတယ်။ ဟိုဟာဒီဟာတွေမှတ်တယ်။ မှတ်တာက လက္ခဏာပဲ။ မှတ်သားတတ်တဲ့ လက္ခဏာ၊ ဒီလက္ခဏာဘာကြောင့် ဖြစ်တာလဲဆို သညာဆိုတဲ့ ဓာတ်ရှိလို့။ ဒီဓာတ်ရဲ့အစွမ်းကြောင့် ကျွန်တော်တို့ မှတ်တတ်နေတာ။ ခံစားတတ်တဲ့ လက္ခဏာရှိတယ်။ အာရုံတွေကို ခံစားတာ။ အဲဒါ ဝေဒနာ ဆိုတဲ့ ဓာတ်ရှိနေလို့။ ပရမတ်ကို လက္ခဏာကတဆင့် သိရတာပဲ။

ဒီတော့ ပရမတ်တွေကို ရှုတယ်ဆိုပေမဲ့ ပညတ်ကတော့ မလွတ် ပါဘူး။ ပရမတ်တွေမှာ ရှိတဲ့လက္ခဏာကို သဘာဝလက္ခဏာ လို့ ခေါ်တယ်။ ရုပ်တွေမှာလဲ သူ့လက္ခဏာတွေရှိနေလို့ သဘာဝ လက္ခဏာ။ နာမ်တွေမှာလဲ သူ့လက္ခဏာရှိနေလို့ သဘာဝလက္ခဏာ လို့ခေါ်တယ်။ ဒီလက္ခဏာဆိုတာ ပညတ်ပဲ၊ ပညတ်ပရမတ်ကို မှန်မှန် ကန်ကန် တွဲစပ်မသိလို့ရှိရင် ဒီလက္ခဏာတွေကို ဓာတ်ထင်ပြန်ရော။ လက္ခဏာက ဓာတ်မဟုတ်ဘူး။

ဝိပဿနာဟာ ပရမတ်ရှုရတယ်ဆိုပေမဲ့ ပရမတ်စစ်စစ်တော့ ရှုလို့မရဘူး။ ပရမတ်နဲ့တွဲစပ်နေတဲ့ လက္ခဏာကိုပဲရှုရတာပါ။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာက ဉာဏ်အရာလို့ ဆိုကြတယ်။ ဒီရုပ်နာမ်တွေက အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင်ဖြစ်ပေါ်တယ်။ အကြောင်းကင်းတာနဲ့ ချုပ်ပျောက်သွားတာပဲ။ ဒီရုပ်နာမ်တွေက ဖြစ်ပြီးပျက်တာကလဲ အနိစ္စ လက္ခဏာပဲ။ ဒီလက္ခဏာကို သာမညလက္ခဏာလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ လက္ခဏာလည်း ပညတ်ပဲ။ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တ

လက္ခဏာဆိုတာတွေလည်း ပညတ်တွေပဲ။ ဝိပဿနာရှုတယ်ဆို ပညတ်တွေပဲရှုနေတာ။ ပရမတ်လို့တော့ ပြောရတာပဲ။ အဲဒီပရမတ် အစစ်ကြီးတော့ ရှုလို့မရဘူး။ အဲဒီပရမတ်အစစ်ကပေးတဲ့ လက္ခဏာ တွေကိုပဲ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ရှုရတာပါ။

ဒီတော့ ပရမတ်တွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပညတ်တွေကိုပဲ ဝိပဿ နာက ရှုရတာ။ ပညတ်ပရမတ်ဆိုတော့ ပညတ်တွေ မရှုရဘူးဆိုတာ မှန်တယ်။ ဒီပညတ်ရဲ့ နောက်ကွယ်က ဘာမှမရှိတဲ့ ပညတ်သက်သက် ကို မရှုရဘူး ပြောတာ။ အခုဟာတွေက ဒီသဘာဝလက္ခဏာတို့ သာမညလက္ခဏာတို့ ဆိုတာလည်း ပညတ်ပဲ။ ပညတ်ဆိုပေမဲ့ သူ့နောက်ကွယ်မှာ ပရမတ်တရား အစစ်တွေရှိတယ်။ ဒီပရမတ်တရားကို ဉာဏ်နဲ့ပဲတွေ့ရတာ။

သဘာဝလက္ခဏာနဲ့ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တ လက္ခဏာဆိုတဲ့ သာမညလက္ခဏာတွေက ခန္ဓာအတွင်းလည်း မဝင်ဘူး။ လွယ်အောင်ပြောရရင် ခန္ဓာလည်းမဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာနဲ့လည်း ကင်းပြီးတော့လည်း မဖြစ်ဘူး။

ရုပ်တွေကို သိမ်းဆည်းတဲ့အခါ လယ်တီဆရာတော်ဘုရား ကြီးက ပြောတယ်။ ပထဝီ ခုခံနေတာတဲ့၊ ပထဝီကြောင့် ဒီပုံသဏ္ဍာန် တွေမြင်ပြီး ဒီပုံသဏ္ဍာန်တွေကို သညာနဲ့မှတ်ပြီး ပညတ်တင်ပြီး တစ်သံသရာလုံး၊ တစ်သက်လုံး နေခဲ့တာ။ အခုကျမှ ပုံသဏ္ဍာန်က အရှိတရား မဟုတ်ဘူး။ အရှိတရားက အိုးမဟုတ်ဘူး။ မြေပဲရှိတယ် ဆိုတာကို ဘာနဲ့မှတ်လဲ၊ သညာနဲ့ပဲ မှတ်တာပဲ။ ပညတ်သညာကနေ ပရမတ်သညာ ပြောင်းသွားပြီ။ သညာတွေပြောင်းရတာ၊ ကာယ ဝိညာဏ်နဲ့သိတဲ့အတိုင်း သတိနဲ့နှလုံးသွင်း၊ အဲဒီကျမှ သညာက

ပရမတ်ကိုမှတ်တာပေါ့။ ပညတ်သညာကနေ ပရမတ်သညာ ပြောင်းတာ။ အဲဒါဘာနဲ့ပြောင်းတုံး သတိနဲ့ပဲပြောင်းတာပေါ့။

သတိမရှိရင် သညာနဲ့ဥပါဒါန်က စွဲနေပြီ။ ကျွန်တော်တို့မှာ အိုးတွေ၊ အင်္ကျီတွေ ဖြစ်နေပြီ။ ဒီဥပါဒါန်နဲ့ စွဲနေတာ စွဲမှန်းကိုမသိ အောင် စွဲတဲ့ဥပါဒါန်၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် စွဲမှန်းမသိဘူး။ ဒီသတိရှိမှ သညာက ပထဝီလို့ ပေးတာပေါ့။ ပထဝီလို့ သိမ်းဆည်းရတာ၊ ပထဝီကို မိလို့ရှိရင် ဒီပထဝီပေါ်မှာ အခြေခံပြီးတော့ အရောင်နဲ့ ပေးလိမ့်မယ်။ ပထဝီရှိမှ အရောင်အဆင်းက ပြလို့ရတာ။ ပထဝီမရှိရင် အရောင်ဖြစ်လို့ မရဘူး။ ပထဝီပေါ်မှာပဲ အရောင်က တင်လို့ရတယ်။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးထဲလည်း ပထဝီက အမာခံပဲ။ သူရှိလို့ တေဇော ကလည်း ပူလို့ရတယ်။ သူရှိမှလည်း အာပေါက ဖွဲ့လို့ရတယ်။ သူရှိမှ ဝါယောကလည်း တွန်းလို့၊ လှုပ်လို့ရတာ၊ သူရှိမှပဲ အရောင်က တည်လို့ရတယ်။ သူရှိမှပဲ အနံ့ကတည်လို့ရတယ်၊ သူရှိမှ ရသကလည်း တည်လို့ရတယ်။ သူရှိမှ သြဇာကလည်းဖြစ်တာ။ ဒီပထဝီအမာခံ ရှိမှ အသံဆိုတာလည်း ထွက်တာ။ လက်နှစ်ဖက်တီးရင် အသံထွက် လာလိမ့်မယ်။ အဲဒါ အမာခံရှိလို့၊ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု အမာခံရှိလို့ အသံကလည်း ထွက်လို့ရတာ။

အဓိက ကျွန်တော်တို့ကို ဒုက္ခပေးနေတာက မြင်တာနဲ့ကြား တာက ဒုက္ခအပေးဆုံးပဲ။ ပန်းလေးကမွှေးလိုက်တာဆို ပန်းကပထဝီ။ မွှေးတာ ဘယ်ကမွှေးတာတုံး။ ပန်းကမွှေးတာမဟုတ်ဘူး။ မွှေးတာ ပန်းဆိုတဲ့ ပထဝီကလာတာပေါ့။ ပန်းကို လက်နဲ့ကိုင်လို့ရတယ်။ ဘာလို့ ကိုင်လို့ရတာလဲ။ ပထဝီရှိလို့ ကိုင်လို့ရတာပေါ့။ အဲဒီပန်းမှာ အရောင်တွေလည်း ရှိတာပဲ။ ပထဝီရှိလို့ အနံ့လည်းရှိတယ်။ ပထဝီရှိလို့

ရသဆိုတာလည်း ပထဝီပဲ။ ဒီပထဝီက အမာခံ၊ အခြေခံပဲ။

ဒီဓာတ်ကြီးလေးပါးမှာလည်း ပထဝီက အဓိကပဲ။ ပထဝီကို ပိုင်အောင်သိမ်းဆည်းရတယ်။ ကျွန်တော်တို့က ပထဝီကြီးခံနေတာ၊ လှုပ်တာတွေ လူတိုင်း သိတယ်။ လှုပ်တာဝါယော၊ ဒါပေမဲ့ ဝါယော ချည်းပဲ လှုပ်လို့ မရဘူး။ လှုပ်နေတာ ပထဝီကြီး လှုပ်နေတာ။ ဒီပထဝီ ကိုပဲ လှုပ်လို့ရတယ်။ ပထဝီမရှိဘဲ ဝါယောက ဘာလှုပ်လို့ ရမှာတုံး။ ကျွန်တော်တို့က လှုပ်တာကိုတော့ သိတယ်။ လက်လှုပ်တယ်။ ပထဝီကို မသိမ်းဆည်းတော့ ပထဝီလှုပ်နေတာကို လက်လှုပ်တယ်။ ခြေထောက် လှုပ်တယ်။ ပထဝီကို ခြေထောက်လို့ယူနေပြန်ရော။ ပထဝီကိုမှ မသိမ်းဆည်းတာ၊ ပထဝီကြီးကျန်ခဲ့တာပေါ့နော်။ ဝိတ်လေးတာကလည်း ပထဝီက လေးတာပဲ၊ လေးတာ ပထဝီပဲ။ တကိုယ် လုံးကို လေးနေတာပဲ။ လေးတာ တကိုယ်လုံး ဖြစ်နေတာ။ ပထဝီလို့ မသိဘူး၊ ပထဝီရဲ့ သဘောသဘာဝကို မသိမ်းဆည်းနိုင်ဘူး။

ဉာဏ်ထဲမှာ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် နှလုံးသွင်းနိုင်ဖို့ဆိုတာ သမာဓိရှိမှ ရမယ်။ သမာဓိက နှလုံးသွင်းတဲ့ အာရုံအပေါ် တည့်နေအောင် တခြား အာရုံတွေ မလာအောင် စိတ်တည်ငြိမ်အောင် လုပ်ပေးတယ်။ သတိရှိမှလည်း သညာက အမှန်အတိုင်းပေးမှာ။ ဒီသညာက သတိ နဲ့ယှဉ်တဲ့ သညာကို လိုချင်တာ။ သတိနဲ့သညာရှိမှလည်း ဝိပဿနာ ရှုရာမှာ နှလုံးသွင်းလို့ရမှာ။ သညာတင်ရှိပြီး အားထုတ်ရင် သမထ တော့ ဖြစ်မယ်။ မြေ-မြေဆိုပြီးလုပ်နေမှာပဲ။ လေတွေဆိုရင်လည်း ဝင်တယ် ထွက်တယ် ဒီလိုကြီးလုပ်နေမှာပဲ။ ဒါကတော့ ပုံသဏ္ဍာန်တွေ၊ ပညတ်တွေနဲ့လုပ်နေတာ။ သတိရှိမှ ဒီပရမတ်သဘာဝတွေနဲ့ နှလုံးသွင်းနိုင်တာပါ။

(၅၂)

ဒီတော့ ပထဝီကိုမိအောင် အရင်လုပ်။ ပထဝီကိုမိရင်
အာပေါတွေ၊ တေဇောတွေ၊ ဝါယောတွေ၊ အရောင်တွေ၊ အဆင်းတွေ၊
အသံတွေ အကုန်တွေ့လာတာပဲ။ ဝိပဿနာအားထုတ်တဲ့သူတွေ
အတွက် ပထဝီကို ပိုင်နိုင်အောင်သိမ်းဆည်းဖို့ အဓိကကျတယ်။ ပထဝီကို
မိလိုက်တာနဲ့ ကျန်တာတွေ အကုန်မိသွားမှာပဲ။ ဒီပထဝီကို
ရုပ်လို့သိလိုက်တာနဲ့ ကိလေသာငြိမ်းပါတယ်။ ရုပ်လို့ မသိတဲ့အတွက်
လောဘ ကိလေသာက ဝင်တာ။ ပိုက်ဆံတွေကို ရုပ်လို့ မသိသေးဘူး။
ပိုက်ဆံတွေအပေါ် ရုပ်လို့သိလိုက်တာနဲ့ သုံးတာကအစ ကုသိုလ်နဲ့
သုံးတတ်လာတယ်။ ဒီလို မသိရင် လောဘ အကုသိုလ်တွေ ပြန်ဖြစ်နေ
ပြန်ရော။ ချမ်းသာတယ်ဆိုတာ ကုသိုလ်ဖြစ်မှ ချမ်းသာတာလေ။
အကုသိုလ်တွေဖြစ်နေရင် ဆင်းရဲတာပဲ။ တဖြေးဖြေးတော့ သတိပြုမိ လာမှာပါ။
အခု ကျန်တဲ့အချိန်မှာ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိတွေ တည်ထောင်ကြမယ်။

၆။ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်နာမ် ဒု.ဝိညာဏ်ဆီ

(၂၀-၁-၂၀၁၄)

ဝိပဿနာရဲ့အခြေခံဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ဆိုတာတွေလည်း အတိုင်း အတာတစ်ခုအထိ ဗဟုသုတအနေနဲ့ကသိနေကြတာပဲ။ ရုပ်ဆိုတာ မဟာဘူတဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောပေါ့။ နာမ်ဆိုလို့ ရှိရင်လည်း ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တွေ ဒီလောက်တော့ ဗဟုသုတ ရှိရမှာပါ။ ဒါတွေကို ကြားလို့ရင်လည်း စိတ်ထဲမှာ သိနေကြတာပဲ။ ဒါတော့ သညာသိပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီရုပ်နာမ်တွေကို လက်တွေ့သိဖို့ ကိုယ်တိုင်အားထုတ်ရပါမယ်။

ပထဝီဆိုတာမာတယ်၊ မာတာမသိဘူးလားဆိုတော့ လူတိုင်း သိတာပဲ။ မာတယ်ဆိုတာ ဘာနဲ့သိတာတုံး၊ သညာနဲ့သိတာ။ ကိုယ်တိုင်သိဆိုတာက ဝိညာဏ်နဲ့သိတာကို ဆိုတာ။ ရုပ်တရားကို သိဖို့ဆိုတာ ဘာပါလာလဲဆိုတော့ နာမ်တရားက ပါလာတာ။ သညာဆိုတာ အတိတ်ကို မှတ်ထားတာကို သညာလို့ခေါ်တယ်။ အတိတ်ဆိုတာ သညာရဲ့အာရုံပဲ။ ဝိပဿနာဆိုတာ ပစ္စုပ္ပန်ရှုရမှာ။ အတိတ်က ပြီးတာနဲ့ ချုပ်သွားတာ။ မရှိတာကို ယူလို့မှမရတာ။ ဝိပဿနာ

ဆိုတာ အရှိကိုအရှိအတိုင်းသိဖို့ဆိုတာ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်ကိုသိရမှာ၊ အတိတ်တွေက မရှိတော့ဘူး။ မရှိတာတွေကို ဘယ်လိုလုပ် လက်တွေ့သိနိုင်မလဲ။

အရှိကို အရှိအတိုင်းဆိုတာက အတိတ်က ဘယ်ရှိတော့ မှာလဲ။ မာတာက လူတိုင်းသိတာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီမာတာက သညာနဲ့ သိနေတာ၊ သညာသိဆိုတာ အတိတ်ဖြစ်တဲ့အတွက် အရှိကိုအရှိတိုင်း သိတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ အရှိကိုအရှိတိုင်းဆိုတာ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့် မှာပဲရှိတာ။ ပစ္စုပ္ပန်ကိုရောက်ဖို့ဆိုတာ ဘယ်လိုသိရမလဲဆိုတော့ ဝိညာဏ်သိ သိဖို့လိုတယ်။ ဝိညာဏ်ဆိုတာက ပစ္စုပ္ပန်ပဲရတယ်။ ဝိညာဏ်က အတိတ်မပြန်တတ်ဘူး။ မြင်ခိုက်၊ ကြားခိုက်၊ ထိခိုက် တွေက ဝိညာဏ်သိတွေပဲ။

ကျွန်တော်တို့က ဒီလိုဗဟုသုတလည်းရှိရမယ်။ ဝိညာဏ် သိတို့ သညာသိတို့ဆိုတာကို ခွဲခြားပြီး မသိဘူး။ ကိုယ့်ဉာဏ်မှာ ဒါတွေက ပေါလော ပေါ်နေရမယ်။ ဉာဏ်ထဲက ထွက်နေဖို့ဆိုတာ ကိုယ်က အမြဲတန်း သတိရှိနေမှ၊ မာတာကိုသိဖို့ဆိုတာ ဝိညာဏ်ပေါ်မှ သိတာ။ ဝိပဿနာရှုတယ်ဆိုတာကိုက ဝိညာဏ်မပါလို့ကို မရဘူး။ ဝိညာဏ်မပေါ်ဘဲနဲ့ ဘာသွားရှုလို့ရမှာတုံး။ ဒီတော့ မာတာကိုသိ တယ်ဆိုတာ သညာသိနဲ့တော့ မလိုချင်ဘူး။ ဝိပဿနာဆိုတာ အရှိကိုအရှိအတိုင်း သိရမှာဖြစ်တဲ့အတွက် ဝိညာဏ်သိပဲဖြစ်ရမယ်။ သညာသိကတော့ အတိတ်တွေဖြစ်နေတယ်။ သင်ထားလို့သိပြီးတော့ သညာနဲ့မှတ်ထားတာ။ ကြားဖူးတာတွေ မှတ်ထားတာ။

ဝိညာဏ်သိဆိုတဲ့အခါမှာ ဝိညာဏ်က (၆)မျိုး ရှိပြန်ရော၊ စက္ခု ဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ယာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ ကာယ

(၅၅)

ဝိညာဏ် (၅)ခုဆိုတော့ ပစ္စဝိညာဏ်လို့ခေါ်တယ်။ နောက်တစ်ခုက မနောဝိညာဏ်လို့ခေါ်တယ်။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက မနောဝိညာဏ်က ခေါင်းဆောင်ပဲတဲ့။ ဝိညာဏ်ထဲမှာ ခေါင်ချုပ်ကြီးတဲ့၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ခန္ဓဖြစ်စဉ်ကိုကြည့်ရင် မျက်စိမြင်တာက စက္ခုဝိညာဏ်၊ သိသွားတာက မနောဝိညာဏ်၊ တစ်ခုတစ်ခုကို သိတိုင်းမှာ မျက်စိကမြင်တယ် မနောကသိတယ်။ နားကကြားတယ်၊ မနောက သိတယ်၊ နှာခေါင်းကနံတယ် မနောကသိတယ်၊ လျှာက စားတယ် မနောကသိတယ်၊ ကိုယ်ကထိတယ် မနောကသိတယ်။ ရှေ့မနောကကြံတယ် နောက် မနောကသိတယ်။

ဒီတော့ စိတ်ဖြစ်စဉ်တွေက သိပ်မြန်တဲ့အတွက် မျက်စိက မြင်ခိုက်မှာတော့ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တယ်။ စက္ခုဝိညာဏ်အတိုင်း မနောက လိုက်သိတာရှိသလို အတိတ်အာရုံတွေကိုပြန်ပြီးတော့ ယူလိုက်တာ တွေလည်းရှိတယ်။ စက္ခုဝိညာဏ်ကတော့ ပစ္စုပ္ပန်ကလွဲလို့ ဘာမှ မသိဘူး။ မနောမှာတော့ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်ယူနိုင်သလို အတိတ် အာရုံတွေကိုလည်း သညာနဲ့ယူနိုင်တယ်။ မနောကျတော့ နှစ်ခုဖြစ် သွားတယ်။ အများအားဖြင့်တော့ ကျွန်တော်တို့က အတိတ်ကို အမြဲ ပြန်နေတဲ့သူတွေဖြစ်တယ်။ အတိတ်ကို သညာနဲ့ပဲ ပြန်လို့ရတယ်။ မနောမှာ သညာနဲ့ပဲ အတိတ်ကိုပြန်ပြီးတော့ နေကြတာပေါ့နော်။ ပစ္စုပ္ပန် တည့်တည့်နဲ့နေတဲ့ အလေ့အကျင့်က တစ်သံသရာလုံး မရှိခဲ့ဘူး။ အတိတ်ကို ပြန်တာတွေက အလေ့အကျင့်ဖြစ်နေတော့ အခုကျမှ ပစ္စုပ္ပန်ပြန်တည့်ရမယ်ဆိုတော့ ခက်နေတယ်။

ကျွန်တော်တို့မှာ စက္ခုဝိညာဏ် သိတဲ့အတိုင်း မနောဝိညာဏ်က လိုက်ပြီးသိ၊ သောတဝိညာဏ်ကြားတဲ့အတိုင်း မနောက

(၅၆)

လိုက်သိ၊ ယာနဝိညာဏ် နံတွဲအတိုင်း မနောကလိုက်ပြီးသိ၊ ဇိဝှါ
ဝိညာဏ်ကစားတဲ့အတိုင်း မနောကလိုက်သိ၊ ကာယဝိညာဏ်က
ထိတဲ့အတိုင်း မနောဝိညာဏ်ကလိုက်သိဆိုတော့ ခက်ကုန်ရော။
dog လို့ပြောလိုက်ရင် **dog** ဆိုတဲ့အသံလေးက ပစ္စုပ္ပန်မှာတည့်
ပါတယ်။ မနောက ခွေးလို့သိလိုက်တဲ့အခါမှာ သညာက အတိတ်
အာရုံနဲ့ သိလိုက်တာ။ ဒီတော့ ပစ္စုပ္ပန်မတည့်တော့ဘူး။ ကျွန်တော်
တို့မှာ **dog**ဆိုတာ ရှေ့စိတ်၊ ခွေးလို့ သိလိုက်တော့ နောက်စိတ်၊
အဲဒီနားမှာ ရှေ့စိတ်၊ နောက်စိတ်ဖြစ်နေတာ။ ရှေ့စိတ်-နောက်
စိတ်ကို သိတယ်ဆိုရင်ကို တော်တော်လေး ဟုတ်နေပြီ။ ရှေ့စိတ်
ဖြစ်ပျက်၊ နောက်စိတ်မဂ်ဆိုတာ နဲ့နဲ့ခက်အုန်းမယ်။ ခွေးလို့တော့
ပေါ်အုံးမှာပဲ။ ခွေးလို့သိတာ နောက်စိတ်လို့သိလိုက်တာကတော့
သတိဖြစ်သွားပြီ။ သတိလေးရှိ သွားပြီ၊ ခွေးလို့ပေါ်ပေမဲ့ ခွေးလို့သိလိုက်
တာနဲ့ ရှေ့စိတ်၊ နောက်စိတ်တွေ ဖြစ်သွားပါလားဆိုရင် အဲဒီလောက်သိ
သွားရင် မဆိုးဘူး။

မာတာတော့ လူတိုင်းသိတာပေါ့။ သညာနဲ့သိတာ၊ သညာ
ဆိုတာ မနော၊ အဲဒီမာတာဆိုတာ အရင်တုံးကမှတ်ထားတာ။
ကျောက်ခဲ ဆိုမာတယ် မှတ်ထားတာ။ အခုစမ်းကြည့်တဲ့အတွက်
ကာယဝိညာဏ်ပေါ်မှ မာတာ သိတာ၊ အရှိကို အရှိအတိုင်း ကာယ
ဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက် သိစေချင်တာ။ ဝိပဿနာဆိုတာ မရှိတာကို
သွားရှုလို့မှ မရတာ။ ပရမတ်ကိုပြောမယ်ဆိုတော့ ဝိညာဏ်ပေါ်မှပဲ
သိတာပဲ။ လက်တွေ့ဘဝတွေမှာ ဒီဝိညာဏ်သိသဘောကို မျက်မှောက်
ပြုပြီး ထိုးထွင်းပြီးတော့မမြင်ဘူး။ မာတာလေးတောင်မှ ကိုယ်တွေ့
မသိဘူးဖြစ်နေတယ်။

(၅၇)

ဒီမာတယ်ဆိုတာကတော့ ပထဝီ၊ မာတယ်ဆိုတော့ ပြောရတာ တော်တော်ခက်တယ်သိလား။ အခုကျမှသိလာတယ်။ ဘယ်လို သိလဲ ဆိုတော့ ဝိတ်ဆိုတာလေးတယ်။ လေးတာဝိတ်ပဲ။ အဲဒီဝိတ်က ဘယ်က ဖြစ်လာလဲ ပထဝီကဖြစ်တာ။ ပထဝီရှိရင်လေးတာပဲ။ လေးတာ ဘာကြောင့် ဖြစ်တာလဲ၊ ပထဝီကြောင့်ဖြစ်တာ။ ပထဝီကို မာတယ်၊ ပျော့တယ်၊ ကြမ်းတယ်၊ ချောတယ်၊ လေးတယ်၊ ပေါ့တယ်၊ (၆)မျိုးစလုံးကပထဝီတွေပဲ။ ဒီတော့ လေးတာ ပေါ့တာက ပထဝီ ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့က ဘာဘဲကိုင်ကိုင် လေးတာတွေချည့်ပဲ တွေ့တာ။ လေးတာလည်းဘာနဲ့ သိလည်းဆိုရင် ကာယဝိညာဏ်ပေါ်မှ လေးတာသိတာပါ။

ဒီတော့ ကျွန်တော်လမ်းလျှောက်တော့ ခြေထောက်နဲ့ ထိတော့ လေးတာသိလာတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ဝိတ်က ခြေထောက် တစ်ဖက်တည်း ဆိုတော့ ပိုပြီး ထင်ရှားတယ်။ လေးတာကလည်း ခန္ဓာ ကိုယ်ဝိတ် တစ်ခုလုံးက ကာယဝိညာဏ်ပေါ်တဲ့နေရာလေးပဲလေးတာ။ အဲဒီ ကာယဝိညာဏ်ပေါ်တဲ့နေရာကပဲ တစ်ကိုယ်လုံးရဲ့ ဝိတ်လေး တာကို သိသွားတယ်။ အဲဒါ လေးတာက ပထဝီ၊ သိတာကဝိညာဏ်ပဲ။

ကျွန်တော်တို့ နေမကောင်းတဲ့အခါ ဘာပြောလဲ၊ တကိုယ် လုံးကို လေးနေတာပဲ။ တကယ်တမ်း လေးတာကိုသိတာက ကာယ ဝိညာဏ်က လေးတာကိုသိတာ။ နောက်ကမနောဝိညာဏ်က လေးတာကို ဘာယူလိုက်တာလဲဆိုတော့ တစ်ကိုယ်လုံးလို့ယူလိုက် တာ။ မနောဝိညာဏ်က တစ်ကိုယ်လုံးယူလိုက်တာ။ တစ်ကိုယ်လုံး ဆိုတာက သညာနဲ့မှတ်ထားတာ။ တစ်ကိုယ်လုံးကို လေးနေတာပဲ ဆိုတော့ ကိလေသာပါနေတယ်။ ရှေ့စိတ်ကာယဝိညာဏ်က ပရမတ်

(၅၈)

သဘောကို သိတယ်။ နောက် စိတ်က သညာပေါ်သွားရင် အရှိကိုအရှိတိုင်း မဟုတ်တော့ဘူး။ တစ်ကိုယ်လုံးကြီး ဖြစ်သွားပြီ။ အမှန်က ကာယဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်လေးပဲ လေးတာ။ နောက်က မနောမှာ သညာက တကိုယ်လုံးလို့ လုပ်တာ။ အဲဒီအတိုင်းပဲ ကျွန်တော်တို့က လက်နဲ့ကျောက်ခဲထိရင်၊ ထိတဲ့နေရာလေးပဲသိတာ။ နောက်မနောမှာ သညာက ကျောက်ခဲကြီး တစ်ခုလုံးက မာတယ်လို့ ကျွန်တော်တို့က ငြိပ်ဝတ္ထုကြီးနဲ့တွဲယူလိုက်တာ။ ပညတ်တွေ ဖြစ်ကုန်တာ။ နောက်က သညာဝင်လိုက်တာနဲ့ ပညတ်နဲ့ တွဲပြီပဲ။ ပညတ်နဲ့က တစ်သက်လုံး ဒီလိုပဲ နေလာတာကိုး။

လူတိုင်း ကျောက်ခဲကိုထိရင် မာတာကို အကုန်သိတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ သညာနဲ့သိလိုက်တာ၊ ကာယဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်ကို သတိ ထားသိတာ မဟုတ်ဘူး။ ကာယဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်ကို မသိဘူး ဖြစ်နေတယ်။ ဝိညာဏ်သိကို မသိဘူးဖြစ်နေတာ။ ဝိညာဏ်သိနဲ့ သညာသိကို ခွဲခြားမသိဘူး။ ဝိညာဏ်သိနဲ့သညာသိကို ခွဲသိပါ။ မနောမှာသညာတွေက ပညတ်တွေနဲ့ တွဲမှတ်ထားတယ်။ မာတာက ကျောက်ခဲဖြစ်နေတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး လေးတာကျတော့ သညာ ကြောင့် တစ်ကိုယ်လုံးကြီး ဖြစ်သွားတာ။ ကာယဝိညာဏ်က တစ်ကိုယ်လုံး မသိဘူး။ လေးတဲ့သဘော သက်သက်လေးပဲ သိတာ။

ဒီတော့ ကာယဝိညာဏ်ရောက်လာပြီဆိုတော့ ဒီဝိညာဏ်က ဘယ်လိုပေါ်လဲဆိုတာ ဆန်းစစ်ကြအုံးစို့။ မြေကြီးနဲ့ခြေထောက် မထိခင်တုန်းက ခြေထောက်မှာလည်း ဝိညာဏ်မရှိဘူး။ မြေကြီး မှာလည်း ဝိညာဏ်မရှိဘူး။ နှစ်ခုထိလိုက်တဲ့အချိန်မှာ ခြေထောက်မှာ ဝိညာဏ် ပေါ်လာတယ်။ ဘာကြောင့် ခြေထောက်မှာ ဝိညာဏ်ပေါ်ရ

တာတုန်း ဆိုတော့ ခြေဖဝါးရုပ်က ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်နေလို့။ ကံကပေးတဲ့ ရုပ်ဖြစ်နေလို့၊ မြေကြီးရုပ်က ဥတုကဖြစ်တော့ ဝိညာဏ်မပေါ်ဘူး။ ဝိညာဏ် ဘာကြောင့်ပေါ်တယ်ဆိုတာ သိမ်းဆည်းရအုံးမယ်။ လမ်းလျှောက်တဲ့အခါမှာ အဲဒီထိခိုက်လေးပဲ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးလေးတာကို သိတာ။ ခြေထောက်မြောက်လိုက်တာနဲ့ ဝိညာဏ်လည်း မရှိတော့ဘူး။ လေးတာလည်း မရှိတော့ဘူး။ ဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်ပဲ လေးတာ။ ဒါပေမဲ့ တစ်ကိုယ်လုံးကို လေးနေတာပဲလို့ သညာကယူလိုက်တာ၊ ဒီနေ့ တစ်နေ့လုံး လေးနေတာပဲဆိုတာက ပါသေးတယ်။ အဲဒီလေးနေတာကို နိစ္စနဲ့အမြဲလေးသလို ယူလိုက်တာ။ အမှန်က ဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်ပဲ လေးတာပါ။ ဝိညာဏ်မပေါ်ရင် လေးတာမသိတော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့က အဲဒီလိုသိလားဆိုတော့ မသိဘူး။ နိစ္စသညာနဲ့ အမြဲလေးတယ် ထင်နေတာ။ ခြေတစ်လှမ်းနဲ့ တစ်လှမ်းကြားမှာ ကြားကာလလေး ရှိတယ်။ အဲဒီအခိုက်မှာ လေးတာမရှိဘူး။ ဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်လေးပဲ လေးတာပါ။

ခန္ဓာဉာဏ်ရောက်ဆိုတာ ဝိညာဏ်သိကိုဆိုတာပါ။ ဒီဝိညာဏ်သိတွေကလည်း သူ့သဘောသူဆောင်တာ။ ဘယ်နေရာကမှ လာတာမဟုတ်ဘူး။ မရှိတာကနေပြီးတော့ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် ဖြစ်ပေါ်လာတာ။ ပြီးတာနဲ့လည်း ချုပ်သွားတာ။ ဝိညာဏ်က ပြောရတာခက်တယ်။ ဝိညာဏ်က မြင်မှ မမြင်ရတာ။ ဉာဏ်နဲ့ပဲသိနိုင်တာပါ။

တရားက အနတ္တကို သဘောပေါက်ရမယ်။ နေရောင်ထွက်လာရင် သစ်ပင်ကနေ အရိပ်တွေကျတယ်။ လမ်းလျှောက်ကြည့်ရင် နေရောင်ထဲမှာ အရိပ်ကျလာတယ်။ အဲဒီအရိပ် ဘယ်လိုဖြစ်လာလဲ။ သဘာဝမှာ ပကတိသဘောတွေရှိတယ်။ ဥပမာ ရေကမြင့်ရာက နိမ့်ရာ

ကိုဆင်းတယ်ဆိုတာ ဘာမှလုပ်ပေးစရာ မလိုဘူး။ သဘာဝပဲ။ ဒီအတိုင်းပဲ အမှောင်ဓာတ်ဆိုတာ သဘာဝပဲ။ အခု နေတို့ လတို့ ကြယ်တို့ ရှိလို့ လင်းနေတာ။ နေတို့ လတို့ ကြယ်တို့ မရှိရင် သဘာဝကြီးက မှောင်နေတာပဲ။ အဲဒါသဘာဝပဲ။ အခုနေရောင်ထိုးရင် သစ်ပင်က အရိပ်ကျတယ်။ ဒီလိုပဲ အများအားဖြင့် ယူဆကြတာပဲ။ အမှန်က သစ်ပင်က အလင်းကို ကွယ်လိုက်တာနဲ့ အမှောင်ဓာတ်က သူ့သဘော သူ့ဆောင်ပြီး ပေါ်တာ။ ဒီသစ်ပင်က အရိပ်ကျလာတာ မဟုတ်ဘူး။

နေပူထဲလမ်းလျှောက်ရင် အရိပ်ကြီးက ကိုယ့်နောက်လိုက် နေတယ်လို့ ထင်နေတယ်။ အရိပ်ကိုလည်း ဘယ်လိုယူလည်း ငါ့ အရိပ်လို့ ယူတယ်။ အရိပ်ကို အမှောင်ဓာတ်လို့ သိတာမဟုတ်ဘူး။ အလင်းကွယ်တာနဲ့ အမှောင်ကပေါ်လာတာ သဘာဝပဲ။ အဲဒီလို ငါ့အရိပ်ထင်တာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပဲ။ လမ်းလျှောက်ရင် ဒီအရိပ်ကြီးက ကိုယ့်နောက်လိုက် နေတယ်ဆိုတော့ မြဲတဲ့သဘောယူတယ်။ အဲဒါ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ နေဝင်သွားတော့ အရိပ်ကမရှိတော့ဘူး။ ပြတ်တယ်- စဲတယ် ယူပြန်ရော၊ အဲဒါကို ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိလို့ ခေါ်တယ်။ အမှန်က သဘာဝတရားကြီးက သူ့သဘော သူ့ဆောင်ပြီး ဖြစ်နေတာပါ။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတွေက သဘာဝတရားကြီးကို ထိုးထွင်း သိမြင်အောင် ညွှန်ပြသွားတာ။ ကျွန်တော်တို့ ခန္ဓာမှာလည်း ဒီလိုပဲ ဖြစ်နေတာ။ ရုပ်တွေ နာမ်တွေ ရဲ့ သဘောသဘာဝတွေကလည်း အနတ္တတွေပဲ။ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်တုန်းဖြစ်ပေါ်ပြီး အကြောင်းကင်း တာနဲ့ ချုပ်ပျောက်နေတာ။ ပရမတ်တွေဆိုတာ သူ့သဘောသူ့ဆောင် ပြနေတာပါ။ အခု ကျန်တဲ့အချိန်မှာ ဝင်လေထွက်လေမှာ သတိ-ဝီရိယ- သမာဓိတွေ ထူထောင်ကြမယ်။

၇။ ဝိညာဏ်သိ

(၂၄.၁.၂၀၁၄)

ဝိပဿနာ အားထုတ်တယ်ဆိုတာ အရှုခံအာရုံဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို သတိဦးဆောင်တဲ့ အရှုဉာဏ်နဲ့ ရှုပွားတာပါပဲ။ သတိပဋ္ဌာန်ကို မြတ်စွာဘုရားက တစ်ကြောင်းတည်းသောလမ်းလို့ ဟောထားတာပါ။ ဒါပေမဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို အောက်မေ့နိုင်တဲ့ သတိက အဆင့်မြင့်ဖို့ လိုတယ်။ ပထမတော့ ရုပ်နာမ်တွေကို သညာသိနဲ့ပဲ ဆင်ခြင်ရတယ်။ ဒါကရုပ်၊ ဒါကနာမ်လို့ သင်ထားတာတွေကို မှတ်ထားတာ သညာသိလို့ ခေါ်တယ်။ သညာနဲ့မှတ်ပြီး ကိုယ့်ရဲ့မနောမှာ ရုပ်တွေနာမ်တွေကို ဆင်ခြင်ရတယ်။ ကိုယ့်ပတ်ပတ်လည်မှာ ရုပ်တွေပဲရှိတာ။ ပူတဲ့ အေးတဲ့ ရုပ်တွေက အမြဲတွေ့နေတာပဲ။ ထိလို့ ကိုင်လို့ရှိရင်လည်း ပျော့တာတွေ၊ မာတာတွေ၊ မြင်ရင်လည်း အရောင်တွေ၊ ကြားရင်လည်း အသံတွေ အားလုံးက ရုပ်ပဲ။

လောကသမုတိတောင်မှ မျက်လုံးက လူတစ်ယောက်ကိုကြည့်ရင် လူလို့မြင်ရတာက နည်းနည်းရယ်၊ အင်္ကျီတွေ၊ ပုဆိုးတွေ၊ ထမိန်တွေ မြင်ရတာ၊ ဒါပေမဲ့ လူလို့ယူလိုက်တာပဲ၊ မြင်နေရတဲ့ အင်္ကျီတွေ၊ ပုဆိုး

တွေကိုယူလား၊ မယူဘူး၊ မြင်တော့မြင်နေတာပဲ။ သတိအားနည်း
နေလို့ လူလို့ ယူလိုက်တာက ခေါက်ရိုးကျိုးနေတာ။ တကယ်တော့
မြင်ရတာတွေက အရောင်တွေပဲ၊ ကိုယ့်ပတ်ပတ်လည် ကြည့်လိုက်ရင်
အရောင်တွေပဲ။ ကိုယ်က သတိမရှိတော့ နှလုံးမသွင်းမိဘူး
ဖြစ်နေတာ။ အရောင်ကို အရောင်လို့ မသိဘူးဖြစ်နေတယ်။

သတိထားပါများလာတော့မှ ကြားရင်လည်း အသံတွေပဲ၊
နားကကြားတာ အသံကလွဲပြီး ဘာမှမကြားရဘူး။ လျှာပေါ်မှာ အရသာ
လေးပဲသိရတာ အရသာကရုပ်ပဲ။ မြင်သမျှရုပ်၊ ကြားသမျှရုပ်၊
စားသမျှ အရသာကရုပ်၊ ဒါတွေကို သိနေတာက ဝိညာဏ်၊ ဒီလို
ဘာကြောင့် မသိတာတုန်းဆို သတိနဲ့နှလုံးမသွင်းကြလို့ပါ။

ဒီလို ရုပ်တွေကို နှလုံးသွင်းလာတဲ့အခါကြတော့ ဒီရုပ်
တွေကို သိရတာက ဝိညာဏ်ပေါ်လို့သိရတာဆိုပြီး နောက်တစ်ဆင့်
တက်ပြီး သတိပြုမိသွားတယ်။ ဗဟုသုတက ရှိပြီးသားပါ။ ကိုယ့်ဉာဏ်
ထဲမှာ ဒီဝိညာဏ်သဘောတွေက သတိရှိရင် ထင်ရှားလာတာပါ။
ဝိညာဏ်တွေပေါ်လို့ ဒီရုပ်တွေကို သိလာတာပါ။ ကြားလည်း ဝိညာဏ်
ပေါ်လို့၊ မြင်လည်း ဝိညာဏ်ပေါ်လို့၊ ဝိညာဏ်မပေါ်ပဲနဲ့ ဘာမှမသိဘူး
ဆိုတာ သတိပြုမိလာတာ။ မြင်တိုင်း၊ ကြားတိုင်း၊ နံတိုင်း၊ စားတိုင်း၊
ထိတိုင်း ရုပ်တွေကို နှလုံးသွင်းပါများလာတော့ ဝိညာဏ်ပေါ်လို့ပဲ
ဆိုပြီး သတိကအောက်မေ့တတ်လာတယ်။ ဝိညာဏ်ရဲ့သဘာဝ
တွေကို စတင် နားလည်လာတယ်။ ဝိညာဏ်ကို သတိနဲ့အောက်မေ့
တတ်လာတော့ ဒီဝိညာဏ်တွေက အာရုံဒွါရတိုက်မှ ပေါ်တာပဲလို့
အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းတတ်လာတယ်။ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင်
ပေါ်တယ်။ အကြောင်းလည်းကင်းရော ချုပ်ပျောက်သွားတာပါလားလို့

အကြောင်းအကျိုးကိုပါ သတိကသိမ်းဆည်းတတ်လာတယ်။

ဒီလို နှလုံးမသွင်းတဲ့အတွက် သတိတွေက အားကောင်းမနေဘူး။ အားမကောင်းတဲ့အတွက် အကြောင်းတိုက်ဆိုင်တိုင်းဖြစ်ပေါ်တယ်။ အကြောင်းကင်းရင် ချုပ်ပျောက်တယ်ဆိုတာက သညာသိဖြစ်နေတာ။ ဝိညာဏ်သိအဆင့်ကို မတက်ဘူးဖြစ်နေတာ၊ ဝိညာဏ်ကိုသတိပြုနိုင်မှ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် ဖြစ်ပုံတွေ၊ အကြောင်းကင်းတော့ ချုပ်ပုံတွေ၊ ဖြစ်ခြင်းချုပ်ခြင်းတွေကို မြင်လာမှာပေါ့။ ကိုယ့်ဉာဏ်မှာ ဝိညာဏ်သိအဆင့်ဖြစ်တဲ့ သတိတစ်ခု မရောက်သေးလို့ မမြင်သေးတာပါ။

ကိုယ်အားထုတ်နေတဲ့ သတိတွေ အားကောင်းလာရင် မြင်သွားတာပဲ။ ငါမသိတာ ငါမမြင်တာဆိုတာ မရှိဘူး။ ငါဆိုတာ လုံးဝမရှိဘူး။ သတိပဲရှိတယ်၊ သတိရှိရင် မြင်မယ်။ သတိမရှိရင် မမြင်ဘူး။ ခန္ဓာမှာ ငါဆိုတဲ့သဘောမှ မရှိတာ၊ သတိပဲရှိတယ်လို့ သိသွားရင် ငါမရှိဘူးဆိုတဲ့သဘောက ဉာဏ်မှာ ထင်ရှားလာတာ။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ သတိက ငါကိုပယ်လိုက်တာ။ ကိုယ်ပယ်စရာမလိုဘူး၊ သူ့သဘောသူဆောင်ပြီး ဉာဏ်မှာ ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်လာတာပါ။ အနတ္တသဘောတွေပဲ။ ဒိဋ္ဌိလည်းပြုတ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာလည်း ပယ်သွားတာပေါ့။

ဝိပဿနာဆိုတာ ဝင်လေထွက်လေကိုလည်း မှတ်ရတယ်။ တရားလည်း ထိုင်ရတယ်။ အဲဒါ သတိ၊ ဝိရိယ၊ သမာဓိကို တစ်ဆက်တစပ် တည်းထူထောင်ရတာ။ ဝင်လေထွက်လေမှာ ထိထိသွားတဲ့ ပွိုင့်လေးကို မိအောင်ဖမ်းရတယ်။ သတိကိုလည်း တည်ထောင်ရတယ်။ ဝိရိယကို လည်းတည်ထောင်ရတယ်၊ သမာဓိကိုလည်း တည်ထောင်ရတယ်။ သုံးမျိုးစလုံးက ညီညွတ်မျှတ အားကောင်းလာတဲ့အခါမှာ ဒီဓမ္မသဘောတွေ မြင်သွားမှာက အနတ္တသဘောပဲ။ သတိရော၊ ဝိရိယရော၊ သမာဓိရော

သုံးခုပေါင်းမှ သမာဓိမဂ္ဂင်လို့ဆိုတယ်။ သမာဓိမဂ္ဂင်အားကောင်းမှ ပညာမဂ္ဂင်ဆိုတာ ဖြစ်လာရတာပါ။

သတိရဲ့အာရုံနဲ့၊ ဝီရိယရဲ့အာရုံတို့က မတူဘူး။ ဝီရိယကျတော့ အာရုံတစ်ခုကိုယူပြီးတော့ ကိလေသာကြားမထိုးအောင် ဆက်တိုက် ထူထောင်ဖို့လိုတယ်။ အာရုံတစ်ခုကို တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း တစ်ခြား အာရုံတွေ ကြားမထိုးအောင် တစ်နာရီထိုင်ရင် တစ်နာရီပြည့်အောင် အစမှာတော့ ပုဂ္ဂလဗျာပါရနဲ့ပဲ ထိုင်ရတာပဲ။ ကိုယ်ဝီရိယနဲ့ စရတာ၊ နောက်တော့ စိတ်ဝီရိယ ဖြစ်လာတာ။ အဓိကကတော့ စိတ် ဝီရိယလို ချင်တာ၊ သမာဓိရဲ့သဘောကတော့ မနောကငြိမ်သွားတယ်။ ကိုယ် နှလုံးသွင်းတဲ့အာရုံ (ပွိုင့်)လေးမှာပဲ တည်နေတော့တယ်။ သတိ ကျတော့ ရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေကို အောက်မေ့တတ်လာတယ်။

ဒီလိုသတိက အောက်မေ့နေတဲ့အချိန် ကိလေသာတွေကြား မထိုးအောင် ဝီရိယက ပံ့ပိုးပေးထားတယ်။ ဒီရုပ်နာမ်တွေ အပေါ်ကနေ စိတ်ပျံ့မသွားအောင် သမာဓိက ထိန်းထားပေးတယ်။ ပညာက အဲဒီ အပေါ်မှာ အနိစ္စတွေ၊ ဒုက္ခတွေ၊ အနတ္တတွေ မမြဲတဲ့သဘောတွေ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမဟုတ်တဲ့ သဘောတွေကို ပညာက ထိုးထွင်းမြင်သွားတာပဲ။

သမာဓိကိုလည်း အိပ်ရာဝင်၊ အိပ်ရာထ၊ တရေးနိုးတဲ့ အချိန်တွေ၊ စိတ်တည်ငြိမ်နေတဲ့အခါမှာ ဝင်လေထွက်လေကို အမြဲတမ်း အောက်မေ့ကြည့်ပါ။ အဲဒီလိုအချိန်တွေမှာ စိတ်ကဘယ်မှ မပြေးဘူး။ ဝင်လေထွက်လေက အမြဲတမ်းရှိနေတယ်။ ကိုယ်အားတဲ့ အချိန်တွေမှာ ဝင်လေထွက်လေမှတ်ကြည့်နေပါ။ နောက်ကျ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိ သုံးခုလုံး စုပေါင်းပြီးတော့ ရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေအပေါ်မှာ နှလုံးသွင်းတတ်လာပါလိမ့်မယ်။ ပညာလည်း ဝင်တတ်လာပါလိမ့်မယ်။

(၆၅)

ဝိညာဏ်သိကိုရောက်လာရင် မမြဲဘူးဆိုတာက ထင်ရှား
လာတယ်။ မနောနဲ့မမ္မာရုံမှာ ထင်ရှားတဲ့အတွက် မျက်စိမှိတ်ပြီး
တော့ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးကို အာရုံပြုကြည့်ပါ။ မနောဝိညာဏ်က
အာရုံတွေပေါ်ခိုက်မှာပဲ သိခွင့်ရတာ။ လူတွေဆိုတာ အတွေး
အာရုံနဲ့နေတာများတော့ မနောဝိညာဏ်က ထင်ရှားပါတယ်။

ဝိညာဏ်သိတွေကို သိလာတဲ့အခါကျတော့ ဒီဝိညာဏ်တွေ
ပေါ်တာ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်တုန်းပေါ်တာ။ အကြောင်းကင်းတာနဲ့
မရှိဘူးလို့ ဝိညာဏ်ဘက်ကို သတိပြု စဉ်းစားတတ်လာတယ်။
ဝိညာဏ်ရှုထောင့်ကနေ ကြည့်တတ်လာတယ်။ အာရုံဘက်က
ရှိနေတဲ့ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိဆိုတဲ့ သဘောတရား
တွေက ဝိညာဏ် ပေါ်ခိုက်တွေမှာပဲ သိရတာပါ။ ဝိညာဏ်လည်း
မရှိရော မသိပြန်ဘူး။ ဝိညာဏ်ဆိုတာကိုက ကိုင်လို့ တွယ်လို့မှ
မရတာ။ ဝိညာဏ်ကသိတဲ့ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိတွေ
ကလည်း ဘာမှကိုင်လို့ တွယ်လို့ မရဘူး၊ မှန်ထဲမှာပေါ်တဲ့ အရိပ်လိုပဲ။
မှန်ထဲကအရိပ်က အကောင်အထည် ဖြစ်ဝတ္ထု မရပါဘူး။ သဘော
တရားသက်သက်ပါပဲ။

ရုပ်ကိုလည်း ထိတာတွေကို အခိုင်အမာ ဖြစ်ဝတ္ထုတွေလို့
စဉ်းစားတတ်ကြတယ်။ ကာယဝိညာဏ်နဲ့သိတဲ့အခါမှာ ဖြစ်ဝတ္ထုမျိုး
မရဘဲနဲ့ အာရုံဘက်ကို ဝိညာဏ်သိနဲ့ ကြည့်လာတဲ့အခါ သဘော
တရားသက်သက်မျှဆိုတာကို ဉာဏ်က ဝိညာဏ်ရဲ့အာရုံအဖြစ်
သိမ်းဆည်းနိုင်တာပဲ။ ရုပ်ကို ဝိညာဏ်ရဲ့အာရုံအနေနဲ့သိဖို့ မနည်းလုပ်
ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့သိတဲ့အခါမှာ မနောရောက်မှ သိရတယ်။
မနောဝိညာဏ်ရဲ့အာရုံက သဘောတရားသက်သက်ပဲ၊ ဝိညာဏ်ကို

သတိပြုမိလာမှ သဘောတရားပဲဆိုတာ နားလည်လာတာ။ သညာသိ အဆင့်ကနေ သတိနဲ့ ဝိညာဏ်သိအဆင့် ရောက်ဖို့ရာ ကိုယ်တိုင် အားထုတ်ရတယ်။ ကိုယ်တိုင် အားထုတ်တဲ့အခါကျမှ ဝိညာဏ်သိဆိုတာ သဘောတရားမျှပဲလို့ ဆုံးဖြတ်နိုင်လာတယ်။ အဲဒါကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အနေနဲ့ အခိုင်အမာ တအားစွဲနေတာပါလား ဆိုတာ မြင်လာတယ်။ ကိုယ်သိခွင့်ရတာတွေက အာရုံတွေပဲ။ အာရုံ ကလွဲပြီး ဘာမှမသိရဘူး။ ဝိညာဏ်နဲ့ သိသမျှတွေက အာရုံပဲဆိုတာ မြင်လာတယ်။

ဝိပဿနာရှုတယ်ဆိုတာ မနောဝိညာဏ်နဲ့ရှုရတာ။ မနော ဝိညာဏ်ရဲ့အာရုံဆိုတာ ပိုထင်ရှားလာတယ်။ ဝိပဿနာရှုတာ အာရုံကို ရှုရတာပဲဆိုတာ ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်ရှားလာတယ်။ ရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေဆိုတာလည်း အာရုံအနေနဲ့ပဲ သိရတဲ့အခါကျတော့ ဒီရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေ အပေါ်မှာ အခိုင်အမာ၊ အနှစ်သာရ မရှိဘူးဆိုတဲ့ သဘာဝထဲကို ဉာဏ်က ပြေးဝင်တာပါပဲ။

ဝိညာဏ်သိရောက်မှ အနိစ္စဆိုတဲ့ အမြဲမရှိတဲ့ သဘောတွေ၊ အနတ္တဆိုတဲ့ အခိုင်အမာ၊ အနှစ်သာရအနေနဲ့ စွဲယူလို့မရတဲ့ သဘောတွေကို မြင်လာမှာပါ။ ဒါကြောင့် ဝိညာဏ်သိရောက်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ တစ်ချိန်မှာ မြင်လာမှာပါ။ သတိပဲလိုတာပါ။ သတိက အရေးကြီးဆုံးပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူ့အတွက် ပံ့ပိုးထားတဲ့ ဝီရိယတို့၊ သမာဓိတို့ မရှိလို့တော့ မရပါဘူး။ သညာသိအဆင့်ကနေ ဝိညာဏ်သိ အဆင့်ကိုတက်ရမှာပါ။ ဝိညာဏ်သိအဆင့်ရောက်ရင် တော့ ပညာသိ အဆင့်က ဝင်လာမှာပါ။ ဟုတ်ပါပြီ။ ကျန်တဲ့အချိန်မှာ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိတွေ တည်ထောင်ကြမယ်။

၈။ ဝဋ်သုံးပါး

(၆.၂.၂၀၁၄)

ဒီနေ့ ဝဋ်သုံးပါးလေး ပြောချင်ပါတယ်။ မြင်တယ်၊ စွဲလမ်းတယ် အားထုတ်တယ်ဆိုတာ ဝဋ်သုံးပါးပါပဲ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အကျဉ်းချုံး လိုက်ရင် ဝဋ်သုံးပါးရတယ်။

မြင်တယ်-စွဲလမ်းတယ်-အားထုတ်တယ်၊ ကြားတယ်-စွဲလမ်း တယ်-အားထုတ်တယ်။ နံတယ်-စွဲလမ်းတယ်-အားထုတ်တယ်။ စား တယ်-စွဲလမ်းတယ်-အားထုတ်တယ်။ ထိတယ်-စွဲလမ်းတယ်-အားထုတ် တယ်။ ကြံတယ်-စွဲလမ်းတယ်-အားထုတ်တယ်။ အဲဒီမှာ စွဲလမ်းတာ တစ်ခုပဲပယ်နိုင်တယ်။ မြင်တာလည်း ပယ်လို့မရဘူး။ အားထုတ် တာလည်း ပယ်လို့မရဘူး။ အားထုတ်တာက ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ တွေနဲ့ အားထုတ်တယ်။ ဒီတော့ စွဲလမ်းတဲ့ ဥပါဒါန်ကိုပဲ ပယ်ရတာပါ။

ဘာနဲ့ပယ်လဲဆိုရင် သတိနဲ့ပဲ ပယ်ရတာပါ။ မြင်၊ ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ တွေးတွေက ဝိပါကဝဋ်တွေ။ ကိလေသဝဋ်ဆိုတာ တဏှာနဲ့ ဥပါဒါန်နဲ့ စွဲလမ်းတာပါပဲ။ ဒီအစွဲတွေကို ဘာနဲ့ပယ်တာလဲ၊ သတိနဲ့

ပယ်ရတာပဲ။

ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံကိုလည်း ပယ်လို့မရဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ပြောဆိုနေရမှာက သေခြာတယ်။ ပြောဆို လုပ်ကိုင် ကြံစည်နေရမှာပဲ။ မြင်တာ၊ ကြားတာတွေကလည်း ရှိနေမှာပဲ။ မြင်နေမှာ၊ ကြားနေမှာ၊ စားနေမှာ၊ နံနေမှာ၊ ထိနေမှာ၊ ခန္ဓာကိုယ် ကြီးကလည်း တစ်ခုခုနဲ့တွေ့ထိနေမှာပဲ။ စိတ်ကလည်း အကြောင်း တိုက်ဆိုင်ရင် ကြံစည်မှုဆိုတာ ဖြစ်နေမှာပဲ။ ကျွန်တော်တို့ လုပ်စရာက အလယ်က ပယ်ရမဲ့ကိလေသာ အကြောင်းကို ကောင်း ကောင်း နားလည်ဖို့လိုတယ်။

အခု မျက်စိနဲ့မြင်တယ်၊ နားနဲ့ကြားတယ်၊ ဝိပါကဝဋ်ကို လက်တွေ့သိနိုင်တယ်။ အခုပါးစပ်ကပြောနေတော့ ဝစီကံတွေဖြစ် နေတယ်၊ ကမ္မဝဋ်လည်း လက်တွေ့ပြလို့ရတယ်။ ပြလို့မရတာက ကိလေသာပဲ။ ကိလေသာက အဲဒီနှစ်ခုကြားထဲ ဖြစ်မှန်းကိုမသိဘူး။ ပယ်ဖို့ဆိုတာ သူ့ကိုမသိနိုင်တော့ ဘယ်လိုသွားပယ်မှာတုန်း။ ဘာလို့ တရားက ခက်တာတုန်းဆို အဲဒီကိလေသာကို သိဖို့ခက်နေတာ။

မြင်တယ်၊ စွဲလမ်းတယ်၊ အားထုတ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က မြင်လိုက်တာနဲ့ လှလိုက်တာဆိုတော့ မြင်တာလည်း သိတယ်။ စိတ်ထဲမှာ လှလိုက်တာလို့လည်း ပေါ်ချင်ပေါ်မယ်။ ပါးစပ်နဲ့ဖွင့် ပြောတဲ့အထိ ပြောချင်ပြောမယ်။ အဲဒီနှစ်ခုကတော့ ရှိတာ သေချာတယ်။ ဒီနှစ်ခုကြား ကိလေသာက ဘယ်လိုဝင်သွားမှန်းမသိဘူး။ အဲဒါခက်နေတာ၊ ပယ်ဖို့ နေနေသာသာ ကိလေသာ ဘယ်လို ဖြစ်လိုက်မှန်းကို မသိလိုက်ဘူး။

ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ဘဝသံသရာ အဆက်ဆက်မှာ

ခန္ဓာ အိမ်ဆောက်လုပ်ပေးနေတဲ့ တဏှာလက်သမားကိုတွေ့ပြီ၊
နောက်ဘဝတွေမှာ ခန္ဓာအိမ် ဆောက်လို့မရတော့ဘူးလို့ ဗောဓိပင်နဲ့
ရွှေပလ္လင်ရောက်မှ ဥဒါန်ကြူးနိုင်တာပါ။ ကိလေသာကိုတွေ့ဖို့၊
မြင်ဖို့ဆိုတာ တအားခက်ပါတယ်။

ဝိပဿနာရဲ့ အနှစ်ချုပ်က ကိလေသာပယ်ဖို့ပဲ။ ကိလေသာကို
ဘယ်လိုပယ်မှာတုန်းဆို အဲဒီကိလေသာကိုသိလိုက်ရင် ပယ်ပြီး
သားပဲ။ စိတ်က တစ်ကြိမ်မှာ နှစ်စိတ်ပြိုင်မဖြစ်ဘူး။ ကိလေသာကို
ကိလေသာလို့ သတိရှိမှ သိနိုင်တာပါ။ သတိမရှိရင် မသိဘူး။ ဒီတော့
သတိရှိရင် စွဲလမ်းမှု-ဥပါဒါန်မရှိဘူး။ ဥပါဒါန်ရှိရင်လည်း သတိမရှိ ပြန်ဘူး။

စွဲလမ်းမှုဆိုတဲ့ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တွေကို ဘာနဲ့ပယ်မလဲဆိုရင်
သတိနဲ့ပယ်ရမယ်။ စွဲလမ်းနေတာကို စွဲလမ်းနေမှန်း သာမန်လူက
မသိဘူး။ ဥပမာ တီဗီလာရင် သဘောတွေကျ စွဲလမ်းပြီးကြည့်နေ
တာ။ အဲဒါကို သတိမရှိတော့ စွဲလမ်းပြီး ကြည့်နေမှန်းတောင် မသိဘူး။

အစားအသောက်တစ်ခု စားကြည့်ပါလား။ ကိုယ်ကြိုက်
တာနဲ့တွေ့ရော သတိက ဘယ်ရောက်သွားမှန်းကို မသိဘူး။ ဒါတွေ
ကိုလည်း သတိထားရမယ်။ ညက ကိုရီးယားကားတွေကြည့် ဘောလုံး
ပွဲတွေကြည့်၊ မနက်ကျ ပြောချင်နေတာ။ မပြောရ မနေနိုင်ဘူး။
ဇာတ်လမ်းက ဘယ်လိုကောင်းတာ၊ ဘောလုံးပွဲ ဘယ်လိုကောင်း
တာ။ အဲဒါကိုက သတိမရှိတော့ဘူး။ ကိုယ်ဥပါဒါန်ကပ်နေတာကို
ကပ်မှန်း မသိတော့ဘူး။

မြင်တယ်၊ စွဲလမ်းတယ်၊ အားထုတ်တယ်ဆိုတာ သာမန်
အားဖြင့် မြင်တဲ့အပေါ်မှာ လှလိုက်တာ၊ တီဗီတွေကြည့်ရင် ဇာတ်ကား
လေးက ကောင်းလိုက်တာ၊ ဘောလုံးပွဲက ကောင်းတယ်။ စားလို့

ရှိရင်လည်း မုန့်က ကောင်းလိုက်တာလို့ အဲဒီအပေါ်မှာ စွဲလမ်းတာက မြင်သာတယ်။ လောဘနဲ့ကြိုက်တယ်၊ နှစ်သက်တယ်၊ စွဲလမ်းတယ်ဆိုရင် ဒါဥပါဒါန်ပဲ။ ဥပါဒါန် ပစ္စယာကမ္မဘဝ၊ ဥပါဒါန်ကြောင့် ကာယကံတွေ ဖြစ်တယ်။ ဝစီကံတွေဖြစ်တယ်။ ခန္ဓာဉာဏ် ရောက်ဆိုတာ မိုးကုတ် ဆရာတော်ကြီး ပြောသွားတာ၊ လက်တွေ့ဘဝထဲမှာ ဒီလိုသိသွားတာပါ။

အဲဒီကမှ နောက်တစ်ဆင့် တက်ရတယ်။ မြင်တယ်၊ စွဲလမ်းတယ်၊ အားထုတ်တယ်မှာ မြင်တာကို နာမ်ရုပ်လို့ မသိဘူး။ မြင်တာကို ငါလို့ ယူလိုက်တာ၊ မြင်တာဆိုတာ စက္ခုဝိညာဏ်ရယ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့ ရူပါရုံ၊ ဒီစက္ခုဝိညာဏ်က ဘယ်မှာ တည်လဲဆိုတော့ မျက်စိအကြည်ဆိုတဲ့ ဓာတ်ကြီးလေးပါးပေါ်မှာ တည်နေတယ်။

ဒီတော့ မြင်တဲ့ နာမ်ရုပ်ဆိုတာက စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့ သူ့ရဲ့ တည်ရာ မဟာဘုတ်ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ကျွန်တော်တို့က ငါလုပ်တာ၊ အာရုံကိုတော့ သူတပါးလုပ်တယ်။ စက္ခုဝိညာဏ်က နာမ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်ရဲ့ တည်ရာကရုပ်၊ အဲဒီနာမ်ရုပ်ကို ငါလုပ်တာ၊ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့ မြင်တာကို ငါမြင်တယ်လို့ လုပ်လိုက်တာ။ ငါဆိုတာ နာမ်ရုပ်ပဲ။ ငါလို့ ဘာကြောင့်ဖြစ်တာလဲ။ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့ တည်ရာ မဟာဘုတ်ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို အမှန်အတိုင်း မမြင်လို့ ငါဆိုပြီး အယူမှားသွားတာပါ။

ဒီနေရာမှာ ကိလေသဝဋ်က ငါလို့ စွဲလမ်းသွားတာ။ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့ တည်ရာဓာတ်ကြီးလေးပါးဖြစ်တဲ့ နာမ်ရုပ်ကို ကိလေသဝဋ်က ငါလို့ ယူလိုက်တာ။ ကိလေသဝဋ်က ဘုရားပွင့်မှ သိရတာ။ စက္ခု

(၇၁)

ဝိညာဏ်ဖြစ်နေချိန်မှာ ကျန်တဲ့ဝိညာဏ်တွေ တစ်ခုမှမဖြစ်ဘူး။
စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့ဓာတ်ကြီးလေးပါးပဲရှိတယ်။ ခေါင်း၊ ကိုယ်၊ ခြေ၊
လက်ကြီးကတော့ ဓာတ်ကြီးလေးပါးပဲ။ မြင်တဲ့အချိန်မှာ စက္ခု
ဝိညာဏ်တစ်ခုနဲ့ ဓာတ်ကြီးလေးပါးပဲ ရှိနေတာပါ။

အဲဒါ ဘုရားပွင့်မှ နာမ်ရုပ်ကိုသိတာပါ။ ဒိဋ္ဌိပြုတ်ဖို့က အခက်
ဆုံးပဲ။ ပယ်ဖို့နေနေသာသာ ဒိဋ္ဌိဖြစ်တဲ့သဘောကိုတောင် သိဖို့
မလွယ်ဘူး။ ကိလေသဝဋ်မှာ လောဘတဏှာနဲ့စွဲနေတဲ့ဥပါဒါန်
(ကာမုပါဒါန်)ကို မြင်ဖို့လွယ်တယ်။ ဒိဋ္ဌိနဲ့စွဲနေတဲ့ ဒိဋ္ဌိပါဒါန်ကျတော့
မြင်ဖို့ခက်တယ်။

မြင်ရင်လည်း ငါမြင်တယ်။ ငါကြိုက်တယ်၊ အဲဒီငါက အပိုပါ
နေတာ။ သဘာဝတရားမှာ ရုပ်နဲ့နာမ်ပဲ ရှိတာ။ ငါဆိုတာ အပိုဖြစ်
မှာပေါ့။ ပြောဖို့ ဆိုဖို့ လုပ်ထားတာ။ မြင်တာ၊ ကြားတာတွေမှာ
အလုပ်လုပ်နေတာက ရုပ်နာမ်ပဲ။ ပြောတဲ့အခါကျမှ ငါလို့ ပညတ်
တင် ပြောရတာ။ ငါဆိုတာ တကယ်လုပ်တဲ့အထဲမှာ မပါဘူး။
အားလုံးက ရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေပဲ လုပ်သွားတာ၊ မြင်တယ်ဆိုရင်လည်း
စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့သူ့ရဲ့တည်ရာ ရုပ်တွေ၊ ကြားတယ်ဆိုရင်လည်း
သောတဝိညာဏ်နဲ့သူ့ရဲ့တည်ရာ ရုပ်တွေ၊ သက်ဆိုင်ရာအာရုံတွေ
လာတိုက်လိုက်ရင် ကိုယ့်ဘက်မှာ သက်ဆိုင်ရာဝိညာဏ်နဲ့
တည်ရာရုပ် မဟာဘုတ်ပဲရှိတာပါ။

ကျွန်တော်တို့က ဒီလိုမသိတော့ ငါဆိုတာတကယ်ရှိတယ်လို့
ယူလိုက်တာ။ တကယ်အရှိယူလိုက်ပြီး ငါမြင်တယ်။ ငါကြား
တယ်။ ငါလုပ်တယ်ဆိုပြီး ဒီငါကို မလွတ်နိုင်ဖြစ်နေတာ။ ငါကို
တကယ်အရှိ ထင်သွားတာ။ ယောက်ျားတွေ မိန်းမတွေ တကယ်ရှိတယ်

(၇၂)

ထင်သွားတာ။ အဲဒါကို သတ္တသညာလို့ခေါ်တယ်။ သညာက မှတ်လိုက်တာ သတ္တဝါကို အရှိလို့ အထင်မှားသွားတာ။ လောက လူတွေ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုတဲ့ အတိုင်းတွေ တကယ်ရှိတယ်လို့ စွဲသွားတာ။ ယောက်ျားတွေ မိန်းမတွေ သားတွေ သမီးတွေ တကယ်ရှိတယ် ထင်သွားတာ။ စွဲတဲ့နေရာမှာ ဥပမာ မောင်မောင်တို့ မနီ၊ မဝါ၊ အဲဒါ တွေက နာမည်တွေ။ ဒီနာမည်တွေက တကယ်ရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ တွေ့လိုက်ရင်၊ ကြားလိုက်ရင် အဲဒီ နာမည်တွေက တကယ် ရှိတယ်ထင်ပြီး စွဲနေပြီ။ ဘာနဲ့စွဲတာတုန်း သညာနဲ့စွဲတာ။ သညာက တော်တော်စွဲတာ။ အဲဒီသညာကတော့ ခန္ဓာပဲ။ နာမည်တွေနဲ့ သညာတွေက တစ်သားတည်းဖြစ်သွားပြီ။ အာရုံနဲ့စိတ်လို့ မသိ တော့ဘူး။ ခန္ဓာကိုမမြင်တော့ဘူး။ ငါ သူတပါး ယောက်ျား မိန်းမ အပေါ်နာမည်တွေပေးပြီး အဲဒီနာမည်ဆိုတဲ့ ပညတ်အာရုံတွေကို စွဲနေပြီ။

မြင်တယ်၊ စွဲလမ်းတယ်၊ အားထုတ်တယ်မှာ လောဘ၊ တဏှာ ဥပါဒါန်ကျတော့ မြင်နိုင်တယ်။ ဥပါဒါန်လို့သိလိုက်ရင် သတိ ရှိသွားပြီ။ သတိရှိဖို့က အဓိကပါ။ ကိုယ်က အဆင့်မြင့်လို့ ရုပ်နာမ်တွေ အောက်မေ့ နိုင်ရင်လည်း ကောင်းတာပါပဲ။ အဆင့်မြင့်လာမှာပေါ့။ ရုပ်နာမ်ကို အောက်မေ့လာတော့ ဒိဋ္ဌိအမြင်မှားကို စတင်ဖယ်လာနိုင်ပါပြီ။

လောကကြီးမှာ အမှောင်ဓာတ်ပဲရှိတယ်။ နေတို့၊ ကြယ်တို့ရဲ့ အလင်းရှိလို့ အမှောင်ချုပ်နေတာ။ လောကကြီးရဲ့သဘာက တစ်ခုပြီး တစ်ခု အစားထိုးနေတာ။ ပြတ်တယ်၊ စဲတယ်ဆိုတဲ့သဘောလည်း မရှိဘူး။ အစားထိုးနေတော့ ခိုင်တယ်၊ မြဲတယ်ဆိုတဲ့ သဘောလည်း မရှိဘူး။

သဘာဝကြီးက တစ်ခုပြီးတစ်ခု အစားထိုးနေတာပဲ။ အမှောင် ဓာတ်ကြီးရှိနေတယ်။ အဲဒါကို နေရောင်လာတော့ အမှောင်

ဓာတ်ချုပ်ပြီး အလင်း အစားထိုးတယ်။ ပြတ်တယ်၊ စဲတယ်ဆိုတဲ့ သဘောလည်း မရှိသလို ခိုင်တယ်၊ မြဲတယ်ဆိုတဲ့ သဘောလဲမရှိပါဘူး။ အလင်းကလဲ မြဲမနေပါဘူး။ အလင်းကွယ်ရင် အမှောင် အစားထိုးတယ်။ အမှောင်ကလဲ မြဲမနေပါဘူး။

ဘယ်ဟာမှ မြဲတယ်လည်း မရှိဘူး။ ပြတ်တယ်၊ စဲတယ်လည်း မရှိပါဘူး။ သဘာဝကြီးမှာ အမှောင်ဓာတ်ကြီးရှိတယ်။ နေလကြယ် တို့ရှိလို့ အမှောင်ဓာတ်ချုပ်ပြီး၊ အလင်းအစားထိုးသွားတာ။ အလင်းကွယ်လို့ ရှိရင်လည်း အမှောင်က အစားထိုးတယ်။ မှောင်တာကို ညလို့ယူတယ်၊ မှောင်တာကို ဓာတ်လို့မယူဘူး။ လင်းတာဆိုရင်လည်း နေ့လို့ယူတယ်။ အမှန်က အလင်းဓာတ် ဝဏ္ဏဓာတ်လို့ မသိဘူး။ အရောင်တွေ အဆင်းတွေပါ၊ ဓာတ်ရှုထောင့်က မသိတဲ့ အတွက် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်နေတယ်။

နေပူထဲ လမ်းလျှောက်သွားတဲ့အခါမှာ အလင်းကွယ် လိုက်ရင်အရိပ်ကျတယ်။ အမှန်မှာ အလင်းကွယ်လို့ အမှောင်က အစားထိုးတာ။ အဲဒါကို ဓာတ်သဘောအနေနဲ့ မသိဘူး။ ငါ့ အရိပ်လို့ ထင်တယ်။ အမှောင်ဓာတ် အနေနဲ့ မသိဘူး။ ဒီအရိပ်ကြီးက ကိုယ့် နောက်လိုက်နေသလို ထင်တဲ့အတွက် ခိုင်တဲ့မြဲတဲ့အယူ သဿတ ဒိဋ္ဌိဖြစ်နေတယ်။ ညနေကျ အရိပ်ရှိသေးလားဆိုတော့ မရှိတော့ဘူး ဆိုရင် ပြတ်တယ်၊ စဲတယ်အယူ ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်တော့တာပဲ။ အဲဒီ အမှောင်ဓာတ်နဲ့ အလင်း ဓာတ်ဆိုတဲ့သဘောကို နားလည်လို့ရှိရင် ဒိဋ္ဌိကို အသိနဲ့ပြုတ်တာပါပဲ။ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမှာလည်း မြင်တာက နာမ်ရုပ်ပဲ ရှိတယ်။ ဒီနာမ်ရုပ်တွေကလည်း သူ့အကြောင်း အကျိုးနဲ့ အစားထိုးနေတာပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ခန္ဓာမှာ ကြားလို့ရှိရင်

ကြားတဲ့ နာမ်ရုပ်က အစားထိုးသွားပြီ။ ကြားပြီး ထိရင် ထိတဲ့ နာမ်ရုပ်က အစားထိုးပါတယ်။ အဲဒီအတိုင်းပဲ မြင်တာ၊ ကြားတာ၊ နံတာ၊ စားတာ၊ ထိတာ၊ တွေးတာတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု အစားထိုး နေတာပါ။ အိပ်ရာကနိုးကတည်းက တစ်လှည့်စီ အစားထိုးနေ တာပါပဲ။ အိပ်ပျော်တော့လည်း ဘဝင်စိတ်က အစားထိုးပါတယ်။ သေရင်လည်း စုတိစိတ်နောက်က ပဋိသန္ဓေစိတ်က အစားထိုး သွားတာ။ သေတယ်ဆိုတာလဲ ဒီဘဝသေ နောက်ဘဝ အစားထိုး သွားတာပဲ။

ပြတ်တယ်၊ စဲတယ်ဆိုတာမရှိဘူး။ ရဟန္တာတွေ စုတိပရိနိဗ္ဗာန် ပြုသွားရင် ဘာအစားထိုးလဲဆိုရင် နိဗ္ဗာန်ကအစားထိုးပါတယ်။ အစားထိုးတာမြင်ရင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ မရှိတော့ဘူး။ ဖြစ်တိုင်း ချုပ်ပျောက် နေတာမြင်ရင် သဿတဒိဋ္ဌိ မရှိတော့ဘူး။ ကိုယ်ကိုတိုင် သုံးသပ်နိုင်တဲ့ အဆင့် တစ်ခုရောက်အောင် ကြိုးစားကြရပါမယ်။ ဟုတ်ပါပြီ၊ အခု ကျန်တဲ့အချိန်မှာ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိတွေ တည်ထောင်ကြမယ်။

၉။ အနုသယကိလေသာ (ဝဋ်မြစ်)

(၂၇.၃.၂၀၁၄)

အခု တရားအားထုတ်ဖို့ လာကြတယ်။ ဘာကြောင့် အားထုတ် ချင်ရတာလဲလို့မေးရင် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေ ကင်းဝေးချင်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဘာကြောင့် ကင်းဝေးချင်ရတာလဲ၊ ကိလေသာဖြစ်ရင် ဆင်းရဲတယ်လို့ ပြောကြတယ်။

ဒါကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ ဖြစ်တဲ့အတွက် သာမန်အားဖြင့် ကိလေသာဆိုတာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟလို့တော့ သိကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အများစု အသိက ဒါလောက်ပဲ။ ဒီကိုလာရတဲ့ အကျိုး ကျေးဇူးကို ပြောမလို့ပါ။ ကျွန်တော်တို့ အရင်ကသိထားတာတွေနဲ့ အခု သင်ကြားပေးလို့ သိလာတဲ့အသိနဲ့ ကိုယ့်ကိုကိုယ် နှိုင်းယှဉ် ကြည့်ရင် မတူတာ တွေ့လာမှာပါ။ ဒီလိုသိရှိခွင့်ရလာတဲ့ ပညာရပ် တွေကို တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ဖြန့်ဝေပေးရင် အကျိုးများပါတယ်။ ဝိပဿနာ ဆိုတာ ဒီလိုအားထုတ်ရတာပါလားလို့ သိစေချင်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့သိထားတဲ့ ကိလေသာက လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ လို့ သိတယ်။ ဘယ်လိုသိလဲဆိုရင် ဒီလောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေ

(၇၆)

စိတ်မှာဖြစ်တယ်။ ဒီလောက်တော့ နားလည်တယ်။ တရားအားထုတ်
တယ်ဆိုတော့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေ ပယ်ရမှာပေါ့။ ဒါတွေ
အတွက် တရားအားထုတ်ရတာလို့ ဒီလိုပဲသိခဲ့တာပါ။

ကျွန်တော်တို့သိတဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကိလေသာလို့
ပြောလိုက်လို့ရှိရင် စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်တာပဲ။ မနောကံပဲ။ ဒီတော့
တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတော့ ဝင်လေထွက်လေမှတ်တယ်။ ဂုဏ်
တော်တွေ ရွတ်တယ်ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့သိတဲ့ တရားအားထုတ်
တတ်တာက သမာဓိတရားဖြစ်နေတယ်။ ဒီသမာဓိနဲ့ စိတ်မှာပေါ်တဲ့
လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ကိလေသာကို ပယ်နိုင်တာပဲ။ ကုသိုလ်
စိတ်ဖြစ်နေရင် အကုသိုလ်စိတ် မရှိဘူး။ ဒီလိုသိလာတော့ လောဘ၊
ဒေါသတွေ ပယ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ မောဟရှိနေသလိုလို ထင်တတ်
တယ်။ မြင်လိုက်ကြားလိုက်ရင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလို့ ထင်တာက စိတ်မှာ
ဖြစ်နေတာဆိုတော့ ရုပ်နာမ်လို့ သတိနဲ့ မကောက်နိုင်လိုက်တာဘဲ။
မောဟရှိနေလို့ စီးနေကျလမ်းအတိုင်း တန်းဆင်းသွားတယ်။ ဒီတော့
ကျွန်တော်တို့မှာ ဒီမောဟကြီးက အမြဲရှိနေတယ်လို့ ယူထားတဲ့
သညာက နိစ္စသညာဖြစ်နေတယ်။

ပရမတ္ထတရား လေးပါးရှိတယ်။ စိတ်-စေတသိက်-ရုပ်-နိဗ္ဗာန်
ဆိုတာပဲ။ ရုပ်နာမ် ပရမတ်တရားတွေဟာ ဘယ်အရာမှ အမြဲမရှိဘူး။
ဖြစ်တိုင်းပျက်နေတယ်။ ဖြစ်တဲ့နေရာမှာပဲ ပျက်တယ်။ စိတ်
စေတသိက်၊ နာမ်တရားတွေမှာလည်း ကုသိုလ်စိတ်နဲ့ အကုသိုလ်
စိတ်ဟာ တချိန်မှာ နှစ်စိတ် ပြိုင်မဖြစ်ဘူး။ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်နေ
ချိန်မှာ အကုသိုလ်စိတ် မဝင်နိုင်ဘူးဆိုတော့ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်
နေချိန်မှာ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့ မောဟစိတ်လည်း ပါသွားပြီ။

ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ခိုက်မှာ မောဟစိတ် မရှိဘူး။

စိတ်မှာ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ခိုက်၊ အကုသိုလ်စိတ်တွေတွေ့ မရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ မသိနိုင်တဲ့ အနုသယ အကုသိုလ်က မြတ်စွာဘုရားပွင့်မှ သိရတာ။ အနုသယ ကိလေသာကတွေ ကုသိုလ်စိတ်တွေဖြစ်နေလည်း ရဟန္တာမဖြစ်မချင်း အနုသယဆိုတဲ့ ကိလေသာအမြစ်အနေနဲ့ရှိနေတယ်။ အမြစ်ဆိုတာနဲ့ တွဲသုံးထား တယ်။ လူတိုင်း နားလည်ထားတဲ့ ကိလေသာက စိတ်ထဲမှာပေါ်တဲ့ ကိလေသာ။ အခုပြောတဲ့ ကိလေသာအမြစ်က စိတ်ထဲမှာ မပေါ်ဘူး။ ခန္ဓာမှာပေါ်တာ မဟုတ်ဘူး။ စာပေလိုပြောရင် ခြံရံပြီးတော့ နေတယ်။ ဒါကြောင့် မြင်နိုင်ခဲ့ သိနိုင်ခဲ့တယ်လို့ပြောတာ။ လှူဒါန်း နေလည်း ကုသိုလ်စိတ်တွေဖြစ်နေတယ်။ ဝင်လေထွက်လေရှုမှတ် နေလည်း ဒီအနုသယက ခြံရံနေတော့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ ပြုနေ တာကို စိတ်ထဲမှာ ပုဂ္ဂိုလ်သိလေး ဝင်ဝင်နေတယ်။ ငါလှူနေတယ်။ ငါတရားထိုင်နေတယ်လို့ ပုဂ္ဂိုလ်သဘောလေးဝင်နေတာ၊ အနုသယ ကိလေသာရဲ့ သတ္တိတွေပဲ။

နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာ၊ သုဘသညာ၊ သုခသညာဆိုတဲ့ ဒီသညာ တွေက ကိလေသာတွေ မဟုတ်ဘူး။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ အနုသယကိလေသာ အစွမ်းကြောင့် ကျွန်တော်တို့မှာ ငါလှူတယ်။ ငါတရားအားထုတ်တယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သိသဘောလေး ပါနေတယ်။ ဒီသဘောကိုဘာကပေးနေတာတုန်းဆိုတော့ သညာက ပေးနေတာ။ ဒီသညာမှာ နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခသဘောတွေကို၊ အနုသယ ကိလေသာက အရှိန်အဝါတွေပေးနေလို့ အနုသယရဲ့သတ္တိက သညာကို နိစ္စသညာ မြဲနေတဲ့သဘောလေးဖြစ်အောင်၊ အတ္တသညာ

(၇၈)

ခိုင်တယ်၊ အနှစ်သာရ ရှိတယ်လို့ထင်အောင် စွမ်းဆောင်ပေးထား
တယ်။ ဒါကြောင့် သညာက ရှေ့ထွက်ပြီးစွာနေတာ၊ ဘာကြောင့်
ဒီသညာတွေ စွာနေရတာလဲ၊ အနုသယရဲ့ သတ္တိတွေကြောင့်ပဲ။

ကျွန်တော်တို့တရားတွေအားထုတ်တဲ့အခါ ဝင်လေထွက်လေ
မှတ်တယ်၊ သမာဓိရှိတဲ့အခါ မနောဝိညာဏ်မှာ ဘယ်အကုသိုလ်စိတ်
မှ မရှိဘူး။ တရားတွေနာနေတဲ့အခါလည်း အကုသိုလ်စိတ် မရှိပါဘူး။
ဒါပေမဲ့တရားနာနေတော့ ကြားရတဲ့အပေါ်မှာ ဘာနဲ့ နားလည်
တာလဲ။ သညာနဲ့ပဲ နားလည်တာ။ ဒီသညာက ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဆိုတဲ့
သဘောကတော့ ပါနေတာပဲ။ အနုသယကိလေသာဆိုတဲ့ အမြစ်
ကြောင့် နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာအနေနဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သိတွေ ပါသွားတယ်။

ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ကုသိုလ်စိတ်က
တဒင်္ဂလေးတွေဆိုတော့ ကိလေသာကို တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း
မပယ်နိုင်ဘူးဖြစ်နေတယ်။ သမာဓိကတော့ ကိလေသာတွေကို
တစ်ဆက် တစ်စပ်တည်း ပယ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် သမာဓိရှိဖို့က
အရေးကြီးတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာတရား အားထုတ်မယ်ဆိုရင်
သမာဓိကိုအရင် ထူထောင်ရတာ၊ သမာဓိရှိလာရင် ကုသိုလ်စိတ်
ဖြစ်နေတော့ အကုသိုလ်မလာတော့ဘူး။ ဒီတော့မှ အနုသယ
ကိလေသာဆိုတဲ့ ကိလေသာအမြစ်ကို ဝိပဿနာပညာနဲ့ ပယ်ရတာပါ။

စိတ်ရဲ့သဘာက ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်နေရင် အကုသိုလ်စိတ်
မဖြစ်ဘူး။ ကိလေသာသဘောကိုလည်း နားလည်ရမယ်။ ဝိပဿနာ
ဉာဏ်က ကိလေသာအမြစ်ကို တူးဆွတယ်၊ မဂ်ဉာဏ်ကတော့
အမြစ်ကို တစ်ခါတည်း ဆွဲနှုတ်ပစ်လိုက်တာ၊ ကိလေသာမှန်သမျှ
အနုသယအမြစ်ပါမကျန် အကုန်ပြုတ်သွားတယ်။

၁၀။ အနုသယကိလေသာ

(၂၁-၄-၂၀၁၄)

ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်ထဲမှာ အဓိက ဘာတွေပြောခဲ့လည်းဆိုတော့ အနုသယ ကိလေသာဆိုပြီး (၂၀၁၄) ခုနှစ်ထဲမှာ အပြောများလာတယ်။ ဝိပဿနာဆိုတာ အနုသယကိလေသာကို ပယ်တဲ့အလုပ်ပဲ။ အရင်တုန်းကတော့ ကိလေသာဆိုတာကို လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ ဒီလိုဘဲ သိကြတာပေါ့။

ဝိပဿနာပညာနဲ့ပယ်တဲ့ ကိလေသာဆိုတာက ကိလေသာရဲ့ အမြစ်ကိုပယ်မှာ။ အနုသယဆိုတာ ရေသောက် မြစ်ပေါ့။ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေရဲ့ အရင်းအမြစ်ကို ပယ်တဲ့အလုပ်ကို ဝိပဿနာ အလုပ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

အရင်တုန်းကတော့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေကို ပယ်တာ လောက်ပဲသိခဲ့ကြတာ။ အမြစ်သဘောကို သိပ်နားမလည်ခဲ့ဘူး။ နိစ္စသညာက မြဲတယ်လို့ ယူထားတဲ့အသိ၊ အတ္တသညာက အနှစ်သာရ ရှိနေတယ်လို့ ယူတဲ့အသိ၊ သုဘသညာက တင့်တယ်တယ်လို့ ယူတဲ့အသိ၊ သုခသညာက ချမ်းသာတယ်လို့ ယူတဲ့အသိတွေဟာ ကိလေသာရဲ့

အမြစ်တွေပါပဲ။

ကိလေသာရဲ့အမြစ်ထဲမှာ နိစ္စ၊ အတ္တကအဓိကကျတာပေါ့။ နိစ္စနဲ့ အတ္တကြောင့်မို့ သုခသညာတွေဖြစ်လာတာပါပဲ။ နိစ္စဆိုတာ မြဲတယ်၊ အတ္တဆိုတာက ကိုယ့်အလိုအတိုင်းဖြစ်တယ်၊ အစိုးရတယ်၊ ဒီလိုတော့ နားလည်တယ်။ အတ္တဆိုတာ အနှစ်သာရလေးရှိနေတယ်။ အဲဒါက နားလည်ရခက်တယ်။ နိစ္စကမြဲတယ်၊ အနိစ္စက မမြဲဘူး။ နားလည်ရလွယ်တယ်။ ကိလေသာရဲ့အမြစ်ကို ရှာဖွေလို့ရှိရင် အတ္တပဲ။ ဒီအမြစ်ကို နှုတ်ချင်လို့ မြတ်စွာဘုရားက အနတ္တလက္ခဏာသုတ်ကို ဟောတာပဲ။ အတ္တကို အနတ္တနဲ့နှုတ်တာဟာ ကိလေသာရဲ့ အမြစ် နှုတ်တာပဲ။ ဒါဆို ပိုပြီးသဘော ပေါက်လွယ်သွားတာပေါ့။ အမြစ် ဆိုတာ ဘာလဲဆိုရင် အတ္တအယူဟာ အမြစ်ပဲ။ ဒီအမြစ်က ဘယ်လောက် တွယ်လဲဆိုတော့ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တောင်မှ ကိလေသာရဲ့အမြစ် အတ္တ သဘောလေးက မာနအနေနဲ့ ငါယောင်ယောင်လေးတော့ ထင်နေတုန်းပဲ။

အနုသယကိလေသာဆိုတာ ဘာလဲဆိုရင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အနေနဲ့ သိနေတာ။ ဒီအသိဟာ လောဘလည်း မဟုတ်ဘူး။ ဒေါသလည်း မဟုတ်ဘူး။ မောဟလည်း မဟုတ်ဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့ သိနေတဲ့သဘောဟာ အနုသယကိလေသာရဲ့သဘောပဲ။ ဒါကြောင့် အနာဂါမ်ဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် တွေများတောင်မှ မိုးကုတ်ဆရာတော်ကြီး အသုံးနဲ့ပြောလိုက်ရင် “ငါ ယောင်ယောင်” ကျန်နေတာ။ ရဟန္တာဖြစ်မှ အနုသယက အကုန်ပြုတ်တာ။

အနုသယကိလေသာနဲ့ ဒိဋ္ဌိ ဘာကွာလဲဆိုတော့ ဒိဋ္ဌိဆိုတာ အယူ ရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေအပေါ်မှာ အမြင်မှားတစ်ခုရှိတယ်။ ဥပမာ ဝိညာဏ်ဆိုတာ အာရုံနဲ့ဒွါရတိုက်ရင် ပေါ်တယ်။ အာရုံဒွါရ တိုက်မှု

အကြောင်းလည်း ကင်းသွားရော။ ဒီဝိညာဏ် ချုပ်ပျောက်တယ် ဆိုတာကို မသိဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဝိညာဏ်ကို အကောင်လေးတစ်ကောင် လို့ ယူလိုက်တယ်။ ဝိညာဏ်ကောင်၊ လိပ်ပြာကောင်၊ အတ္တကောင် ဒီလိုယူပြီး ဒီဝိညာဏ်က မြဲနေတယ်။ ဒီဘဝ ဒီခန္ဓာသေပြီးရင် နောက် ဘဝနောက်ခန္ဓာကို ကူးသွားတယ်လို့ယူတာ။ အဲဒီအယူကိုမှ ဒိဋ္ဌိလို့ ခေါ်တာ။ အဲဒီလိုကျမှ အယူတစ်ခု ဖြစ်လာတာ။

ရုပ်တွေနာမ်တွေအပေါ်မှာ နောက်အယူတစ်ခု ဆက်ယူဦးမှာ။ ဒီအတ္တကောင် ဝိညာဏ်ကောင်လေးကလည်း သေပြီးရင်မရှိ တော့ဘူး။ အဲဒီအယူက ပြတ်တယ်၊ စဲတယ်လို့ယူတဲ့ အယူကတစ်ခု ထပ်ဖြစ်တယ်။ အမှန်ကိုမသိတော့ ဒိဋ္ဌိအယူတွေက အမျိုးမျိုးယူဆ ကြတာ၊ ဒီအယူတွေရဲ့အမြစ်က ရုပ်နာမ်တွေအပေါ်မှာ နိစ္စ-မြဲတယ်၊ အတ္တ-အနှစ်သာရရှိတယ်၊ သုဘ-တင့်တယ်တယ်၊ သုခ-ချမ်းသာတယ်လို့ ယူတဲ့အယူပေါ့။

အတ္တဆိုတဲ့ အမြစ်ရှိလို့ရှိရင် ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့အယူမှားတွေ ပေါ်လာ တာ။ နောက်တစ်ခုက အတ္တရှိမှ တဏှာကလည်းပေါ်လာတယ်။ အတ္တရှိမှ မာနလည်း ပေါ်လာတယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အခြေခံဝါဒက အနတ္တဝါဒလို့ခေါ်တာ။ ဝါဒကြီးတစ်ခုလုံးကို ကြည့်မယ် ဆိုရင် ဒီအတ္တအယူတွေကို အမြစ်ကနေ အကုန်နှုတ်လိုက်တာ၊ ဒီအတ္တဆိုတဲ့အမြစ်ရှိနေလို့ ဒိဋ္ဌိအယူမှားတွေလည်း ပေါ်လာတယ်။ တဏှာတွေလည်း ပေါ်လာတယ်။ မာနတွေလည်း ပေါ်လာတယ်။ ဒါကြောင့် ဆရာကြီး ဦးရွှေအောင်က ဒိဋ္ဌိငါ၊ တဏှာငါ၊ မာနငါဆိုပြီး တော့ ရေးခဲ့တယ်။ ငါဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သိ၊ သတ္တဝါအသိက အနုသယ ကိလေသာပဲ။ အဲဒီသတ္တဝါသိတွေကြောင့် အယူအမျိုးမျိုးတွေ ဖြစ်သွားတာ။

(၈၂)

ရုပ်တွေ နာမ်တွေလို့ သိလို့ရှိရင်လည်း ငါကသိသလိုလိုတော့ ဖြစ်နေတာပဲ။ အနုသယကိလေသာက ရှိနေသေးတာကိုး၊ သော တာပန် ဖြစ်လည်း ဒိဋ္ဌိတော့ပြုတ်တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ တဏှာငါ၊ မာနငါ အနုသယက ရှိနေသေးတော့ ငါသိသလိုလို နောက်ဆုံး အနာဂါမ် ဖြစ်သည်အထိ ပုဂ္ဂိုလ်သိဆိုတဲ့ ငါယောင်ယောင်လေးကတော့ ကျန်နေ သေးတာပဲ။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်သိကို အနုသယကိလေသာလို့ ဆိုပါတယ်။

အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ရုပ်ကိုလည်း ငါလို့မစွဲဘူး။ ဝေဒနာ ကိုလည်း ငါလို့မစွဲဘူး။ သညာကိုလည်း ငါလို့မစွဲဘူး။ သင်္ခါရကို လည်း ငါလို့မစွဲဘူး။ ဝိညာဏ်ကိုလည်း ငါလို့မစွဲဘူး။ ဒါပေမဲ့ ရုပ်နာမ် နှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့ရဲ့ အပေါ်မှာတော့ ငါယောင်ယောင်လေးတော့ ဖြစ်နေသေးတယ်တဲ့။ ဥပမာ-ပန်းပွင့်တစ်ပွင့်၊ ပန်းလေးကမွှေးတယ်၊ ပွင့်ချပ်ကမွှေးတာလား၊ ပွင့်ဖတ်ကမွှေးတာလား၊ ဝတ်မှုန်ကမွှေးတာလား။ အဲဒီလိုတော့ ခွဲခြားပြောလို့ မရဘူး။ တစ်ခုလုံးအနေနဲ့မွှေးတာ။ အဲဒီ လိုဘဲ ခန္ဓာငါးပါးအပေါ်မှာ တစ်ခုစီ အပေါ်မှာတော့ ငါလို့မယူတော့ဘူး။ ငါလို့မစွဲဘူး။ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းအပေါ်မှာတော့ ငါယောင်ယောင်တော့ ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါ အနုသယ ကိလေသာကို ပြောတာပါ။

အနုသယကိလေသာကို မြတ်စွာဘုရားက ဓမ္မစကြာမှာ သမုဒယ သစ္စာ၊ တဏှာလို့ ဟောခဲ့တယ်။ အဲဒီသမုဒယသစ္စာ တဏှာက သူသိ၊ ငါသိသိတဲ့ တဏှာမျိုး မဟုတ်တာတော့ သေချာတယ်။ မြတ်စွာ ဘုရားက လေးသင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီတွေဖြည့်ကျင့်ပြီး ဗောဓိပင်နဲ့ရွှေပလ္လင်ရောက်မှ ဥဒါန်းကြူးနိုင်တာ။ တဏှာလက်သမား မင်းကိုတွေ့ပြီလို့ ကြုံးဝါးတာ။ ကျွန်တော်တို့သိတဲ့ လောဘ၊ တဏှာတွေ

ဆိုတာ ခန္ဓာမှာ ပေါ်လာတဲ့ လောဘတဏှာ၊ မြတ်စွာဘုရားတွေ့တဲ့ တဏှာက ခန္ဓာမှာပေါ်တာမဟုတ်ဘူး။ အနုသယကိလေသာဆိုတဲ့ အင်္ဂါနိမိတ်တဏှာ။

မြတ်စွာဘုရားမပွင့်ခင် အလောင်းတော်ဘဝ တောထွက်စဉ် ဥဒကတို့၊ အာဠာယတို့၊ ဈာန်ရ ရသေ့ကြီးတွေရှိတယ်။ ဘုရား အလောင်းတော်က ဒီရသေ့ကြီးတွေထံ လောကီဈာန်သမာပတ်မှာ နည်းခံခဲ့သေးတယ်။ ဘုရားမပွင့်ခင်မှာ သမထဈာန်တွေ ကျင့်လို့ရ ပါတယ်။ သမာဓိရှိလိုက်တာနဲ့ ခန္ဓာထဲမှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စတဲ့ ကိလေသာတွေ မရှိတော့ဘူး။ ကုသိုလ်စိတ် ရှိလိုက်တာနဲ့ အကုသိုလ်စိတ် လုံးဝမရှိဘူး။ စိတ်က တစ်ကြိမ်မှာ နှစ်စိတ် ပြိုင် မဖြစ်ဘူး။ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်နေရင် အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်လို့ မရပါဘူး။

အနုသယ ကိလေသာက လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေရဲ့ အမြစ် ပါဘဲ။ ခန္ဓာမှာ ဥပါဒိ-ဋီ-ဘင်အနေနဲ့ မရှိဘူး။ ခန္ဓာမှာ အခြံအရံအနေနဲ့ ရှိနေတာပါ။ ကျွန်တော်တို့သိရင် ခန္ဓာမှာဖြစ်လာတဲ့ ကိလေသာပဲ သိတယ်။ အနုသယ ကိလေသာဆိုတဲ့ တဏှာလက်သမားကို ကျွန်တော်တို့ မမြင်တတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ဝိပဿနာနဲ့ပယ်ရမဲ့ ကိလေသာက ခန္ဓာကို ခြံရံနေတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

တဏှာလက်သမားဆိုတဲ့ သမုဒယကြောင့် ကျွန်တော်တို့မှာ နိစ္စသညာခေါ်တဲ့ မြဲတဲ့အနေနဲ့ သိနေတယ်။ အတ္တသညာဆိုတဲ့ အနှစ် သာရ ရှိတဲ့အနေနဲ့ သိနေတယ်။ သုဘသညာဆိုတဲ့ တင့်တယ်တဲ့အနေနဲ့ သိနေတယ်။ သုခသညာဆိုတဲ့ ချမ်းသာတယ်ဆိုတဲ့အနေနဲ့ သိနေတယ်။

ကျွန်တော်တို့ အနုသယကိလေသာကို ဘာလို့မသိနိုင်တာ တုန်းဆိုတော့ ရုပ်နာမ်ကို တကယ်တမ်း ဉာဏ်ထဲမှာ မမြင်သေးလို့

မမြင်နိုင်ဘူးဖြစ်နေတာ။ ဒီအနုသယ ကိလေသာရဲ့ အစွမ်းကြောင့် ကျွန်တော်တို့စိတ်မှာ မြဲတယ်၊ အနှစ်သာရရှိတယ်ဆိုတာကို မမြင်နိုင်ဘူး။

ကျွန်တော်တို့က ဘုရားဆင်းတုတော်တွေရင် ရှိခိုးကြတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ စိတ်ကို မြင်သွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ဘုရားရှိခိုးဘို့ လက်အုပ်ချီ လိုက်တဲ့ အချိန်မှာ စေတနာလေးက တိုက်တွန်းလို့ တွန်းတဲ့၊ တိုးတဲ့ ရုပ်တွေဖြစ်သွားတာကို သတိပြုမိတယ်။ ဦးချလိုက်တဲ့အခါမှာ ခန္ဓာကိုယ်က တွန်းတဲ့ရုပ်၊ ကွေးလိုက်တဲ့ရုပ်နဲ့ စေတနာတွေ စိတ်တွေဖြစ်သွားတယ်။

ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့မှာ ဘာကခြံရံနေလဲဆိုတော့ ဘုရားရှိခိုး တယ်ဆိုတဲ့ သညာက ခြံရံနေတယ်။ ဖြစ်ခိုက်စိတ်ကို သတိမပြု နိုင်ဘူး။ ဒီတော့ ငါဘုရားရှိခိုးတဲ့အနေနဲ့ ရုပ်နာမ်အစဉ်မှာ အနုသယ ကိလေသာခြံရံထားတဲ့အတွက် အဲဒီစေတနာတွေက ကုသိုလ်ကံတွေ ဖြစ်သွားတယ်။

ရုပ်တွေနာမ်တွေအပေါ် မမြင်နိုင်တဲ့အတွက် နိစ္စသညာနဲ့ ဘုရားရှိခိုးနေတာ၊ ထိုင်ပြီဆိုကတည်းက ထိုင်ပြီးသည်အထိယူလိုက် တာ။ အမှန်က ခန္ဓာအစဉ်မှာ သူ့စိတ်နဲ့သူ့ရုပ်၊ ဦးချချင်တဲ့ စေတနာ ကြောင့် ဦးချတဲ့ရုပ်တွေ၊ ပြန်မတ်တဲ့ရုပ်တွေ ဒီရုပ်တွေအားလုံးကို ဘုရားခိုးတယ်ဆိုတဲ့ နိစ္စသညာကပေးနေတာ။ အနုသယခြံရံထားတဲ့ အတွက်ကံတွေဖြစ်နေတာ။ ကံတွေဖြစ်တဲ့အတွက် သံသရာလည်နေရတာ။

ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက အကုသိုလ်ကိုရှောင်၊ ဘုရားရှိခိုးတဲ့ ကုသိုလ်ကိုဆောင်၊ စိတ်ကိုဖြူအောင်ထားလို့ ဆုံးမခဲ့တာ၊ စိတ်ကို ဖြူအောင်ဆိုတာက ဒီအနုသယကိလေသာကို အပယ်ခိုင်းတာပါ။ ဘုရားရှိခိုးနေတဲ့အချိန်မှာ လောဘလည်း မရှိဘူး။ ဒေါသလည်း မရှိဘူး။ ကံနဲ့ကံရဲ့အကျိုးကိုယုံလို့ မောဟလည်း မရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ ငါဘုရားရှိခိုး

(၈၅)

နေတယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့ ဒီအနုသယကိလေသာက ပါနေတယ်။ စိတ်ကိုဖြူအောင်ထားဆိုတာ အဲဒီအနုသယကို ပယ်ရ မှာဆိုတော့ ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်တွေကို သတိပြုမိအောင်နေရတယ်။ သတိပြုမိအောင်နေရင် ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်တွေအပေါ်မှာ ဖြစ်မဲ့ အနုသယကိလေသာတွေကို ပယ်နိုင်တာပါပဲ။

လက်အုပ်ချီပြီး ဘုရားကန်တော့ရင်း အရဟံ ကိလေသာ ကင်းစင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားလို့ ရွတ်ဆိုပြီး ဘုရားရှင်ရဲ့ပုံတော် တွေကို အာရုံယူဦးချရုံခိုးကြတယ်။ ကိုယ့်ခန္ဓာမှာက နှုတ်နဲ့ရွတ်ချင်တဲ့ စေတနာတွေ၊ သညာတွေ၊ ရွတ်ဆိုလိုက်တဲ့ ရုပ်တွေပဲ အလုပ်လုပ် နေတာ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီမှာ အနုသယကိလေသာက ဝင်လိုက်တော့ ငါ ဘုရားရှိခိုးနေတယ်ဆိုတဲ့ နိစ္စသညာနဲ့ဖြစ်သွားတာ။ သာမန်က မမြင်နိုင်ဘူး။ ဘုရားရှိခိုးနေတယ်ဆိုတဲ့ နိစ္စသညာက ပါနေတယ်။ အဲဒီအခိုက်မှာသူ့ရုပ်နဲ့သူ့နာမ်တွေ ဖြစ်တိုင်းပျက်နေတာကို မမြင်တဲ့ အတွက် အနုသယကိလေသာကို မပယ်နိုင်ဘူးဖြစ်နေတယ်။ ကုသိုလ် တွေတော့ လုပ်နေတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ အနုသယကိလေသာတွေ ပါနေတယ်။

ကျွန်တော့်အတွေ့အကြုံလေး ပြောဦးမယ်။ ဆွမ်းတော်ဗန်းလေး သွားကပ်တာ။ မလိုက်ရင် လေးတာပဲတွေ့တယ်။ ဆွမ်းတော်ဗန်း မပေါ်ဘူး။ လေးတာပဲပေါ်တယ်။ မကြည့်လိုက်လို့ လေးတာကိုသိ တာက ကာယဝိညာဏ်ကသိတာ။ မချင်တဲ့စေတနာက တိုက်ထွန်း တယ်။ မတဲ့ရုပ်ဖြစ်တယ်။ စေတနာကနာမ်ဆိုတော့ နာမ်နဲ့ရုပ်ပဲ။ ကိုယ်ကိုတိုင်လုပ်ကြည့်ပါ။ ဆွမ်းတော်ဗန်းကို မချင်တဲ့စေတနာကို မမိဘူး။ မတဲ့ရုပ်ကိုလည်း မမိဘူး။ ဘယ်အချိန်ကျမှမိလဲဆို၊ လေးတာ ကျမှ သွားမိတာ။ ကိုယ့်ရဲ့သတိက နှေးနေတယ်။ လေးတာမိရင်ကို

မဆိုးသေးဘူး။ နောက်က သတိမရှိတော့ သညာကဝင်လိုက်တာ ဆွမ်းတော်ဗန်း ဖြစ်သွားတာပေါ့။ ဆွမ်းတော်ဗန်းက လေးတယ်ပေါ့။

ကာယဝိညာဏ်သိတဲ့ လေးတာကို သတိပြုမိလိုက်တော့ ဆွမ်းတော်ဗန်းမပေါ်တော့ဘူး။ လေးတာပဲသိတယ်။ ဆွမ်းတော်ဗန်းဆိုတာ သူများ သင်ထားတာ။ ကိုယ့်ရဲ့ကာယဝိညာဏ်မှာ ဘာပေါ်လဲ၊ လေးတာပဲပေါ်နေတာ။ အဲဒါ ခန္ဓာဉာဏ်ရောက်ပဲ။ မိုးကုတ်ဆရာတော် ဘုရားကြီးဟောခဲ့တာ၊ ကိုယ့်ခန္ဓာမှာ ပေါ်တဲ့အတိုင်း သိရမယ်။ အမှန်က လေးတာဆိုတာ ပထဝီပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သတိမရှိတော့ ဝိညာဏ်ပေါ် ခိုက်ကို မသိဘူး။ ဆွမ်းတော်ဗန်း ဘုရားကပ်တာပဲသိတယ်။ ဒီတော့ မသိခြင်း များစွာနဲ့ အားထုတ်နေတယ်။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာပေါ့။

အနုသယကိလေသာ အကြောင်းလေးပြောဦးမယ်။ ဒီခေတ်မှာ အရောင်းအဝယ်တွေ လုပ်ကြတယ်။ ပိုက်ဆံလိုချင်လို့ လုပ်ကြတာ။ ဘာဝယ်ရင် ဘယ်လောက်မြတ်မှာနဲ့ပေါ့။ လုပ်တာ၊ ကိုင်တာတွေက စေတနာက တိုက်တွန်းလို့ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတွေ ဖြစ်နေကြတာ။ စေတနာက နာမ်၊ စေတနာကြောင့်မို့ ဝစီကံတွေထွက်တာ။ နာမ်နဲ့ ရုပ်ပဲ။ ဒီစေတနာမှာ ကိလေသာတဏှာတွေ ခြံရံနေတယ်။ ပြောတဲ့ ဆိုတဲ့ကိစ္စက ပိုက်ဆံကိစ္စ၊ အဲဒါအနုသယ ကိလေသာပဲ။ ပိုက်ဆံကို အနုသယ ကိလေသာခြံရံနေတာ။ ပိုက်ဆံဆိုတော့ လူတိုင်းကလိုချင်တယ်။ ချမ်းသာချင်ကြတယ်။

ကိလေသာလည်း ပါးလာရော ပိုက်ဆံဆိုတာ စာရွက်ကြီးပဲလို့ ပိုက်ဆံကို စာရွက်တစ်ရွက်လို့မြင်လာတယ်။ ဒီဟာလေးပေးလိုက်လို့ ဟိုဟာရတာပဲ။ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အလဲအလှယ်လုပ်တာပဲ။ အရင်တုန်းက ခေတ်ကတော့ တိုက်ကင်လို့ခေါ်တယ်။ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ပစ္စည်း

ချင်းလဲလှယ်တဲ့နေရာမှာ အသုံးချတဲ့ အမှတ်အသားတစ်ခုပဲ။ ဒီပိုက်ဆံ
ဆိုတာလည်း အမှတ်အသားတစ်ခုပဲ။ ဘာမှ ဆန်းကျယ်တဲ့အရာ
မဟုတ်ဘူးလို့ မြင်လာတယ်။ စာရွက်တစ်ခုပဲ။ အရင်တုန်းကတော့
ဒါကို အနုသယ ကိလေသာလို့တော့ မသိဘူး။

အရင်ကပြောဖူးပါတယ်။ ကားတစ်စီးငှားစီးတာ၊ အိမ်တစ်လုံး
ငှားနေတာ။ ပိုက်ဆံပေးရသလောက် အသုံးပြုခွင့်ရတာပဲ။ ကားဝယ်
လိုက်လို့ ငါပိုင်၊ ငါ့ကားလို့ဖြစ်သွားတာ။ အိမ်ဝယ်လိုက်လို့ ငါ့အိမ်
ဖြစ်သွားတာတွေဟာ တကယ်တော့ ပိုက်ဆံပေးလို့ အသုံးပြုခွင့်
ရရှိတာပဲရှိတယ်။ ပိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အတ္တသဘော ဘာတစ်ခုမှ မရှိဘူး။
အကြောင်းအကျိုးမျှသာပဲ။ ပိုင်တယ်ဆိုတာကိုက အနုသယလို့မသိခဲ့ဘူး။

ဒါကြောင့် အနုသယကို မြင်နိုင်ခဲ့တယ်။ အနုသယဆိုတာ
ဝိပဿနာပညာနဲ့မှပယ်နိုင်တဲ့ကိစ္စပါ။ ဒီရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေကိုတွေ့မှ
အနိစ္စတွေ၊ အနတ္တတွေ ဒါတွေမြင်လာတာ။ သမထက ဒီအနိစ္စတွေ၊
အနတ္တတွေ မမြင်ဘူး။ စိတ်မှာတော့ တည်ငြိမ်နေတယ်။ ကိလေသာ
တွေပေါ်မလာဘူး။ ကုသိုလ်စိတ်တွေ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် အကုသိုလ်
စိတ်တွေတစ်ခုမှပေါ်မလာဘူး။ ဒါပေမဲ့ အနုသယကိလေသာကို မပယ်
နိုင်ဘူး။ နိစ္စ၊ အတ္တနဲ့ပဲယူထားတာ။ ဝိပဿနာနဲ့ သမထက မတူဘူး။
ငြိမ်းတာတော့ ငြိမ်းတာပဲ။ ကိလေသာလည်း မဖြစ်ဘူး။ ငါ့အနေနဲ့ပဲ
ငြိမ်းနေတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေလို့ မမြင်ဘူး။ ဒီရုပ်နာမ်တွေ
အပေါ် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့ မမြင်တဲ့အတွက် မငြီးငွေ့ဘူး။

အနုသယရဲ့သဘောက တင်ပြဖို့ တအားခက်တာ။ ကျွန်တော်
တို့မှာ မြဲနေတဲ့အယူရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အကြော်စားမယ်။ မြင်တာက
အကြော်၊ ကိုင်ကြည့်တော့လည်း အကြော်ဖြစ်နေတာ။ မြင်ရင် စက္ခု

ဝိညာဏ်ကမြင်တာ၊ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့မြင်တဲ့ အရောင်-အကြော်၊
 ကိုင်ကြည့်လို့သိတာက ကာယဝိညာဏ်နဲ့သိတာ။ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့မြင်
 ရတဲ့ အရောင်အဆင်းကို ကိုင်လို့မရဘူး။ ကိုင်လိုက်တာနဲ့ လက်ထဲမှာ
 အရောင်မတွေ့ဘူး။ မာတာ၊ ပျော့တာ၊ ပူတာ၊ အေးတာပဲတွေ့မယ်။
 မြင်နေရတဲ့အရောင်ကို ကိုင်လို့မရဘူး။ ဝိညာဏ်ရှုထောင့်က စဉ်းစား
 ကြည့်ပါ။ အခုတော့ သညာရှုထောင့်က မြင်လည်းအကြော်၊ ကိုင်လည်း
 အကြော်၊ စားလည်းအကြော်ဖြစ်နေတာ။ စားသိစိတ်က အရသာပဲ
 သိတာ။ အကြော်လို့ မသိဘူး။ ကျွန်တော်တို့က နိစ္စအယူနဲ့ မြင်လည်း
 အကြော်၊ ကိုင်လည်းအကြော်၊ စားလည်းအကြော်ဖြစ်နေတာ။ အဲဒါ
 နိစ္စသညာလို့ ခေါ်တယ်။

မြင်ရင် စက္ခုဝိညာဏ်ကမြင်တာ။ ကိုင်လိုက်တာနဲ့ ကာယ
 ဝိညာဏ်ပေါ်တယ်။ ကိုင်လို့သိတဲ့ ကာယဝိညာဏ်ကလည်း စားကြည့်
 တဲ့အချိန် ဇီဝှာဝိညာဏ်ပေါ်တယ်။ ကာယဝိညာဏ်ချုပ်သွားပြီးမှ
 ဇီဝှာဝိညာဏ်ပေါ်ရတာဆိုတော့ ဝိညာဏ်တွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခုဖြစ်
 နေတော့ မမြဲဘူးဆိုတဲ့ အနိစ္စသညာက မြဲတယ်လို့ယူထားတဲ့ နိစ္စ
 သညာကို ပယ်လိုက်တယ်။ သတိရှိမှ အဲဒီလိုမြင်တာ၊ သတိမရှိရင်
 မမြင်နိုင်ဘူး။ သတိပဋ္ဌာန်ဆိုတာ ဒါကိုပြောတာ။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာ
 ဘုရားက သတိပဋ္ဌာန်ကိုဟောခဲ့တာ။ အဲဒါ ဝိပဿနာပါပဲ။ ကျွန်တော်
 တို့က အနိစ္စ၊ အနတ္တတွေတော့ ပြောနေတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ အနုသယ
 ကိလေသာကို ပယ်တယ်လို့ မသိဘူး။ နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာတွေကိုပဲ
 ပယ်တာပါ။

အဲဒီလိုသိသွားတော့ ဝိပဿနာဆိုတာ ဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်၊
 ပေါ်ခိုက်လေးတွေမှာ သတိနဲ့နှလုံးသွင်းတတ်လာတော့ အနိစ္စကို

မြင်လာတယ်။ နိစ္စသညာကိုပဲ ဝိပဿနာကပယ်တာ။ အကြော်လို့ ကြားလို့ ရှိရင် သောတဝိညာဏ်နဲ့သိတဲ့အကြော်၊ မြင်လို့ရှိရင် စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့ သိတဲ့အကြော်၊ ကိုင်လို့ရှိရင် ကာယဝိညာဏ်နဲ့သိတဲ့အကြော်။ အဲဒီလို ဝိညာဏ်ရှုထောင့်က စဉ်းစားပါ။ အဲဒါကိုနောက်က သတိလိုက်ပါနော်။ သညာတွေ ဝင်မဲ့နေရာကို သတိက အစားထိုး ဝင်လိုက်တာပါ။ အဲဒီလို သတိဝင်လိုက်တော့ အနိစ္စသညာ၊ အနတ္တသညာတွေ ထင်ရှားလာတာပေါ့။

လူတွေမှာ ပြောချင်တဲ့စေတနာလေးက တိုက်တွန်းလို့ ပြောတဲ့ ရုပ်တွေဖြစ်နေတာ။ နာမ်တွေရုပ်တွေပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါကို သတိ မပြုမိကြဘူး။ အနိစ္စကို နှလုံးမသွင်းမိဘူးဆိုရင် နိစ္စပဲလို့ အောက်မေ့တာပဲ၊ အနိစ္စကို နှလုံးသွင်းမိမှ နိစ္စကို ပယ်တာနော်။ အခု ဝင်လေ ထွက်လေမှာ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိတွေ တည်ထောင်ကြမယ်။

၁၁။ သဘာဝလက္ခဏာနဲ့ဇာတ်

(၂၂-၄-၂၀၁၄)

ဝိပဿနာဆိုတာ ရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေကို အနိစ္စ၊ အနတ္တရှုတယ် ဆိုတာတော့ ကြားဖူးကြတာပဲ။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့ ဘာလို့ရှု တာလဲဆိုရင် နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သူဘာ၊ သုခ ဆိုတာတွေ စွဲနေလို့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့ရှုတာပဲ။ နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သူဘာ၊ သုခလို့ ဘာကြောင့် စွဲတာလဲ ဆိုရင် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ ဥပါဒါန်တွေရှိနေလို့ပဲ။

ကျွန်တော်တို့က ကိလေသာဆိုရင် လောဘတွေ၊ ဒေါသတွေ၊ မောဟတွေပဲ ရောက်ရောက်သွားတာ။ ဝိပဿနာမှာ အစွဲပျောက် အောင် ရှုရတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့က ဒီအစွဲကို သမုတိနယ်က အစွဲနဲ့ နိစ္စ၊ အတ္တလို့ စွဲတဲ့အစွဲကို ပိုင်းခြားမသိဘူး။ အစွဲဆိုတာ ရုပ်ရှင်တွေကြည့် ချင်တဲ့ အစွဲကို ပယ်တယ်။ ကြိုက်နှစ်သက်တဲ့ အစွဲတွေ ပယ်မယ်ပေါ့။ ဒါတွေကတော့ ခန္ဓာမှာပေါ်တဲ့ ကိလေသာတွေ။

အနုသယကိလေသာဆိုတာက အဲဒီကိလေသာတွေရဲ့အမြစ်၊ လောဘ၊ ဒေါသတွေရဲ့အမြစ်ကိုဆိုလိုတာ။ အဲဒီလောဘ၊ ဒေါသတွေ ဘာကြောင့် ဖြစ်တာတုန်း။ ရုပ်နာမ်တွေအပေါ်မှာ နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သူဘာ

သုခလို့ စွဲနေလို့ဖြစ်တာ။ ဒါကြောင့် ဒီနိစ္စ၊ အတ္တကိုပယ်ချင်လို့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့ ရှုရတာပါ။

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေရဲ့အမြစ်၊ ကိလေသာရဲ့အမြစ်က ရုပ်နာမ်တွေကို နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခလို့ စွဲနေလို့ဖြစ်တာ။ နိစ္စ-မြဲတယ်။ သုခ-ချမ်းသာတယ်။ အတ္တ-ကိုယ့်အလိုအတိုင်း ဖြစ်တယ်။ အနှစ်သာရ ရှိတယ်။ ဒီလိုပြောတော့ ကြားရင်လွယ်ပေမဲ့ ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာက မထင်ရှားသေးဘူး။ နားထောင်ပြီး သိတာက သညာသိပဲသိတယ်။

နားထောင်ရင် သိသလိုလိုဆိုတော့ ကိုယ်တိုင်သိဖြစ်ဖို့ အားမထုတ်တော့ဘူး။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကို လွန်မြောက်ချင်တယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ထားကိုက အားနည်းနေသေးတယ်။ သံသရာတွင်းပဲ ပျော်နေတာ။ သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲကို သုခလို့ထင်နေတာ။ အဲဒါ ရုပ်နာမ်တွေကို နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခ၊ သုခထင်နေလို့ ဖြစ်တာ။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကိုပဲ ချမ်းသာလို့ထင်နေတဲ့အတွက် လွတ်မြောက်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့ ဝိရိယတွေ အားနည်းနေတာပေါ့။

အနုဿယကိလေသာတဲ့ အလွန်ကြောက်ဖို့ကောင်းတယ်။ အမှန်မှာတော့ ရုပ်နာမ်တွေက ဆင်းရဲနေတာ။ ဆင်းရဲမှန်းမသိဘူး။ သင်္ကြန်တွင်း ကားနဲ့လည်နေကြတာ၊ သူတို့မှာ ဒီလိုလည်နေရတာ ပျော်စရာကောင်းတယ်လို့ ထင်နေတာ၊ ဒီလောက်နေပူကြဲကြဲထဲမှာ ခန္ဓာမှာဖြစ်နေတာက ဒုက္ခတွေပဲ၊ ရုပ်နာမ်ကြီးကတော့ ဆင်းရဲနေတာပဲ၊ ကိုယ်မှာ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ မနောမှာတော့ သောမနဿဝေဒနာပဲ။ အဲဒါ အနုဿယကိလေသာက ခြံရံနေတော့ ဒုက္ခကို သုခထင်နေတယ်။ သင်္ကြန်ကို လည်ရတာ ပျော်စရာသုခလို့ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တွေနဲ့ ခြံရံပြီးတော့ ပျော်နေကြတာ၊ ဒုက္ခကို သုခလို့ စွဲယူနေတယ်။

(၉၂)

အနုဿယကိလေသာကို နားလည်အောင်ပြောရတာ မလွယ်ဘူး။ ရုပ်နာမ်အပေါ်မှာ နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုဘ၊ သုခလို့ထင်တဲ့ အနုဿယကိလေသာရှိတယ်။ ဒီကိလေသာကိုပယ်ဖို့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့ မြင်အောင်ကြည့်ရတာ၊ ဒီလက္ခဏာတွေကို မြင်ဖို့ရောက်ရုပ်နာမ်ကို ရောက်အောင် သွားရတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ရုပ်နာမ် မပါလို့ ရှိရင် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါအနေနဲ့ကြတော့ နိစ္စလို့ထင်ရတယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါလိုကြီးက ကိုယ့်အလိုအတိုင်းဖြစ်တယ်လို့ ထင်နေတာ အဲဒါ အတ္တအမြင်ပဲ။ ရုပ်နာမ်ကျမှ ကိုယ့်အလိုအတိုင်းမဖြစ်ဘူး။ အားလုံးဟာ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရကြောင့် ရုပ်ကဖြစ်ရတာ၊ နာမ်ဆိုလည်း အာရုံဒွါရ တိုက်တဲ့ အကြောင်းတရားတွေ ပြည့်စုံမှဖြစ်တာ။ အဲဒီ သဘာဝတွေ တွေ့မြင်လာတဲ့ အခါမှ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့မြင်သွားလို့ရှိရင် အနုဿယ ကိလေသာကိုပယ်တဲ့ ဝိပဿနာ ဖြစ်သွားတာပါပဲ။

အဲဒီတော့ တကယ့်အရှိတရား ရုပ်နာမ်ကိုရောက်အောင် တော့ ဝင်ကြရတာပဲ။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဆိုတာ အရှိတရားမဟုတ်ဘူး၊ ခေါင်းကိုယ်ခြေလက်ဆိုတဲ့ ခြပ်တွေ ပုံသဏ္ဍာန်တွေ ပေါ်လာလို့ရှိရင် ဝေါဟာရဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာတာပဲ။ ဝေါဟာရဆိုတာ အမည်ပညတ် ဖြစ်ပေါ်လာတာပဲ။ နောက်ကျတော့ အမည်တွေကြားလိုက်ရင် ခြပ်တွေ၊ ဝတ္ထုတွေ၊ ပုံသဏ္ဍာန်တွေသိသွားတာပဲ။

ပရမတ်နယ်မှာလည်း ပထဝီလို့ကြားလိုက်ရင် ခြပ်တွေ၊ ပုံ သဏ္ဍာန် တွေ လွတ်အောင်၊ ပထဝီရဲ့သဘာဝကို မြင်အောင်၊ နှလုံး သွင်းနိုင်အောင်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ လွတ်သွားအောင် လေ့ကျင့်ပေး ရတာပေါ့။ ပထဝီဆိုတာ အမည်နာမပဲရှိသေးတယ်။ ဓာတ်ကို ရောက်ဖို့အတွက်ဆိုရင် လက္ခဏာနဲ့ဓာတ်ကို တွဲစပ်သိရမယ်။

(၉၃)

ဥပမာ ရွှေအိုးရှိတယ်။ အဲဒီရွှေအိုးကိုတွေ့ဖို့အတွက် လမ်းညွှန်လိုတယ်။ တောင်ထိပ်က သစ်ပင်ကြီးရဲ့ ခြေရင်းမှာရှိတယ်။ အဲဒီရွှေအိုးဆိုတာကြားလိုက်ရင် ပထဝီလို့ကြားလိုက်တာနဲ့ အတူတူပဲ။ အဲဒီရွှေအိုး ဘယ်မှာရှိလဲ တောင်ထိပ်ကိုတက်သွား၊ သစ်ပင်ကြီး ခြေရင်းတူးကြည့်ရင် ရွှေအိုးကိုတွေ့မယ်။ အဲဒီတော့ တောင်ထိပ်က သစ်ပင်ကြီးကို အရင် ရှာရတာပေါ့။ အဲဒီလိုဘဲ ပထဝီကို တွေ့ချင်ရင် မာတဲ့၊ ပျော့တဲ့ လက္ခဏာကို အရင်ကြည့်ရတယ်။ မာတဲ့လက္ခဏာ၊ ပျော့တဲ့လက္ခဏာဆိုတာ အခြင်းအရာဘဲ။ အဲဒီနောက်ကွယ်မှာ ပထဝီ ဓာတ်ကို တွေ့လိမ့်မယ်။ အခြင်း အရာဆိုတဲ့ လက္ခဏာကိုတွေ့မှ နောက်ကွယ်က ပထဝီဓာတ်ကို ဉာဏ်သိမယ်။ တောင်ထိပ်က သစ်ပင်တွေ့ရုံနဲ့တော့ ရွှေအိုးကို မမြင်ရသေးဘူး။ မြေတူးရအုန်းမှာ သစ်ပင်ခြေရင်းတူးကြည့်မှ ရွှေအိုးတွေ့မှာပေါ့။

သစ်ပင်ကတော့ရွှေအိုးမဟုတ်သလို ရွှေအိုးကလည်း သစ်ပင် မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီအတိုင်းပဲ၊ ပထဝီဆိုရင် မာတဲ့၊ ပျော့တဲ့လက္ခဏာကို ကြည့်ရတယ်။ လက္ခဏာကိုတွေ့အောင်ရှာ၊ လက္ခဏာကတော့ ပထဝီ မဟုတ်သေးဘူး။ လက္ခဏာတွေ့ရင်တော့ ပထဝီဓာတ်ကို တွေ့ဖို့နီးနေပြီ။

တေဇောဆိုတာ ရွှေအိုးလိုပဲ၊ တေဇောကိုတွေ့ဖို့ ပူတဲ့အေးတဲ့ လက္ခဏာကိုတွေ့အောင်ရှာရတယ်။ ပူတဲ့ အေးတဲ့ လက္ခဏာရဲ့ နောက်ကွယ်မှာ တေဇောဓာတ်ကို တွေ့လိမ့်မယ်။ လက္ခဏာနဲ့ဓာတ်က မတူဘူး။ အဲဒီလို နားလည်ရမယ်။ ဗိုက်နာတာက လက္ခဏာ၊ အစာအိမ် ရောင်တာက ရောဂါပါ။ လက္ခဏာနဲ့ရောဂါက မတူပါဘူး။

ဝိညာဏ်ဆိုတာ အာရုံကိုသိတဲ့ လက္ခဏာရှိတယ်။ ဝိညာဏ်က အာရုံကိုသိတဲ့ လက္ခဏာကို ဆောင်ထားတယ်။ ဝိညာဏ်ကြောင့် အာရုံ

ကိုသိတဲ့လက္ခဏာတွေ ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေတာ၊ နောက်ကျတော့ လက္ခဏာကိုတွေ့လိုက်တာနဲ့ လက္ခဏာကို နှလုံးမသွင်းတော့ဘူး၊ ဓာတ်တွေကိုပဲယူလိုက်တာ၊ ဥပမာ လျှပ်စစ်ဓာတ်ရှိကြောင်းကို မီးသီး၊ မီးချောင်းတွေ လင်းလိုက်တဲ့ လက္ခဏာမြင်လိုက်တာနဲ့ လျှပ်စစ် ဓာတ်ယူလိုက်တာ၊ မီးလင်းတဲ့လက္ခဏာကို မယူတော့ဘူး။ လျှပ်စစ် ဓာတ်ကို ဉာဏ်ကရောက်သွားတာ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်ရှိရင် မီးချောင်းတွေ လင်းမယ်၊ ပန်ကာတွေလည်မယ်၊ ပန်ကာလည်တာ ဘာကြောင့်လဲ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကြောင့်ပဲ။ ပန်ကာလည်တာက လက္ခဏာ၊ လက္ခဏာနဲ့ ဓာတ်ကိုတော့ တွဲသိထားပါ။ တွဲသိမှ လက္ခဏာမြင်လိုက်တာနဲ့ ဉာဏ်က ဓာတ်ရောက်သွားတာ၊ လက္ခဏာနဲ့ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းမထားလို့ ရှိရင် လက္ခဏာမြင်ပေမဲ့ ဓာတ်မရောက်ဘူး။ လက္ခဏာပေါ်မှာပဲ သောင်တင် နေတတ်တယ်။

ဒူးရင်းသီးဝယ်ဝယ် ပိန္နဲသီးဝယ်ဝယ် အပြင်ကလက္ခဏာတွေကို ကြည့်ပြီး ဝယ်ရတာ၊ လက္ခဏာတွေကိုလည်း သင်ထားရသေးတယ်။ ကျောက်မျက်ရတနာတွေကြည့်တော့လည်း လက္ခဏာတွေကြည့် ကြတာ၊ အဲဒီလက္ခဏာတွေ မသိရင် သူ့ရဲ့ဓာတ်သားကို မသိနိုင်ဘူး။ လက္ခဏာနဲ့ ဓာတ်ကို မချိတ်မိရင် ကျောက်တုံးမြင်ပေမဲ့ တန်ဖိုးကို နားမလည်ဘူး။ လက္ခဏာနဲ့ဓာတ်ကို သိမ်းဆည်းပြီးသိရမယ်၊ အဲဒီ လိုသိမှ လက္ခဏာ မြင်လိုက်တာနဲ့ ဓာတ်ကို ဉာဏ်ကသိမ်းဆည်းမိ သွားတာ၊ ဒါတွေက အခြေခံတွေပဲ၊ ဓာတ်ရောက်ဖို့ဆိုတာ လက္ခဏာ တွေကိုသင်ရမယ်။

အဲဒီလက္ခဏာတွေကို ဘာနဲ့အောက်မေ့ရတာလည်းဆိုရင် သတိနဲ့ပဲ အောက်မေ့ပြီးသိရတာ၊ မာတာပျော့တာဆိုတဲ့ ဓာတ်ရဲ့

(၉၅)

လက္ခဏာကို ဘာနဲ့သိလည်း ကာယဝိညာဏ်နဲ့သိတယ်၊ ပူတယ်အေးတယ် ဆိုတဲ့လက္ခဏာကို ကာယဝိညာဏ်နဲ့သိတယ်။ အဲဒီကာယဝိညာဏ်နဲ့ သိတာကိုပဲ မနောကသတိနဲ့အောက်မေ့ရတာ။ သတိနဲ့အောက်မေ့လို့ ဉာဏ်မှာထင်ရှားလာတော့မှ ဓာတ်ကိုမိမှာပေါ့၊ ဉာဏ်နဲ့ပဲဓာတ်ကို မိတာ၊ လက်နဲ့က လက္ခဏာမိတာ၊ ဓာတ်မသိဘူး။ လက်နဲ့စမ်းကြည့်ရင် လက္ခဏာပဲသိတာ၊ ဓာတ်ကိုမသိဘူး။ လက်နဲ့က မာတာ ပျော့တာ၊ အေးတာ ပူတာ အဲဒါတွေက လက္ခဏာတွေပဲ၊ ကာယဝိညာဏ်နဲ့သိတာ၊ အဲဒီလက္ခဏာတွေကို သတိနဲ့အောက်မေ့ပြီး ဆင်ခြင်ပါများတော့ ဉာဏ်မှာ ဓာတ်တွေက ထင်ရှားလာတာပါ။ ဓာတ်က ဉာဏ်မှာ ထင်ရှား လာတာ၊ လက်နဲ့တွေ့တာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် လက်တွေ့နဲ့သိချင်လို့ ဓာတ်ကိုမမိဘူးဖြစ်နေတာ၊ ဉာဏ်နဲ့ပဲ သိနိုင်တာပါ။

ကျွန်တော်တို့က သညာနဲ့သင်ထားတော့ ပူရင်အေးရင် တေဇော၊ မာရင်ပျော့ရင် ပထဝီဆိုတော့ အဲဒါက ဉာဏ်မဟုတ်ဘူး၊ သညာနဲ့သိနေတာ၊ သညာဆိုတာ ကျောက်ခဲကိုသွားစမ်းကြည့်၊ မာတာ ကိုမသိဘူးလား၊ သိတယ်၊ မာတာက ကျောက်ခဲဖြစ်နေတယ်။ ကျောက်ခဲက မာတာဖြစ်နေတယ်။ မာတယ်ဆိုတဲ့ သဘောသက်သက် လေးကိုသိတာမဟုတ်ဘူး၊ မာတာဆိုတာ ကာယဝိညာဏ်သိတဲ့ သဘော သက်သက်လေးကို နောက်ကသတိနဲ့ အောက်မေ့ရတာ။ အဲဒီသတိရဲ့ အစွမ်းကြောင့် ဉာဏ်ဖြစ်လာတာ။ ဉာဏ်ကမှ ပထဝီကို မိသွားတာပါ။

ကျွန်တော်တို့က လက်နဲ့ကျောက်ခဲကိုသွားစမ်းကြည့်လို့ရှိရင် ကာယဝိညာဏ်သိတာကိုတော့ မာတယ်သိတယ်။ ဒါပေမဲ့ မနောက သညာက ဝင်လိုက်တော့ ကျောက်ခဲကမာတယ်ဖြစ်သွားတာ။ ကိုင်ကြည့် လည်း ကျောက်ခဲကမာတာပဲ။ မကိုင်ဘဲကြည့်လည်း ကျောက်ခဲက

မာတာပဲဆိုတော့ သညာကလွမ်းမိုးနေတာ။ သတိနဲ့ကာယဝိညာဏ် ပေါ်ခိုက်ကို သိတာမဟုတ်ဘူး။ ကျောက်ခဲဆိုတာ မာတယ်လို့ သညာနဲ့ မှတ်ထားတာ၊ အဲဒီကျောက်ခဲကိုလွတ်လိုက် ကျောက်ခဲက မာတုန်းပဲ သညာနဲ့အမြဲမာတယ်လို့ မှတ်ထားတာ။

ကာယဝိညာဏ်သိတဲ့အတိုင်း သတိမရှိတော့ မအောက်မေ့ နိုင်ဘူး။ ကာယဝိညာဏ်က ကျောက်ခဲလို့ မသိဘူး၊ သူသိနေတာက ထိခိုက်မှာ မာတာလေးပဲသိတယ်။ ကျောက်ခဲလည်း မပါဘူး၊ လက် လည်း မပါဘူး၊ ကျောက်ခဲလည်းပျောက် လက်လည်းပျောက်၊ မာတဲ့ သဘောလေးပဲသိတာ။ ဝိညာဏ်လို့ပြောရင် အာရုံမရှိပဲ ဝိညာဏ် မပေါ်ဘူး၊ လက်နဲ့ကျောက်ခဲထိရင် ကာယဝိညာဏ်ပေါ်တော့ မာတဲ့ အာရုံလေးလည်း တွဲပါလာတာပေါ့၊ အာရုံနဲ့စိတ်ဆိုတာ တတွဲတည်းပဲ။ စိတ်ဆိုတာက ကာယဝိညာဏ်၊ မာတာကအာရုံ၊ အဲဒီအာရုံနဲ့စိတ်ကို မနောက သတိနဲ့အောက်မေ့နိုင်မှ ဝိညာဏ်သိဆိုတာ ဒါကိုပြောတာ၊ ဝိညာဏ်သိကို မိဖို့ရာက နောက်လိုက်မနောမှာ သတိရှိနေမှ၊ သတိ မရှိလိုက်ရင် သညာပေါ်လာတော့ ဒီဘက်ကလက် ဟိုဘက်က ကျောက်ခဲဖြစ်ရော။ ကာယဝိညာဏ်ပျောက်သွားပြီ။

မာတာက ကျောက်ခဲ၊ ဒီဘက်က လက်က ငါဖြစ်သွားတာ၊ ဒီတော့ ကျောက်ခဲမာတာကို ငါကသိတယ်ဖြစ်ရော။ အဲဒီတော့ ကျောက်ခဲက ကတ္တာ၊ မာတာက ကြံယာ။ ကာယဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်မှာသိရင် ကြံယာသက်သက်ပဲသိတာ။ လက်လည်းပျောက် ကျောက်ခဲလည်းပျောက် ကာယဝိညာဏ်သိက ကြံယာပဲ။ ပထဝီဓာတ်ဆိုတာက သူ့သဘော သူ့ဆောင်ပြနေတာ။ မာတဲ့လက္ခဏာအနေနဲ့ ဆောင်ပြနေတာ။

ကျောက်ခဲဆိုတဲ့ ဖောဋ္ဌဗျူဟာနဲ့ လက်ဆိုတဲ့ ကာယဒွါရ နှစ်ခုတိုက်

(၉၇)

လို့ရှိရင် ကာယဝိညာဏ်ပေါ်တယ်၊ ခန္ဓာအနေနဲ့ကြည့်ရင် ကာယဒွါရနဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကရုပ် ကာယဝိညာဏ်ကနာမ် ၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါး ဆိုတာ ခန္ဓာရှုထောင့်က သိရမှာ။

ဓာတ်ရှုထောင့်ကကြည့်ရင်လည်း မာသည်ပဲရှိတာ။ကျောက်ခဲ လည်းမပါဘူး၊ လက်လည်းမပါဘူး။ မာတဲ့သဘောက သူ့သဘော သူ့ဆောင်ပြနေတာ၊ ဓာတ်ရှုထောင့်က နှလုံးသွင်းလည်း ဓာတ်တွေက သူ့သဘောသူ့ဆောင်ပြနေတာ။ ပထဝီဓာတ်ကလည်း သူ့သဘော သူ့ ဆောင်ပြနေတယ်။ တေဇောဓာတ်ကလည်း သူ့သဘော သူ့ဆောင်ပြ နေတာ။ အဲဒါ ဓာတ်ရှုထောင့်က နှလုံးသွင်းပုံပဲ။

အာယတနရှုထောင့်ကဆိုတာက ကိုယ့်ဘက်က ကာယာ ယတန ဟိုဘက်က ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန နှစ်ခုတိုက်တော့ မနာယတန ဖြစ်ပေါ်တာပေါ့။ ဒါက အာယတနရှုထောင့်က နှလုံးသွင်းတာ။

ဝိပဿနာဆိုတာ ဒီလိုသွားနေတာ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ၊ သစ္စာဆိုတာ ဒုက္ခသစ္စာတွေပါပဲ။ သစ္စာဝင်သွားတာပေါ့။ ဒုက္ခလို့သိတာနဲ့ သုခဆိုတဲ့ အနုသယကို ပယ်တာပါပဲ။ ကုသိုလ် ဖြစ်ရင် အကုသိုလ်ကိုပယ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က ဒီလိုမစဉ်းစားဘူး။ ကုသိုလ်တွေရရင် သိပ်ကောင်းမှာပဲလို့။ ကုသိုလ်တွေကို သုခ ရကြောင်းလို့ သုခရှုထောင့်ကပဲ စွဲယူသိမ်းပိုက်လိုက်တာ။

ကျွန်တော်တို့သိတဲ့ အကုသိုလ်က အပယ်ကျတဲ့ အကုသိုလ်ပဲ သိတာ။ အနုသယကိလေသာကို မသိဘူး။ အပယ်ကျတဲ့ အကုသိုလ် ဆိုတာ ကာယကံ၊ ဝစီကံနှင့် သီလတွေချိုးဖောက်ရင်တော့ အပယ်ကျမယ် ဆိုတဲ့ အကုသိုလ်လောက်ပဲသိတာပါ။

ဒီအနုသယကိလေသာဖြစ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ကို

(၉၈)

အကုသိုလ်လို့ မထင်ဘူး။ ဒီအနုသယကိလေသာကြောင့် လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာတွေကို သုခရကြောင်းတွေလို့ ထင်မှတ်တယ်။ သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲကို ချမ်းသာသုခလို့ ထင်မှတ်တဲ့ အနုသယကိလေသာကို တော့ အကုသိုလ်လို့ မသိကြဘူး။ အလွန် သိမ်မွေ့လွန်းတော့ အကုသိုလ်လို့တောင် မထင်တော့ဘူး။

အဲဒီတော့ ရုပ်နာမ်တွေကို နှလုံးသွင်းနိုင်မှ သံသရာလည် ရတဲ့ဒုက္ခကို မြင်ပြီးတော့ ဒီရုပ်နာမ်တွေအပေါ်မှာ ဆင်းရဲတယ်လို့၊ ဒုက္ခလို့ မြင်လိုက်တော့မှ အရင်က သုခလို့ယူထားတဲ့ အယူတစ်ခု အပေါ် လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာတွေကိုလည်း ဆင်းရဲပါလားလို့ မြင်လာမှာပေါ့။

တချို့ကပြောကြတယ်။ မင်းတို့ နိဗ္ဗာန်လိုချင်တာ လောဘ မဟုတ်ဘူးလားတဲ့။ နိဗ္ဗာန်လိုချင်တာတော့ ကုသိုလ်စိတ်မှန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ပုထုဇဉ်တွေ ဖြစ်တဲ့အတွက် အဲဒီကုသိုလ်စိတ်မှာ အနုသယ ကိလေသာ ခြံရံနေတယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာပါတဲ့ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာက ခန္ဓာတွင်း မဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာမှာတော့ ကုသိုလ်စိတ်နဲ့ အကုသိုလ်စိတ် ယှဉ်မဖြစ်ဘူး။ အရင်တုန်းကတော့ ကျွန်တော်က နိဗ္ဗာန်လိုချင်တာ ဆန္ဒပဲလို့ ဖြေခဲ့တယ်။ အဲဒီဆန္ဒဆိုတာက ကောင်းတဲ့ဘက်လည်း ပါတယ်။ မကောင်းတဲ့ဘက်လည်း ပါတယ်။ မကောင်းမှုလုပ်ချင် တာလည်း ဆန္ဒ၊ ကောင်းမှုလုပ်ချင်တာလည်း ဆန္ဒပဲ။ ဒီဆန္ဒမှာ အနုသယကိလေသာတွေ ခြံရံနေတယ်။

နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုဘ၊ သုခဆိုတဲ့ သညာရဲ့အစွမ်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ကောင်းတဲ့အနေနဲ့ ငါလိုချင်တယ်လို့ဖြစ်နေတာ။ ဒါက အနုသယ ကိလေသာ၊ အကိန်းဓာတ်အနေနဲ့ပါနေတာ။ အကုသိုလ်စိတ်

(၉၉)

မဟုတ်ဘူး။ အနုသယကိလေသာကို မသိတဲ့အတွက် မဖြေတတ်ခဲ့ဘူး။ ဒီတော့ ဆန္ဒလို့ ဖြေတာပေါ့။ လောဘနဲ့ ဆန္ဒမတူဘူး။ နိဗ္ဗာန်လို ချင်တာ လောဘမဟုတ်ဘူး။ ဆန္ဒအပေါ်မှာ အနုသယကိလေသာ ခြံရံနေတဲ့အတွက် နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုဘ၊ သုခနဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ကို ခြံရံသွား တာပေါ့။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ငါလိုချင်တဲ့ သဘောလေးတော့ ဖြစ်နေတာဘဲ။ အဲဒါကို မသိတဲ့သူတွေက လောဘလို့ ထည့်တွက် လိုက်တာ။ လောဘဆိုတာ အကုသိုလ် စိတ်၊ ဒီအကုသိုလ်စိတ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်လိုချင်တဲ့စိတ်က ဘယ်တော့မှ ယှဉ်မဖြစ်ဘူး။

ကုသိုလ်စိတ်နဲ့ အကုသိုလ်စိတ်က တစ်ချိန်တည်း ပြိုင်မဖြစ်ဘူး။ ဒါက အဓိကကျတယ်။ ပြိုင်မဖြစ်တဲ့ အတွက် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အနေနဲ့ နိစ္စသဘော၊ သုခသဘော၊ အတ္တသဘောလေးတွေ ဘာ ကြောင့်ဖြစ်တာလဲဆိုရင် အနုသယ ကိလေသာကြောင့်ဖြစ်တာ။ ဒါကြောင့် အနုသယ ကိလေသာကို ပယ်ချင်တဲ့ အတွက် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တကို ရှုရတာကို ပိုပြီးတော့ သဘောပေါက်သွားတယ်။ ဒီတော့ နိဗ္ဗာန်လိုချင်တဲ့သဘောကို တင်ပြလိုက်မှ ပိုရှင်းလာတယ်။ နိဗ္ဗာန်ကို လိုချင်တာကတော့ ကုသိုလ်စိတ်ပဲ။ လောဘမဟုတ်ဘူး။ နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုဘ၊ သုခသညာက ခြံရံ နေတဲ့အတွက် နိဗ္ဗာန်ကို ငါလို ချင်တဲ့ သဘောလေးက အနုသယ ခြံရံနေတဲ့သဘောပဲ။ လောဘ လည်းမဟုတ်ဘူး။ ဒိဋ္ဌိလည်းမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပြီးတာတောင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တကို မြင်အောင်ကြည့်ရတာ။ အနုသယကိလေသာကို ဖယ်ရတာပါ။

ကိုယ့်ဟာကိုယ် နေထိုင်ကောင်းတယ်ဆိုရင် နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုခနဲ့ ယူနေတာ။ ဘယ်သွားမလို့လဲ။ တကောင်းကျောင်းတိုက်ထဲ

တရားအားထုတ် သွားမလို့။ သွားချင် တဲ့ စေတနာလေးကြောင့် သွားတဲ့ ရုပ်တွေ ဖြစ်နေတာ။ ခန္ဓာမှာဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေက တကောင်းကျောင်းတိုက် သွားနေတယ်လို့ မသိဘူး။ အာရုံပိုင်းမှာ တကောင်းကျောင်းတိုက် သွားမယ် ဆိုတဲ့ အိမ်ကထွက်လာက တည်းက နိစ္စအယူက မြဲနေတယ်။ အာရုံဘက်ကလည်း တကောင်း ကျောင်းတိုက်ဆိုတော့ နိစ္စဖြစ်နေတယ်။ ဒီဘက်က ငါသွားနေ တယ်ဆိုတော့ နိစ္စဖြစ်နေတာပဲ။ လှမ်းချင်တဲ့ စေတနာကြောင့် လှမ်းတဲ့ရုပ်၊ ချချင်တဲ့စေတနာကြောင့် ချတဲ့ရုပ် မြေကြီးနဲ့ ခြေဖဝါး ထိလိုက်တာနဲ့ မာတဲ့သဘောတွေ အနိစ္စသဘောတွေ တစ်ခုမှ ဉာဏ်မှာ မပေါ်ဘူး။

လှမ်းချင်တဲ့စေတနာက နာမ်၊ လှမ်းလိုက်တာက ဝါယော၊ နာမ်ရုပ်တစ်စုံဖြစ်တာပဲ။ ခြေထောက်ကို ချချင်တဲ့ စေတနာ ကြောင့် ချလိုက်တာနဲ့ ကာယဝိညာဏ်ကပေါ်ပြီ။ ရုပ်နာမ်ကဖြစ်ပြီး သားပဲ။ ဒီတော့ ကိုယ့်ဘက်ကလည်း မြဲနေတာမဟုတ်ဘူး။ ဘယ် အရာမှ မြဲမနေဘူးလို့ မြင်လာတော့မှ အနုသယကို ပယ်နိုင်မှာပေါ့။

ငါတကောင်းကျောင်းသွားနေတယ်ဆိုတဲ့ နိစ္စအယူ၊ ငါဆိုတာ ကိုက နိစ္စအယူ၊ အတ္တအယူ ငါဆိုတဲ့သဘောလေးက ရုပ်ပေါ်မှာ လည်း ယူတယ်။ နာမ်ပေါ်မှာလည်း ယူတယ်။ မြဲနေတယ်လို့ယူ နေတာ။ အသိမှားမှုတွေက ဘဝဆက်တိုင်းဖြစ်ခဲ့တာ။ မြဲနေတယ် ဆိုတဲ့ သဘောတွေ၊ ပြတ်တယ်စဲတယ်ဆိုတဲ့ သဘောတွေ။ အဲဒီ အယူမှားတွေဖြစ်မှ ဒိဋ္ဌိဖြစ်တာ။ နိစ္စ၊ အတ္တတွေအပေါ် အခြေခံပြီးမှ မြဲတယ်ဆိုတဲ့သဘော။ ပြတ်တယ် စဲတယ်ဆိုတဲ့သဘောတွေနဲ့ ဒိဋ္ဌိအယူတွေ ဖြစ်လာတာ။

ငါလို့သိတာလေးက ဒိဋ္ဌိမဟုတ်သေးဘူး။ အနုသယကိလေသာ ပဲရှိသေးတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ငါလို့ သိတာက နိစ္စအယူ၊ အတ္တအယူ၊ သညာနဲ့သိနေတာ ဒိဋ္ဌိမဟုတ်သေးဘူး။ ပညတ်စွဲပဲရှိသေးတာ။ ဒိဋ္ဌိ ဆိုတာက မြဲနေတယ်။ တစ်ဘဝပြီး တစ်ဘဝ ကူးပြောင်းနေတယ်။ နောက် အယူတစ်မျိုးက ပြတ်တယ်၊ စဲတယ်လို့ အယူရောက်တော့မှ ဖြစ်တာ။ ဒိဋ္ဌိဆိုတာ အတ္တကောင် ဇီဝဆိုတဲ့ အသက်ကောင်ဆိုပြီး ယူမှ ဒိဋ္ဌိဖြစ်တာ။

ကိုယ့်ကိုကိုယ် ငါအနေနဲ့ သိနေယုံလေးက ဒိဋ္ဌိမဟုတ် သေးဘူး။ နိစ္စ၊ အတ္တအနေနဲ့ သိကာမျှလေးပဲ ရှိသေးတယ်။ ငါနိဗ္ဗာန် လိုချင်တယ် ဆိုတာက နိစ္စအယူပဲ၊ ဒါအနုသယပဲ။ အနုသယ သဘောက သိပ်သိမ် မွေ့တယ်။ ရုပ်နာမ်အပေါ်မှာ နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုဘ၊ သုခ အယူရှိနေလို့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့ ရှုနေရတာ။ ဒီအနုသယကို မရှင်းနိုင်သ၍ ဝိပဿနာမှာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တကို ဘာကြောင့် ရှုနေတာမှန်းကို မသိဘူး။

အနုသယ အကုသိုလ်က လူတွေသိတဲ့ အကုသိုလ်မျိုး မဟုတ်ဘူး။ အနုသယနဲ့ ဒိဋ္ဌိကို သိပ်မကွဲကြဘူး။ ငါလို့ယူရင်ကို ဒိဋ္ဌိလို့ ထင်နေကြတယ်။ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေတောင် ငါယောင် ယောင်တော့ ရှိနေကြသေးတယ်။ ရုပ်နာမ်တွေလို့ နှလုံးသွင်းရင် သိနေတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ပုံမှန်အတိုင်းနေတဲ့အခါ ငါယောင်ယောင် လေးကတော့ အနုသယကိလေသာရဲ့သတ္တိပဲ၊ ဒီအနုသယကိလေသာ ကို နားလည်အောင် မနဲ့ပြောနေရတာ။

ဒီနေ့ အမှတ်မထင် နိဗ္ဗာန်ကို လိုချင်တယ်ဆိုတာလေး ပြောရင်းနဲ့ နိဗ္ဗာန်လိုချင်တာ ကုသိုလ်စိတ်၊ ဘာလောဘမှမပါဘူး။

နိဗ္ဗာန်ကို ငါလိုချင်တယ်ဆိုတော့ ငါလည်းပါတယ်။ လိုချင်တာ
လည်းပါတယ်ဆိုတော့ ငါဆိုတာက ဒီဌာနလိုလို၊ လိုချင်တာက
လောဘလိုလို ထင်နေကြတာ။ အဲဒါက အနုသယရဲ့သဘော၊ နိစ္စ၊
အတ္တ၊ သုခဆိုတဲ့ အနုသယကိလေသာ ရဲ့သဘော။ ဒါက ခန္ဓာမှာ
ခြံရံနေတာ။ ခန္ဓာထဲမှာတော့ နိဗ္ဗာန်လိုချင်တာက ကုသိုလ်စိတ်ပဲ။
လောဘစိတ်တွေ မရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ
ငါအနေနဲ့ လိုချင်နေတာတော့ အနုသယကိလေသာရဲ့ သဘောပါပဲ။
ဝိပဿနာက အဲဒီကိလေသာကိုပယ်ရမှာပါ။

ဒီအနုသယကြောင့် ဖြစ်လာတဲ့ နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာ၊
သုဘသညာ၊ သုခသညာတွေပယ်ဖို့အတွက် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တကို
ရှုရတာပါ။ ဒါကို ဝိပဿနာဘာဝနာပွားများတယ်ခေါ်တာပါပဲ။
ဝိပဿနာဆိုတာ အနုသယကိလေသာကိုပယ်ဖို့ အားထုတ်တာ၊ နိစ္စ၊
အတ္တ၊ သုဘ၊ သုခကိုပယ်ဖို့အတွက် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တရှုရတယ်
ဆိုတာ သဘောပေါက်သွားနိုင်ပါတယ်။ သိမ်မွေ့တော့ သဘော
ပေါက်ဖို့ရာ မလွယ်ဘူး။ ဟုတ်ပါပြီ ကျန်တဲ့အချိန်မှာ သတိ၊ ဝိရိယ၊
သမာဓိတွေလည်း ထူထောင်ကြမယ်။

၁၂။ ပစ္စုပ္ပန်နှင့်ရုပ်နာမ်

(၂၅.၂.၂၀၁၄)

ဝိပဿနာအားထုတ်တယ်ဆိုတာ သမုတိနယ်ကနေ ပရမတ်နယ် အရှိတရား (reality)ကို ဉာဏ်နဲ့ထိုးထွင်းပြီး နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ရတာပါ။ ဆင်ခြင်တဲ့အခါမှာလည်း သတိနဲ့ဆင်ခြင်မှ အမှန်ကိုသိခွင့်ရတာ။ မဆင်ခြင်ပဲနဲ့ ဘာမှမသိနိုင်ပါဘူး။

ပရမတ်နယ်မှာ ရုပ်တရား နာမ်တရားတွေသာ ရှိတာပါ။ ဝိညာဏ် (၆)မျိုးနဲ့ အာရုံ (၆)မျိုးပဲရှိတာ။ ဝိပဿနာမှာ ခန္ဓာဉာဏ် ရောက်ဆိုတာ ဝိညာဏ်ရှုထောင့်က စဉ်းစားရတယ်။ ဘာကြောင့် လည်းဆိုတော့ ဝိညာဏ်မပေါ်ရင် ရှုစရာ ဘာအာရုံမျှမရှိဘူး။ ဥပမာ စက္ခုဝိညာဏ်က အဆင်းအာရုံကိုယူပေးမှ မနောက ရှုလို့ရတာ။ မြင်ပြီးမှ သိနိုင်တာ၊ ကြားပြီးမှ မနောက သိနိုင်တာပါ။

မျက်စိကမြင်တယ် မနောကသိတယ်၊ နားကကြားတယ် မနောကသိတယ်၊ နှာခေါင်းကနံတယ် မနောကသိတယ်၊ ကိုယ်က ထိတယ်၊ မနောက သိတယ်၊ ရှေ့မနောကကြံတယ် နောက်မနောက သိတယ်၊ ဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်မှာ ဓမ္မတွေဖြစ်ပြီး၊ မနောမှာ လောကဖြစ်

သွားတာ။ ဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်မှာ အနိစ္စ၊ အနတ္တ၊ မနော
ရောက်မှ နိစ္စ၊ အတ္တတွေ ဖြစ်သွားတာ။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊
ကိုယ်က အရှင်၊ မနောက အရှင်၊ အရှင်နဲ့ အရှင်ကွဲရမယ်။

တစ်ဆိုတာ ကြားရင် အသံအစဉ်ကြီးပဲ။ တစ်သံပြီး တစ်သံဖြစ်
ပေါ်ချုပ်ပျောက်နေတယ်။ တစ်သံပြီးတစ်သံ အစားထိုးနေတာ၊
သောတဝိညာဏ်ခိုက်မှာ တစ်ဆိုတာ တစ်သံပြီး တစ်သံအစားထိုး
ဖြစ်ပျက်နေတာ အများကြီးပဲ။ သောတဝိညာဏ်ခိုက်မှာ အနိစ္စ၊
အနတ္တပဲ။ မနောရောက်တာနဲ့ တစ်ခုလို့ သိလိုက်ရင် နိစ္စ၊ အတ္တဖြစ်
သွားပြီ။ တစ်လို့ကြားတာနဲ့ တစ်ခုလို့သိတာ မတူဘူး။ ကြားတာက
နား၊ သိတာက မနော၊ တစ်ခုဖြစ်ပျက်က တစ်ခါဖြစ်၊ တစ်ခါပျက်၊
ဘာနဲ့တူလဲ ဆိုရင် တစ်ခါမွေး၊ တစ်ခါသေဆိုတဲ့ ပညတ်ဖြစ်ပျက်
ဖြစ်နေတယ်။ ပန်းကန်အကောင်းကြီးကွဲသွားရင် ပန်းကန်ကွဲ
ဖြစ်ပျက်ဖြစ်နေတယ်။ မိုးကုတ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက အသွင်တူ
တာတွေ မရှိတာကိုမြင်ရမယ်လို့ဟောထားတာ၊ အသွင်ကွဲသွားမှ
ပျက်တယ်လို့ယူနေကြတယ်။ ပန်းကန်ကွဲသွားမှ ပျက်တယ်။ ပန်းကန်
ရှိနေတုန်းမှာ အသွင်က ဒီအသွင်ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အသွင်တူထဲမှာကို
ဖြစ်ပျက်ကရှိနေတာ၊ တစ်၊ နှစ်လို့ ကြားရင် တစ်ဖြစ်ပျက် နှစ်ဖြစ်ပျက်
လုပ်နေကြတာ။

အမှန်က ‘တစ်’ဆိုတဲ့ အသံအစဉ် (sound process)ထဲမှာ
ဖြစ်ပျက်တွေအများကြီးဖြစ်နေတာကို ဉာဏ်နဲ့မြင်အောင်ကြည့်
ရမယ်။ ‘တစ်’ဆိုတဲ့ထဲမှာ အသံအစဉ်တွေက အများကြီး ဖြစ်ပျက်
သွားတာကိုသိမှ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်မယ်။ ‘တစ်’လို့ကြားရင် ကြားပြီး
ပျက်တယ်ဆိုတာ ပညတ်ဖြစ်ပျက် ဖြစ်နေတာ။

ဓမ္မတွေက ဝိညာဏ်ခိုက်သာရှိတာ၊ သောတဝိညာဏ်ခိုက်
မှာသာ ဓမ္မရှိတာ၊ မနောရောက်သွားရင် လောကထဲကျသွားပြီ၊
'တစ်' ဆိုရင် တစ်ခုလို့သိလိုက်ရင် လောကထဲရောက်မှတော့ ဓမ္မမရှိ
တော့ဘူး၊ လောကမဖြစ်ခင်မှာ ဓမ္မရှိတာ၊ လောကကိုကျော်နိုင်
အောင် ကြိုးစား ရမှာ၊ လောကမရောက်ခင်မှာ သတိနဲ့ဘရိတ်အုပ် နိုင်အောင်
ကြိုးစားရမှာ၊ ဓမ္မကို သိသွားတဲ့သူက လောကကိုပြောရုံသာ
ပြောတော့တာ။

လောကက ပညတ်လောက၊ ပညတ်လောကထဲ ရောက်ပြီးမှ
ပရမတ်လိုက်ရှာနေရင် ဘယ်တော့မှမတွေ့တော့ဘူး၊ ရေထဲရောက်
ပြီးမှ ကုန်းလိုက် ရှာနေသလိုဖြစ် နေမှာ၊ ကုန်းကိုဘယ်တော့မှ
မတွေ့နိုင်တော့ဘူး၊ လောကထဲရောက်ရင် ပရမတ်မရှိတော့ဘူး၊
လောကထဲရောက်မှ ရုပ်နာမ်၊ ပရမတ်တွေ ဖြစ်ပျက်တွေ လျှောက်လုပ်
နေရင် တရားမတွေ့နိုင်တော့ဘူး၊ လောကထဲရောက်မှတော့ တိုက်
တွေ၊ ကားတွေ၊ ယောက်ျားတွေ၊ မိန်းမတွေ၊ ဒါတွေပဲ တွေ့ရတော့မှာ။
ဓမ္မအခိုက်မှာ သတိပြုရမှာ၊ သတိ ဝီရိယ သမာဓိနဲ့ရုန်းရမှာ၊
အသံတစ်ခုကြားရင် အသံပဲလို့သိမှာ၊ ကိလေသာရှိရင် ဆူလိုက်တာ၊ ဘာသံ
ကြီးမှန်း မသိဘူးလို့ ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ စိတ်တွေပျံ့ကုန်တာ၊ ဥဒ္ဒစ္စလို့ခေါ်တယ်။

စွန်းလွန်းဆရာတော်ကြီးက ထိ-သိ၊ သတိဆိုတာ ထိတာက
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ သိတာက ကာယဝိညာဏ်၊ သတိက မနောဝိညာဏ်၊
မနောမှာ သတိကပ်လိုက်တာနဲ့ ထိ-သိ၊ သတိဖြစ်တာကို ဆိုလိုတာ။
မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက မြင်ရင် မြင်တယ်မှတ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့
သူ့ရဲ့ အာရုံကို မနောကမှတ်တာ၊ ကြား-ကြားတယ်မှတ်၊ သောတ
ဝိညာဏ်နဲ့သူ့ရဲ့ အာရုံကို မနောကသတိနဲ့ မှတ်တာ၊ ဒီနေရာကို ရှုရမှာ။

မိုးကုတ်ဆရာတော်ကြီးက ရှေ့စိတ်ဖြစ်ပျက် နောက်စိတ်မဂ် ရှေ့စိတ်ကမြင်စိတ်၊ ကြားစိတ်၊ နံစိတ်၊ စားစိတ်၊ ထိစိတ်၊ တွေးစိတ် ဖြစ်ပျက်၊ နောက်ကမနောက် မဂ်၊ ဒီနေရာမှာတင် ဝိပဿနာရုဋ္ဌာန်။

နားနဲ့မနောခွဲတာကို ဥပမာပေးရရင် **dog** လို့ကြားရင် နားက **dog** ပဲသိတာ၊ **dog** အပြင်ဘာမှ အပိုမသိဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အင်္ဂလိပ်စာ သင်ထားလို့ **dog**ဆိုတာကို ခွေးလို့သိတာ။ ခွေးလို့မနောက သညာနဲ့ သိသွားတာ။ နားက ခွေးလို့မသိဘူး၊ နားမှာပေါ်တဲ့ဝိညာဏ်က အရှိ အတိုင်းပဲသိတာ၊ နားမှာ သောတဝိညာဏ်က အသံ **dog**ပဲသိတာ၊ ဝုတ်ဝုတ်ကြားရင် ဝုတ်ဝုတ်အသံပဲသိတာ၊ ခွေးလို့မနောကသညာနဲ့ သိနေတာ၊ နားနဲ့မနောကို ခွဲခြားသိရမှာပါ။

ဝိပဿနာအလုပ်ဆိုတာ သမုတိနယ်က ပရမတ်နယ်ရောက် အောင် ကြိုးစားအားထုတ်တာ၊ ပရမတ်နယ်ဆိုတာ အရှိကိုအရှိ အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်သဘောပဲရှိတယ်၊ အခုသောတ ဝိညာဏ်ကို ကျော်ပြီး မနောရောက်သွားတာ၊ နားကဝုတ်ဝုတ်ကြားရင် မနောက ခွေးဖြစ်နေပြီ၊ ဝိပဿနာဆိုတာ သောတဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက် နားကကြားတဲ့ အတိုင်း မနောကသိနိုင်အောင် မနောမှာ သတိ ဝီရိယ သမာဓိ ပညာနဲ့ အားထုတ်ရတာ၊ နားက ဝုတ်ဝုတ်ဆိုရင် မနောက ခွေးဆိုတဲ့သတ္တဝါ အသိမပါစေဘဲ ဝုတ်ဝုတ်အတိုင်း သိနိုင်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ရတာ။

သောတဝိညာဏ်ကိုကျော်ပြီး မနောက လောကသညာ တွေနဲ့ သတ္တဝါ လို့ မနောမှာ ပညတ်သညာပေါ်ရင် သမုတိနယ်ထဲ ရောက်သွားပြီ၊ သောတဝိညာဏ်သိတဲ့အတိုင်း သတိပြုနိုင်မှ အရှိကို အရှိအတိုင်းသိနိုင်မယ်၊ မနောရောက်ရင် သညာကလိမ်လိုက်ပြီ။

စက္ခုဝိညာဏ်က အဆင်းရူပါရုံသာသိတာ၊ ဖြူစင်တယ်၊ မြင်တဲ့အတိုင်းပဲသိတယ်၊ အပိုမသိဘူး၊ မနောကျမှ လှတယ် မလှဘူး၊ အချိုးပြေတယ်၊ အချိုးမပြေဘူးဆိုပြီး ကိလေသာတွေ ဝင်ကုန်တာ၊ မျက်စိမှာပေါ်တဲ့ဝိညာဏ်၊ နားမှာပေါ်တဲ့ဝိညာဏ်၊ နှာခေါင်းမှာပေါ်တဲ့ဝိညာဏ်၊ လျှာမှာပေါ်တဲ့ဝိညာဏ်၊ ကိုယ်မှာ ပေါ်တဲ့ဝိညာဏ်တွေက ဖြူစင်တယ်၊ မနောရောက်မှ ကိလေသာ တွေဝင်ပြီး ကြိုက်တယ် မကြိုက်ဘူးဖြစ်ကုန်တာ၊ မျက်စိနဲ့မနော၊ နားနဲ့မနော၊ နှာခေါင်းနဲ့မနော၊ လျှာနဲ့မနော၊ ကိုယ်နဲ့မနောကို ပိုင်းခြား မသိဘူး၊ ဝိပဿနာဆိုတာ ပိုင်းခြားသိရမယ်။

မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်မှာ ဝိညာဏ်တွေက ပစ္စုပ္ပန် တည့် တယ်၊ အတိတ်ကိုပြန်လို့ မရသလို အနာဂတ်ကိုလည်း သွားလို့ မရဘူး၊ ဝိပဿနာဆိုတာ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်ကို ရှုရတာ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကို လက်တွေ့ ပြပါဆိုရင် လက်ခုတ်တီးကြည့်ပါ။ လက်ခုတ်သံက စောမြည် ချင်လို့လည်း မရသလို၊ နောက်ကျမြည်ချင်လို့လည်း မရဘူး၊ စက္ခု ဝိညာဏ်ဆိုရင်လဲ မျက်စိရှေ့မှာ ပစ္စည်းတခုထားလိုက်တာနဲ့ အဲဒါကို စောမြင်ချင်လို့လည်း မရသလို နောက်ကျမြင်ချင်လို့လည်း မရဘူး၊ အဲဒါပစ္စုပ္ပန်ပဲ။ ဝိပဿနာရှုတယ်ဆိုတာ ပစ္စုပ္ပန် စက္ခု ဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်၊ သောတဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်၊ ဇိဝှာဝိညာဏ် ပေါ်ခိုက်၊ ဃာနဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်၊ ကာယဝိညာဏ်ပေါ်ခိုက်တွေကို နောက်စိတ်က သတိနဲ့ရှုရတာပါ။

ဝင်လေထွက်လေမှာ ထိသိဆိုတဲ့ ကာယဝိညာဏ်ပေါ်တဲ့ အတိုင်း မနောကသတိပြုမိမှ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တာ၊ ဝင်လေထွက်လေ သိတာကို ဆက်တိုက် သိနေအောင် ပစ္စုပ္ပန်တည့်အောင် ထိနေတဲ့အစဉ်ကို

မနောကသတိ ဝီရိယနဲ့ ကပ်လိုက်ရတာ၊ ကာယဝိညာဏ်သိတဲ့ အတိုင်း မနောဝိညာဏ်က တဆက်တစပ်တည်း သိနေအောင် သတိ ဝီရိယနဲ့ ကပ်လိုက်နေမှ ကိလေသာကြားမထိုးနိုင်တော့ဘူး။ ကာယ ဝိညာဏ်သိတဲ့ အတိုင်း မနောက သတိနဲ့ အသိလိုက်နေရင် ကာယ ဝိညာဏ်က ဖြူစင်သလို မနောပါ ကိလေသာစင်သွားတယ်။ ထိကာ မျှက ကာယဝိညာဏ်၊ သိကာမျှက မနောဝိညာဏ်ဖြစ်သွားတဲ့အခါ ကြိုက်မကြိုက် စတဲ့ ကိလေသာမလာတော့ဘူး။ ဒီလိုပဲ စက္ခု ဝိညာဏ်၊ သောဝိညာဏ်၊ ယာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်တွေသိတဲ့ အတိုင်း မနောဝိညာဏ်က သတိ ဝီရိယနဲ့ကပ်ပြီး လိုက်သိနေရင် မြင်ကာမျှ၊ ကြားကာမျှ၊ နံကာမျှ၊ စားကာမျှ၊ ထိကာမျှသာ သိနေပါတယ်။

ပရမတ်ဆိုတာ ရုပ်နာမ်ဖွဲ့ရင် အရသာကရုပ်၊ လျှာမှာ ပေါ်တဲ့ ဇိဝှိဝိညာဏ်ကနာမ်၊ ရုပ်နာမ်လို့ မနောကသတိပြုမိသွား တာပါ။ ဒီရုပ်နာမ်ကလဲ မမြဲဘူး၊ လျှာနဲ့အစာတိုက်မှ အရသာရုပ်နဲ့ သိတဲ့နာမ် ပေါ်ရတာ၊ လျှာနဲ့အစာလဲကင်းရော ရုပ်နာမ် မရှိတော့ဘူး၊ ကိုယ့်အလိုအတိုင်းလည်း မဖြစ်ဘူး၊ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် သူ့သဘောသူဆောင်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတာ၊ အကြောင်းလဲကင်းရော အကြွင်းအကျန်မရှိ ချုပ်ပျောက်ကုန်ကြတာ၊ ဒါကြောင့် ဝိညာဏ် အခိုက်မှာ အနိစ္စ၊ အနတ္တသာရှိတာ၊ ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာအနေနဲ့ ဘယ်ရုပ်နာမ် ကိုမှ စွဲလို့မရဘူး။ မနောကသိသွားတဲ့အခါကျမှ မုန့်လေးကကောင်း လိုက်တာ၊ ဘယ်ဆိုင်က ဝယ်တာလဲနဲ့ အခိုင်အမာတွေဖြစ်ကုန်တာ၊ နိစ္စ အတ္တတွေ ဖြစ်ကုန်တာ။ ဒါကြောင့် ဇိဝှိဝိညာဏ်ပေါ်တဲ့အတိုင်း မနောဝိညာဏ်က သိနိုင်အောင် သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိနဲ့ကပ် လိုက်ရင် အရှိကိုအရှိအတိုင်း သိမြင်သွားမှာပါ။

ဝိပဿနာအားထုတ်တဲ့အခါ ရုပ်နာမ်ကိုသာ ရှုရတယ်လို့ ပြောနေတာက သညာသိနဲ့ ပြောနေကြတာ။ ‘ရုပ်’လို့ကြားရင် သောတဝိညာဏ်အခိုက်မှာ တစ်သံပြီးတစ်သံ ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက် သွားတာကိုသိမှ ဝိညာဏ်သိဖြစ်မယ်။ ‘တစ်’လို့ကြားရင်လည်း သောတဝိညာဏ် အခိုက်မှာ တစ်သံပြီးတစ်သံ ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက် နေတာ၊ မနောရောက်တဲ့အခါမှ တစ်ခုဖြစ်သွားတာ၊ သောတဝိညာဏ် ခိုက်မှာ တစ်သံပြီးတစ်သံ ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက်နေလို့ အနိစ္စ၊ ငါ- ငါ့ဥစ္စာလို့ စွဲယူလို့ မရလို့ အနတ္တ။ မနောရောက်တော့ တစ်ခုဖြစ် သွားပြီ၊ အခိုင်အမာဖြစ်ပြီး နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာဖြစ်သွားတာ။ မနောရောက်ရင် လောကသညာဖြစ်ပြီး လောဘ၊ ဒေါသနဲ့ ကာယကံ၊ ဝစီကံတွေနဲ့ အားထုတ် ကြတော့တာပဲ။

တရားသဘောကို သညာနဲ့ အထိုက်အလျောက်သိပေမဲ့ ဝိညာဏ်အခိုက် ရုပ်နာမ်ကို မသိကြဘူး၊ ရုပ်နာမ်ကို သညာနဲ့သာ သိနေကြတာ၊ ရုပ်နာမ်ကို သညာနဲ့မှတ်ထားတာနဲ့ ဝိညာဏ် ပေါ်ခိုက်မှာ ရုပ်နာမ်လို့ နောက်စိတ်က သတိနဲ့ကပ်သိတာက မတူပါဘူး။

ဝိညာဏ်သိရောက်မှ ပရမတ်ကိုမြင်နိုင်မှာပါ။ ဖြစ်ပျက်လည်း မြင်နိုင်မှာပါ။ ဥပမာ ရက်စွဲတစ်ခုကိုပြောရင် နားလည်သွားတာက မနောက နားလည်သွားတာ။ ရှေ့က သောတဝိညာဏ် ကြားစိတ် မဖြစ်ပဲ မနောကနားမလည်နိုင်ဘူး။ ပူတာအေးတာကိုလည်း တိုက်ရိုက်သိတယ်လို့ ထင်နေကြတာ၊ ကာယဝိညာဏ်က သိပြီးမှ မနောက ပူတယ် အေးတယ်လို့သိတာ။ မနောဝိညာဏ်ရဲ့ရှေ့က အာရုံကိုယူပေးတဲ့ ဝိညာဏ်တွေပေါ်တယ်၊ မနောကပညတ်တွေသိပြီးမှ ရုပ်နာမ်ကို လိုက်ရှာနေတော့ သတိက နောက်ကျသွားပြီ၊ ဒီတော့

(၁၁၀)

သညာနဲ့သိတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေသာ ဖြစ်နေတော့တယ်။

သတိ ဝီရိယ သမာဓိ မရှိရင် ပရမတ်ကိုမတွေ့နိုင်ဘူး၊
အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလက္ခဏာကိုလည်း မတွေ့နိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့်
သညာသိကနေ ဝိညာဏ်သိရောက်အောင် သတိ ဝီရိယ သမာဓိ
ဘာဝနာအစွမ်းနဲ့ ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်တွေကို တရစပ်ရှုမှတ်ရင် ဝိညာဏ်
ခိုက်မှာ ရုပ်နာမ်တွေရဲ့ဖြစ်တိုင်း ချုပ်ပျောက်နေလို့ မမြဲတဲ့ အနိစ္စ၊ ငါ၊
ငါ့ဥစ္စာလို့ စွဲယူလို့မရလို့ အနတ္တ၊ ဖြစ်တိုင်းပျက်နေလို့ ဆင်းရဲတဲ့ဒုက္ခ
လက္ခဏာတွေ ဉာဏ်မှာ ထင်ရှားလာပြီး ပညာသိကိုရောက်အောင်
တက်လှမ်းနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

၁၃။ ရုပ်နှင့်နာမ်၊ ကံနှင့်ဉာဏ်

(၂၆-၂-၂၀၁၄)

ဒီရက်ပိုင်း ဘာပြောလဲဆိုတော့ သဘာဝပေါ့နော်။ သဘာဝဆိုတာ အရှိတရား။ သက္ကာယဆိုတာလဲ သ-ဆိုတာထင်ရှားရှိတာ၊ ကာယဆိုတာ အစုအပေါင်း၊ ထင်းရှူးရှိတဲ့ အစုအပေါင်းကလည်း နှစ်ခုရှိတာ။ ရုပ်အစု အပေါင်းနဲ့ နာမ်အစုအပေါင်း။ အဲဒီအပေါ်မှာ ဒိဋ္ဌိနဲ့ အမြင်တွေမှားတော့ အယူအမျိုးမျိုးတွေ ဖြစ်တာပေါ့။ တောတွေ၊ တောင်တွေ၊ သစ်ပင်တွေ၊ ယောက်ျားတွေ၊ မိန်းမတွေ၊ တိရိစ္ဆာန်တွေဆိုတော့ ရုပ်ရယ်နာမ်ရယ်လို့ မသိတော့ဘူး။ အဲဒါကိုပဲ သက္ကာယဒိဋ္ဌိလို့ ခေါ်တယ်။

သဘာဝဆိုတာအရှိတရား။ အရှိတရားက ဘာရှိလဲဆိုတော့ ရုပ်နဲ့နာမ်ပဲရှိတာ။ ရုပ်နဲ့နာမ်ပဲရှိတယ်ဆိုရင် ရုပ်နဲ့နာမ်ကိုသိတာ ဉာဏ်လို့ မကောက်တတ်ဘူး။ ဟိုဘက်ဒီဘက်ဆိုတဲ့ အာရုံနဲ့စိတ်ကို မသိမ်းဆည်းတတ်ဘူး။ ကိုယ်ကဆင်ခြင်ပြီးတော့ ရုပ်နဲ့နာမ်ပဲ ရှိပါလား လို့သိလိုက်တာနဲ့ ဒီဘက်ကဉာဏ်ဖြစ်နေပြီ။ ဒီဉာဏ်ကြောင့် ကုသိုလ်တွေ ဖြစ်တာပေါ့။ လောကမှာ ကုသိုလ်နဲ့ အကုသိုလ်ပဲ

(၁၁၂)

ရှိတယ်။ ကုသိုလ်မဖြစ်ရင် အကုသိုလ်ပဲ။ ကျွန်တော်တို့က အဲဒီလို လေးတွေ သဘောမပေါက်ဘူး။ ဉာဏ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်တယ် လို့ကို သဘောမပေါက် သေးပါဘူး။

ဒီလိုလေးသုံးသပ်ကြည့်လိုက်ရင် ဘဝဆိုတာဘာလဲဆိုရင် ရုပ်ရယ် နာမ်ရယ် ကံရယ် ဉာဏ်ရယ် ဒါပဲရှိတာ။ ကုသိုလ်ရရင် အကုသိုလ်တွေကို ပယ်သွားတာပေါ့။ ကိုယ့်ခန္ဓာမှာ ဒီနှစ်ခုရှိတာ ကုသိုလ်နဲ့အကုသိုလ်။ ကုသိုလ်ဖြစ်ရင် အကုသိုလ်ကိုပယ်တယ်။ ကိုယ့်ရဲ့ လုပ်ငန်းက ဘာလုပ်နေရတာတုန်းဆိုတော့ သံသရာ တစ်လျှောက်လုံးမှာ အကုသိုလ်ကို ကုသိုလ်နဲ့ပယ်နေရတာ။ အကုသိုလ်ကို ကုသိုလ် နဲ့ပယ်တဲ့လုပ်ငန်းမှာ ဒါနနဲ့လုပ်တယ်။ သီလနဲ့ လုပ်တယ်။ သမထနဲ့ လုပ်တယ်။ ဝိပဿနာနဲ့လုပ်တယ်။ မဂ်ဉာဏ် ကုသိုလ်နဲ့လုပ်တယ်။ ဒါကုသိုလ်တွေချည်းပဲ။ မဂ်ဉာဏ်ကကုသိုလ်ပဲ။ ဖိုလ်ကျမှ ကုသိုလ်လဲ မဟုတ်ဘူး အကုသိုလ်လဲ မဟုတ်ဘူး။ မဂ် ကုသိုလ်နဲ့ပဲ အကုသိုလ်တွေကို အပြီးပယ်တဲ့လုပ်ငန်း လုပ်ရတယ်။ လုပ်တော့ အရဟတ္တမဂ်ဆိုတဲ့ ကုသိုလ်နဲ့ကျတော့ ရှိသမျှ အကုသိုလ် တွေကို အကုန်ပယ်လိုက်တယ်။ အရဟတ္တမဂ်ဆိုတဲ့ ကုသိုလ်က အကုသိုလ်မှန်သမျှကို အပြီးပယ်လိုက်တဲ့အတွက် ပြုဖွယ်ကိစ္စလည်း ကုန်သွားတယ်။ ပြုဖွယ်ကိစ္စကုန်လို့လည်း နောက်ဘဝ နောက်ခန္ဓာ မရှိတော့ဘူး။

ဘဝတွေ ဘာကြောင့်ဖြစ်နေတာလဲ၊ အကုသိုလ်တွေကိုပယ် ရတဲ့လုပ်ငန်း မကုန်သရွေ့ ဘဝဆိုတာရှိနေမှာပဲ။ သံသရာဆိုတာ လည်နေမှာပဲ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်က လည်နေတာပဲ။ အကုသိုလ်တွေကို မရှင်းထုတ်နိုင်သရွေ့ကတော့ လည်နေဦးမှာပဲ။ အကုသိုလ်တွေကို

အရဟတ္တမဂ်နဲ့အပြီးလည်းပယ်ရော နောက်ထပ် ဇာတိဆိုတာ မလာတော့ဘူး။ ဘာလို့ဘဝတွေ လာနေတာတုန်းဆိုတော့ အကုသိုလ် တွေပယ်ဖို့ ကုသိုလ်တွေလုပ်စရာကျန်လို့ ဘဝတွေဆက်နေတာ။ အကုသိုလ်ကို အပြီးမပယ်နိုင်လို့ ဘဝဆိုတာရှိနေတာပဲ။ ကုသိုလ် ကိစ္စမှန်သမျှ အကုသိုလ်ကိုပယ်တဲ့ လုပ်ငန်းချည်းပဲ။ အရဟတ္တမဂ်နဲ့ အကုသိုလ်ကို အပြီးလည်း ပယ်လိုက်ရော ကုသိုလ်ရယ်လို့ မမည် တော့ဘူး။ ကုသိုလ်လို့ ပြောစရာ မရှိတော့ဘူး။ ဘာပြုလို့လဲ ဆိုတော့ အကုသိုလ်ပယ်နေလို့သာ ကုသိုလ်လို့အမည်ရတာ၊ အကုသိုလ်လည်း ပယ်စရာမရှိရော ကုသိုလ်လို့ မမည်တော့ဘူး။

ရောဂါပျောက်လို့ ဆေးလို့အမည်ရတာ၊ ရောဂါကိုကုသ နေရလို့ ဆေးလို့အမည်ရနေတာ။ ရောဂါလည်းမရှိရော ဆေးလို့ လည်း မမည်တော့ဘူး။ ကျွန်တော်တို့က အရင်တုန်းက ရောဂါ ပျောက်အောင် ဓာတ်စာစားတော့ ဓာတ်စာက ဆေးဖြစ်သွားတာပေါ့။ ထန်းလျက်ရည် ကျိုသောက်တာတို့ ဘာတို့ ရောဂါမှမရှိပဲနဲ့ ထန်း လျက်ရည်ကျိုသောက်လည်း အာဟာရပဲဖြစ်တာပေါ့။ ဆေးဘယ် မည်ပါ့မလဲ။ အဲဒီအတိုင်းပဲ၊ အကုသိုလ်ရှိနေလို့ ကုသိုလ်လို့မည် နေရတာ၊ မိမိလုပ်သမျှဟာ အကုသိုလ်လဲမရှိရော ပြုလုပ်သမျှဟာ ရဟန္တာတွေမှာ ကုသိုလ်လို့မမည်တော့ဘူး။ ကြိယာဆိုတဲ့ ပြုကာမျှပဲ ဖြစ်သွားတာပဲ။

ဒီတော့ ရုပ်ရယ် နာမ်ရယ် ကံရယ် ဉာဏ်ရယ် ဒါကလွဲပြီး ဘာမှ မရှိဘူးလို့ စိတ်မှာထင်လာတယ်။ ဒီတော့ ဉာဏ်ကြောင့်ကုသိုလ် တွေဖြစ်၊ ဉာဏ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်တွေနဲ့ အကုသိုလ်ဟူသမျှလဲ အပြီးပယ်ပြီးရော နောက်ဘဝ နောက်ခန္ဓာဆိုတဲ့ နာမ်ရုပ်လည်းမရှိတော့ဘူး။

ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ ပြုဖွယ်ကိစ္စကုန်သွားလို့။ အခုဘာလို့ နာမ်ရုပ်တွေ ဖြစ်နေတာလဲဆိုတော့ ကုသိုလ်ပြုဖို့အတွက်ရနေတာ။ အခုနာမ်ရုပ်တွေ ရနေတာ ဘဝတွေဖြစ်နေတာ ဘာအတွက်လည်းဆို တော့ စားဝတ်နေရေး အတွက် ပိုက်ဆံရှာဖို့အတွက် ဒီလိုဖြစ်နေတာ။ ကျွန်တော်တို့ အသိက မျက်တောင်တစ်ဆုံးလောက်ပဲမြင်တာ။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့သဗ္ဗညုတဉာဏ်က မျက်စိတစ်ဆုံးကြည့်တာ။ ဒီနာမ်ရုပ်ကို အမှီပြုပြီးတော့ ဉာဏ်နဲ့ကုသိုလ်တွေဖြစ်အောင် လုပ်ရတာ။ ဉာဏ်နဲ့လုပ်တာဆိုတော့ ကုသိုလ်က ပိုအစွမ်းထက် တာပေါ့၊ အစွမ်းထက်တော့ အကုသိုလ်တွေ ပယ်တယ်။ ကုသိုလ် ရရင် အကုသိုလ်ပယ်တယ်လို့လဲ မသိပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့က ကုသိုလ်ရရင် နတ်ပြည်တွေ ဘာတွေရောက်မယ် လူချမ်းသာ နတ် ချမ်းသာ ဗြဟ္မာချမ်းသာဖြစ်မယ်ဆိုပြီး ဒါတွေပဲ သိတာ။ ကုသိုလ်ရ တယ်ဆိုတာ အကုသိုလ်ပယ်တယ်လို့ကို စိတ်မှာမပေါ်ဘူး။ အကုသိုလ် ကိုပယ်တော့ စင်ကြယ်သွားတာပေါ့။ စိတ်စင်ကြယ်တော့ဘာဖြစ်လဲ ဖြူအောင်စိတ်ကိုထားဆိုတဲ့ ဘုရားဒေသနာကိုရောက်သွားတာ ပေါ့။ မကောင်းမှုရှောင်၊ ကောင်းမှုဆောင်၊ ဖြူအောင် စိတ်ကိုထားတဲ့။

ဒီတော့ ပြန်ကောက်မယ်ဆိုရင် သဘာဝခေါ်တဲ့ သက္ကာယ အရှိတရားက ရုပ်နဲ့နာမ်နဲ့ပဲ၊ သဘာဝထဲမှာ ဒါပဲရှိတာ၊ ရုပ်အစု အပေါင်း နာမ်အစုအပေါင်း အဲဒီအပေါ်မှာ ကျွန်တော်တို့က အမြင်မှား၊ အယူမှား **wrong view** တွေ ဖြစ်ကုန်တာ။ **wrong view** ပယ်တဲ့ အခါ ဒေသနာက ရုပ်တွေနာမ်တွေကို တန်းဝင်ပြီး ပရမတ်ကို တန်းရောက် သွားတယ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ်ရောက်သွားတာ။ ကျွန်တော်တို့နဲ့အလှမ်းက အများကြီးဝေးသွားပြီ၊ ကျွန်တော်တို့က

(၁၁၅)

အဲဒီရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးကို မမြင်သေးဘူး။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးကိုမြင်မှ ဒီအပေါ်မှာ **wrong view** ဘယ်လိုယူတယ် ဆိုတာ စတင်နားလည်လာတယ်။

ကျွန်တော်တို့က ဒီရုပ်ကို သဘောမပေါက်သေးဘူး။ ရုပ်ဟာ ဓာတ်ကြီးလေးပါးလို့ မကောက်တတ်ဘူး။ မဟာဘုတ်-ကြီးကျယ်တယ် ဆိုတာ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးရဲ့ ကြီးကျယ်ပုံဟာ ထင်ရှားတယ်။ အထင်ရှား ဆုံးက ပထဝီဓာတ်ပဲ။ ထုထည်ကြီးဖြစ်နေတာက ပထဝီဓာတ်ပဲ။ ထုထည်ကြီးဖြစ်နေတာကို ပထဝီဓာတ်လို့ မသိဘူး။ ပထဝီဆိုတာ အမာခံ တစ်ခုပဲ။ ဒီအမာခံရှိမှ အာပေါက ဖွဲ့စည်းလိုက်တော့ သူကဒြပ်ဖြစ် သွားတာ။ ပထဝီ အမာခံမရှိဘဲနဲ့ အာပေါက ဘာကိုဖွဲ့စည်းရမှာလဲ။ ဥပမာ-ဖုန်မှုန့် လေးတွေရှိတယ်။ အဲဒါကို ရေနဲ့ဖွဲ့စည်းလိုက်ရင် ရွှံ့လုံး လေးလိုပဲ အလုံးဖြစ်သွားတယ်။ ဖုန်မှုန့်ဆိုတဲ့ ပထဝီကို အာပေါဆိုတဲ့ ရေနဲ့ ဖွဲ့စည်းလိုက်မှ ရွှံ့လုံးဖြစ်တဲ့ ဒြပ်ဝတ္ထုကြီး အိုင်အာဖြစ်သွားတာ။ အာပေါက ပထဝီကို ဖွဲ့စည်းစေတယ်။ ကျွန်တော်တို့မြင်နေရတဲ့ ဒြပ် ဝတ္ထုတွေဆိုတာ ပထဝီကိုအာပေါနဲ့ ဖွဲ့စည်းလိုက်လို့ ဒြပ်ဝတ္ထုတွေ ဖြစ်နေတာ။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာက ဒီဒြပ်ဝတ္ထုတွေကို မြင်လို့ရှိရင် ပထဝီနဲ့အာပေါလို့ ဉာဏ်ကမသုံးသပ်နိုင်ဘူး။

ဒီတော့ ဒီရုပ်နဲ့နာမ်ဟာ **basic** အခြေခံအကျဆုံးပဲလို့ပြော ချင်တာ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ဝင်လေထွက်လေက အချိန်ပြည့် ရှုထုတ်နေတာပဲ။ အဲဒါကိုသိလားဆိုတော့ မသိဘူး။ ဘာလို့မသိတာလဲ သတိမရှိလို့ မသိတာပေါ့။ ကြိုက်စွဲ၊ မကြိုက်စွဲ၊ မသိစွဲတဲ့၊ ကြိုက်တာ လည်း စွဲတာပဲ မကြိုက်တာလည်း စွဲတာပဲ။ မသိတဲ့ အဲဒီမောဟကြီးကလည်း စွဲနေတာပဲ။ ဝင်လေထွက်လေလေးလဲ ရှိပေမဲ့ မောဟနဲ့ပဲ။ အခုလမ်း

လျှောက်လာလဲ မောဟနဲ့လျှောက်နေတာပဲ။ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးက ပထဝီကြီးပဲ။ ဒီပထဝီကြီးကို ဝါယောက ရှေ့တွန်းလိုက်တာ၊ ပထဝီနဲ့ ဝါယောလို့ ကိုယ်ကသတိမှ မထားတာ၊ သတိမရှိတော့ မောဟနဲ့ပေါ့။ မောဟဆိုတာ အကုသိုလ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအကုသိုလ်က သီလနယ်က မဟုတ်တော့ အပယ်တော့ မကျဘူးပေါ့။ သမာဓိနယ်ဖြစ်နေတာကိုး။

သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိမရှိတဲ့အတွက် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိဘူး။ သမာဓိမရှိတဲ့အတွက် ဝင်လေထွက်လေလေးမှာလဲ ရုပ်သဘောနာမ်သဘောကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မအောက်မေ့နိုင်ဘူး။ အခုလမ်းလျှောက်လာရင်လဲ ရုပ်သဘောနာမ်သဘောကို မအောက်မေ့နိုင်ဘူး။ မအောက်မေ့တဲ့အတွက် သမာဓိနယ်အနေနဲ့တော့ အကုသိုလ်ပဲ။ အဲဒီသမာဓိနယ်မှာ အခုဝင်လေထွက်လေမှာပဲဖြစ်ဖြစ် လမ်းလျှောက်လာတဲ့အခါမှာပဲဖြစ်ဖြစ် ရုပ်သဘောနာမ်သဘောတွေလို့ အောက်မေ့နိုင်တယ်ဆိုရင် ဒါကုသိုလ်ရတာပဲ။ ကုသိုလ်နဲ့ အကုသိုလ်အပြင် ဘာမှမရှိဘူး။ ဒီတော့ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိက အခြေခံအားဖြင့်တော့လိုပါတယ်။

သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိကို စတင်တည်ထောင်ဖို့အတွက် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက လှမ်းရင်လှမ်းတယ်၊ ကြွရင်ကြွတယ်၊ ဝင်လေထွက်လေမှာလဲ ဝင်ရင်ဝင်တယ် ထွက်ရင်ထွက်တယ်ပေါ့။ ဒါတွေကို ပထမဦးဆုံး တည်ထောင်ရမယ်။ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိကောင်းလာလို့ရှိရင် သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိအစွမ်းကြောင့် ဒီဘက်ကလည်း ပထဝီရှိတယ် အာပေါနဲ့ဖွဲ့ထားတယ်။ ဒီပထဝီရှိမှ ဒီပေါ်မှာ ပူလို့ အေးလို့ရတယ် တွန်းလို့ တိုးလို့ရတယ်၊ ဒါတွေကို သဘောပေါက်လာလို့ရှိရင် ရုပ်နာမ်သဘောတွေက ဉာဏ်မှာ ထင်ရှားလာပါလိမ့်မယ်။

(၁၁၇)

ပထမတော့ ပုဂ္ဂလဗျာပါရနဲ့ အားထုတ်ရတယ်။ နောက်တော့ ဓမ္မဗျာပါရနဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ ရုပ်နာမ်သဘောတွေက သူ့သဘော သူ့ဆောင် ထင်ရှားလာတာပါ။ ပထမတော့ ဆင်ခြင်ရတာပဲ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိအစွမ်းနဲ့။ နောက်ဆင်ခြင်ပါများတော့ အနတ္တ သဘောနဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ ပေါ်လောပေါ်လာတာ၊ ထင်ရှားလာတာ။ အရင်တုန်းက မထင်ရှားတာတွေက ဉာဏ်ထဲမှာထင်ရှားလာတာ၊ ရုပ်သဘော နာမ်သဘောတွေပါလားဆိုပြီး ပေါ်လွင်လာတာ။ အထူး ဆင်ခြင်နေစရာကို မလိုတော့ဘူး။

ထင်ရှားတာက ထိတာတွေက အများကြီးထိတယ်။ အဲဒီ ထိတာတွေက ဝိညာဏ်ပေါ်လို့ချည်းပဲ။ ဒီတော့ ဗဟုသုတကလည်း နဲ့နဲ့ရှိမှ။ စာပေရဲ့သဘောမှာကတော့ မျက်စိနဲ့ အဆင်းတိုက်ရင် မြင်စိတ်ပေါ်တယ်။ နားနဲ့အသံနဲ့တိုက်ရင် ကြားစိတ် ပေါ်တယ်။ အဲဒါ ပရိယတ်။ ပဋိပတ်ကျတော့ ဒီမြင်စိတ်ကြားစိတ်တွေ ထိစိတ်တွေ ဝိညာဏ်ဘက်ကိုပြန်ကြည့်ရတာ။ စာပေလိုက အာရုံ ဘက်က အရင် လာတာ။ အာရုံကကျေးဇူးပြုမှ ဒီဘက်ကစိတ်တွေ ပေါ်လာတာ၊ ဒါက ဒီလိုသင်ရတာပဲ။ လက်တွေ့ အားထုတ်တဲ့အခါ ရှေ့စိတ်တွေ ပေါ်ပြီးမှ နောက်စိတ်နဲ့ ပြန်သိတာ၊ ရှေ့စိတ်က အရင်ပေါ်တယ်။ ပေါ်ပြီးမှ ရှေ့စိတ်ကိုနောက်စိတ်နဲ့ကြည့်ရတာ။ ဒါကြောင့် စိတ်ပေါ်မှ ဟိုဘက်က အာရုံတွေကိုသိတာ။ စိတ်နဲ့အာရုံကတော့ တစ်တွဲထဲ သွားတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့သိတဲ့ အပိုင်းကျ ကျွန်တော်တို့ ဘက်က ဝိညာဏ်ပေါ်လို့သိတာ။ ဝိပဿနာရှုရင် ဝိညာဏ်ဘက်က ပြန်လုံးသွင်းရတယ်။

ကျွန်တော်တို့က စိတ်ဘက်က မကြည့်တတ်တော့ အာရုံတွေ

နောက်ကိုပဲလိုက်တာ။ အာရုံနောက်ကို ဘာကြောင့်လိုက်တာလဲ ဆိုရင် တဏှာ အစွမ်းကြောင့်ပဲ။ ဒီတဏှာ၊ ဥပါဒါန်အစွမ်းကြောင့် အာရုံနောက်ကို လိုက်တာ၊ ကျွန်တော်တို့မှာ သမာဓိမရှိတော့ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ကို မထိန်းနိုင်တော့ဘူး။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်တယ်။ တဏှာက ဝေဒနာကို သည်းခြေကြိုက်ပဲ။ တဏှာက ဝေဒနာကို အချစ်ဆုံးအခင်ဆုံးဘဲ။ ဥပမာ တစ်ဦးတည်းသောသားရှိတဲ့မိခင်က သားကိုချစ်လွန်းလို့ နို့ထိန်းကိုရှာပြီး ငှားရတယ်။ အဲဒီအတိုင်းပဲ တဏှာက ဝေဒနာကို တအားချစ်တယ်၊ တအားချစ်တော့ ဒီဝေဒနာ ရဖို့အတွက် အာရုံကို ရှာရတယ်။ အာရုံကိုရှာရတာ ဘာလို့လဲဆိုရင် ဝေဒနာရဖို့အတွက်ပါ။ မိခင်က သားအတွက် နို့ထိန်းကိုရှာရတယ်။ နို့ထိန်းကို ချစ်လို့တော့ မဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့လည်း အာရုံ နောက်ကို လိုက်ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ ဘာပျောက်သွားလဲဆိုတော့ အမေက သားပျောက်သွားသလိုပဲ ကျွန်တော်တို့လည်း ဝေဒနာ ပျောက်သွားတယ်။ ဝေဒနာက ဘယ်ရောက်သွားမှန်းကို မသိဘူး။ အာရုံနောက်ပဲ ကောက်ကောက်ပါအောင် လိုက်တော့တာပဲ။

ဝိပဿနာဆိုတာ အတွင်းရှုရတယ်လဲ ပြောသေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဘာကြောင့် အပြင်အာရုံတွေကို ရောက်တာလဲ ဆိုတော့ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တွေနဲ့ အာရုံနောက်ကို ကောက်ကောက် ပါအောင် လိုက်နေလို့ပဲ။ ဒီသဘောကို မမြင်ခဲ့ဘူး။ ဝေဒနာဆိုတာ ခံစားမှု သဘောမျှပဲ ဒီထက်ဘာမှ ပိုမရှိဘူး။ ဝေဒနာဆိုတာ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် ပေါ်တာပဲ။ ဘာကြောင့် ဝေဒနာသုံးမျိုး ကွဲရတာလဲဆိုတော့ အာရုံကြောင့်သုံးမျိုးကွဲရတာ။ ကိုယ်မှာ နူးညံ့တာ

လေးနဲ့ ထိကြည့်၊ ကျောက်ခဲတို့ ကြမ်းတာကြီးနဲ့ထိကြည့်၊ ဆူးစူးကြည့်
 မတူဘူး။ အာရုံချင်း မတူဘူး။ နူးညံ့တဲ့အထိအတွေ့နဲ့ ကြမ်းတမ်းတဲ့
 အထိအတွေ့ အာရုံ မတူတဲ့အတွက် ကာယဝိညာဏ်နဲ့အတူ ဖြစ်ပေါ်
 လာတဲ့ ဝေဒနာလည်း မတူဘူး။ ဝေဒနာမတူရတာ အာရုံမတူလို့ဘဲ။
 အာရုံပေါ်မူတည်ပြီး ဝေဒနာကတော့ဖြစ်တာပဲ။ ဝေဒနာကတော့
 တစ်မျိုးတည်းပဲ၊ ဝေဒနာဆိုတဲ့ ခံစားမှုသဘောလေးကတော့ အာရုံ
 ပေါ်မူတည်ပြီး ခံစားတဲ့သဘောက အနတ္တပဲ၊ သူ့သဘောသူ့ဆောင်ဖြစ်
 ပေါ်နေတာ။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ်မှာပေါ်တဲ့ ဝေဒနာက ပြီးတာနဲ့
 ချုပ်ပျောက်သွားတယ်၊ မနောက အဲဒါကိုဆင်ခြင်တယ်။ ရှေ့စိတ်
 နောက်စိတ်ပါပဲ။ ကာယဝိညာဏ်နဲ့အတူ ကိုယ်မှာက ဝေဒနာပေါ်
 သွားတယ်။ အဲဒီဝေဒနာက ကာယဝိညာဏ်နဲ့အတူ ချုပ်ပျောက်
 တာပဲ။ ဒါနိဿာမပဲ။ နောက်ကပေါ်တဲ့ မနောဝိညာဏ်မှာ သညာ
 တွေပါလာတယ်။ အဲဒီ နူးညံ့တဲ့အထိအတွေ့မှာပေါ်တဲ့ ခံစားတဲ့
 ဝေဒနာကို နောက်ကသညာက အဲဒါသုခဝေဒနာ။ ကြမ်းတမ်းတာ
 တွေနဲ့တွေ့တော့ ပေါ်လာတဲ့ဝေဒနာက ဒုက္ခဝေဒနာတဲ့။ အဲဒါ
 ဘယ်သူက နာမည်ပေးတာတုန်းဆိုရင် သညာကပေးနေတာပဲ။

ကော်ဖီလေးသောက်တော့ ကောင်းလိုက်တာဆိုတာ ဘယ်
 ရောက်သွားလဲ အဲဒါသညာရောက်သွားပြီ၊ ဝေဒနာဆိုတာ ကောင်း
 လိုက်တာလို့ကို မသိဘူး၊ ခံစားရုံသက်သက်ပဲ။ ကျွန်တော်တို့က
 အခုကောင်းလိုက်တာဆိုရင် ဝေဒနာထင်နေတာ မဟုတ်ဘူး၊ ကောင်း
 လိုက်တာဆိုတာ သညာက မှတ်ပြီးသားဖြစ်နေပြီ။ ကျွန်တော်တို့က
 ဝေဒနာနဲ့သညာတောင် မကွဲဘူး။ ရှေ့စိတ်နောက်စိတ်ရဲ့ သဘာဝကို
 သိမှ သောက်ပြီးမှ ကောင်းတာဆိုတော့ နောက်ကသညာကမှတ်ပြီး

နာမည်ပေးနေပြီ။ ခံစားတာက ဝေဒနာ၊ ကောင်းတယ်လို့မှတ်တာက သညာဆိုတော့ နားလည်ရခက်တယ်။ ဝေဒနာက ရှုဖို့နေနေသာသာ ဒီကိုက်တာ၊ ခဲတာ၊ နာတာကြီးတွေက ဝေဒနာရဲ့လက္ခဏာတွေပဲ။ ဒါပေမဲ့ မရှုတတ်သေးဘူး။ ဝေဒနာကသိမ်မွေ့တယ်။ ဝေဒနာရဲ့ သဘောကို ဒီလိုရှေ့စိတ် နောက်စိတ်နဲ့သိသွားမှာ၊ နို့မို့ဆို ကျွန်တော် တို့က ကိုယ်နာပြီး စိတ်ပါ တစ်ခါတည်းနာသွားရော။ ကိုယ်နဲ့ မနော တောင် မခွဲတတ်ဘဲနဲ့ ဘယ်က ဝေဒနာသွားရှုမှာလဲ၊ ဒီလောက် သိမ်မွေ့ နေတာ။ ဝေဒနာဆိုတာ အလွန်သိမ်မွေ့တာ၊ ဒါကြောင့် မိုးကုတ်ဆရာ တော်ဘုရားကြီးက ဒိဋ္ဌိပြုတ်ချင်ရင် စိတ္တနုပဿနာ အရင်ရှုကွာတဲ့။ တဏှာပြုတ်ချင်ရင် ဝေဒနာ ရှုကွာတဲ့ ဒီလိုမှာသွားတယ်။

ဒါကြောင့် အမေကသားကိုချစ်တယ်။ သားကိုချစ်တဲ့အတွက် နို့ထိန်းငှားရတယ်။ နို့ထိန်းငှားတာ သားအတွက်ငှားတာ၊ နို့ထိန်းကို ချစ်လို့ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီအတိုင်းပဲ၊ တဏှာကဝေဒနာကိုကြိုက်တာ အသည်းစွဲပဲ။ ဝေဒနာကိုအချစ်ဆုံးပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဝေဒနာအတွက် သူက အာရုံကို ရှာရတာ။ အမေကနို့ထိန်းကို ရှာသလိုပဲ၊ ဒီတဏှာက အာရုံကိုရှာတယ်၊ ရှာတဲ့အခါကျ ကျွန်တော်တို့က ဝေဒနာကို ပျောက်သွားတယ်၊ ဝေဒနာကိုမမြင်တော့ဘူး။ အာရုံတွေနောက်ပဲ လိုက်တော့တာပဲ၊ အာရုံကိုပဲ သိတော့တာ။ မုန့်ကကောင်းလိုက်တာ ဒီအင်္ကျီအဆင်လေးက လှလိုက်တာ၊ အကုန်းလုံး အာရုံတွေရောက်ကုန်တာပဲ၊ ဝေဒနာပျောက်နေတာ။

မုန့်ကကောင်းလိုက်တာဆိုတာ ဒီမုန့်ကပေးတဲ့ ဝေဒနာကို ကြိုက်တာ။ ဘယ်သူနဲ့တွေ့ချင်လိုက်တာကွာ မတွေ့ရတာကြာပြီ

ဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသွားစွဲနေတာ။ မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်နဲ့တွေ့ရတဲ့ ဝေဒနာကို နှစ်သက်တာ။ တဏှာက ဝေဒနာကိုပဲနှစ်သက်တာ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့တွေ့မှ ရမဲ့ ဝေဒနာမို့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုတွေ့ချင်နေတာ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့က ဝေဒနာကို မသိဘူး၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်နဲ့တွေ့ချင် တာကွာ ဆိုပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတဲ့ အာရုံကို သွားကပ်နေတာ။ ကျွန်တော်တို့ ဝေဒနာပျောက်နေပြီ၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဝေဒနာကို မိဖွဲ့မလွယ်ဘူး။

ဝေဒနာပစ္စယာတဏှာဆိုတဲ့ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားထားတဲ့ ဒေသနာကိုလည်း သိရမယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ့်ခန္ဓာမှာ ဘယ်လိုဖြစ်နေ တယ်ဆိုတာလဲ ခန္ဓာဉာဏ်ရောက် သဘောပေါက်ရမယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် မှာ မူလနှစ်ဖြာဆိုတာရှိတယ်။ အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာပဲ။ တဏှာက အာရုံကို သွားစွဲတယ်။ ဒါတဏှာရဲ့ရှုထောင့်။ အာရုံလို့သိလားဆိုတော့ မသိပြန်ဘူး။ ဘာလို့တုန်းဆိုတော့ အဝိဇ္ဇာရှိတာကိုး။ အာရုံကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ ယောက်ျားမိန်းမတွေ၊ ဘဲကင်တွေ၊ ကော်ဖီတွေ၊ လက်ဖက်ရည်တွေ အကုန်လုပ်တာပဲ။ ကော်ဖီတို့ လက်ဖက်ရည်တို့ ဆိုတာ အရည်တွေကို ပထဝီလို့သိလား မသိဘူး။ ဘာလို့တုန်းဆိုတော့ အဝိဇ္ဇာရှိနေတယ်။ တဏှာကတော့ အဲဒီအာရုံကို လှမ်းဆွဲတာပဲ။ အာရုံကို အမှန်တိုင်းမသိအောင် ဘယ်သူကဖုံးပြန်လဲဆိုတော့ အဝိဇ္ဇာက ဖုံးနေတာ။

ကျွန်တော်တို့ ဘယ်ရောက်နေလဲဆိုတော့ မူလနှစ်ဖြာထဲ ကျနေတယ်။ မူလနှစ်ဖြာဆိုတော့ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာနဲ့ စက်ဝိုင်းကြီး လည်နေတာတော့ သိတာပေါ့။ ခန္ဓာဉာဏ်ရောက် ဘယ်လိုဖြစ်နေလဲ မကြည့်တတ်ဘူး။ ပယ်ဖို့နေနေသာသာ ခန္ဓာဉာဏ်ရောက် ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်က ဘယ်လိုလည်နေမှန်းကို မသိဘူး။

ကိုယ့်ခန္ဓာမှာ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာဘယ်လို ဖြစ်နေတာလဲသိလား ဆိုတော့ အဲဒီလိုလည်း မသိဘူး။ ကျွန်တော်တို့ လက်ဖက်ရည်ဆိုင် ထိုင်ရင် ဘာသောက်မလဲ ဘာစားမလဲဆိုတော့ ကိုယ်က မဲ့တီကြိုက် တယ်ဆိုရင် တဏှာက မဲ့တီကပေးတဲ့ဝေဒနာကိုကြိုက်တာ၊ တဏှာက တောင်းတာ။ အဲဒီမဲ့တီကိုလည်း အာရုံလို့မသိဘူး၊ အဝိဇ္ဇာဆိုတာ အာရုံကိုဖုံးထားတာ၊ အမှန်အတိုင်း မသိဘူး။ အမှန်ကိုဖုံးပြီး အမှား ကိုဖော်ထားတယ်၊ မဲ့တီကို စားစရာလို့သိတာ အဲဒါအဝိဇ္ဇာပဲ။ အဲဒါကို မြင်ရင်အဆင်း၊ မဲ့တီလို့ကြားရင်အသံ၊ ကျွန်တော်တို့က မြင်လည်း မဲ့တီ ကြားလည်းမဲ့တီပဲ၊ စားကြည့်လည်း မဲ့တီပဲ၊ ထိလဲမဲ့တီပဲ။ အဲလိုချည်းဖြစ်နေတာ။ ဘယ်ရောက်သွားလဲဆိုတော့ သညာသိ ရောက် သွားတာ။ ဝိညာဏ်သိဆိုရင် မြင်ရင်အဆင်းဖြစ်ရမယ်၊ မြင်ရင် မဲ့တီမဟုတ်ဘူးလေ၊ အရောင်ကြီးမြင်ရတာ။ မဲ့တီလို့ အခု ပြောလိုက်ပါလား၊ အသံမဲ့တီပဲ ဖြစ်ရမှာပေါ့။ ကြားရင်အသံ၊ အဲဒီ ဝိညာဏ်သိကို မရောက်ဘူး၊ ဘာလို့ မရောက်တာတုန်း၊ အဝိဇ္ဇာက ရှိတာကိုး။ အဝိဇ္ဇာရှိတော့ အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာကတော့ တွဲနေတာပဲ။

ဒါကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်မှာ ဘာကဦးဆောင်တာလဲဆိုတော့ တဏှာက ဦးဆောင်တာ။ တဏှာနဲ့ပဲ လိုက်တောင့်တတာပဲ။ ကိုယ့်မှာ တဏှာကရှိတော့ အာရုံတွေကိုတောင့်တတာ။ အဝိဇ္ဇာကလဲ ဖုံးထားတော့ အမှန်မမြင်နိုင်ဘူး။ အဝိဇ္ဇာအဖုံးကို အရင်ဖွင့် ပါဦး။ ကော်ဖီတို့ လက်ဖက်ရည်တို့ဆိုတာ ရုပ်တွေပဲ။ လျှာပေါ်တင် လိုက်ရင် အရသာလို့တော့ လုပ်ကြည့်ပေါ့။ ကိုယ့်ထဲက တဏှာကို ဘာနဲ့ခွာလဲဆိုတော့ သမထနဲ့ခွာ။ ဝင်လေထွက်လေမှတ်ထား၊ သမာဓိထူထောင်ထား၊ တဏှာကို နဲ့နဲ့လေးတားထားဦး။

အဝိဇ္ဇာအဖုံးကိုဖွင့်ဖို့ကြတော့ ရုပ်သဘော နာမ်သဘောတွေကို နှလုံးသွင်းရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မြင်လိုက်လို့ရှိရင် ခြပ်ကြီးဖြစ်နေတာ ပထဝီရှိမှ ဖွဲ့စည်းလို့ရတယ်။ ပထဝီရှိမှ ဒီအပေါ်မှာ ပူလို့အေးလို့ ရတယ်။ ပထဝီရှိမှပဲ လှုပ်လို့ရတယ်။ လက်လှုပ်တာ မဟုတ်ဘူး ပထဝီကြီး လှုပ်နေတာ။ အရင်တုန်းက လက်လှုပ်တယ်ဖြစ်နေတာ၊ ပထဝီရှိမှ ဝါယောက လှုပ်လို့ရတာ။ ရေကလည်း ပူလို့အေးလို့ မရဘူး။ အဲဒီရေကိုက ပထဝီကြီးပဲ၊ ပထဝီရှိမှ ပူလို့အေးလို့ရတယ်။ ဒါဘာလုပ်နေတာတုန်း အဝိဇ္ဇာဖယ်နေတာ။ ကိုယ့်ဘက်က သမာဓိ လေးနဲ့ စိတ်ကို ငြိမ်အောင်လုပ်ထားဦး။ နို့မို့ဆိုရင် စိတ်ကငြိမ်ကို မငြိမ်ဘူး။ ဟိုရောက်လိုက် ဒီရောက်လိုက်နဲ့။

ကိုယ့်မနောဘက်မှာ တဏှာငြိမ်သွားအောင် သမထလုပ်ထား ရတယ်။ အာရုံဘက်ကို အဝိဇ္ဇာဖယ်နိုင်အောင် သတိပဋ္ဌာန်လုပ် ရတယ်။ အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာက မူလနှစ်ဖြာပဲ လှည့်စားနေတာ။ အာရုံဆိုတာကတော့ အရှုခံပေါ့။ အာရမ္မဏိကဆိုတဲ့ စိတ်က မနောပေါ့၊ အဲဒါက အရှုဉာဏ်ပေါ့။

ဒီတော့ ဝင်လေထွက်လေလည်း သတိနဲ့အောက်မေ့တော့ ရုပ်ရယ် နာမ်ရယ် ကံရယ် ဉာဏ်ရယ် ရောက်သွားတာပဲ။ ရုပ်တွေ နာမ်တွေကို ဉာဏ်နဲ့သိတော့ ကုသိုလ်ကံတွေဖြစ်ရော။ ကုသိုလ်ကံ တွေနဲ့ အကုသိုလ်တွေလည်း ပယ်လိုက်ရော တဖြည်းဖြည်း အကုသိုလ်တွေ လျော့သွားတာပေါ့။ အကုသိုလ်တွေကုန်တော့ ဘဝလည်း ငြိမ်းသွားတာပါဘဲ။ အဲဒါကို နိဗ္ဗာန်လို့ခေါ်တယ်။ ကဲ ဟုတ်ပါပြီ အခုကျန်တဲ့အချိန်မှာ ဝင်လေထွက်လေမှာ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိတွေ တည်ထောင်ကြမယ်။

၁၄။ သဘောခန္ဓာ

(၂၇.၂.၂၀၁၄)

တရားဆိုတာကလည်း အများကြီးရှိတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ပညတ်အနေနဲ့သာ များနေတာ၊ တကယ်တမ်း အရှိပရမတ်တရားက တော့ ရုပ်နဲ့နာမ်ပဲရှိတာ။ အဲဒီရုပ်နဲ့နာမ်က အကြောင်းတရား ဖြစ်လိုက် အကျိုးတရားဖြစ်လိုက်၊ ဒီရုပ်နဲ့နာမ်က အကြောင်းတရား ဖြစ်တဲ့အခါ ပြုသူဖြစ်နေတာ၊ အကျိုးတရားဖြစ်တော့ ခံစားသူ ဖြစ်နေပြန်တယ်။ ပြုသူ ခံစားသူဆိုတာ မရှိပါဘူး။ ရုပ်နဲ့နာမ်ပဲ အကြောင်းအကျိုး ဆက်နေတာပါ။

ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့က ငါလုပ်လို့ ငါရတာပေါ့။ ကိုယ် လုပ်လို့ ကိုယ်ရတယ်။ ဒီလိုပြောကြ ယူဆကြတာပဲ။ ကိုယ်လုပ်တယ် ဆိုတာကို မရှိဘူး။ ပြုလုပ်တာလည်း ရုပ်နာမ် အကြောင်းတရား၊ ကိုယ် ရတယ်ဆိုတာလည်း ရုပ်နာမ် အကျိုးတရား၊ ပြုသူ ခံစားသူ မရှိပါဘူး။

ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ ရုပ်နာမ်ကိုလည်း မသိဘူး။ အကြောင်း တရား၊ အကျိုးတရားကိုလည်း မသိတဲ့အတွက်၊ ပြုသူ ခံစားသူဆိုတဲ့ သဘောတွေ ဖြစ်နေတယ်။ ပြုသူလည်း မရှိ၊ ခံစားသူလည်း မရှိဘူးဆိုရင်

(၁၅)

ကုသိုလ်တွေ လုပ်နေရင် ဒီကုသိုလ်တွေရဲ့အကျိုးကို ဘယ်သူကခံစားမှာ တုန်းလို့ အဲဒီလိုစဉ်းစားတာလေ။

အကြောင်းတရားလည်း ရုပ်နာမ်ပဲ၊ အကျိုးတရားလည်း ရုပ်နာမ်ပဲလို့ ထိုးထွင်း သိမြင်လာလို့ရှိရင် ပြုသူ ခံစားသူဆိုတာ မရှိပါဘူး။ ပြုသူ ခံစားသူမရှိရင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဆိုတာလည်း မရှိတော့ဘူး။ ရုပ်နာမ် အကြောင်းအကျိုးပဲရှိတယ်လို့ သိမြင်သွားရင် သောတာပန် ဖြစ်နိုင်တဲ့ အခြေခံသဘော တရားနှစ်ခုကို သိသွားတာပါပဲ။

ရုပ်ဆိုတာဘာလဲဆိုရင် ရုပ်ဆိုတာ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲတတ်တဲ့ လက္ခဏာရှိသော သဘောသည် ရုပ်မည်၏။ ဝိပဿနာရှုထောင့် ကကြည့်ရင် ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲတာကို ဝိညာဏ်ပေါ်မှ သိနိုင်တာဆိုတော့ ဝိညာဏ်ရဲ့အာရုံ အနေနဲ့ပဲသိရတယ်။ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရ မရှိတဲ့အတွက် သဘောလေးပဲ သိရတာပါ။ မာတာ၊ ပျော့တာ၊ ပူတာ၊ အေးတာက ကာယဝိညာဏ်ပေါ်လို့ သိတာပါ။ ကာယဝိညာဏ်နဲ့သိတော့ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲနေတဲ့ သဘောကို သိရတာပါ။

ရုပ်ဆိုရင် မဟာဘုတ် ဓာတ်ကြီးလေးပါးဖြစ်တဲ့ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောကို မသိမဖြစ်သိရမယ်။ ကျန်တဲ့ရုပ်က ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို မှီဖြစ်တဲ့ ဥပါဒါရုပ် (၂၄)ပါးမှာ ဘာကအရေးကြီးလဲဆိုတော့ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိဆိုတဲ့ အာရုံငါးပါးနဲ့ မျက်စိအကြည်၊ နားအကြည်၊ နှာခေါင်းအကြည်၊ လျှာအကြည်၊ ကိုယ်အကြည်ဆိုတဲ့ ဋ္ဌါရငါးပါးက အရေးကြီးတယ်။

နာမ်ဆိုတာ ဘာလဲ၊ နာမ်ဆိုတာ အာရုံကို ညွှတ်တတ်တဲ့ သဘောကို နာမ်ဟု ခေါ်၏။ နာမ်ကလည်း သဘောဖြစ်သွားတာ၊ နာမ်တွေက ပေါ်ပြီးလို့ရှိရင် ချုပ်ပျောက်တာကို နောက်စိတ်နဲ့မှ သိရတာ။

ရုပ်ကြတော့ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့သိတော့ သဘောဖြစ်သွားတာ။ သိပ္ပံပညာကို လွန်သွားပြီ။ ဝိညာဏ်နဲ့သိတော့ structureless ဖြစ်သွားပြီ။ သဘော ဖြစ်သွားပြီ။ ရုပ်ကို ဘာနဲ့သိတုန်းဆို မြင်ရင် စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့သိတယ်။ ကိုင်ကြည့်ရင် ကာယဝိညာဏ်နဲ့သိတယ်။ လက်ကသိတာ မဟုတ်ဘူး။ ဝိညာဏ်နဲ့သိတော့ ရုပ်က သဘောဖြစ်သွားတယ်။

“မြင်လိုက်လို့ ကိုင်လိုက်ပါ မြင်တာကို မကိုင်မိ” ကျွန်တော် တို့က မြင်တာကို ကိုင်လို့ရတယ် ထင်တာပဲ။ မြင်တာက စက္ခုဝိညာဏ် ဆိုတော့ အရောင်ပဲမြင်မှာ၊ ကိုင်ကြည့်တော့ ကာယဝိညာဏ်က အရောင်မတွေ့ဘူး။ မာတာ၊ ပျော့တာ၊ ပူတာ၊ အေးတာပဲတွေ့တယ်။ အဆင်းကို စက္ခုဝိညာဏ်၊ အသံကိုလည်း သောတဝိညာဏ်၊ အနံ့ကို ယာနဝိညာဏ်၊ ဒီစားပွဲတွေ ကိုင်ကြည့်တော့ ကာယဝိညာဏ်။ ဒီတော့ ဝိညာဏ်နဲ့သိတာက အာရုံတွေပဲ၊ အာရုံဆိုတော့ သဘောဖြစ်သွားပြီ။ ကျွန်တော်တို့ထင်သလို အခိုင်အမာ မဟုတ်တော့ဘူး။ ကျွန်တော် တို့က ဒီရုပ်ကို အခိုင်အမာ သွားယူနေတာ။ ဒါက အလွန်အရေးကြီးတယ်။

ဒီအတိုင်းပဲ နာမ်ကျတော့ ကိုင်လို့တွယ်လို့ မရမှန်းသိကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ နာမ်ကိုဘယ်လို သိရလဲဆိုတော့ ရှေ့စိတ်ကို နောက်စိတ်နဲ့မှ သိရတယ်။ ရှေ့စိတ်တွေပေါ်ပြီးမှ နောက်စိတ်နဲ့ ပြန်အာရုံပြုရတာ။ အဲဒီနာမ်ကလည်း အာရုံပဲ သိရတာ။ ဒါကြောင့်မို့ သဘောဖြစ်သွားတာ။

ဒီတော့ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးရှိတယ်။ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်လို့ဆိုတယ်။ ဝေဒနာသည် အာရုံကိုခံစားခြင်း လက္ခဏာ ရှိသည်။ အာရုံကို ခံစားတတ်သောသဘောသည် ဝေဒနာမည်၏။ သဘောဆိုတာ ရှေ့စိတ်ပေါ်ပြီး နောက်စိတ်ဖြစ်တဲ့အခါ ရှေ့စိတ်က ချုပ်ပြီ၊ ချုပ်ပြီးရင် အာရုံအနေနဲ့ နောက်စိတ်ကို ကျေးဇူးပြုတယ်။ နောက်

စိတ် မနောကသိတဲ့ အခါကျတော့ ရှေ့စိတ်ကို အာရုံအနေနဲ့ပဲ သိရတယ်။ ဝေဒနာကို တိုက်ရိုက်သိရတာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် နောက် စိတ်မနောဝိညာဏ်ရဲ့ အာရုံဖြစ်တဲ့အတွက် သဘောဖြစ်သွားတာပါ။

သညာသည် မှတ်သားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ အာရုံကို မှတ်သား တတ်တဲ့သဘောသည် သညာမည်၏။ အပေါ်က ပရိယတ် **definition** ဖွင့်တာ၊ အောက်ကသဘောဖြစ်သွားတာ ပဋိပတ်၊ ဝိညာဏ်နဲ့သိတော့ သဘောတွေ ဖြစ်သွားတာ။

စေတနာသည် စေ့ဆော်တိုက်တွန်းတဲ့ လက္ခဏာရှိသည်။ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းတဲ့ သဘောသည် စေတနာမည်၏။ ရှေ့စိတ်မှာ စေတနာပေါ်ပြီးမှ အာရုံအနေနဲ့ကျေးဇူးပြုလို့ နောက်စိတ်မနောက သတိပြုပြီး သိရတာပါ။ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းတဲ့ သဘောကို စေတနာလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီအတိုင်းပဲ ဝိညာဏ်ဆိုတာ သိကာမျှလေးပဲ၊ အာရုံကို သိကာမျှသဘောသည် ဝိညာဏ်မည်၏။ သညာက နောက် ထပ်တစ်ဖန် ပြန်လည်မှတ်သားတတ်တယ်။ အာရုံကို မှတ်သားခြင်း သဘောသည် သညာမည်၏။ ဝိညာဏ်ဆိုတာက နောက်တဖန် မှတ်မိ တာမရှိဘူး။ သိကာမျှပဲ ဝေဒနာဆိုတာလည်း ခံစားကာမျှပဲ၊ သညာက နောက်ကလိုက်မှတ်တာ။ ရှေ့ကဝေဒနာကပေါ်ပြီး ခံစားလို့ကောင်း တယ်ဆိုတာ သညာက မှတ်လိုက်တာပါ။

နာမ်တရားတွေမှာက နာမ်ခန္ဓာက လေးပါးရှိတာပါ။ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ပေါ့။ နာမ်တရားလေးပါးပါ။ ဒီလေးပါး ထဲက ဝိညာဏ်ကျတော့ ခြောက်မျိုးသိတယ်ပေါ့။ မြင်စိတ်၊ ကြားစိတ်၊ နံစိတ်၊ စားစိတ်၊ ထိစိတ်၊ တွေးစိတ်ဆိုတဲ့ ဝိညာဏ်ခြောက်မျိုးရှိတယ်။ ဝေဒနာကျတော့ ဘယ်လိုသိရမလဲ၊ အဲဒီဝိညာဏ်နဲ့တွဲလိုက်၊ စက္ခု

ဝိညာဏ်နဲ့တွဲပေါ်တဲ့ ဝေဒနာက ဥပေက္ခာ၊ သောတဝိညာဏ်နဲ့တွဲတာ ဥပေက္ခာ၊ ယာနဝိညာဏ်နဲ့တွဲတာ ဥပေက္ခာ၊ ဇိဝှါဝိညာဏ်နဲ့တွဲတာ ဥပေက္ခာ၊ ကာယဝိညာဏ်နဲ့ တွဲပေါ်တဲ့ ဝေဒနာကတော့ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ နှစ်မျိုး၊ မနောဝိညာဏ်နဲ့တွဲပေါ်တဲ့ ဝေဒနာကတော့ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပေက္ခာလို့ သုံးမျိုးရတယ်။

စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့တွဲတဲ့ သညာက ရူပသညာ၊ အဆင်းလို့ သိတဲ့ သညာပဲ၊ သောတဝိညာဏ်နဲ့ တွဲတဲ့သညာက သဒ္ဓသညာ၊ အသံ လို့သိတာ၊ ယာနဝိညာဏ်နဲ့တွဲတဲ့သညာက ဂန္ဓသညာ၊ အနံ့ကိုသိတဲ့ သညာ၊ ဇိဝှါ ဝိညာဏ်နဲ့တွဲတဲ့ သညာက ရသသညာ၊ အရသာလို့ သိတဲ့သညာ၊ ကိုယ်မှာ ကာယဝိညာဏ်နဲ့ တွဲတဲ့သညာ၊ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ အထိအတွေ့လို့ သိတဲ့ သညာ၊ မနောမှာကြတော့ ဓမ္မသညာ၊ ဓမ္မာရုံမှာ ပေါ်တာတွေ သညာနဲ့ မှတ်သားတဲ့ ဓမ္မသညာ၊ သညာလည်း ခြောက်မျိုးပဲ။ ဒီဓမ္မသညာကျတော့မှ အကုန်ပါသွားတာ။ ယောက်ျားတွေ၊ မိန်းမတွေ စတဲ့ ပညတ်သညာတွေ အကုန်ပါတာ၊ မနောက သညာတွေနဲ့ အကုန် သိနေတာပဲ။ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့တွဲတဲ့သညာက အဆင်းကလွဲပြီး ဘာမှ မသိဘူး။ သောတဝိညာဏ်နဲ့တွဲတဲ့ သညာကလည်း အသံကလွဲပြီး ဘာမှမသိဘူး။ မနောဝိညာဏ်နဲ့တွဲတဲ့ ဓမ္မသညာကျမှ မနောက အကုန်သိနေတာပဲ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာမှာ စေတသိက် ငါးဆယ်ပါပေမဲ့၊ စေတနာကို အဓိကထားရမယ်။ နာမ်တရားတွေကို အကြမ်းဖျင်းသိရပါမယ်။

ရုပ်ရဲ့အကြောင်းကလဲ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဆိုတာ အနီးဆုံး အကြောင်းတရားပဲ၊ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာရကြောင့် ဖြစ်တဲ့ အာဟာရဇရုပ်ဆိုတာ ရှိတယ်။ ကံကို သိမ်းဆည်းတတ်ဖို့

လိုတယ်။ ကိုယ့်လက်နဲ့ထိရင် ကာယဝိညာဏ်ပေါ်တယ်။ ဒါက ကံပေး
ထားလို့၊ သေတဲ့လူတွေမှာ ဝိညာဏ်မပေါ်တော့ဘူး။ ကံကုန်တဲ့ လူတွေ
သွားထိ၊ သူ့မှာ ဝိညာဏ်မပေါ်တော့ဘူး။ သူ့မှာ ကံသတ္တိတွေ မရှိတော့ဘူး။

နာမ်ဆိုတာ အာရုံ၊ ဒွါရတိုက်လို့ဖြစ်တာ။ အဲဒီနာမ်တရား
ထင်ရှားအောင် လက်ခုပ်တီးကြည့်။ ဒီလက်နှစ်ခုတိုက်မှ ဒီအသံက
ဖြစ်ပေါ်လာတာ။ လက်နှစ်ခုတိုက်တာ အကြောင်း၊ အသံဖြစ်ပေါ်
တာကအကျိုး၊ အသံနဲ့သောတဒွါရတိုက်တာက အကြောင်း။ သောတ
ဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်တာက အကျိုး။ သူ့ဘောသူဆောင်နေတဲ့
သဘာဝက အနတ္တပဲ။ မှန်ကိုသွားကြည့်ရင် မှန်ရှေ့ရောက်လိုက်တာနဲ့
ပုံရိပ်ကပေါ်ပြီးသားပဲ။ အဲဒီလိုပဲ အာရုံနဲ့ ဒွါရတိုက်လိုက်တာနဲ့
ဝိညာဏ်က ပေါ်ပြီးသားပဲ။ ဝိညာဏ်ပေါ်အောင် ဘာမှလုပ်စရာ
မလိုဘူး။ မပေါ်အောင် တားလို့ဆီးလို့လည်းမရဘူး။ အကြောင်း
တရားပြည့်စုံရင် အကျိုးတရားက သူ့သဘောသူဆောင် ပေါ်နေတာပဲ။

အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ သင်္ခါရ၊ ကံတွေကြောင့် နာမ်တွေ
ရုပ်တွေ ပေါ်နေတာ။ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ရုပ်မို့ ဝိညာဏ်ပေါ်ရတာ။
ကမ္မဇရုပ်ဆိုတဲ့ မျက်စိအကြည်၊ နားအကြည်၊ နှာခေါင်းအကြည်၊ လျှာ
အကြည်၊ ကိုယ်အကြည်ဆိုတဲ့ အကြည်ရုပ်တွေက ဖြစ်နေတာ။
ကံကပေးတဲ့ အကြည်ဓာတ်တွေရှိတဲ့အတွက် အာရုံနဲ့တိုက်ရင်
ဝိညာဏ်တွေ ပေါ်နေတယ်။

အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ သင်္ခါရ၊ ကံတွေက အကြောင်း
တရား၊ နာမ်ရုပ်တွေဟာ အကျိုးတရားလို့ ခန္ဓာဉာဏ်ရောက်
သိမ်းဆည်းသင့်တယ်။ အဲဒီလိုသိရင် အကြောင်းတရားကိုလည်း
ပြုသူ မယူတော့ဘူး။ အကျိုးတရားကိုလည်း ခံစားသူမယူတော့ဘူး။

အကြောင်းတရား နာမ်ရုပ်တွေနဲ့ အကျိုးတရား နာမ်ရုပ်တွေပဲ ရှိတယ် ဆိုတော့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသဘော လွတ်သွားပြီ။ အဲဒီလို သိဖို့ဆိုတာက အကြောင်းတရားတွေကို ခန္ဓာဉာဏ်ရောက်သိမ်းဆည်းရမယ်။

စာလိုသင်ရင်တော့ အကြောင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်တယ်လို့ အကြောင်းကို အရင်သင်ရတယ်။ တကယ့်လက်တွေ့မှာတော့ နာမ်ရုပ်ကအရင်ဖြစ်တာ၊ အဲဒီနာမ်ရုပ် ပေါ်ကနေမှ နာမ်ရုပ်လို့ မသိတဲ့ အဝိဇ္ဇာရှိနေပြီ။ နာမ်ရုပ်လို့ မနောက်မသိဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ တွေလို့ သိနေတယ်။ အဝိဇ္ဇာက နှစ်မျိုးလုပ်ပေးတယ်။ အမှန်ကိုဖုံးတယ်၊ အမှားကိုဖော်တယ်။ **positive**ကို ဖုံးတယ်၊ **negative**ကိုပြ ပေးတယ်။ နာမ်ရုပ်ကိုဖုံးပြီးတော့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြထားတာ အဝိဇ္ဇာပဲ။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊ ယောက်ျား မိန်းမဆိုတော့ တဏှာနဲ့ခင်တယ်။ ဥပါဒါန်နဲ့ စွဲလမ်းတယ်။ စွဲလမ်းတော့ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတွေနဲ့ ပြောကြ၊ ဆိုကြ၊ လုပ်ကြ၊ ကိုင်ကြတယ်။ ဒီကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတွေ ဆိုတာလည်း စေတနာက တိုက်တွန်းမှ အားထုတ်တာ ဆိုတော့ ကံတွေ မြောက်ပြီပေါ့။ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတွေ သတ္တိအနေနဲ့ ကျန်ခဲ့မယ်။ သရက်သီးစားပြီး မျိုးစေ့ကျန်ခဲ့မယ်။ ဒီကံဆိုတဲ့ မျိုးစေ့ကြောင့် နောက်ဘဝ၊ နောက်ခန္ဓာဆိုတဲ့ အပင်ပေါက် နိုင်တဲ့ အစွမ်းသတ္တိတွေရှိသွားတယ်။

ဥပါဒါန်ကြောင့် ကံမြောက်တာကိုသိရင် ဥပါဒါန်ဘာကြောင့် ဖြစ်လဲလို့ စိစစ်ဝေဖန်လိုက်တာနဲ့ အဝိဇ္ဇာဖုံးတာကို မြင်တယ်။ ဘာကို ဖုံးထားတာလဲ။ ရုပ်နာမ်ကို ဖုံးထားတယ်။ ဒီရုပ်နာမ်ကို တွေ့လို့ရှိရင် အဝိဇ္ဇာဖယ်လိုက်တာနဲ့ တဏှာ မရှိတော့ဘူး။ ဥပါဒါန် ပြုတ်သွားတယ်။

ဒီဥပါဒါန် ဘာကြောင့် ဒီလောက်စွဲနေတာတုန်းဆိုရင် ရုပ်နာမ်

မသိလို့ ပေါ့။ ရုပ်နာမ်က ဝိညာဏ်သိမှာ ရှိတယ်။ သညာသိကျတော့ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတွေ ဖြစ်နေပြီ၊ ဒီတော့ ဝိညာဏ်သိရောက်မှ ရုပ်အစဉ်၊ နာမ်အစဉ်ကို တွေ့မယ်။ မျက်စိနဲ့မနေော၊ နားနဲ့မနေော၊ နှာခေါင်းနဲ့ မနေော၊ လျှာနဲ့မနေော၊ ကိုယ်နဲ့မနေော၊ ရှေ့မနေော နောက်မနေော၊ ဒီနေရာကို ခွဲခြားသိမှ နောက်မနေောက ရုပ်နာမ်ကို သတိပြုနိုင်တာပါ။

မျက်စိနဲ့မနေော၊ နားနဲ့မနေော၊ ဒီနားလေးကို ဥပါဒါန်ဘာ ကြောင့်ဖြစ်တာတုန်းဆို ရုပ်နာမ်ကို မသိလို့ပါ။ ရုပ်နာမ်ကို ဘာကြောင့် မသိတာတုန်းဆိုရင် မျက်စိနဲ့မနေော၊ နားနဲ့မနေော မကွဲလို့၊ ဒီနေရာမှာ ဘာလို့ မကွဲတာတုန်းဆို၊ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိမရှိတော့ ရှေ့စိတ်ကို နောက်စိတ်နဲ့ သတိမကပ်နိုင်ဘူးပေါ့။ သတိက ဒီနေရာဖြစ်ခိုက်မှာ တည်နေနိုင်တဲ့ ပါဝါအစွမ်းမှ မရှိတာ၊ အားမှမထုတ်တာ။ ဝိဇ္ဇာရော စရဏရော နှစ်ခုတွဲသွားနေတာ၊ (principle and practice) ပရိယတ်နဲ့ ပဋိပတ် ဒီလိုနှစ်ခု တွဲနေတာ မတွဲလို့လည်း မရဘူး။ ရှေ့က ပရိယတ်က ဦးဆောင်တယ်။ ပဋိပတ်က နောက်ကလိုက်ရတယ်။

ဒီလိုလေးတွေ သိသွားတော့ ဥပါဒါန်လည်းချုပ် ကံလည်းချုပ် သွားတာပေါ့။ ကံချုပ်တော့ ကံရဲ့အကျိုးလည်း ချုပ်တယ်၊ ဒီတော့ အကြောင်းတရားက သမုဒယသစ္စာ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတနာ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဆိုတာက ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးက အကျိုးတရား ဒုက္ခသစ္စာ၊ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိဆိုတဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်တွေက သတိဦးဆောင်တဲ့ပညာမဂ္ဂင်တွေက မဂ္ဂသစ္စာ။ ဒီမဂ္ဂ သစ္စာကြောင့် ကံနှင့်ကံ၏အကျိုးချုပ်တာက နိရောဓသစ္စာ၊ ကံနှင့်ကံ၏ အကျိုးဆိုတာ သမုဒယနဲ့ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းတာ နိရောဓပါဘဲ။ ဟုတ်ပါပြီ ကျန်တဲ့အချိန်မှာ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိတွေ ထူထောင်ကြမယ်။

၁၅။ ပညတ် နှင့် ပရမတ် နှစ်ခုတွဲစပ်

၂၈.၂.၂၀၁၄

ဝိပဿနာ တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ ပညတ်ပရမတ် နှစ်ခုစပ် သိဖို့ရာ အရေးကြီးတာကိုသွားတွေ့ရတယ်။ သင်တော့လည်း ပညတ် ပရမတ်က စသင်ရတယ်။ သိတာကနာမ်၊ မသိတာက ရုပ် ဆိုပြီး ဘယ်လိုခေါ်ရမယ် ပြောရမယ်လို့သိလာတယ်။ အဲဒါအမည်ပဲ သိသေးတာ။ ပရမတ်မသိသေးဘူး။

တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ ပရမတ်ကိုသိအောင် အားထုတ်ရတယ်။ ပရမတ်ကိုသိမှ ပညတ်ကလည်းကွဲသွားတာ။ ပရမတ်ကို မသိရင် ပညတ်နဲ့လည်း မကွဲဘူး။ ပညတ်ဆိုတာက မရှိတာတွေကို နာမည်ပေးတာ၊ label တတ်တာ။ မုန့်သေတ္တာပုံးတွေရှိတယ်။ အဲဒီအပေါ်မှာတော့ နာမည်အမျိုးမျိုးရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ အတွင်းထဲမှာတော့ ဂျုံနဲ့လုပ်ထားတဲ့ ဒီမုန့်လေးတွေ စားစရာလေးတွေကတော့ အရှိပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဆိုင်သွားဝယ်ရင်တော့ label ပြောဝယ်ရတာပဲ။ ကိုယ် နာမည် တစ်ခုမှတ်ထားရင် နာမည်မေးဝယ်ရတာပဲ။ ဒီပညတ်က label ဆိုတော့လည်း ဘာမှစားလို့မရဘူး၊ စားရတာကတော့ အတွင်းက

အရှိမုန့်ပဲ၊ ဂျုံနဲ့လုပ်တဲ့မုန့်တွေပဲ စားရတာ၊ လောကသဘောက အဲလိုဖြစ်နေတယ်။

ဒီတော့ ပညတ်ပရမတ်ကို ပထမဆုံးသင်ရမယ်၊ ကျွန်တော်တို့ ရုပ်တွေနာမ်တွေလို့ သင်ပေးလိုက်တယ်၊ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဆိုပြီး သင်ရတယ်၊ သူလည်း အမည်ပညတ်ပဲရှိသေးတယ်၊ ဒါပေမဲ့ သူ့ပညတ်ကတော့ တကယ့်အရှိတရားပေါ်က ပညတ်ပေါ့၊ ဥပမာ ဘီစကစ် လိုဟာမျိုးက ပညတ်တော့ပညတ်ပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ဘီစကစ် ဆိုတော့ အကုန်တူသွားပြီး၊ ကားဆိုလည်း အားလုံးကား ချည်းပဲ၊ ဘီး ၄-ဘီးနဲ့ အင်ဂျင်နဲ့ အတူတူဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ ကားတွေကနာမည် မတူကြဘူး၊ မာစီဒီး၊ လင်ခရူဇာ၊ ရွေ့ငါး နာမည်တွေက မတူဘူး။ ယောက်ျားတွေ မိန်းမတွေကတော့ ကားကို label တပ်သလိုပဲ။ ယောက်ျားတွေ မိန်းမတွေ အပေါ်မှာ ဆရာဝန်တို့ အင်ဂျင်နီယာတို့ စာရေးဆရာတို့ label တပ်ပြီး ဂုဏ်တင်ရသေးတာ။ လောကမှာ အဲဒါတွေနဲ့ပဲ လုံးချာလိုက်နေကြတာ။

ရုပ်သဘောဆိုတာကတော့ ပထဝီဆိုရင် မာတယ်၊ ပျော့တယ်၊ ကိုင်လို့တွယ်လို့ရနိုင်သမျှ ပထဝီက အမာခံကိုး။ အားလုံးက ပထဝီ ချည်းပဲလို့ ကိုယ့်စိတ်က အဲလိုတော့မသိဘူး။ ပရမတ်ကိုတော့ တကယ်သိလားဆိုတော့ တကယ်တော့ မသိသေးဘူး။ ပထဝီဆိုရင် မာတယ်၊ ပျော့တယ်ဆိုတာတော့ ကြားဘူးကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ်တွေ့ လိုက်တာကိုတော့ ပထဝီလို့ စိတ်ထဲပေါ်လားဆိုတော့ အဲလိုတော့ မပေါ်ဘူး။ အဲဒါ ကျွန်တော်တို့ ပရမတ်ကို ဉာဏ်မှာ မထင်ရှားသေးဘူး။

အခုလဲ စိတ်ထဲမှာတော့ ပထဝီလို့တော့ သိလိုက်တာပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ကိုယ်လည်းကိုင်လိုက်ရော အဲဒီကိုင်တာတွေကို ပထဝီလို့သိလား

ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ကိုင်လို့ရတာတွေကို ပထဝီလို့ စိတ်ထဲမပေါ်ဘူး။

ကားကြီးတွေကိုတွေ့လဲ ပထဝီလို့ စိတ်ထဲမပေါ်ဘူး။ ကားလို့ပဲ ပေါ်တယ်။ အင်္ကျီတွေလည်း ကောက်ဝတ်ကြတာပဲ။ ပထဝီလို့ မပေါ်ဘူး။ အင်္ကျီလို့ပဲ သိတယ်။ ဘာလို့မသိတာလဲဆိုတော့ သတိမှ မတည်ထောင်တာ။ ကိုယ်က ဒီသတိကို အလေ့အကျင့် လုပ်မပေးသေးဘူး။ ဆရာက သင်ထားတာ ကိုင်လို့ရတာတွေက ပထဝီတွေဆို ကိုယ်က သတိလေးထားထားပြီး ဒါကပထဝီပဲဆိုပြီး သညာအကူအညီနဲ့ သတိက တကယ်သိသွားတယ်။ သတိပြုမိသွားတယ်။ ဒီတော့မှ ဩော်ပထဝီတွေပါလား ဆိုပြီး အဲဒီကျမှ ပရမတ်ကိုသိတဲ့ ဉာဏ်ဖြစ်သွားတာ။ ပရမတ်ကို သိသွားတော့လဲ အင်္ကျီတောင်းရင် အင်္ကျီပေးစမ်းပါဆိုပြီး ဒီလိုပဲပြောတာပဲ။ ပညတ်ကိုလည်း ပိုင်းခြားသိသွားတယ်။ တကယ် အင်္ကျီဆိုတာ မရှိဘူး။ ပထဝီတွေချည်းပဲ။ နောက်တော့ ဘယ်ဟာကြည့်ကြည့် ပထဝီ တွေချည်းပဲဆိုပြီး တကယ်သဘောပေါက်လာလိမ့်မယ်။ အခက်ကြီးတော့ မဟုတ်ဘူး။ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် နှလုံးမသွင်းဖြစ်လို့ပဲ။ အခု မနက်ဆိုလဲ မျက်နှာတွေလည်း သစ်တာပဲ။ တဘက်တွေလည်း သုတ်ကြတာပဲ။ ပထဝီတွေပဲ။ ပထဝီတွေပေါ်မှာပဲ ပူတယ်အေးတယ်လို့။ နူးညံ့တယ် ကြမ်းတမ်းတယ်တို့ အဲဒီပထဝီမှာပဲ သွားသိနေတာပဲ။ တေဇောဆိုတာလည်း ဒီပထဝီမရှိဘဲနဲ့ ပူလို့အေးလို့ မရဘူး။

နေရင်းထိုင်းရင်းနဲ့ ဝိပဿနာကို အဲဒီလို ရှုလို့ရတယ်။ သတိဆိုတဲ့တရားကို ဘယ်လိုအားထုတ်ရမလဲ မသိမှာစိုးလို့ပါ။ ဒါလဲ ရှုထောင့်တစ်ခုက တင်ပြတာပါ။ ဘာပြောချင်တာလဲဆိုတော့ စိတ်မှာ ပညတ်နဲ့ပရမတ်တွေ ကွဲလာအောင်။ ရှိတာတော့ ဓာတ်ကြီး၄ပါးတွေပဲ။ ဒီပေါ်မှာဘဲ နာမည်တွေက အမျိုးမျိုးတပ်ခဲ့ကြတာ။ တပ်ယုံတင်

(၁၃၅)

မဟုတ်ဘူး။ တကယ်ထင်ခဲ့ကြတာ။ ရေကိုလည်း ရေလို့ပဲထင်တာပဲ။ ဆပ်ပြာကိုလဲ ဆပ်ပြာလို့ပဲ ထင်တာပဲ။ အမှန်တော့ ဓာတ်ကြီး ၄ပါးပဲ။ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးကို ကျွန်တော်တို့က မတူဘူးဖြစ်နေတာ။ ပထဝီပဲလေ။ ဘာတွေ မတူတာလဲဆိုတော့ ဖွဲ့စည်းပုံတွေ မတူတော့ ပညတ်တွေလည်း မတူတော့ဘူး။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးဆိုတာ ရုပ်သဘော၊ ဝေဒနာဆိုတာ ခံစားမှု သဘော၊ ကိုယ်သိတော့ သဘောဖြစ်သွားပြီ။ ဝိညာဏ်နဲ့ပဲ အာရုံတွေကို သိရတာ။ ဒီတော့ သဘောဖြစ်သွားတာ။ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ဆိုတာလည်း မာတာ ပျော့တယ်တို့၊ ပူတယ်အေးတယ်တို့ဆိုတာ ကာယ ဝိညာဏ်နဲ့ပဲ သိတာ။ ရေကလည်း ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးပဲ။ ဆပ်ပြာကလည်း ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးပဲ။ ဒါပေမဲ့ ရေနဲ့ဆပ်ပြာမတူဘူး။ ဘာမတူတာလဲ ဆိုတော့ သဘာဝမတူတာ။ သူ့သဘာဝနဲ့သူတော့ ရှိကြတာပဲ။ ဥပမာ လွယ်အောင်ပြောပြမယ်။ ပုတ်သင်ညိုက အရောင်ပြောင်း တတ်တယ်။ သူ့ပတ်ဝန်းကျင်ပေါ်မှာ မူတည်ပြီး အရောင်ပြောင်း သွားတာ။ အရောင်ပြောင်းတာတော့ သဘာဝပဲ။ ဒါပေမဲ့ အရောင်ရဲ့ သဘောကတော့ ရှိနေတာပဲ။ ဝဏ္ဏဓာတ်ရဲ့သဘောကတော့ ရှိနေတာပဲ။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဝေဒနာဆိုတာကတော့ သဘောပဲ။ ဒါပေမဲ့ သဘာဝအားဖြင့်တော့ (၃)မျိုးရှိတယ်တဲ့။ သုခ ဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ။ သဘာဝဆိုတာ မတူဘူး။ အာရုံပေါ်မှာ မူတည်ပြီး ဒီဝေဒနာရဲ့သဘာဝက ပြောင်းနေတယ်။ ဝေဒနာဆိုတာလည်း ခံစားတဲ့သဘောပဲ။ သညာဆိုတာလည်း မှတ်သား တဲ့သဘောပဲ။ ဒါပေမဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်နဲ့တွဲတဲ့ သညာက အဆင်းပဲ မှတ်တယ်။ သူ့သဘာဝကတော့ အဆင်းပဲမှတ်တဲ့ သဘာဝရှိတယ်။

သောတဝိညာဏ်နဲ့တွဲတွဲသညာက အသံကိုမှတ်သားတဲ့ သဘာဝ၊ သဘာဝတွေက မတူဘူး၊ သညာက မှတ်သားတဲ့သဘော။ သဘောဆိုတဲ့ **origin**ကတော့တူတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ရဲ့ဆက်ဆံရတဲ့ သဘာဝပေါ်မှာ မူတည်ပြီး ကွဲကွဲပြားပြား။ ဒါလဲ ဗဟုသုတ ရှိထားအုံးမှ။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးဆိုတာကတော့ မာတဲ့ ပျော့တဲ့သဘော ဒီလိုတွေတော့ စာလိုကတော့ သိနေကြတာပဲ။ ဝိပဿနာဆိုတာ သဘော ရှုရတယ်။ အဲဒီသဘောကို ဘာလဲပြောပြစမ်းပါဆိုရင် ဘာပြောရမှန်း မသိတော့ဘူး။ ဘာလို့သဘောလို့ပြောတာလဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့သိရင် ဝိညာဏ်နဲ့ပဲ သိရတာ။ ကာယဝိညာဏ်နဲ့သိတော့ သဘောပဲ။ သူ့ရဲ့ဓာတ်ကတော့ သဘောပဲ။ ဒါပေမဲ့ သဘာဝအနေနဲ့ ကတော့ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မတူကြဘူး။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတွေပဲကြည့်၊ သစ်ပင်နဲ့၊ ကျောက်ခဲနဲ့၊ အုတ်ခဲနဲ့ကတော့ မတူဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးပဲ။ ပြောချင်တာက ပညတ်ပရမတ် နှစ်ခုစပ်သိပါ။ ကိုယ်က ရေသောက်ချင်ရင် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးပေးပါလို့ ပြောလို့မရပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ သူကတော့ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးပဲ၊ အရည်တောင်မှ ကော်ဖီရှိမယ်၊ လက်ဘက်ရည်ရှိမယ်၊ အိုဘာတင်းရှိမယ်၊ အားလုံးက စားတယ်ဆိုတာ အာဟာရဓာတ်တွေ၊ ရသဓာတ်တွေ ဒါပရမတ်သဘောတွေပဲ၊ ဒါပေမဲ့ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မတူတဲ့ သဘောတွေ ရှိတယ်၊ လောကမှာ မတူတာကိုက သဘာဝပဲ။

အရင်တုန်းကတော့ ပညတ်နဲ့ပြောပြီး ပညတ်နဲ့သိတာပဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီပညတ်တွေထဲမှာ ပရမတ်တွေရှိတာပဲ၊ ကော်ဖီမှာ ရသဓာတ်တွေ ရှိတယ်၊ အာဟာရဓာတ်တွေလည်း ရှိတယ်၊ ဒီထဲမှာ ရုပ်ဓာတ်တွေပါတယ်၊ ပထဝီရယ်၊ တေဇောရယ်၊ အာပေါရယ်၊ ဝါယောရယ်၊

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးပါတယ်၊ ဝဏ္ဏ(အရောင်)လည်းပါတယ်၊ (ဂန္ဓ)အနံ့လည်းပါတယ်၊ (ရသ) အရသာလည်းပါတယ်၊ (အဆီဩဇာ)ဆိုတဲ့ အာဟာရ ဓာတ်တွေပါတယ်။ ကော်ဖီဆိုတာ နာမည်သက်သက်မှ မဟုတ်ပဲ၊ အဲဒီထဲမှာ ဓာတ် ၈-ပါး ပါနေတယ်၊ ပရမတ်တွေပါနေတယ်၊ ပညတ်နဲ့ ပရမတ်ကို တွဲစပ်ပြီးတော့ မသိခဲ့ဘူး၊ ဘယ်လိုတွဲစပ်သိရမှာလဲဆိုတော့ ပညတ်ကတော့ မပြောလို့မရဘူး၊ လူတွေဖြစ်တော့ စကားကတော့ ပြောရတာပဲ၊ ပညတ်တွေပြောလည်း ပညတ်တွေ ချည်းမဟုတ်ပဲ ပရမတ်တွေ ပါနေတာကို သတိပြုသင့်ပါတယ်။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးကိုအမှီပြုပြီး ရသဓာတ်တို့ အဆင်းဓာတ်တို့ ပါနေတာပဲ၊ အဲဒီဓာတ်တွေရှိလို့ ဒိဋ္ဌိတဏှာ ကိလေသာဝင်တာ၊ ခန္ဓာငါးပါးကို စွဲမှီပြီးမှ ဒိဋ္ဌိတဏှာက ဖြစ်ရတာ၊ ဒါပေမဲ့ အခုပြောနေတဲ့ ပညတ်တွေနောက်မှာ ပရမတ်တွေရှိတယ်၊ ပရမတ်တွေရှိလို့ ဒိဋ္ဌိတဏှာ ဖြစ်နေတာ၊ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့က ပရမတ်ကို မမြင်တဲ့ အတွက် ဒိဋ္ဌိတဏှာ ကိလေသာကို မပယ်နိုင်တာ၊ ဒီတော့ ဘုရားမပွင့်ခင်က ပရမတ်ကိုမသိဘူး၊ ပညတ်တွေ ပုံသဏ္ဍာန်နိမိတ်တွေရဲ့ နောက်ကွယ်မှာတော့ ပရမတ်ဆိုတာတော့ ရှိတာပဲ၊ ဥပမာ မြေကသိုဏ်းလုပ်တယ်။ မြေ-မြေဆိုတာတော့ နာမည်ပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဟိုမှာတော့ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးရှိတယ်၊ ပိတ်စလေးပေါ်မှာ မြေလေးဝိုင်းထားတာပဲ၊ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးလို့မသိဘူး၊ အဆင်းလို့လည်း မသိဘူး။ မြေလို့ပဲ အကောင်အထည်လိုက်ကြီး ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့အမည်ပညတ်တွေနဲ့ပဲ သိတာ၊ သမထတော့ဖြစ်တယ်၊ သမထဖြစ်တော့ ကိလေသာတော့ ခွာထားလို့ရတယ်၊ ဒါပေမဲ့ မပယ်နိုင်ဘူး။

ပရမတ်သိတာကိုက ဘုရားပွင့်မှသိတာ၊ ပရမတ်ကိုပဲ ဒိဋ္ဌိ တဏှာက ကပ်တာ၊ အဲဒီပရမတ်သိမှ အဲဒီပရမတ်ပေါ်က ဒိဋ္ဌိ တဏှာကို ပယ်ထုတ်လိုက်တာ၊ အဲဒီကျမှ အပြီးပယ်နိုင်တာ၊ ဒါကြောင့်မို့ ပရမတ်ကို ရောက်အောင်သွားရမယ်၊ ပရမတ်ရောက်ရင် ဒိဋ္ဌိတဏှာကို ခွာထုတ်လိုက်ပြီးရင် ကျွန်တော်တို့က လောကထဲနေ ရမှာ၊ **လောကမှာ ပညတ်တွေနဲ့ပဲ သုံးရတာ၊** ဒါပေမဲ့ အဲဒီပညတ် တွေသုံးပေမဲ့ ပရမတ်ပေါ်က ဒိဋ္ဌိ-တဏှာက ခွာပြီးသားဆိုတော့ ကိလေသာကင်းပြီးတော့ လောကမှာ နေနိုင်သွားတာ၊ ဒါက **principle**ကို အရင်ပြောလိုက်တာ၊ ပညတ်ပရမတ်က ဘယ်လောက် အရေးကြီးလဲဆိုတာ ပိုသိလာတယ်။

ဝိပဿနာရှုဒေါင့်ကပြောရင် မနောဒွါရနဲ့ ဓမ္မာရုံအရေးကြီး တယ်၊ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ ဒီပညတ်တွေဆိုတာ ဓမ္မာရုံမှာပဲရှိတာ၊ မျက်စိမှာပေါ်တဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်က ရူပါရုံလွဲပြီး ဘာမှမသိဘူး၊ အနိတွေ အဝါတွေ မသိဘူး၊ သူ့မှာအဆင်းလို့ပဲ သိလိုက်တာ၊ အနိတို့ အဝါတို့ အပြာတို့ ပညတ်တာကတော့ ဓမ္မာရုံရောက်သွားပြီ၊ ဓမ္မာရုံ မသိရင် ပညတ်တွေကို သုံးသာသုံးတာ ဒီပညတ်ကို ပိုင်းခြားမသိဘူး၊ ပညတ်ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် မသိဘူး၊ မြင်တာကို စက္ခုဝိညာဏ်က တော့ မြင်ပါပြီ၊ အရောင်တော့သိတယ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်က ရူပါရုံ အရောင်တော့သိနေပြီ၊ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့က လောကမှာ ပြောလို့ရှိရင် ဆိုင်တဆိုင် ပစ္စည်းသွားဝယ်ရင် ကျွန်တော့်ကို အရောင် လေးပေးပါလို့ ပြောလို့မရဘူး။ နာမည်မသိရင် လူအနဲ့တူမှာပေါ့၊ ဒီတော့ ဒီဓမ္မာရုံမှာကျမှ ဒီအရောင် နာမည်ကို တတ်ရတာ၊ အဖြူတို့ အဝါတို့၊ ဒီတော့ ဓမ္မာရုံမပါလို့ မပြီးဘူး၊ မျက်စိမှာဖြစ်တဲ့ စက္ခု

ဝိညာဏ်နဲ့ရူပါရုံလည်း မပါလို့မပြီးဘူး၊ မနောနဲ့ဓမ္မာရုံကလည်း အဲဒီဓမ္မာရုံပေါ်မှာ ဆင်ခြင်ပြီးမှ မနောက စကားပြောရတာ။ ပရမတ် လိုကျတော့ ဝိတက် ဝိစာရ၊ ဝိတက် ဆိုတာက အာရုံကိုတင်ရသေး တာ၊ တင်ပြီးမှ ဝိစာရက သုံးသပ်ပြီး ပြောရတာ၊ အနီရောင်လေး အဝါရောင်လေးပေးပါ၊ ဝိတက် ဝိစာရလို့ ခေါ်တယ်။ ကျွန်တော် တို့ပြောလိုက်ရင် အဲဒီကျွန်တော်ဆိုတာကိုက ပညတ်ကြီးဖြစ်နေပြီ၊ နာမည်က ဓမ္မာရုံမှာဖြစ်တာ၊ ကျွန်တော်တို့ (I)တို့ ငါတို့က ပညတ် တွေပဲ၊ ဓမ္မာရုံပေါ်မတင်ဘဲနဲ့ ဒီပညတ်မထွက်ဘူး၊ အဲဒီပညတ်တွေ ကိုလည်း မနောက သညာနဲ့ မှတ်ထားပြန်ရော။

ဓမ္မာရုံမှာ ပညတ်တွေက လောကအနေနဲ့သုံးရမှာ၊ ဒါပေမဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်အတိုင်း သောတဝိညာဏ်အတိုင်း (အဆင်း၊ အသံ) ပရမတ်ကိုလည်း သိရမယ်၊ ပရမတ်ကိုသိတော့ ကိလေသာ ကင်းတယ်၊ ဓမ္မာရုံမှာ ပညတ်ကိုသိတဲ့အတွက် လောကနဲ့လည်း ပြောဆိုဆက်ဆံရတယ်၊ တရားတွေဟောလည်း ပညတ်တွေတင် ဟောရတာပဲ၊ ဒါကြောင့် စွန်းလွန်းဆရာတော်ကြီးက ပရမတ်ပြောဆိုရင် ပါးစပ်ပိတ်နေရုံပဲ ရှိတာတဲ့၊ စကားပြောလိုက်တာနဲ့ ပညတ်လေ၊ ပညတ်ဆိုတော့ ဓမ္မာရုံပါသွားပြီ၊ ဓမ္မာရုံက သုံးရုံသုံးတာ၊ အခုက ကျွန်တော်တို့က ပရမတ်သိရင် ကိလေသာကင်းတယ်၊ ပရမတ် သိဖို့က မြင်ခိုက် ကြားခိုက်ကို သတိရှိရမယ်။ ဓမ္မာရုံကိုလည်း နားလည်ရမယ်၊ ဓမ္မာရုံမှာ ပညတ်တင်မှာ၊ အဲဒါတွေအားလုံးကို မနောဝိညာဏ်ကပဲ လုပ်တာ၊ မနောက ပညတ်ပရမတ်ကို တွဲစပ် လည်း သိတယ်၊ ဒါတွေကို ဒီလိုတွဲစပ်သိမှ လောကမှာလည်း ပြောလို့ ဆိုလို့ရတယ်၊ ကိလေသာလည်း ကင်းမယ်။ ငြိမ်းလည်း ငြိမ်းတယ်။

အဲဒါကိုပဲ ဆရာတော်ကြီးတချို့က ဝိပဿနာဆိုတာ ဘဝ နေနည်းပဲတဲ့ ကိလေသာကင်းပြီး နေတတ် ထိုင်တတ်သွားတာပါ။

ဝိပဿနာပညာရပ်က ပညတ်ပရမတ်ကို နှစ်ခုတွဲစပ် သိသွားတာ၊ **ပရမတ်ကိုသိတော့ ကိလေသာတင်းတယ်၊ ပညတ်ကိုသိတော့ လောကထဲမှာ ပြောရဆိုရ လုပ်ရကိုင်ရတယ်**၊ တရားသိတယ်ဆိုတာ ပညတ်ပရမတ် နှစ်ခုတွဲစပ်သိသွားတာပဲ။ ပရမတ်တွေရင် ဖြစ်ပျက် သိမယ်။ ပရမတ်တွေက ဘယ်တော့မှ မြဲနေတာမရှိဘူး၊ ဖြစ်တိုင်းပျက် နေတာပဲ။ ပရမတ်ရောက်သွားရင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုတာ ပြောနေစရာမလိုဘူး။ မြင်မှာပဲ။

ဒီတော့ အာရုံဆိုတာက ၆-မျိုးပဲ ရှိပါတယ်။ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံ၊ ဒီအပေါ်က အာရုံငါးပါး **ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အာရုံငါးပါးကတော့ ပရမတ် တွေချည်းပဲ**၊ ဓမ္မာရုံကျမှ ပရမတ်ရော ပညတ်ရောဝင်တာ၊ အာရုံဘက်ကို ပိုင်းခြား သိတယ်ဆိုတာက အဝိဇ္ဇာကို ပယ်လိုက်တာပဲ။ အာရုံကို အမှန်မသိတာ အဝိဇ္ဇာရှိတယ်။ ရူပါရုံလို့ပြောလိုက်တာနဲ့ အဲဒီ ရူပါရုံကို သိတာက စက္ခုဝိညာဏ်၊ ဒီတော့ စက္ခုဝိညာဏ်ရော ရူပါရုံရောက အရှုခံဘက်ကို ရောက်သွားတယ်။ အရှုခံဆိုတာ အာရုံပဲ။ အဲဒါတွေကိုသိရင် အဝိဇ္ဇာကိုပယ်နိုင်တယ်။

အဝိဇ္ဇာကိုပယ်ဘို့ ပညာလိုတယ်။ မနောဘက်က ကိလေသာကို ပယ်ရမယ်။ **ကိလေသာပယ်ဘို့ အဓိက သမာဓိပဲ**။ သမာဓိရှိမှ မနောက ကိလေသာငြိမ်တာ၊ စတင်တရားအားထုတ်ဖို့အတွက် နှစ်ခုပဲ ရှိတယ်။ **ကိုယ့်မနောမှာ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိ၊ တည်ထောင်ရမယ်**။ ဝင်လေထွက်လေမှာ လှမ်းတယ်၊ ကြွတယ်၊ ချတယ်၊ ပိန်တယ်။

ဖောင်းတယ် လုပ်ရတာ ဘာအတွက်လဲဆိုရင် သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိ ထူထောင်ဖို့ပဲ။ **သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိထူထောင်ရင် ဘာဝနာအစွမ်းကြောင့် မနောမှာ တဏှာငြိမ်သွားတယ်။**

ဒီတော့မှ **ပညာနဲ့ အာရုံဘက်က ရုပ်တွေနာမ်တွေကို ပိုင်းခြားသိလာတာ။** ဒီတော့ တဏှာက အာရမ္မဏိက(စိတ်)နဲ့ ဆိုင်တယ်။ အဝိဇ္ဇာက အာရုံနဲ့ဆိုင်တယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ မူလနှစ်ဖြာ ဆိုတာ အဝိဇ္ဇာတဏှာပဲ။ ပထမတော့ မူလနှစ်ဖြာကို ဗဟုသုတ မရှိတဲ့သူတွေက အဝိဇ္ဇာ တဏှာမှန်းမသိဘူး။ နောက်ဗဟုသုတလေး ရှိလာတော့ ဪ သြော် မူလနှစ်ဖြာဆိုတာ အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာပဲ။ **တဏှာက မနောဘက်မှာ အာရုံဘက်မှာက အဝိဇ္ဇာရှိတယ်။**

အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ သင်္ခါရ၊ ကံက အကြောင်းတရား၊ နာမ်ရုပ်က အကျိုးတရား၊ ဒီတော့ ဝိပဿနာဆိုတာ အကြောင်း ပယ်တာ၊ အဓိက မူလနှစ်ဖြာက အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာကို ပယ်ရတာပဲ။ ဒီတော့ **တဏှာက မနောဘက်မှာ** ဘယ်လိုပယ်မလဲဆိုရင် **သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိကို အရင်ထူထောင်ရတယ်။** ပထမဆုံး တဏှာ ဘက်ကနေစပြီး ရုန်းရမှာ၊ ဒီတော့ **ဝင်လေထွက်လေမှာ သမာဓိ လေးရှိတော့ တဏှာ** လျော့သွားတာပေါ့။

ဒီတော့ အာရုံဘက်က ရုပ်တွေနာမ်တွေကို သိအောင်လည်း သင်ပေးရသေးတယ်။ ရုပ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာမျိုးတွေလည်းဆိုတာ သင်ပေးရတယ်။ ရုပ်တွေနာမ်တွေ အကြောင်းအကျိုးတွေကို သင်ပေးရတယ်။ ရုပ်တွေနာမ်တွေ၊ အကြောင်းအကျိုးတွေကို သင်ပေးပြီးမှ ဒီအာရုံဘက်ကို ရုပ်တွေနာမ်တွေ ကြည့်ရတယ်။ ဒီတော့ မနောဘက်မှာ သမာဓိတည်အောင် အရိုးကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၊ လူသေကောင်

(၁၄၂)

တို့၊ မြေကသိုဏ်းတို့၊ အနုဿတိဆိုလည်း အရဟံ အရဟံတွေ ရွတ်ပေါ့။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိတွေ၊ အဲဒါတွေလုပ်ရင် **(မနောမှာ)** သမာဓိ တည်လာတယ်။ ဒီတော့ ကိလေသာ နဲ့နဲ့ ငြိမ်းသွားတာပေါ့။ **(တဏှာ)** လျော့သွားတာ၊ လျော့သွားမှ **(အာရုံ)** ဘက်ကို ပြန်ပြီး တော့ ရုပ်နာမ်တွေကို ပိုင်းခြားပြီး **(အဝိဇ္ဇာကိုပယ်ရတာ။)**

ဒါကြောင့် **(သမထကို မနောမှာ) အရင်တည်ထောင် ရတယ်၊ ပြီးမှ ဝိပဿနာတက်၊ ဝိပဿနာကျတော့မှ အာရုံဘက် ပိုင်းရှုရတယ်။** ရုပ်တွေနာမ်တွေ ပရမတ်ဆိုတာ ဘယ်လိုလဲဆိုတာ မသင်ပေးဘဲနဲ့ ဘယ်သူမှ မသိဘူး၊ ဘုရားမပွင့်ခင်ကတည်းက ဈာန်တွေရနေကြတာပဲ၊ သူ့ဟာသူ ဝိပဿနာကူးသွားမှာပေါ့။

ကိုယ့်မနောဘက်မှာ ငြိမ်လို့ရှိရင် အာရုံတွေကို အမှန် ကောက်နိုင်တယ်။ အများအားဖြင့် မနောက စိတ်ကမငြိမ်တော့ ကိလေသာက ဝင်နေတော့ အာရုံဘက်က ရုပ်နာမ်တွေက အကုန် ပျောက်နေတာပေါ့။ ဥပမာ ရေကမကြည်ရင် ကျောက်ချဉ်လေး ထည့်ရတယ်။ ရေကြည်သွားရင် မြင်ရမယ်။ ကိုယ့်မနောက ကြည်မှ မကြည်တာ၊ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိအစွမ်းက အားနည်းတော့ မကြည်တော့ ရုပ်တွေနာမ်တွေက ဉာဏ်မှာ ထင်မလာဘူးပေါ့။

ဒါကြောင့် ဝင်လေထွက်လေမှတ်၊ အိပ်ယာဝင်လဲမှတ်၊ တရေးနိုးလဲမှတ်၊ မနက်ထလဲမှတ်၊ အဲလိုမှတ်တော့ မနောကကြည် နေတာပေါ့။ မျက်နှာသစ်ရင်လည်း ထိ-သိ တွေက ထင်ရှားလာရော၊ ကိုယ်က ကြည်အောင် လုပ်ထားတာကိုး။ ကိုယ်ကတွေးချင်တာတွေ လျှောက်တွေးနေမှတော့ ဘယ်လိုလုပ် ကြည်တော့မှာလဲ။ မကြည် တော့ အိပ်ယာထကတည်းက ပရမတ် မတွေ့တော့ဘူး၊ ဒီတော့

ကိုယ့်ဘက်က မနော ကြည်အောင် သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိတည်ထောင်၊
 ကြည်ပေမဲ့လဲ ရုပ်တို့ နာမ်တို့ကို ဆင်ခြင်ပေးရတယ်။ သညာနဲ့ပြန်
 ဆင်ခြင်ရတာ၊ ဆင်ခြင်တဲ့ အခါကျမှ ပရမတ်တွေ သိလာတယ်။
 ပရမတ်လဲ သိရော ကိလေသာ ကွာလာတယ်။ ပရမတ်တွေတော့
 ဖြစ်တဲ့ နေရာ ပျက်နေတာပဲ။ ဒီတော့ ကိလေသာကွာတာပေါ့၊
 ကိလေသာကွာတော့ ပညတ်အနေနဲ့က ဒီလို ပြောပေမဲ့ ပရမတ်
 တွေပဲ တွေ့နေရတာပါလားဆိုတော့ ကိလေသာကင်းပြီးတော့ ဒီပညတ်
 တွေနဲ့ လောကမှာ ပြောတတ်ဆိုတတ် နေတတ်ထိုင်တတ်သွားတယ်။
 ပညတ်ပရမတ် (၂)ခု တွဲစပ်သိသွားတယ်။ **အစတုန်းကလည်း ပညတ်
 ပရမတ်တွေနဲ့ သင်ခဲ့ရတာပဲ။ နောက်ဆုံး ကျတော့လဲ ဒီပညတ်
 ပရမတ်ကို ပြန်ရောက်သွားတာပဲ။ တွဲစပ် သိသွားတာကိုး။**
 ဒီတော့ သုံးရုံသုံးပြီး မစွဲတော့ဘူး။

လောကမှာ နေဘယ်ကထွက်လဲ အရှေ့ကထွက်တယ်။
 အနောက်မှာဝင်တယ်။ မွေးလာထဲက ဒါကို အမှန်လို့ထင်တယ်။
 အာကာသထဲထွက်ကြည့်ရင် နေဟာ ဝင်တာလဲမရှိဘူး၊ ထွက်တာလဲ
 မရှိဘူး၊ အမှန်သိသွားတယ်။ အမှန်သိသွားတော့ လောကကတော့
 ဒီလိုပဲပြောတာပဲ။ နေကထွက်တာလဲ မရှိဘူး၊ ဝင်တာလဲ မရှိဘူး
 ဆိုရင် ကိုယ့်ကိုအရူးပြောမှာပေါ့၊ နေဘယ်ကထွက်လဲ အရှေ့က
 ထွက်တယ်။ အနောက်မှာ ဝင်တယ်လို့ပဲ ပြောရတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါကို
 တကယ် အမှန်ထင်ပြီး ပြောနေတာလား မဟုတ်ဘူး။ လောက
 သဘောပဲပြောတာ၊ ပညတ်ယုံပဲ ပညတ်တာ၊ လောကထဲမှာ ဒီလိုပဲ
 ပြောရတာ၊ တကယ်မယူတော့တဲ့အတွက် အစွဲပြုတ်သွားတယ်။
 အစွဲပြုတ်တော့ တဏှာ ဥပါဒါန်ချုပ်သွားတာပေါ့၊ သဘာဝကဒါပဲ။

ပညတ်နဲ့ပရမတ်ကို တွဲစပ်သိသွားတယ်။

ပြောရင်တော့ ဒီတိုင်းပြောရတာပဲ။ ကောင်းလားမေးရင် ကောင်းတယ်ပဲပေါ့။ ကောင်းတာကို အမှန်တိုင်းသိပြီးတော့ သုခဝေဒနာကိုသိပြီး ကောင်းတယ်ပြောတာ၊ ဒီဟင်လေးကောင်းလား ကောင်းတာပေါ့။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အဲဒီဟင်လေးစားရင် သုခဝေဒနာပေးတယ်။ ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်ပြောတာ၊ ကိလေသာမပါဘူး။ ကောင်းတာကို လောဘနဲ့ ပြောတာလား။ လောဘ မပါဘဲပြောတာလား ခွဲခြားမသိနိုင်ဘူး။ ဟင်းဆိုတာ ရုပ်တရားပဲ။ ဒီရုပ်တရားကြောင့် ကိုယ့်ဘက်မှာ နာမ်တွေ ပေါ်တဲ့အခါမှာ သုခဝေဒနာ ပေါ်တာ၊ သုခဝေဒနာ ပေါ်တော့ ကောင်းတာပေါ့။ ကောင်းတယ်လို့ပဲ ပြောလိုက်တာပဲ။ လောဘ မပါဘူး။ ဉာဏ်နဲ့ ယှဉ်ပြောတာ၊ တရားက ပရမတ်ကိုမရောက်လို့ ခက်နေတာ၊ ဘာလို့ ပရမတ်မရောက်တာလဲဆိုရင် မျက်စိနဲ့ မနော၊ နားနဲ့မနော၊ နှာခေါင်းနဲ့ မနော၊ လျှာနဲ့မနော၊ ကိုယ်နဲ့မနော၊ ရှေ့မနော နောက်မနော မကွဲဘူး။ နောက်ဆုံးတော့ ဒီနေရာပဲ ရောက်တာပဲ။ ဒီနားကို များများနှလုံးသွင်းပါ။ အဲဒီတကွက်မိလိုက်တာနဲ့ ကျန်တာတွေက ကိုယ်ဉာဏ်ရှိသလို အကျယ်သိသွားပါလိမ့်မယ်။

၁၆။ ကိလေသာ-ခန္ဓာ-နိဗ္ဗာန်

၅-၃-၂၀၁၄

သဘာဝကို ဝိပဿနာအမြင်နဲ့ ခြုံကြည့်မယ်ဆိုရင် သုံးမျိုးပဲ ရှိတယ်။ ကိလေသာရယ်၊ ခန္ဓာရယ်၊ နိဗ္ဗာန်ရယ် ဒါပဲရှိတယ်။ ကိလေသာရယ်၊ ခန္ဓာရယ်၊ နိဗ္ဗာန်ရယ် အစဉ်ကိုက ခန္ဓာက အလယ် မှာထားတယ်။ ကိလေသာဆိုတာ ဘာလဲလို့ ပထမဆုံးသိရမယ်။ ကိလေသာက သုံးမျိုးရှိတယ်။ ကာယကံ၊ ဝစီကံနဲ့လွန်ကြူးတဲ့ ကိလေသာက ဝီတိက္ကမကိလေသာ၊ သီလနဲ့ထိန်းရတယ်။ နောက် မနောကံနဲ့ ထကြွတဲ့ကိလေသာကို သမာဓိနဲ့ထိန်းရတယ်။ ပရိယုဋ္ဌာန ကိလေသာလို့ ခေါ်တယ်။ နောက်တစ်ခုကတော့ အနုသယ ကိလေသာ။ ရုပ်နာမ်အစဉ်မှာ ကိန်းနေတဲ့ကိလေသာ၊ ပညာနဲ့ ပယ်ရတယ်။ ကိလေသာ သုံးမျိုးတော့ သိရပါမယ်။

ဝိပဿနာက အနုသယကိလေသာကို ပယ်မှာပါ။ အနုသယ ကိလေသာဆိုတာ ဖြစ်တည်ပျက်မရှိဘူး။ ဥပါဒ်၊ ဋီ၊ ဘင် မရှိဘူး၊ ဒါက အရေးကြီးတယ်။ ကျွန်တော်တို့က ဖြစ်ပျက်ကို တွေ့ချင်တာ။ ဖြစ်ပျက် မရှိတာလည်း သိရဦးမှာ၊ ဖြစ်ပျက်မရှိတာက အနုသယ

ကိလေသာ။ ခန္ဓာက ဖြစ်-တည်-ပျက်ရှိတယ်။ ခန္ဓာဆိုတဲ့ ရုပ်တွေနာမ်
တွေက ဖြစ်-တည်-ပျက် ရှိတယ်။ ဒီတော့ ကာယကံ ဝစီကံနဲ့ ဖြစ်တဲ့
ကိလေသာတွေက ခန္ဓာတွေပေါ့။ အဲဒီကိလေသာက ဖြစ်-တည်-ပျက်
ရှိတဲ့အတွက် ခန္ဓာနဲ့အတူဖြစ်တယ်၊ အတူပျက်တယ်။ အဲဒီမှာ သီလ
မဂ္ဂင်နဲ့ စောင့်ထိန်းလိုက်ရင် ကာယကံ၊ ဝစီကံနဲ့ ဖြစ်မယ့်ကိလေ
သာကို ပယ်နိုင်တယ်။ နောက်တစ်ခုက မနောကံဆိုတဲ့ စိတ်မှာ
ဖြစ်တဲ့ ကိလေသာဆိုတော့ ဖြစ်-တည်-ပျက်ရှိတယ်။ မနောကံကလည်း
ခန္ဓာပဲ။ ဒီတော့ မနောမှာ သမာဓိနဲ့ ပယ်လိုက်ရင် ကိလေသာမရှိ
တော့ဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ခန္ဓာမှာ ဖြစ်-တည်-ပျက်ဆိုတဲ့ ကိလေသာမပါ
ပေမဲ့ အနုသယဆိုတဲ့ကိလေသာက ခန္ဓာအစဉ်မှာ အကိန်းဓာတ်
အနေနဲ့ ရှိနေတတ်တယ်။

လောဘတွေ၊ ဒေါသတွေက စေတသိက်တွေ၊ ခန္ဓာမှာ
ပါတယ်၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံလုပ်တယ်ဆိုတာ ခန္ဓာဖြစ်တာပဲ၊ အနုသယ
ကိလေသာက ခန္ဓာထဲမပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အနုသယက ခန္ဓာကို ခြံရံ
ထားတယ်၊ ဘေးကနေ အရှိန်အဝါပေးနေတယ်လို့လည်း ဆိုပါတယ်။
နားလည်ရခက်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဝိပဿနာကို သိပ်သဘောမပေါက်ကြတာပါ၊
နားလည်အောင်တင်ပြဖို့ခက်တယ်၊ နားထောင်နေတဲ့သူကလဲ ဉာဏ်
ရည်လေးရော ကြားဖူးနားဝကလည်း အတိုင်းအတာတစ်ခုရော
ရှိပါမှ သဘောပေါက်နိုင်တာပါ။ ဒါကြောင့် စာတွေမှာ ဒိဋ္ဌိဖြစ်
ကြောင်းက သုတမရှိတဲ့သူနဲ့ပေါင်းတာလို့ ဆိုပါတယ်။ ဗဟုသုတ
ရှိလာရင် ကလျာဏပုထုဇဉ်ဆိုတာ ကြားပါများတော့ နားရည်က
ဝလာတယ်။ သုတရှိတဲ့သူနဲ့ နေပါများရင် နားရည်ဝလာတော့

သဘောပေါက်လွယ်တယ်။ အဲဒီအတိုင်းပဲ အနုသယကိလေသာကို သဘောပေါက်အောင် ပြောဖို့က ခက်တယ်။ ကိလေသာကို သဘော မပေါက်တော့ စိတ်ထဲမှာငြိမ်းတယ်ဆိုရင် ကိုယ်ကသဘောကျ နေတာ။ ဒါကိုတရားရတယ်လို့ထင်တာ၊ အနုသယကိလေသာကိုမှ မသိတာ။ အရိယာမဂ်နဲ့ မပယ်သေးသမျှ ခန္ဓာမှာ အနုသယ ကိလေသာကိန်းပြီးတော့ ထာဝရရှိနေတဲ့တရား၊ သမုဒယသစ္စာလို့ ခေါ်တယ်။ သမုဒယသစ္စာဆိုတာ အနုသယကိလေသာကို ခေါ်တာ။ လူတွေသိတဲ့ တဏှာက ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် အနေနဲ့ ခန္ဓာမှာ ပေါ်တဲ့ တဏှာ လောဘတွေကို သိတာ။ အနုသယ ကိလေသာက အဲဒီလို ခန္ဓာမှာ မပေါ်ဘူး။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက တဏှာ လက်သမားကိုတွေ့တော့ ဥဒါန်းကျူးရင့်ရတာ၊ ခန္ဓာမှာပေါ်တဲ့ တဏှာ ကတော့ သိနိုင်တာပေါ့။ ဘုရားမပွင့်ခင်ကတည်းက ဒီလောဘတွေ၊ တဏှာတွေကတော့ သိနိုင်တာပေါ့။

ဒါကိုသဘောပေါက်ဖို့အရေးကြီးတယ်၊ ခန္ဓာကိုခြံရံပြီးတော့ နေတဲ့သဘာဝလေးရှိတယ်။ ဒါကိုပဲစာလိုကြံတော့ ခန္ဓာမှာကိန်း နေတယ်လို့ပြောတယ်။ ကိန်းတယ်ဆိုတော့ ခန္ဓာထဲမှာကိန်းတယ် လို့သွား ယူလိုက်ပြန်ရော၊ စကားလုံးနဲ့ တင်ပြရတာက တော်တော် ခက်တယ်။ ကိန်းတယ်ဆိုရင်ခန္ဓာထဲမှာ ကိန်းတယ်လို့အခိုင်အမာ သွားယူတယ်။ စာလိုကတော့ အကိန်းဓာတ်လို့ ရေးတာပဲ၊ ခန္ဓာမှာ လည်းမပါဘူး။ ခန္ဓာကိုခြံရံနေတာဆိုရင်ပိုပြီး သဘောပေါက် လွယ်တယ်။ ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာနဲ့ ပယ်မယ့်တဏှာက ဒီလို တဏှာမျိုး၊ ဒီခန္ဓာကို အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန် ခြံရံထားတာ။ သူက အခြံအရံနော် ကာယကံ၊ ဝစီကံနဲ့ ဖြစ်တဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေက

ခန္ဓာမှာ ပေါ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က အဲဒီကိလေသာကိုပဲ သိတာ၊ အနုသယကိလေသာက ခန္ဓာမှာ ဖြစ်တည်ပျက် အနေနဲ့မပါဘူး။

ရဟန္တာမဖြစ်မချင်း ကုသိုလ်-အကုသိုလ်ရှိတယ်။ ရဟန္တာ ဖြစ်မှ အရဟတ္တမဂ်ဆိုတဲ့ ကုသိုလ်တွေနဲ့ အကုသိုလ်မှန်သမျှ အပြီး ပယ်နိုင်တဲ့ အတွက် အကုသိုလ်တွေလဲ မရှိတော့ဘူး။ ကုသိုလ်လည်း မမည်တော့ဘူး။ အဲဒီကျမှ ‘ကုသလာ ကုသလံ ဇဟံ’ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အကုန်စွန့်လိုက်တယ်။ ဒီတော့ ရဟန္တာမဖြစ်မချင်း အရဟတ္တမဂ်မကျမချင်း ကျွန်တော်တို့မှာ ဝိပဿနာအားထုတ် နေလဲ ကုသိုလ်ကံက ဖြစ်နေသေးတာပဲ။ ဘာလို့ ကံဖြစ်နေတာလဲ ဆိုတော့ အကုသိုလ်တွေရှိနေလို့ ကံဖြစ်နေတာ၊ အကုသိုလ်ဆိုတာ ဘာလဲ၊ အဲဒီအနုသယကိလေသာကို ဆိုတာပါ။ စိတ်က တစ်ကြိမ်မှာ နှစ်စိတ် ပြိုင်မဖြစ်ဘူး။ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်နေရင် အကုသိုလ်စိတ် မရှိဘူး။ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်နေတဲ့အချိန်မှာ ဒီဖြစ်တည်ပျက်နဲ့ ဖြစ်ပေါ် နေတဲ့ ခန္ဓာမှာ အကုသိုလ်ဆိုတဲ့သဘောတရား မရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်နေပေမဲ့လည်း ကျွန်တော်တို့က ရဟန္တာမဖြစ်လို့ရှိရင် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်က ခြံရံနေတယ်၊ ကိုယ့်စိတ်ထဲမှာတော့ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်နေရင် အကုသိုလ်စိတ် မရှိဘူး။ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟမရှိဘူး။ မောဟဆိုတာ အကုသိုလ်စိတ်ပဲ။

ဟေတုပစ္စယောမှာ ကုသိုလ်ဟိတ်(၃)ပါးဆိုတာ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ အကုသိုလ်ဟိတ်ဆိုတာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ။ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်နေရင်လဲ အကုသိုလ်စိတ်မဖြစ်ဘူး။ စိတ် ဆိုတာ တစ်ကြိမ်မှာ တစ်စိတ်ပဲဖြစ်တယ်။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်က စိတ်တစ်ခုထဲမှာ နှစ်ခုရောပြီး မဖြစ်ဘူး။ ဒီတော့ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်

နေရင် ကောင်းတာပေါ့လို့ယူဆကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီကုသိုလ် စိတ်မှာ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ အနုသယကိလေသာက ခြံရံထားတယ်။ ခန္ဓာမှာတော့ အကုသိုလ်မဖြစ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ အခြံအရံ အနေနဲ့က အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တွေက ခြံရံထားတဲ့အတွက် သံသရာဆိုတဲ့ဝဋ်ဆင်းရဲက မလွတ်နိုင်ဘူး။ ကုသိုလ်ကံက သံသရာမှာ သွားအကျိုးပေးတယ်၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏဆိုတဲ့ ခန္ဓာရကြောင်း သွားဖြစ်တယ်။

လူတိုင်းက ဒုက္ခကို မလိုချင်ကြဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်တွေက ဒီလိုမစဉ်းစားတတ်ဘူး။ လောကမှာ လူတိုင်း ဘယ်သူမှ ဒုက္ခကိုမလိုချင်ကြဘူး၊ ဒါကသဘာဝပဲ။ ဒုက္ခချုပ်ရာကို လိုချင်တယ်။ ဒုက္ခချုပ်ရာ သုခကိုလိုချင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဒုက္ခ ချုပ်ရာ သုခဟာ နိဗ္ဗာန်လို့တော့မသိဘူး။ သန္တိသုခဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန် လို့တော့မသိဘူး။ လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာဆိုတဲ့ သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲကို ဒုက္ခချုပ်ရာ သုခလို့ ထင်နေတာ။ သုခရကြောင်းလို့ ထင်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ အားထုတ်တဲ့အခါမှာ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့အခြံအရံနဲ့ သုခရကြောင်းဆိုပြီး အားထုတ်ကြတာပဲ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ လုပ်ကြတာပဲ။ ကုသိုလ်အမှုလုပ်တော့ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့အချိန်မှာ အကုသိုလ်စိတ် မရှိဘူး။ ကျွန်တော်တို့ မသိတာက ဒီအဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ အနုသယကိလေသာ ခြံရံထားတဲ့အတွက် အဲဒီအခြံအရံနဲ့ အရှိန်အဝါကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအယူနဲ့ ကံတွေဖြစ်သွားတာပါ။ ကျွန်တော်တို့က အနုသယ ကိလေသာကို သဘောမပေါက်တော့ ဒီခန္ဓာအစဉ်မှာ အရိယာမဂ်နဲ့ မပယ်ရသေးသမျှ အနုသယကိလေသာက အခြံအရံအနေနဲ့ ထာဝရ

ရှိနေတယ်၊ အဲဒါကို သမုဒယသစ္စာလို့ ဓမ္မစကြာမှာ ဆိုပါတယ်။

အဲဒီအတိုင်းပဲ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ခန္ဓာမဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ခန္ဓာ နဲ့လဲ မကင်းဘူး။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ ခန္ဓာချုပ်ရာမှာ နိဗ္ဗာန်ရှိတယ်။ နိဗ္ဗာန်ကို ပြောရင် ခန္ဓာချုပ်ရာနဲ့ပဲ ပြောလို့ရတယ်။ ဒါကြောင့် ခန္ဓာနဲ့လဲမကင်းဘူး၊ ခန္ဓာလည်း မဟုတ်ဘူး။ ကိလေသာရယ်၊ ခန္ဓာရယ်၊ နိဗ္ဗာန်ရယ် ဒီသုံးမျိုးကို ဆက်စပ်သိသင့်တယ်။ ခန္ဓာ ချုပ်ရာမှာ နိဗ္ဗာန်ရှိတယ်ဆိုတော့ အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ကလည်း သဘာဝတရား တစ်ခုအနေနဲ့ ထာဝရရှိနေတဲ့ နိရောဓသစ္စာတရားပဲ။ နိဗ္ဗာန် ဆိုတာ ထာဝရရှိနေတဲ့ နိရောဓသစ္စာတရားလို့ မသိအောင် အဝိဇ္ဇာ က ဖုံးထားတယ်။ အရိယမဂ်နဲ့ မပယ်သေးသမျှ အနုသယကိလေသာ ဆိုတာ ထာဝရရှိနေတဲ့ သမုဒယသစ္စာတရားပဲ။ သမုဒယဆိုတာနဲ့ လောဘ၊ ဒေါသတွေဘက် ရောက်သွားတယ်။ အခြံအရံအနေနဲ့ ရှိနေတဲ့ အနုသယကိလေသာက သမုဒယသစ္စာ၊ ဒါက ဓမ္မစကြာ ရှုထောင့်က ပြောတာပါ။

ဒီတော့ ကိလေသာရယ်၊ ခန္ဓာရယ်၊ နိဗ္ဗာန်ရယ် ဒီသုံးမျိုးကို သေချာ သဘောပေါက်ဖို့ လိုတယ်။ ကိလေသာရယ်၊ ခန္ဓာရယ်၊ နိဗ္ဗာန် ရယ်ကို သစ္စာဝင်လိုက်ရင် ကိလေသာက သမုဒယသစ္စာ။ ခန္ဓာက ဒုက္ခသစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်က နိရောဓသစ္စာ၊ အဲဒါတွေကို အခုလိုပိုင်းခြားသိ တာက မဂ္ဂသစ္စာ။ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောရင် မဂ္ဂသစ္စာမပါ တတ်ဘူး။ ဥပမာ (ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဂဝါ၊ တေသံဟေတုံ တထာ ဂတော အာဟ) ဆိုပြီးတော့ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အကျိုးတရားတိုင်းဟာ အကြောင်းအရင်းခံရှိသည်။ (တေသဉ္စ ယော နိရောဓေါ ဧဝံဝါဒီ မဟာ သမဏော) ဆိုပြီး အကြောင်းတရားရော အကျိုးတရားရော ချုပ်ငြိမ်းရာ

(၁၅၁)

နိရောဓ သစ္စာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အကျိုးနဲ့ အကြောင်း ဒုက္ခနဲ့သမုဒယကိုလည်း ဟောတယ်။ နိရောဓ ကိုလည်း ဟောတယ်။ အဲဒီသုံးခုသိတာနဲ့ မဂ္ဂင်ကပါပြီးသားပါပဲ။ အခုလဲ ဒီလိုပါပဲ။ ကိလေသာကိုပယ်နိုင်လို့ ခန္ဓာငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို သိသွားတာက မဂ္ဂင်ဖြစ်သွားပါပြီ။

ကိလေသာရယ်၊ ခန္ဓာရယ်၊ နိဗ္ဗာန်ရယ် ပြောရင်း နောက်တော့ သစ္စာလေးပါး ရောက်သွားရော။ ဝိပဿနာရှုတာ ခန္ဓာကိုပဲရှုရတာ။ ဒီတော့ ဒီနေရာမှာ သုံးမျိုးတော့သိသွားပြီ။ ကိုယ်ပယ်ရမဲ့ကိလေသာက အနုသယကိလေသာ၊ ဘယ်လိုရှိတယ်။ ကိုယ်ဝိပဿနာ အား ထုတ်တော့ ခန္ဓာကိုရှုရတယ်။ ခန္ဓာချုပ်ရာက နိဗ္ဗာန်။ နိဗ္ဗာန်က လည်း အမြဲရှိနေတဲ့ ထာဝရရှိနေတဲ့တရား။ အနုသယကိလေသာ ကလည်း မဂ်နဲ့ မပယ်ရသေးရင် ထာဝရရှိနေတဲ့ သမုဒယသစ္စာတရား။ ဒီဘက်က နိဗ္ဗာန်ကလည်း ခန္ဓာချုပ်လိုက်တာနဲ့ ထာဝရရှိနေတဲ့ နိရောဓသစ္စာတရား။ ခန္ဓာကလည်း ဖြစ်တိုင်းချုပ်ပြောက်နေတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာတရား။ ဒီခန္ဓာကတော့ ပိုင်းခြားသိရမှာပေါ့။ အဲဒီလိုပိုင်းခြား သိတော့ မဂ္ဂသစ္စာဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီမဂ္ဂက အရှုခံခန္ဓာလည်း ချုပ်ပျောက်သွားရော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံအနေနဲ့ မျက်မှောက်ပြုသွား တယ်။ ခန္ဓာကိုရှုပွားတော့ မဂ္ဂင်အားတွေကောင်း၊ မဂ္ဂင်အားတွေ ကောင်းတော့ ခန္ဓာချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတယ်။ နိဗ္ဗာန်လည်း မျက်မှောက်ပြုပြီးရော အနုသယကိလေသာကို အပြီးပယ်တာပဲ။ လုပ်ငန်းစဉ်က ဒါပဲရှိတာ၊ နောက်ဆုံး အရဟတ္တမဂ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်မျက် မှောက်ပြုပြီးတော့ ကိလေသာငြိမ်းတဲ့နိဗ္ဗာန်နဲ့ ခန္ဓာငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန် ရောက်သွားတယ်။

(၁၅၂)

ခန္ဓာကို နှလုံးသွင်းတော့ ခန္ဓာလို့မမြင်ပဲ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့တွဲနေတယ်။ ဒီတော့ ခန္ဓာနဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ခွဲဖို့လိုတယ်။ ဝိပဿနာမှာ ခန္ဓာနဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ခွဲတဲ့ အခါမှာ ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးက ခွဲကြပါတယ်။ ပထမဆုံး နာမည်လေး ခေါ်တယ်။ နာမည်ခေါ်ရင် ဘာထင်ကြသလဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ထင်တာပေါ့။ ငါ့ခေါ်တယ် သူ့ခေါ်တယ် ထင်တာ။ မဟုတ်ဘူး။ သညာပေါ်တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ သညာနဲ့ ခွဲရမယ်။ ကျွန်တော်တို့က ပုဂ္ဂိုလ်အယူအစွဲကြီး ရှိနေတယ်။ အမှန်တော့ မနောမှာ သညာပဲပေါ်တယ်။ ငါကပေး ချင်တယ်၊ ငါက လှူချင်တယ်ဆိုတာက စေတနာကို ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ တွဲယူနေတာ။ အမှန်က စေတနာပဲပေါ်တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်ဘူး။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရတွေ အားထုတ်တာတွေက ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံနဲ့ အားထုတ်တာ။ ငါကအားထုတ်တာမဟုတ်ဘူး စေတနာက တိုက်တွန်းလို့ ဖြစ်နေတာ။

နောက်တစ်ခုက လူတွေက ချမ်းသာတယ် ဆင်းရဲတယ် ဆိုတာ ငါနဲ့တွဲနေတာ။ ကိုယ့်ကိုချမ်းသာတယ်၊ ငါချမ်းသာတယ်၊ ငါတော့ ဆင်းရဲသွားပြီ၊ ငါတော့ချမ်းသာလာပြီ။ အမှန်တော့ ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ဆိုတာ ဝေဒနာပဲ၊ ဝေဒနာကို ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့တွဲနေတာ။ ဝေဒနာကို မကောက်မိဘူး၊ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့တွဲနေတယ်။ သိတာလည်း ဝိညာဏ်ပေါ် တာကို ငါသိတယ်လုပ်နေတာ။ မြင်ရင်လည်း စက္ခုဝိညာဏ်ပေါ် တာကို ငါမြင်တယ်။ ဘာနဲ့တွဲနေတုန်းဆိုတော့ ဝိညာဏ်တွေနဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ တွဲသိနေတယ်။ အဲဒါတွေကိုရှင်းအောင် လယ်တီဆရာ တော်ဘုရားကြီးရဲ့စာလေး ဒီနားထည့် လိုက်မယ်။ ‘အိုး’ဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲရတယ်။ အိုးဘာနဲ့လုပ်တာတုန်း မြေနဲ့လုပ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က အိုးနဲ့မြေကို တစ်သားတည်းယူထားတာ။ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့

ခန္ဓာကို တစ်သားတည်း ယူထားကြတာ။ အတူတူယူလိုက်တာ အိုးကွဲ
တယ်ဆိုရင် အိုးကကွဲလို့မရဘူး မြေပဲကွဲတာ။ အိုးပဲ့တယ် အိုးပဲ့လို့
မရဘူး၊ မြေပဲ့ပဲတာ။ ဒါပေမဲ့ အိုးကွဲတယ်၊ အိုးပဲ့တယ်နဲ့ အိုးနဲ့မြေကို
တစ်သားတည်းယူလိုက်တာ။

ကျွန်တော်တို့က ခန္ဓာနဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို တစ်သားတည်းယူလိုက်
တာ။ အရှိတရားနဲ့ မရှိတရားတွေကို ပိုင်ခြားပြီး သဘောမပေါက်ဘူး။
အိုးနဲ့ မြေကို တစ်သားတည်းယူသလို ခန္ဓာနဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘာလို့တစ်သား
တည်း ယူရတာတုန်း။

ကျွန်တော်တို့က ဥပါဒါန်နဲ့စွဲနေပြီ။ ဥပါဒါန်ရှိတယ်လို့ ဘာလို့
ဒီလိုသိတာတုန်းဆိုတော့ သတိရှိလာလို့ပါ။ တရားအားထုတ်ရင်
သတိက ဦးဆောင်တယ်၊ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိဖြစ်တဲ့အခါမှာ
ဉာဏ်က ခန္ဓာနဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ကွဲလာပါလိမ့်မယ်။ မြေနဲ့အိုးမှာ အိုးဆိုတာ
ပုံသဏ္ဍာန်ပဲရတယ်။ ဘာနဲ့လုပ်တာတုန်း မြေနဲ့လုပ်တာ။ ဒီခန္ဓာ
ကလည်း ရုပ်နဲ့ နာမ်နဲ့ပဲလုပ်ထားတာပဲ။ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ဘာရတုန်း
ပုံသဏ္ဍာန်ပဲရတယ်။ ခြေထောက်ဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲရတယ်။
ခြေထောက်ပဲ့လို့ မရဘူး ရုပ်ပဲ့လို့ရတယ်။ ခြေထောက်ကနာလို့မရဘူး။
ဝေဒနာပဲ နာလို့ရတယ်၊ ခေါင်းကိုယ်ခြေလက်ဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ
ဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲရတယ်။ မိန်းမ ယောက်ျားဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်
ပဲရတယ်။ ရှိတာကတော့ ရုပ်ဓာတ်နာမ်ဓာတ်တွေပဲ ရှိတယ်ဆိုတာ
ဉာဏ်မှာ ကွဲလာပါလိမ့်မယ်။ ထင်ရှားလာပါလိမ့်မယ်။ အခုတော့
မထင်ရှားသေးဘူး။ ဘာကထင်ရှားနေတုန်း ယောက်ျား မိန်းမတွေက
ထင်ရှားနေတာပဲ။ ဥပါဒါန်နဲ့ပြင်းစွာစွဲနေတာကိုး၊ ဒီလိုခန္ဓာကို
မြင်လာမှ ဒီရုပ်တွေနာမ်တွေ၊ အကြောင်းအကျိုးတွေဝင်လာပြီးတော့

ဒီထဲမှာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဆိုတဲ့ သဘောမရှိဘူး၊ ဖြစ်တိုင်း ပျက်နေတဲ့အတွက် ဘာမှ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရလည်းမရှိဘူး၊ ငါလို့စွဲယူစရာ အတ္တကောင်၊ အသက်ကောင်၊ လိပ်ပြာကောင်လည်း မရှိဘူးဆိုတာကို မြင်လာမှာပါ။

ဒီတော့ ရုပ်တွေနာမ်တွေအပေါ်မှာ ငါလို့ အနုသယကိလေသာက အရှိန်အဝါပေးနေတာ။ ဒီအနုသယကိလေသာက ဝိပဿနာအားထုတ်ရင်တော့ ဉာဏ်မှာမြင်လာမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ်ကနှလုံးမသွင်းလိုက်တာနဲ့ ဒီအနုသယကိလေသာရဲ့အရှိန်ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ငါလို့ ပြန်ပြန်ယူနေတာပဲ။ ဒါကြောင့်မို့ သောတာပန်က ဆင်ခြင်ရင်တော့ သိတယ်။ မဆင်ခြင်ရင်တော့ အနုသယကိလေသာ ရှိနေသေးတယ်။ ရှိနေတော့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ-ငါဆိုတဲ့ အနုသယကိလေသာအရှိန်ကြောင့်မို့ မာနကလည်း ငါပေါ့၊ တဏှာကလည်း ငါနဲ့ပေါ့လို့ ဒီလို နားလည်ရပါမယ်။ ဒီဌိအနေနဲ့ကတော့ မရှိတော့ပါဘူး။ ဝိစိကိစ္ဆာလည်း မရှိပါဘူး။

အနုသယကိလေသာသဘောက သိမ်မွေ့တယ်။ ဒါကြောင့် ကိလေသာရယ်၊ ခန္ဓာရယ်၊ နိဗ္ဗာန်ရယ် ဒီသုံးမျိုးကို နားလည်ရပါမယ်။ ဒီတော့ အနုသယကိလေသာဆိုတာ ခန္ဓာကို ခြံရံနေတာ၊ ခန္ဓာနဲ့လည်း ကင်းတာမဟုတ်ဘူး၊ ခန္ဓာထဲမှာလည်း မပါဘူး။ ဥပါဒါ၊ ဌိ၊ ဘင်လည်း မရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ ခန္ဓာကို ခြံရံပြီးတော့နေတယ်။ အဲဒီအတိုင်းပဲ နိဗ္ဗာန်က ခန္ဓာမဟုတ်ဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ခန္ဓာနဲ့လည်း မကင်းဘူး။ ခန္ဓာချုပ်ရာမှာလည်း နိဗ္ဗာန်က ထာဝရရှိနေတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဝိပဿနာရှုတယ်ဆိုတာ ခန္ဓာရှုရမှာ။ ခန္ဓာရှုမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ခန္ဓာတွေ့လားဆိုတော့လည်း ခန္ဓာမတွေ့ရဘူး။ မိုးကုတ်ဆရာတော်ကြီးကလည်း ပြောခဲ့တယ်။ မရှိတာကြီးတွေ့ရတယ် မရှိတာက လက္ခဏာ။

(၁၅၅)

ရှေ့စိတ် နောက်စိတ်ဖြစ်တဲ့ အတွက် အဲဒီအရှုခံစိတ်ဖြစ်နေတုန်းကလည်း ဒီဘက်က အရှုဉာဏ်က မပေါ်သေးဘူး။ အရှုဉာဏ်ပေါ်တဲ့ အခါကျ တော့လည်း အရှုခံက မရှိတော့ဘူး၊ မရှိတော့တဲ့လက္ခဏာပဲတွေ့ရ တယ်လို့ ဆိုတယ်။

အဲဒီအတိုင်းပဲ ခန္ဓာတွေကောက်တုန်းကလည်း စေတနာ ဆိုတာ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းတဲ့သဘော၊ သညာဆိုတာ မှတ်သားတဲ့ သဘောစတဲ့ လက္ခဏာတွေပဲ တွေ့ရတယ်။ ခန္ဓာဆိုပေမယ့်လည်း ခန္ဓာကိုမတွေ့ရဘူး၊ ခန္ဓာတွေရှုတော့လည်း ဘာတွေပဲတွေ့ရလဲ လက္ခဏာပဲတွေ့ရတယ်။ ဝိပဿနာ ရှုတော့လည်း အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တက လက္ခဏာပဲ။ လက္ခဏာဆိုတာ ခန္ဓာလားဆိုတော့ လက္ခဏာက ခန္ဓာမဟုတ်ဘူး။ ရှုတော့ ဘာရှုတာတုန်း လက္ခဏာပဲရှုရတာ။ ဒါပေမဲ့ လက္ခဏာက ခန္ဓာလားဆိုတော့ ခန္ဓာလည်းမဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာနဲ့ကင်း လားဆိုတော့ ခန္ဓာနဲ့လည်း မကင်းဘူး။ ခန္ဓာမရှိရင်လည်း အဲဒီ လက္ခဏာက မဖြစ်ဘူး။ ဝိပဿနာသဘောတွေက ဘာမှ ဆုပ်ကိုင် လို့မရဘူး။ သိမ်မွေ့လွန်းလို့ ဒါကြောင့် ခက်နေတာပါ။

ကျွန်တော်တို့က ဒီစားပွဲခုံကြီးက ရုပ်ဆိုရင် လက်ကြီးနဲ့ကိုင် ကြည့်ရမှ သဘောကျတာ။ အခိုင်အမာသိချင်တယ်။ ဝိပဿနာ ဉာဏ်နဲ့ အာရုံတွေကို ရှုတဲ့အခါကျတော့ အဲဒီလိုမတွေ့ရဘူး။ မတွေ့ ရတော့ တရားလုပ်နေတာ သိပ်မထူးသေးပါဘူးဆိုပြီး ဘဝင်မကျဘူး၊ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သူကဆုပ်လို့ ကိုင်လို့ရတာမျိုးကို တအားမျှော် လင့်နေတာ။ ကျွန်တော်တို့ရှုတော့ လက္ခဏာတွေပဲ ရှုရတယ်၊ ရုပ်နာမ် တွေကိုလဲ တိုက်ရိုက်ရှုလို့ မရဘူး။ လက္ခဏာက ခန္ဓာလားဆိုတော့ လက္ခဏာက ခန္ဓာမဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာမဟုတ်ပေမဲ့လည်း ခန္ဓာနဲ့ကင်းပြီး

(၁၅၆)

ဒီလက္ခဏာ ဖြစ်သလားဆိုတော့ ခန္ဓာမရှိဘဲနဲ့လဲ ဒီလက္ခဏာက မဖြစ်ဘူး။
စေတနာမရှိဘဲနဲ့ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းတတ်တဲ့ လက္ခဏာမတွေ့ရဘူး။
သညာမရှိဘဲနဲ့ မှတ်သားတတ်တဲ့ လက္ခဏာ မတွေ့ရဘူး။ ရုပ်မရှိဘဲနဲ့
ဖောက်ပြန်တတ်တဲ့ လက္ခဏာ မတွေ့ရဘူး။ ခန္ဓာတွေရှိမှလည်း
လက္ခဏာက ပေါ်တာ။ ကျွန်တော်တို့တွေ့ရတော့ ဘာတွေ့ရမှာတုန်း
ဆိုတော့ လက္ခဏာတွေပဲ တွေ့ရမှာ။

ကျွန်တော်တို့ ခန္ဓာကိုသိဖို့ ချဉ်းကပ်တော့လည်း လက္ခဏာ
အနေနဲ့ပဲ တွေ့ရတယ်။ ခန္ဓာတွေရဲ့ ဖြစ်ပျက်ကျလည်း လက္ခဏာပဲ။
အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တကလည်း လက္ခဏာပဲ။ ကိလေသာပြောတော့
လည်း အနုသယကိလေသာက ခန္ဓာထဲလည်း မပါဘူး။ နိဗ္ဗာန်ကျ
တော့လည်း ခန္ဓာချုပ်ရာ။ ခန္ဓာရှုဆိုတော့လည်း ခန္ဓာက လက္ခဏာပဲ
တွေ့ရတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာဆိုတာက ဉာဏ်အရာလို့ ဆိုပါတယ်။

၁၇။ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိ

(၆-၃-၂၀၁၄)

ကိလေသာကိုလည်းသိရမယ်၊ ခန္ဓာကိုလည်းသိရမယ်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းသိရမယ်။ အဲဒီလိုသိတဲ့အသိက မဂ္ဂဖြစ်သွားတာပါပဲ။ ကိလေသာက သမုဒယသစ္စာ၊ ခန္ဓာက ဒုက္ခသစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်က နိရောဓသစ္စာ၊ အသိက မဂ္ဂသစ္စာ။ ဒီသစ္စာလေးပါး အပေါ်မှာရှိတဲ့ အဝိဇ္ဇာကိုမဖယ်နိုင်လို့ အဝိဇ္ဇာတွေရှိနေလို့ သင်္ခါရဆိုတဲ့ အားထုတ်မှုတွေ လုပ်နေတာ၊ ကိလေသာကို ကောင်းကောင်းမသိဘူးဆိုတာ သမုဒယသစ္စာအပေါ်က အဝိဇ္ဇာအဖုံးကို မဖွင့်နိုင်လို့ဘဲ။ ခန္ဓာအကြောင်းသိလားဆို ခန္ဓာအကြောင်းလည်း ကောင်းကောင်း မသိဘူး၊ ဒုက္ခသစ္စာအပေါ်က အဖုံးလည်း မဖွင့်နိုင်ဘူး၊ ဒီတော့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတော့ နိရောဓသစ္စာအပေါ်က အဖုံးက ပိုဝေးသွားတာပေါ့။ ကိုယ်နှလုံးသွင်းနေတာကိုလည်း မဂ္ဂင်တရားလို့မသိတော့ မဂ္ဂသစ္စာပေါ်က အဝိဇ္ဇာအဖုံးကိုလည်း မဖွင့်နိုင်ဘူး။

သစ္စာလေးပါးပေါ်က အဝိဇ္ဇာကို မဖယ်ရှားနိုင်သေးသရွေ့ ဒုက္ခရောက်ကြောင်းတွေပဲ အားထုတ်နေမှာပဲ။ ဒုက္ခရောက်ကြောင်းတွေ

(၁၅၈)

အားထုတ်နေတာကိုက သမုဒယပဲ၊ ဒုက္ခရောက်ကြောင်းကိုသိလားဆို မသိပါဘူး။ သုခရကြောင်းလို့ ထင်နေတာ။ ကိုယ်လုပ်နေတာ တွေက ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းတွေလုပ်တယ်။ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းဆိုတာ နောက်ဘဝ နောက်ခန္ဓာတွေရတာက ဒုက္ခတွေဖြစ်နေတာပေါ့။ ဇာတိရတာနဲ့ဇရာ မရဏဆိုတဲ့ အို-နာ-သေတွေနဲ့ ဘယ်တော့မှ ကင်းမှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အခုခန္ဓာရတာကို ဆင်းရဲတယ်လို့မထင် ဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုရင် ဒုက္ခသစ္စာပေါ်က အဝိဇ္ဇာ အဖုံးကိုမှ မဖွင့်နိုင်တာ။

ဒါပေမဲ့ ဒီခန္ဓာကလည်း တအားလှည့်စားတယ်၊ ခန္ဓာထဲ မှာပါတဲ့ သုခဝေဒနာက ခန္ဓာရတာကို ချမ်းသာသလိုဖြစ်နေတာ။ ကျွန်တော်တို့ ချမ်းသာသလိုထင်တာ ဘာကိုထင်လဲဆို သုခဝေဒနာကို ချမ်းသာလို့ ထင်တာ။ ကျွန်တော်တို့က ခန္ဓာကို ဆင်းရဲတယ်လို့ သိပ်မမြင်ဘူး။ အမှန်က ခန္ဓာထဲမှာပါတဲ့ သုခဝေဒနာကြောင့် ချမ်းသာ တယ်လို့ စိတ်က အသိမှားသွားတာ။ ပြီးတော့ သညာနဲ့အမှတ် မှားတယ်။ တစ်ယောက် နဲ့တစ်ယောက် အထင်မှားကြတယ်ဆိုတာ ပရမတ်ကို ပြန်ဆင်ခြင်ကြည့်ရင် သညာနဲ့အမှတ်မှားတာကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါနဲ့သွားတွဲတာ၊ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် အထင်မှား တာက ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက မှားလို့မရဘူး။ သညာနဲ့ပဲ မှားလို့ရတာ၊ သညာက အမှတ်တွေမှားတာ။ မှားတယ်ဆိုတာ သညာလို့ စိတ်ထဲ မပေါ်ဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကပဲ အထင်လွဲနေတယ်။ ငါ့ကို အထင်မှား နေတယ် ထင်တာ၊ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် ခန္ဓာငါးပါးလို့သိရင် ဘာအထင်မှားစရာရှိလဲ။ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးလို့သိရင် ဘယ်သူမှ အထင်မှားစရာလဲ မရှိဘူး၊ အထင်လွဲစရာလဲ မရှိဘူး။ အထင်လွဲတယ်ဆိုတာ သညာက အမှတ်မှားနေတာ။ သညာက

ဘာကိုမှတ်လဲ၊ အာရုံကိုပဲမှတ်တာ၊ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် အထင်လွဲတယ်၊ အမြင်လွဲတယ်ဆိုတာ သညာဝိပုလ္လာသ၊ ပရမတ် သညာကတော့ မှားလို့မရဘူး။ ဒီသညာနဲ့မှတ်ထားတဲ့ အာရုံတွေ မှားနေတာ၊ သညာက မှတ်သားတတ်တဲ့သဘောပဲ၊ မှန်တယ်လည်း မရှိဘူး၊ မှားတယ်လည်း မရှိဘူး၊ အာရုံတွေပေါ်မှာ အမှတ်လွဲတာ။ အဝိဇ္ဇာဆိုတာဘာလဲဆိုရင် အာရုံကို အမှန်မသိတာ။ သညာပေါ်မှာ အဝိဇ္ဇာဖုံးနေတာပါ။

ဒီတော့ အာရုံကို အမှန်အတိုင်း မသိလို့ဘဲ၊ အဲဒါအဝိဇ္ဇာ၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာငါးပါးကိုလည်း မသိဘူး။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ခန္ဓာ ငါးပါးကလည်း အာရုံမရှိဘဲနဲ့တော့ မဖြစ်ဘူး၊ ဒီတော့ အာရုံနဲ့ အာရမ္မဏိကပါပဲ၊ အာရမ္မဏိကဆိုတာ စိတ်ဘက်ကိုပြောတာ။ ဟိုဘက်က အာရုံရှိမယ်။ ခန္ဓာက အာရုံမရှိဘဲမပေါ်ဘူး။ အာရုံ ကြောင့် ခန္ဓာပေါ်လာတာ။ ကိလေသာဆိုတာ ဘယ်မှာကပ်လဲ အဲဒီခန္ဓာမှာပဲ ကပ်တာ။ ခန္ဓာငါးပါးမရှိဘဲ ဘယ်ဒိဋ္ဌိ တဏှာမှ ကပ်လို့ မရဘူး၊ ဒိဋ္ဌိ တဏှာဆိုတာက ခန္ဓာကိုပဲကပ်တာ။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ အာတာပီလို့ ဆိုတယ်။ ပြင်းစွာ သောလုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ အဲဒီလုံ့လက ကိလေသာတွေကို ခြောက် သွေ့ စေတာ။ အဘိဇ္ဈာ၊ ဒေါမနဿဆိုတဲ့ ကိလေသာမပါအောင် လုံ့လဝီရိယနဲ့ ခြောက်သွေ့အောင် လုပ်ရသေးတယ်။ အာရုံတွေ ကြောင့် ခန္ဓာက ပေါ်မှာပဲ။ ဒီပေါ်လာတဲ့ခန္ဓာမှာ လောဘ၊ ဒေါသတွေ မဖြစ်အောင် ဝီရိယနဲ့အားထုတ်ရတာ။ ဒီတော့ ကိလေသာက ခြောက်သွေ့သွားပြီ။ ဒါပေမဲ့ အခြံအရံအနေနဲ့တော့ အနုသယကိလေ သာတွေက ပါနေတုန်းပဲ။ ဒီတော့ ဝိပဿနာပညာက ဒီခန္ဓာမှာ ခြံရံ

လိုက်နေတဲ့ တဏှာ ဥပါဒါန်ကို ပယ်မှာပါ။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားက သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့က ဒီပညာပိုင်းကို နားမလည်ဘူး၊ ကိုယ့်စိတ်လေး ငြိမ်နေရင် ကိလေသာတွေကင်းလို့ တရားရသလိုလို ထင်တတ်တယ်။ ပညာသဘောကို နားမလည်ဘူး။ သမာဓိကြောင့်လည်း ကိလေသာ ငြိမ်းတာပဲ။ ကိလေသာကို ဖယ်ခွာနိုင်တာပဲ၊ ဝိက္ခမ္မနဆိုတာ ခပ်ကြာကြာ ပယ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အနုသယကိလေသာတွေ မတို့မထိ နိုင်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့က အဲဒါကို နားမလည်နိုင်တာ။ ဒီတော့ သမထရဲ့ သဘောက အာရုံကို အမှန်အတိုင်း မသိဘူး၊ ဝင်ရင် ဝင်တယ် ထွက်ရင် ထွက်တယ် သမုတိနယ်က ပညတ်အတိုင်းပဲ နှလုံး သွင်းတယ်။ မြဲတဲ့အနေနဲ့ နှလုံးသွင်းတာ၊ ကိလေသာကို ခွာနိုင်တယ်။ အပြီးမပယ်နိုင်ဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုရင် အရှိကို အရှိအတိုင်းမသိလို့ အဝိဇ္ဇာကို မပယ်နိုင်ဘူး။

သမထလုပ်နေရင် ပထမဈာန်ရနေတော့ ခန္ဓာမှာ ကိလေသာ မပေါ်ဘူး။ သမာဓိအစွမ်းကြောင့် ခန္ဓာမှာ ကိလေသာ မပေါ်ဘူး။ အဲဒီမှာ ခြံရံနေတဲ့ အနုသယ ကိလေသာကို နားမလည်လို့ သမာဓိ အစွမ်းနဲ့ စိတ်က ငြိမ်နေရင် တရားရသလို ဖြစ်နေတာပါ။ အရိယ မဂ်ဆိုတဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တ မဂ် လို့ဆိုတဲ့ ဆိုင်ရာ မဂ်တွေနဲ့ မပယ်နိုင်သေးသမျှ ခန္ဓာကို ခြံရံထားတဲ့ အနုသယကိလေသာကို မပယ်နိုင်ဘူး။ အချိန်ကျရင် ပြန်ဖြစ်တာပဲ။ အဲဒါ အနုသယကိလေသာကို နားမလည်ခြင်းရဲ့ အပြစ်ပါပဲ။

အနုသယကိလေသာဆိုတာ ခန္ဓာမှာ ပေါ်တာမဟုတ်ဘူး။ ဥပါဒိ-ဋီ- ဘင် အနေနဲ့မရှိဘူး။ ခန္ဓာကို အခြံအရံအနေနဲ့ပဲလိုက်နေတာ။

အနုသယကိလေသာကို ပထမသဘောပေါက်ရမယ်။ အဲဒါလေးတွေ အားနည်းနေလို့ ဝိပဿနာနဲ့ သမထကို မကွဲနိုင်ဘူးဖြစ်နေတာ။

အာရုံနဲ့ ခန္ဓာနဲ့ လည်း မကွဲဘူး၊ လုံးသိနေတယ်။ ပခုက္ကူ ဆရာ တော်ကြီးက ‘အာရုံကိုသိ မကပ်ငြိ လွတ်၏သံသရာ’တဲ့။ အာရုံကို ပိုင်းခြားသိရင် အဝိဇ္ဇာကို ပယ်လိုက်တာ၊ အာရုံပေါ်က အဝိဇ္ဇာကို မဂ္ဂနဲ့ ပယ်တာ။ ဒီတော့ ကိလေသာ မကပ်ငြိတော့ဘူး။ ကိလေသာ ကပ်ငြိတာက ဘေးကအခြံအရံအနေနဲ့ ကပ်ငြိနေတာ။ မကပ်ငြိဘူးဆိုတာ အခြံအရံကို ပယ်လိုက်တာ။ အနုသယကိလေ သာကို ပယ်လိုက်တာပါဘဲ။

‘အာရုံနဲ့ စိတ်ကွဲအောင်ကြိတ် တိဟိတ်မဂ်ခေါ်ပေ’တဲ့။ ကျွန်တော်တို့က အာရုံနဲ့စိတ် မကွဲဘူး၊ လုံးသိနေတာ။ အာရုံနဲ့စိတ် ကတော့ စာတတ်တဲ့လူတိုင်း သိနိုင်တာပဲ။ ကိုယ်တိုင်က အာရုံနဲ့ စိတ်ကို ပိုင်းခြားမသိဘူး။ အာရုံက ကျေးဇူးပြုလို့ စိတ်ပေါ်တာပဲ။ ခန္ဓာရှိမှ ဒိဋ္ဌိတဏှာက ကပ်လို့ရတာ။ ခန္ဓာမရှိရင် ကပ်လို့မရဘူး။ ကိလေသာရဲ့ တည်ရာက ခန္ဓာပဲ။ ရဟန္တာဖြစ်တဲ့အခါကျရင် ခန္ဓာမှာ ကိလေသာ မရှိတော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ခန္ဓာရှိနေတော့ အပြင်ကလူတွေရဲ့ ကိလေသာက ကိုယ့်ဆီမှာ လာဖြစ်နေတာ၊ ဒီတော့ မိမိက သူတပါး ကိလေသာရဲ့ အာရုံဖြစ်နေတာ။ ဆင်းရဲနေပြီ။ ခန္ဓာရှိနေတော့ သူတပါး ကိလေသာရဲ့ တည်ရာဖြစ်နေတာ။ သူများတွေရဲ့ ကိလေသာတည်ရာ ဖြစ်နေတာ၊ ဒီတော့ ခန္ဓာမရှိမှ ချမ်းသာတာကို ပိုမြင်လာတယ်။

တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ပြင်းစွာသော လုံ့လဝီရိယ ရှိတယ်ဆိုတာ အဲဒီပေါ်တဲ့ခန္ဓာမှာပါတယ်။ ဝီရိယဆိုတာလည်း ခန္ဓာပဲလေ၊ စေတသိက်ပဲ။ ဒေသနာမှာ ဘာနဲ့ဥပမာပေးလဲဆိုတော့

သံတုံးကြီးကို မီးနဲ့ရဲနေအောင်ဖုတ်ထား၊ ဘယ်ယင်ကောင်မှ လာမကပ်
ရဲဘူး။ ဝီရိယအစွမ်းကြောင့် ပေါ်လာတဲ့ ခန္ဓာကို ဘယ်ကိလေသာမှ
လာမကပ်ဘူး။ ကိုယ့်ခန္ဓာကို ရဲနေအောင် ဝီရိယနဲ့မီးတင်ဖုတ်မထား
လို့ ကိလေသာတွေက လာနေတော့ စိတ်တွေက ဟိုရောက် ဒီရောက်နဲ့၊
ကိလေသာတွေ ဝင်နေတာပေါ့။ ခုဘာလို့ ကိလေသာတွေ ဝင်နေလဲ
ဆိုရင် ဝီရိယမရှိလို့ပါ။

စိတ်ကို ဒီတိုင်းလွတ်ထားရင် ရေအစုန်လိုပဲ၊ မြင့်ရာကနေ
နိမ့်ရာ ဝေါကနဲဆင်းသွားတာပဲ။ နိမ့်ရာကနေ မြင့်ရာရောက်ဖို့
အားထုတ်ရတယ်။ စိတ်တွေအားရှိလာအောင် အားထုတ်ရမယ်။
ကိုယ်အားထုတ်တာတော့ သိတယ်၊ စိတ်အားထုတ်တာ မသိဘူး။
ဝိတ် **weight** မတာတော့ လူတိုင်း သိတယ်။ ဝိတ်ပြားကိုလည်း
လက်က ဆုတ်ထားရသေးတယ်၊ ပြီးတော့ ကိုယ်ကတွန်းရတာ။
အဲဒါဆို ကိုယ်အားတွေရှိလာမှာ၊ ခန္ဓာကိုယ် တောင့်တင်းလာတယ်။
ဝင်လေ ထွက်လေဆိုတဲ့ **weight** ပြားကို သတိနဲ့ဆုတ်ထား၊
အဲဒါကျ နားမလည်နိုင်ဘူး၊ စိတ်အားရှိဖို့လိုတယ်။ စိတ်အားရှိဖို့
ဝင်လေထွက်လေကို သတိနဲ့အောက်မေ့ထား၊ မလွတ်နဲ့၊ တွန်းရဦး
မှာလေ ဝီရိယနဲ့အားစိုက်ပေါ့။ ဝီရိယမှာ ကိုယ်ဝီရိယနဲ့ စိတ်ဝီရိယ
ဆိုတာ ရှိတယ်။ ကိုယ့်ဘက်က သတိနဲ့ ဝီရိယအစွမ်းကြောင့် သမာဓိ
ဆိုတဲ့ စိတ်အားတွေရလာမှာပါ။

သတိ ဝီရိယ သမာဓိအား ကိုယ့်ဘက်က မရှိဘဲနဲ့တော့ ကိလေ
သာက ဝင်မှာပဲ။ သမာဓိစွမ်းအားတွေရှိရင် ကိလေသာက မဝင်ရဲ
တော့ဘူး။ အဲဒီကိလေသာမရှိမှ ဘာဖြစ်လာလဲဆို အာရုံကိုအမှန်
အတိုင်းသိဖို့ ပညာပိုင်းဆိုင်ရာတွေနဲ့ အာရုံကိုချည်းကပ်ရမှာ။ ကိုယ့်

ဘက်က အရှုဉာဏ် ထူထောင်ပြီးမှ အရှုခံရဲ့ ရုပ်တွေနာမ်တွေ အကြောင်းအကျိုးတွေ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တတွေကို သိမြင်နိုင်မှာပါ။

ဥပမာ ကိုယ့်စိတ်လေးက အေးအေးချမ်းချမ်းနဲ့နေရရင် ဟုတ်ပြီ အောက်မေ့နေတာ။ မဟုတ်သေးဘူး။ ဘာနဲ့တူလဲဆို ရွှေနဲ့ တူတယ်၊ ရွှေကို ဒီတိုင်းကြည့်ရင်တော့ ကောင်းတယ်လို့ ယူဆတာပဲ ဒါပေမဲ့ အဲဒီထဲမှာ အညစ်အကြေးတွေ အများကြီးပါတယ်။ ကျိကြည့်မှ သိတာ၊ မကျိရင် အညစ်အကြေးပါတဲ့ရွှေကို ပန်းတိမ်က ထုရင် ကွဲတယ်၊ ဆွဲရင် ပြတ်တယ်၊ ဒီရွှေကို ဘယ်လိုမှ လုပ်လို့မရဘူး၊ ဒီတော့ ရွှေထဲက အညစ်အကြေးကို မီးအပူပေး အရည်ကျိုမှ အညစ်အကြေးက ထွက်တာ၊ ဖယ်လို့ရတာ။ ဒီအတိုင်းပဲ ကိုယ့် ကိုယ်ကို အညစ်အကြေးရှို့လား၊ မရှို့လား သိချင်ရင် ဝင်လေထွက်လေ မှတ်ကြည့်၊ စိတ်တွေ ဟိုရောက်လိုက် ဒီရောက်လိုက်ဆိုရင် အညစ် အကြေးတွေ ထွက်လာပြီ။ ဝီရိယနဲ့ သတိနဲ့ ကောက်ကောက်ဖယ်ပေါ့၊ သတိနဲ့ ဝင်လေထွက်လေကို ပြန်ရှုလိုက်၊ စိတ်တွေက ဟိုရောက် ဒီရောက်ရင် ချက်ခြင်း သတိဝီရိယနဲ့ အညစ်အကြေးကိုဖယ်ပါ။ တရားအားထုတ်လို့မရဘူး စိတ်တွေက ဟိုရောက် ဒီရောက်ဖြစ်နေ တာကိုက အညစ်အကြေးတွေ ထွက်နေတာ၊ အဲဒါကို သတိ ဝီရိယနဲ့ ဖယ်နေရတာ၊ ရွှေက အညစ်အကြေးတွေ ဖယ်လိုက်ရင် (၁၆)ပဲရည် ဖြစ်ရင် ထုလည်းမကွဲ ဆွဲလည်း မပြတ်တော့ဘူး။ လိုသလို ပုံသွင်းလို့ရပါပြီ။

ဒီအတိုင်းပဲ၊ ကျွန်တော်တို့ သတိ ဝီရိယ အစွမ်းကြောင့် အညစ် အကြေးတွေထွက်လာရင် ဒီစိတ်လေးက ဖြူစင်လာပါလိမ့်မယ်။ တည်ငြိမ်လာမယ်၊ သမာဓိရိလာမယ်။ ဥပေက္ခာဖြစ်လာတယ်။ ဥပေက္ခာ ဖြစ်လာရင် သတိက စင်ကြယ်လာတယ်။ သတိတင် စင်ကြယ်တာ

မဟုတ်ဘူး၊ သူနဲ့တွဲဘက် သမ္ပယုတ်တရားတွေရှိတယ်။ အဲဒါတွေပါ အကုန် စင်ကြယ်သွားတယ်။ စင်ကြယ်မှ ရုပ်တွေနာမ်တွေ ကိုယ့် ဉာဏ်ထဲမှာ ပေါ်လွင် ထင်ရှားလာတာပေါ့။ နို့မို့ဆို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ တိုက်တွေ ကားတွေ အကုန်ဖြစ်နေတာပဲ။

ရုပ်တွေ နာမ်တွေရယ်လို့ အာရုံတွေ စိတ်တွေလို့ ကိုယ့်စိတ် ထဲမှာ မထင်ရှားသေးဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ၊ ကိလေသာတွေနဲ့ ညစ်ထေးနေတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါကို ညစ်ထေးနေတယ်လို့ မသိဘူး။ ရွှေလိုပဲ ရွှေက ဒီတိုင်းကြည့်ရင် ကောင်းတာပေါ့ ဒါပေမဲ့ အဲဒီရွှေမှာ အညစ်အကြေးတွေ ရှိတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေနဲ့ သားတွေ သမီးတွေ မြင်နေတာပဲ။ ချမ်းသာတယ် ထင်နေတာ။ အဲဒါကိုက အညစ် အကြေးပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလို့ သိနေတာကိုက အညစ်အကြေးလို့ မသိဘူး။

ဒီတော့ ဝင်လေထွက်လေဆိုတဲ့ ဖားဖိုမှာ ကိုယ့်စိတ်ကို အပူပေးလိုက်ရင် အညစ်အကြေးတွေ ထွက်လာပါလိမ့်မယ်။ အညစ် အကြေးတွေထွက်ရင် သတိပိုစင်ကြယ်လာပါလိမ့်မယ်။ အမှန်တော့ ဥပေက္ခာကြောင့် သတိကစင်ကြယ်လာတာ။ ဒီသတိကြောင့် ကျန်တဲ့ ရုပ်နာမ် ပရမတ်တွေ အောက်မေ့တဲ့အခါမှာလည်း လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ ထင်ထင် ရှားရှား မြင်တွေ့လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတော့ ပုတ္တုသ္မာတိတရားမှာ ဘုရားရှင်က ဓာတ်(၆)ပါးကို ဟောကြားခဲ့တယ်။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးရယ်၊ ဝိညာဏဓာတ်ရယ် ရှိတယ်။ တစ်ချိန်မှာ ဝိညာဏ်ကတစ်ခုပဲ ပေါ်တယ်။ အာကာသ ဓာတ်ကတော့ မြတ်စွာဘုရား ပြည့်စုံအောင် ဟောခဲ့တာပါ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ တရားရှုမှတ်တဲ့နေရာမှာတော့ ဓာတ်ကြီးလေးပါးနဲ့ ဝိညာဏ်ကိုပဲ နှလုံးသွင်းရမှာပါ။ အာရုံက ကျေးဇူးပြုလို့ကျွန်တော်

(၁၆၅)

တို့မှာ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို အမှီပြုပြီး ဝိညာဏ်တစ်ခုပဲ ပေါ်တယ်။ နှစ်ခုပြိုင်ပေါ်လို့ မရဘူး။ ဒါကိုက ခန္ဓာငါးပါးပဲ။ ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာ ဓာတ်ကြီးလေးပါးနဲ့ ဝိညာဏ်တွေ ပေါ်နေတာလို့ မထင်ရှားဘူး။ သတိနဲ့အောက်မေ့တာ မဟုတ်ဘူး။ သညာသိတွေနဲ့က ခေါင်းကိုယ် ခြေလက်တွေ ဖြစ်နေတာ။ ကျွန်တော်တို့က သတိမရှိသေးဘူး။ သတိမှ မတည်ထောင်နိုင်တာ။

သတိအားကောင်းလာရင် ခန္ဓာဆိုတာ ဓာတ်ကြီးလေးပါးနဲ့ ဝိညာဏ်တွေပဲလို့ ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်ရှားသွားတာပါ။ သူ့သဘော သူ့ဆောင် ထင်ရှားသွားတာပါပဲ။ ကိုယ်နှလုံးသွင်းတိုင်း ဒီလို ထင်ရှားနေမှာ ရုပ်နဲ့နာမ် တွေပဲ။ အရင်ကတော့ ကိုယ်ကြီးလေးရင် သညာက ငါ့တစ်ကိုယ်လုံးကို လေးနေတာလို့ ထင်တာပဲ။ တစ်ကိုယ် လုံးဆိုတာ ငါလို့ယူတာပဲ။ အမှန်တော့ လေးနေတာက ပထဝီပဲ။ လေးလို့ခံစားရတာက ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ကိုယ်က ဓာတ်ကြီးလေးပါးပဲ။ ဝေဒနာဆိုတာလည်း ဝိညာဏ်နဲ့ တွဲပေါ်တာ နာမ်ခန္ဓာတစ်ခုပဲ။ ဒီတော့ သတိကအောက်မေ့လိုက်တာနဲ့ ငါလေးတာ မဟုတ် တော့ဘူး ရုပ်နာမ်ကြီးလေးနေတာ။ ရုပ်နာမ်လို့ သိတာနဲ့ စိတ်က မနာတော့ဘူး။ တစ်နေ့လုံးလေးနေတာပဲဆိုရင် စိတ်ကနာတာပေါ့။ ကိုယ်နာပြီး စိတ်နာတယ်။ ကိုယ်နာတာဆိုတာက ကိုယ်ကရုပ် နာတာ ကနာမ်၊ လေအောင့်တယ်ဆို လေကရုပ် အောင့်တာက ဝေဒနာ နာမ်ပဲ။ ဘယ်နေရာကြည့်ကြည့် ရုပ်နာမ်ဆိုတာ ဉာဏ်မှာ ထင်ရှား လာပါမယ်။

ကျွန်တော်တို့ခန္ဓာမှာ ဒါပဲရှိတာ။ ဒါပေမဲ့ ဉာဏ်မှာ ရုပ်နာမ် လို့ အောက်မေ့တတ်တဲ့ သတိကို မတည်ထောင်နိုင်ဘူး။ မတည်

(၁၆၆)

ထောင်နိုင်တော့ ဥပါဒါန်နဲ့ သညာနဲ့ပေါင်းပြီး ငါ့ကိုယ်ကြီးက ဘာဖြစ်တယ်
ဖြစ်နေတာပေါ့။ သညာက ခန္ဓာဝန်၊ ဥပါဒါန်က ကိလေသာဝန်၊
ခန္ဓာဝန်နဲ့ ကိလေသာဝန်ကို မချနိုင်ဘူး။ ကိလေသာချုပ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်
ဆိုတာ ကိလေသာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတော့ ပြစ်ချလိုက်ပြီ။ ကြွင်းကျန်
တာက ခန္ဓာဝန်ထုပ်ပဲကျန်တော့တာ။ အရဟတ္တမဂ်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကမူ
နောက်ဆုံး စုတိချိန်မှာ ခန္ဓာဝန်ထုပ်ကို ပြစ်ချတာပဲ။ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး
မရှိမှ ချမ်းသာသွားတာ၊ အဲဒါ နိရောဓဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်ပါပဲ။

၁၈။ နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာ

(၁၁-၃-၂၀၁၄)

ကိလေသာဆိုတာ သုံးမျိုးရှိတယ်။ ကိလေသာသုံးမျိုးကို အသေအခြာ မသိတဲ့အတွက် ဝိပဿနာလုပ်တဲ့အခါမှာ ဘယ်ကိလေသာကို ပယ်တယ်ဆိုတာကို သဘောမပေါက်ဘူး။ ဒီလို သဘောမပေါက်တဲ့အတွက် ဝိပဿနာကို ကောင်းကောင်း နားမလည်ကြဘူးဖြစ်နေတယ်။

ကိလေသာဆိုတာက ကာယကံ၊ ဝစီကံနဲ့ဖြစ်တဲ့ ကိလေသာက ခန္ဓာထဲမှာပါတဲ့ ကိလေသာ။ လောဘတွေ၊ ဒေါသတွေက ခန္ဓာဖြစ်မှ ကိလေသာက ဖြစ်တာ။ အဲဒီအတိုင်းပဲ မနောကံတွေနဲ့ဖြစ်တဲ့ ကိလေသာတွေကလည်း ခန္ဓာဖြစ်မှ ကိလေသာဖြစ်တာ။ ဒီကိလေသာတွေကို သမာဓိနဲ့ ပယ်လို့ရတယ်။ သမာဓိဆိုတာလည်း ခန္ဓာတွင်းမှာ ပါတယ်။ သမာဓိထူထောင်လို့ က်လို့ ရှိရင် ခန္ဓာတွင်းက ကိလေသာကို ဒီသမာဓိက ပယ်လိုက်တဲ့အတွက် ခန္ဓာထဲမှာ ကိလေသာမရှိတော့ဘူး။ သမာဓိအစွမ်းက ခန္ဓာတွင်းက ကိလေသာကိုတော့ ပယ်နိုင်တယ်။

ဝိပဿနာပညာနဲ့ ပယ်တဲ့ကိလေသာက အနုသယလို့ခေါ်တဲ့

ကိလေသာ၊ ခန္ဓာတွေပေါ်ပေမဲ့ ခန္ဓာထဲမှာမပါဘူး။ ဒါပေမဲ့လည်း ခန္ဓာနဲ့လည်း မကင်းဘူး။ ဒီကိလေသာက ခန္ဓာကိုခြံရံပြီးတော့ နေတယ်။ ခန္ဓာထဲ မပါတဲ့အတွက် ဒီအနုသယဆိုတဲ့ ကိလေသာက ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်လည်း မရှိဘူး။ ခန္ဓာဆိုတာနဲ့ ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင် ရှိတယ်။ အရဟတ္တမဂ်နဲ့ မပယ်ရသေးသမျှ ခန္ဓာရယ်လို့ပေါ်လာလို့ရှိရင် အနုသယကိလေသာက ခြံရံပြီး ပါလာတာပဲ။

တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ နယ်သုံးနယ်ပြန် စဉ်းစားရမယ်။ သမုတိနယ်မှာ သီလစောင့်ထိန်းကြတာပဲ။ ငါးပါး သီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ စသဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့ စောင့်ထိန်း ကြတာ။ သမုတိနယ်မှာ သီလကပြဋ္ဌာန်းပါတယ်။

ပရမတ်နယ်မှာ သမာဓိက ပြဋ္ဌာန်းတယ်။ သမာဓိရှိရင် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာသိတယ်။ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာဆိုတာ ရုပ်တွေနာမ် တွေ၊ အကြောင်းအကျိုးတွေ၊ ဖြစ်မှုပျက်မှုတွေကို ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ သိတယ်။ ပရမတ်နယ်မှာ သမာဓိက ပြဋ္ဌာန်းတယ်။

တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာက ထိုင်လိုက်တာနဲ့ ကာယကံနဲ့ ဝစီကံက စောင့်ထိန်းပြီးသွားပြီ။ သီလကို စောင့်ထိန်းပြီးသားဖြစ် သွားပြီ။ ကိုယ့်ခန္ဓာကလည်း ငြိမ်ငြိမ်နေသွားပြီ။ စကားလည်း မပြော တော့ဘူး။ ကာယနဲ့ဝစီကို စောင့်ထိန်းပြီးသား ဖြစ်သွားပြီးတော့ တရားထိုင်လိုက်တာနဲ့ သီလတော့ရှိသွားပြီ။ ဒါပေမဲ့ စိတ်တွေက ဟိုပြေး ဒီပြေးပဲ။ ဒီတော့ သမာဓိနဲ့ စောင့်ထိန်းဖို့အတွက် ဝင်လေ ထွက်လေ ရှုမှတ်ပေါ့။ ဝင်လေထွက်လေကို အောက်မေ့တဲ့ သတိနဲ့ ဝီရိယကြောင့် သမာဓိ ရှိလာတယ်။ သမာဓိရှိတော့ အာရုံမပျံ့လွင့် တော့ဘူး။ သမာဓိ ဆိုတာ အာရုံတစ်ခုပေါ်မှာ တည်နေနိုင်အောင် စိတ်တွေ၊

စေတသိက်တွေ သူနဲ့ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက် တရားတွေကို စုစည်းထားတာ။ သမာဓိကိုလည်း တည်နေအောင်ကြိုးစားပေါ့။ သမာဓိရှိလိုက်တာနဲ့ ခန္ဓာမှာပေါ်တဲ့ ကိလေသာမရှိတော့ဘူး။

ခန္ဓာဆိုတာဘာလဲ။ ဝင်လေထွက်လေမှာ ထိတာနဲ့သိတာဟာ ခန္ဓာပဲ။ ခန္ဓာက နှစ်မျိုးပေါ်တယ်။ ကိုယ်မှာဖြစ်တဲ့ခန္ဓာနဲ့ မနောမှာ ဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာ နှစ်မျိုးပဲ ပေါ်တယ်။ ဝင်လေထွက်လေမှတ်နေရင် ခန္ဓာက နှာသီးဖျား ကိုယ်မှာပေါ်တဲ့ခန္ဓာနဲ့ နှလုံးသွင်းလို့ပေါ်တာက မနောမှာ ပေါ်တဲ့ခန္ဓာ၊ ဒီနှစ်မျိုးပေါ်တယ်။ ကိုယ်နဲ့မနောပဲ၊ သမာဓိရှိ လိုက်တာနဲ့ ကိုယ်နဲ့မနောမှာ ကိလေသာ မရှိတော့ဘူး။ ခန္ဓာထဲ မှာတော့ မပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီခန္ဓာမှာခြံရံနေတဲ့ ကိလေသာက လောဘတွေ၊ ဒေါသတွေမဟုတ်ဘူး။ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်ခြံရံ နေတယ်။ ကိလေသဝဋ်လို့ခေါ်တဲ့ အနုသယကိလေသာ ခြံရံနေတယ်။

ဝိပဿနာကိုနားလည်ဖို့ ကိလေသာက သုံးမျိုးခွဲထားရတာ။ ကာယကံ၊ ဝစီကံနဲ့ဖြစ်တဲ့ကိလေသာ၊ မနောကံနဲ့ဖြစ်တဲ့ ကိလေသာ တွေက ခန္ဓာနဲ့အတူ တွဲပေါ်တယ်။ ခန္ဓာထဲမှာ ကိလေသာတွေပါ သွားတာ၊ လောဘတွေ၊ ဒေါသတွေက စိတ်နဲ့အတူ ပါသွားတာ။ ဒါက ခန္ဓာနဲ့တွဲပေါ်တဲ့ ကိလေသာတွေ။

အခုဝိပဿနာနဲ့ပယ်ရမဲ့ ကိလေသာက ခန္ဓာနဲ့တွဲပေါ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ နားမလည်တာ။ အခုတရားတွေလုပ်တာ ဘယ်လိုနေလဲမေးရင် လောဘတွေပါးလာတယ်၊ ဒေါသတွေတော့ ပါးလာတယ်ပြောကြတယ်။ အဲဒါ ဝိပဿနာ မဟုတ်သေးဘူး။ သမာဓိပဲရှိသေးတာ။ ခန္ဓာနဲ့တွဲပေါ်တဲ့ ကိလေသာကို ပါးအောင်လုပ် နိုင်တယ်။ အဲဒါ သမာဓိရဲ့ အစွမ်းပဲ။ ဝိပဿနာပညာ မဟုတ်သေးဘူး။

ဝိပဿနာပညာဆိုတာ ဘုရားပွင့်မှ သိရတာ။ သမာဓိက ဘုရား မပွင့်လည်း ရှိတာပဲ။ သမာဓိအစွမ်းကြောင့် သူတို့မှာ ငြိမ်းနေ တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ မြတ်စွာဘုရားကျေးဇူးကြောင့် ဝိပဿနာပညာကို နားလည်ခွင့်တွေရတာ၊ လောကဥပမာ ပညာတတ်တဲ့သူနဲ့ ပညာ မတတ်တဲ့သူလိုပေါ့။ ပညာမတတ်ရင် ပင်ပင်ပန်းပန်း ရှာဖွေရသလို ပဲပေါ့။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့သဗ္ဗညုတဉာဏ်အစွမ်းကြောင့် ကျွန်တော်တို့ သိခွင့်ရတာ။ ပညာနဲ့ဆိုတော့ သက်သက်သာသာနဲ့ သိခွင့်တွေရတာပေါ့။

ဝိပဿနာပညာဆိုတာက ခန္ဓာထဲမှာတော့ ကိလေသာမပါ အောင် အရင်ဆုံးအားထုတ်ရမယ်။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ ပြင်းစွာ သောလုံ့လ ဝီရိယရှိသည်ဖြစ်၍ဆိုတာ ဒီဝီရိယအစွမ်းနဲ့ပဲ။ တရား ထိုင်တဲ့အချိန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတွေကို ဝီရိယနဲ့ ခြောက်သွေ့စေတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဒေသနာမှာရှိတယ်။ ကနစို ပင်ကြီး မီးသွားရှိတဲ့။ မီးမလောင်နိုင်ဘူး၊ စိုနေလို့။ အဲဒီအစိုကို ခြောက်သွေ့အောင် အရင်လုပ်ရတယ်။ ခြောက်သွေ့သွားတော့မှ မီးရှိရင် လောင်ကျွမ်းသွားတယ်။ အဲဒီလိုဘဲ ကိလေသာတွေကို အရင် ခြောက်သွေ့အောင်လုပ်ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကိလေသာတွေက စိုနေတာ။ ပြင်းစွာအားထုတ်သောလုံ့လ ဝီရိယရှိသည်ဖြစ်၍ဆိုတာ က အားထုတ်ဖို့ ပြောတာ၊ စိတ်တွေပျံ့လွင့်နေရင် ဝင်လေထွက်လေမှာ ဝီရိယစိုက်ထား။ အသံတွေကြားရင် ကြားတဲ့ဆီ မလိုက်အောင်၊ နာလို့ရှိရင်လည်း နာတဲ့ဘက်ကို ကိလေသာတွေ မဖြစ်အောင် ဝင်လေထွက်လေမှာ ဝီရိယနဲ့ ပြင်းစွာ အားထုတ်လိုက်လို့ရှိရင် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတွေ ခြောက်သွေ့စေတယ်။ ဝင်လေ ထွက်လေဆိုတဲ့ ဖားဖိုနဲ့ မီးပူတိုက်ပေါ့။

(၁၇၁)

ကိလေသာတွေကို ဝီရိယနဲ့ ပူပန်ခြောက်သွေ့နေရုံနဲ့ မရသေးဘူး။ သမ္မုဇဉ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မုဇဉ်တို့၊ သတိတို့က လိုသေးတယ်။ ဒီသမ္မုဇဉ်နဲ့ သတိနဲ့ ရုပ်အပေါင်းကို ရုပ်အပေါင်းတို့၌ အဖန်ဖန်ရှု၍နေ၏။ ဝေဒနာအပေါင်းကို ဝေဒနာအပေါင်းတို့၌ အဖန်ဖန်ရှု၍ နေ၏။ စိတ်အပေါင်းကို စိတ်အပေါင်းတို့၌ အဖန်ဖန်ရှု၍နေ၏။ သဘောတရားတို့ကို သဘောတရားတို့၌ အဖန်ဖန်ရှု၍နေ၏ ဆိုတဲ့ သတိရဲ့အစွမ်းနဲ့ ပညာတွေဖြစ်လာပြီးတော့ ဒီပညာနဲ့ကျမှ အပြီးပယ်တာပေါ့။ ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာနဲ့ ခြံရံနေတဲ့ အနုသယကိလေသာကို ပယ်နိုင်တာပါ။

ဒီအနုသယကိလေသာကို မပယ်နိုင်တဲ့အတွက် ကျွန်တော်တို့ သံသရာမှာ ဘဝတွေဆက်နေရတာ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ ဘယ်လောက်လုပ်နေနေ ဒီကုသိုလ်ကလည်း အနုသယကို မပယ်နိုင်ဘူး။ ကုသိုလ်တွေလုပ်တော့လည်း အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ အနုသယကိလေသာအစွမ်းကြောင့် ကံတွေဖြစ်၊ ကံကလည်း ဒီတဏှာဆိုတဲ့ အစိုဓာတ်ရှိမှ ကံမျိုးစေ့က အပင်ပေါက်နိုင်တာ။ ဒီတဏှာဆိုတာက ခန္ဓာနဲ့တွဲပေါ်တဲ့တဏှာကိုပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာအပြင်က ခြံရံ နေတဲ့တဏှာကို ဆိုလိုတာပါ။

ကျွန်တော်တို့မှာ သညာတွေပေါ်တာပဲ။ အဲဒီသညာမှာ ကိလေသာမရှိဘူး။ မနက်လင်းလာ၊ ဟိုကြည့်ဒီကြည့် ကြည့်တော့ သညာ တွေပေါ်တာပဲ။ ဒီကော်ဇောကြီးကြည့်ရင် မသိဘူးလား၊ သိတယ်။ ဘာကိလေသာမှ မရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီသညာမှာ နိစ္စလို့ ယူတဲ့ အယူတော့ ရှိနေတယ်။ မနော့က မြင်ရတာလည်း ဒီကော်ဇောပဲ။ ဒီနေ့ မြင်တာလည်း ဒီကော်ဇောပဲလို့ ထင်နေရတယ်။ ဘာလို့ ဒီလို

(၁၇၂)

ထင်နေရတုံးဆို ဒီသညာပေါ်မှာ နိစ္စဆိုတဲ့အာနိသင် ရှိနေတယ်။
အဲဒီ အာနိသင်က ဒီသညာကို ခြံရံထားတဲ့ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်
ဆိုတဲ့ ကိလေသာအစွမ်းကြောင့်ပဲ။

မင်းအိမ်ဘယ်မှာလဲဆိုရင် ကျွန်တော့်အိမ် ဘယ်နားမှာလို့
ပြန်ဖြေတယ်။ ဘာကိလေသာမှမပါဘူး၊ ပြောခါမျှပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ
သညာမှာ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန် ခြံရံနေတဲ့အတွက် ပေါ်တဲ့
သညာကို မြဲသလို ကျွန်တော်တို့မှာ ထင်ရတယ်။ ဒီသညာပေါ်မှာ
နိစ္စလို့ အယူမှား ဖြစ်သွားပြီ။ ဒါကလောဘ၊ ဒေါသစတဲ့ ကိလေသာ
တွေ မပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အနုဿယကိလေသာကြောင့် သညာပေါ်မှာ
မြဲတယ်ဆိုတဲ့ သဘောလေး ယူနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ သညာကိုယ်တိုင်
ကိုက ဖြစ်ပြီး ပျက်နေတာ။ ဒီသညာ ဘာပေးနိုင်လဲဆိုတော့ မြဲတဲ့
သဘော၊ သညာပေါ်လိုက်ရင် မြဲတဲ့သဘော ပါနေတယ်။ ခန္ဓာမှာ
ခြံရံနေတဲ့ ဒီအနုဿယကိလေသာ အစွမ်းပဲ။ ဒီခန္ဓာကို ခြံရံထားတဲ့
အနုဿယကို သဘောမပေါက်နိုင်ဘူး။

သညာတွေက မြဲလားလို့ မေးလို့ရှိရင် အတိုင်းအတာ တစ်ခု
အထိတော့ မမြဲဘူးလို့ သိတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ သညာပေါ်ရင်တော့
မြဲသလိုလို ဖြစ်နေတာပဲ။ အဲဒါဘာကြောင့်လဲ အနုဿယကိလေသာ
ကြောင့်ပဲ။ သမာဓိလုပ်လိုက်ရင်ကို ပေါ်တဲ့ကိလေသာက မရှိတော့ဘူး။
ကိလေသာ မရှိပေမဲ့ ရုပ်တွေနာမ်တွေ အကြောင်းအကျိုးတွေတော့ မသိဘူး။

မူလနှစ်ပါးဆိုတာရှိတယ်။ မူလနှစ်ပါးက အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာပဲ။
ပထမ သီလနဲ့သမာဓိကို အားထုတ်လိုက်တာနဲ့ မနောမှာ တဏှာက
ပါးသွားပြီ။ သမာဓိရှိရင် တဏှာမရှိတော့ဘူး။ သမာဓိနဲ့တဏှာ
ကပြိုင် မဖြစ်ဘူး။ သမာဓိရှိလိုက်တာနဲ့ ကုသိုလ်စိတ်၊ တဏှာက အကုသိုလ်စိတ်၊

ဘယ်တော့မှ ပြိုင်ဖြစ်လို့မရဘူး။ ဒါက ခန္ဓာမှာပေါ်တဲ့ တဏှာ။

ကသိုဏ်းမှာအရိုးအရိုးဆိုပြီးတော့ ကသိုဏ်းဝန်းပွားထားရင် ယောက်ျားမြင်လည်း အရိုးပဲ။ မိန်းမမြင်လည်းအရိုးပဲ။ အဲဒီအရိုး ဆိုတဲ့ သညာတွေကတော့ မြဲနေတယ်။ သမာဓိအစွမ်းကြောင့် သူတို့ အားထုတ်တဲ့ သညာမှာတော့ ကိလေသာမရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ သညာကို ခြံရံထားတဲ့ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တော့ အခြံအရံ သဘောရှိနေတယ်။ ဒီ အနုသယကိလေသာကြောင့် မြေတို့၊ အရိုးတို့ ယူထားတဲ့အပေါ် နိစ္စ သညာနဲ့ မြဲတဲ့သဘော ရှိနေတာပဲ။ ကသိုဏ်း ဆိုတာ သညာနဲ့မှတ်ထားတာ။ ပရမတ်ကို ကောက်တတ်လားဆို ပရမတ်ကို မကောက်တတ်ဘူး။ သညာကိုမသိသလို သညာရဲ့ နိစ္စလို့ ယူထားတဲ့ သဘောကိုမသိတော့ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် ဖြစ်ပေါ်တယ်။ အကြောင်းကင်းရင် ချုပ်ပျောက်တယ်ဆိုတဲ့ ဒီအနတ္တ သဘောကိုလည်း မမြင်ဘူး။ အနိစ္စကိုလည်း မမြင်ဘူး။

သညာကို အနိစ္စသဘောနဲ့ အနတ္တသဘောကို မြင်အောင် သင်ပေးရတာ၊ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ အနုသယကိုပယ်ချင်လို့ပဲ။ ဒီအနု သယ အစွမ်းကြောင့် သညာကို နိစ္စ၊ အတ္တယူလိုက်တာ၊ အနုသယကို ပယ်ချင်လို့ သညာပေါ်မှာ အနိစ္စ၊ အနတ္တမြင်အောင် ကြိုးစားတာပါ။

သညာလို့ သိတာကလည်း သမာဓိကြောင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မြင်ပြီး ပရမတ်ကို သိသွားတာ။ အရင်တုန်းက သညာတွေပေါ်တာ မသိခဲ့ဘူး။ ဒီသညာတွေကို အရင်တုန်းက မြဲနေတယ်လို့ ယူထားတာ၊ နိစ္စအယူပါ။ အခုတော့ ဒီသညာကလည်း အကြောင်းတိုက်ဆိုင်မှ ပေါ်တယ်။ အကြောင်းကင်းရင် ချုပ်ပျောက်တယ်။ ဝိပဿနာပညာက အနိစ္စသညာကို မြင်အောင်ကြည့်တာ။ နိစ္စလို့ယူထားတဲ့ သညာက

(၁၇၄)

အနုသယကြောင့်ဖြစ်တာ။ အခုဝိပဿနာပညာက သညာပေါ်မှာ အနိစ္စလို့မြင်လိုက်တာနဲ့ အနုသယကိလေသာကို စတင် ပယ်တာပဲ။ သညာကို အနိစ္စလို့ နှလုံးသွင်းမှန်လိုက်တာနဲ့ အနုသယကိလေသာကို တဒင်္ဂပယ်ဖို့ စတင်ကြိုးစားတာပါပဲ။

သတိ၊ ဝိရိယ၊ သမာဓိအစွမ်းကြောင့် အနိစ္စလို့ စတင်ပြီးတော့ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ကြံစည်တတ်လာတယ်။ သုံးသပ်တတ်လာတယ်။ ဝေဖန် စိစစ်တတ်လာတယ်။ ဒီသညာကဘာကြောင့် နိစ္စဖြစ်နေတာတုန်းဆိုရင် အနုသယကိလေသာ အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်တာ။ ဒါဖြင့် သညာဘာကြောင့် အနိစ္စ ဖြစ်တာတုန်းဆိုရင် သညာရဲ့ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းဖို့ လိုလာပြီ။ သူ့ရဲ့ဖြစ်ကြောင်းကို ရှာရ ဖွေရတော့မယ်။ မျက်စိနဲ့ အဆင်းနဲ့တိုက်တဲ့အခါမှာ မြင်လိုက်တာနဲ့ သညာတွေပေါ်နေပြီ။ မျက်စိနဲ့ အဆင်းက ရုပ်၊ မှတ်သိသွားတာက သညာပေါ်သွားတာ၊ ဒီတော့ သညာကနာမ်လို့ သတိပြုမိလာတယ်။

အဲဒါ အတ္တမှ အနတ္တသွားတဲ့နည်းပဲ။ အကြောင်းတိုက် ဆိုင်ရင် အသစ်အသစ် ပေါ်တယ်။ ရုပ်ထဲမှာလည်း နာမ်မရှိဘူး။ နာမ်ထဲမှာလည်း ရုပ်မရှိဘူး။ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်တာနဲ့ သဘာဝ တရားကြီး သူ့သဘော သူ့ဆောင်ပြီး အသစ်အသစ် ဖြစ်လာတာ။ မျက်စိနဲ့အဆင်း အကြောင်းတိုက်ဆိုင်လို့ရှိရင် သညာက အသစ် အသစ်တွေ ပေါ်နေတာပဲ။ သညာက ရုပ်တရားထဲမှာလည်း မရှိဘူး။ ဒီသညာထဲမှာလည်း ရုပ်တရား မရှိဘူး။ ရုပ်နဲ့နာမ်က တခြားစီပဲ။ အဲဒါအတ္တကို ဖြိုနေပြီ။ ရုပ်နဲ့နာမ်က အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင်လည်း ဖြစ်ပေါ်တယ်။ အကြောင်းကင်းတာနဲ့ ချုပ်ပျောက်တယ်။ ဒုတ်နဲ့စည်နဲ့ ရိုက်ခတ်ရင်လည်း အသံဖြစ်ပေါ်တယ်။ ပြီးရင်လည်း ချုပ်ပျောက်တယ်။

လက်နှစ်ခုတီးကြည့်၊ ဒီလက်ထဲမှာလည်း အသံက အောင်းနေတာ မဟုတ်ဘူး။ ထိလိုက်ရင်လည်း အသံပေါ်တယ်။ အသံက ပေါ်ပြီး ရင်လည်း ချက်ချင်း ချုပ်ပျောက်တယ်။ အဲဒီလိုပဲ သညာရဲ့သဘော ကလည်း မျက်စိနဲ့အဆင်း တိုက်လို့ပဲဖြစ်ဖြစ် သညာကပေါ်တာပဲ။ ပေါ်ပြီးရင်လည်း ဒီသညာက ချုပ်ပြန်တာပဲ။

အနိစ္စဆိုတာက သဘာဝတရားပဲ။ အဲဒီအနိစ္စကို မြင်ဖို့ အကြောင်း အကျိုးဆိုတဲ့ အနတ္တကို ပြန်သိမ်းဆည်းရတာ။ အနတ္တရဲ့ သဘောက အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် ဖြစ်ပေါ်တယ်။ အကြောင်း ကင်းရင် ချုပ်ပျောက်တယ်။ အဲဒါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဲ။ သဘာဝဆိုတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဲ။ အဲဒီအနတ္တသဘောကြောင့် သညာက သူ့သဘော သူ့ဆောင် ဖြစ်ပေါ်တယ်။ အကြောင်းကင်းတာနဲ့ ချုပ်ပျောက်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သညာရဲ့သဘာဝကို ပညာနဲ့သိလာတယ်။ သညာကို ပညာနဲ့သိလာတယ်။ အနိစ္စ အနတ္တလို့ သိလိုက်တာနဲ့ အနုဿ ကိလေသာကို ပယ်နိုင်တယ်။ ဝိပဿနာဆိုတာ ဒီလုပ်ငန်းပါပဲ။

ဒီတော့ အနိစ္စတို့ အနတ္တတို့ကို ပညာနဲ့သိလာတဲ့အတွက် ပညာက အနုဿယကိလေသာကို ပယ်မှာပါ။ ဝိပဿနာပွားတယ် ဆိုတာ ဒီပညာကိုရင့်ကျက်အောင်ပွားလို့ မဂ်ပညာဖြစ်ရင် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရင် အနုဿယကိလေသာကို အပြီးပယ်တာပါပဲ။ ဝိပဿနာပညာက တဒင်္ဂပယ်တယ်။ မဂ်ပညာက အပြီးပယ်တယ်။ ဝိပဿနာပညာက ရုပ်နာမ်ရဲ့အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို အာရုံပြုတယ်။ မဂ်ပညာက နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ ပြုတယ်။ အာရုံခြင်းတော့ မတူပါဘူး။

ရုပ်နာမ်တွေ အနိစ္စ၊ အနတ္တ၊ ဒုက္ခ လက္ခဏာတွေကို အာရုံပြု

(၁၇၆)

ထားတဲ့ ဝိပဿနာကတော့ အနုသယကိလေသာကို တဒင်္ဂပဲ
ပယ်နိုင်တယ်။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုထားတဲ့ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ အချိန်အဝါ
ရထားတဲ့ မဂ်စိတ်ကမှ အနုသယကိလေသာကို အပြီးပယ်ထုတ်နိုင်
တာပါ။ ဒါကြောင့် ဝင်လေထွက်လေမှာ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိတွေ
ထူထောင်ပြီးတော့ အနိစ္စသညာ၊ အနတ္တသညာတွေဖြစ်အောင် ပွားများ
အားထုတ်ကြမယ်။

၁၉။ ခန္ဓာမှာ ခြံရံသော ကိလေသာ

(၁၃-၃-၂၀၁၄)

ဒီရက်ပိုင်းတွေပြောနေတာက ကိလေသာရယ်၊ ခန္ဓာရယ်၊ နိဗ္ဗာန် ရယ်ပေါ့။ ကိလေသာပိုင်းမှာ အနုသယကိလေသာဆိုတာ ခန္ဓာတွင်းတရား မဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာထဲမှာဖြစ်တဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ တွေ မဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာကို ခြံရံထားတာပါ။ ခြံရံတယ်ဆိုတော့ ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာ ပိုသဘောပေါက်နိုင်တာပေါ့။

ဝိပဿနာအားထုတ်တယ်ဆိုတာ (၂)ပိုင်းပဲရှိတယ်။ မြတ်စွာ ဘုရားက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားမှာ မူလနှစ်ဖြာဆိုပြီး အဝိဇ္ဇာနဲ့ တဏှာကို ဟောကြားခဲ့တယ်။ အဝိဇ္ဇာဆိုတာ အသိပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ပညာ ပိုင်းဆိုင်ရာ မသိအောင်ဖုံးထားတာ။ တဏှာကတော့ အကျင့်ပိုင်း ဆိုင်ရာဖြစ်တယ်။ ဝိဇ္ဇာ၊ စရဏလို့ခေါ်တယ်။ ဒါကြောင့် တရားအား ထုတ်တယ်ဆိုတာ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုတဲ့ ကျင့်စဉ်သုံးပါးကို ပွားများ အားထုတ်ကြတာပါ။ ဒါပေမဲ့ သီလက ဘာအတွက်လုပ်တာလဲ။ ကာယကံ၊ ဝစီကံတွေနဲ့ လွန်ကြူးတတ်တဲ့ ကိလေသာကို ပယ်ဖို့ စောင့်ထိန်းတာပါ။ အဓိကတော့ ကိလေသာပယ်ဖို့ပဲ မြတ်စွာဘုရားက

(၁၇၈)

ဟောကြားပါတယ်။ ပြီးတော့ သမာဓိလုပ်တယ်။ သမာဓိက
ဘာကြောင့် လုပ်တာလဲဆိုတော့ ကိလေသာပယ်ဖို့ပါပဲ။ သမာဓိက
မနောကံမှာ ဖြစ်တတ်တဲ့ ကိလေသာကိုပယ်ဖို့ အားထုတ်တာပါ။

ဒါကြောင့် တရားလာထိုင်ကတည်းက ကာယကံနဲ့ဝစီကံကို
သီလနဲ့စောင့်ထိန်းပြီးသား ဖြစ်သွားတာပေါ့။ တရားထိုင်တယ်
ဆိုတာ ကာယကံ၊ ဝစီကံနဲ့ လွန်ကြူးမဲ့ ကိလေသာကို စောင့်ထိန်း
လိုက်တဲ့ သီလဆိုတာ မသိဘူး ဖြစ်နေတယ်။ ဝင်လေထွက်လေကို
မှတ်တယ် ဆိုတာကလဲ သမာဓိတည်ထောင်လိုက်တာ။ သမာဓိ တည်
ထောင်လိုက်တာနဲ့ မနောကံနဲ့ပြုမဲ့ ကိလေသာကိုပယ်လိုက်တာ လို့တော့
မသိဘူး ဖြစ်နေတယ်။ သမာဓိဖြစ်ပါပြီတဲ့ ဒီကိစ္စက ဘုရား မပွင့်ခင်က တည်းက
ရှိတာပါ။ ဈာန်တွေထိရတာပဲ။ ဒါတော့ လုပ်တတ်ကြပါတယ်။

နောက်တစ်ခုက ပညာပါ။ ပညာကဘာပယ်မှာလဲဆိုတော့
ဘုရားပွင့်မှ သိရတဲ့ အနုသယကိလေသာပါ။ ဝိပဿနာပညာရဲ့
အလုပ်ကိစ္စကို နားမလည်ကြဘူး။ အနုသယကိလေသာဆိုတာ
ဥပါဒါ၊ ဌါ၊ ဘင် မရှိဘူး၊ ခန္ဓာထဲတရားတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ခန္ဓာနဲ့လည်း
မကင်းဘူး။ ခန္ဓာကိုခြံရံနေတဲ့ တရားဖြစ်နေတယ်။

ဝိပဿနာဆိုတာ ရုပ်နာမ် ၂-ပါး ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ရှုရတာလို့
ဒီလိုပဲ သင်ရတာပါ။ အဲဒီရုပ်နာမ် ၂-ပါး ခန္ဓာ ၅-ပါး ကျပြန်တော့လဲ
ပြလို့လည်း မရဘူး၊ သဘာဝကြီးက ခက်နေတာ၊ မရှိဘူးလားဆို
တော့လည်းရှိတယ်။ ပြလို့မရတော့ ဘယ်လိုသိလဲဆိုရင် လက္ခဏာနဲ့ပဲ
သိခွင့်ရတယ်။ ရုပ်ဆိုတော့ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲတတ်တဲ့ လက္ခဏာ
ရှိတယ်။ ဝိညာဏ်ဆိုတာ သိတတ်တဲ့လက္ခဏာ။ ဝေဒနာက ခံစား
တတ်တဲ့လက္ခဏာ ရှိတယ်။ သညာဆိုတာ မှတ်သားတတ်တဲ့ လက္ခဏာ

ရှိတယ်။ သင်္ခါရဆိုတာ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းတဲ့ လက္ခဏာရှိတယ်။ လက္ခဏာဆိုတာ ခန္ဓာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ခန္ဓာနဲ့လဲ ကင်းမဖြစ်ဘူး။ လက္ခဏာ နဲ့ပဲ ခန္ဓာကိုသိခွင့်ရတာပါ။ အဲဒီအတိုင်းပဲ နိဗ္ဗာန်ဟာ ခန္ဓာလည်း မဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာနဲ့လည်း မကင်းဘူး။ ခန္ဓာချုပ်ရာမှာ နိဗ္ဗာန်ရှိတယ်။ တိုက်ရိုက်သိမဟုတ်ဘူး ဉာဏ်နဲ့ပဲသိရတဲ့ အလုပ်ဖြစ်ပါတယ်။

ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံနဲ့ဖြစ်တဲ့ ကိလေသာတွေကျတော့ သိလွယ်တာပေါ့။ ပညာနဲ့ပယ်ရမဲ့ အနုသယကိလေသာဆိုတာ ခန္ဓာလည်း မဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာမှာ ခြံရံပြီးနေတဲ့ ကိလေသာဖြစ် နေတယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ကိုခေါ်တာပါ။ ဝဋ် (၃) ပါးထဲမှာ ပါတယ်။ အရဟတ္တမဂ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုပြီးတော့ သစ္စာလေးပါးစလုံးကို မသိမမြင်သေးသမျှ ခန္ဓာမှာ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်က အစဉ်ခြံရံပြီး ပါနေမှာပါ။

ဒီတော့ အဝိဇ္ဇာဆိုတာသစ္စာ (၄) ပါးကို မသိတာ၊ ဒုက္ခ သစ္စာကို မသိတော့ ရုပ်နာမ်ကိုမသိဘူး။ သမုဒယသစ္စာကိုမသိတော့ တဏှာကို မသိဘူး။ နိရောဓသစ္စာကိုမသိတော့ နိဗ္ဗာန်ကိုမသိဘူး။ မဂ္ဂသစ္စာကို မသိတော့ ဆင်းရဲချုပ်ရာရောက်ကြောင်းအကျင့် မဂ္ဂင် (၈)ပါးကို မသိဘူး။ အဓိကကတော့ အဝိဇ္ဇာဖုံးထားတာကိုမသိတော့ အဝိဇ္ဇာရဲ့ လှည့်စားမှုကြောင့် တဏှာဖြစ်ရတယ်။ တဏှာနဲ့တွယ်တာပြီး စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန်ဖြစ်ကြရတာပါ။

ဒါတွေက အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ကို စာလိုနားလည်အောင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုတာပါ။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုတာနဲ့ မပြီးသေးဘူး။ ဒါကို ကိုယ်တိုင် သဘောပေါက်ဖို့ကျတော့ ဘယ်ကစသိရမှာလဲဆိုတော့ ဥပါဒါန်တွေက ဘာလဲဆိုတာ မြင်အောင်ကြည့်ရပါတယ်။ လက်တွေ့မှာ

ဥပါဒါန်တွေကို မြင်အောင်ကြည့်ရတာပါ။

ခန္ဓာကို ခြံရံထားတဲ့ အနုသယကိလေသာဟာ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်ပါ။ သူ့ရဲ့သတ္တိကြောင့်မို့ မြင်လိုက် ကြားလိုက်ရင် မြဲတယ် အနှစ်သာရရှိတယ်။ နိစ္စသညာ အတ္တသညာတွေဖြစ် နေတယ်။ ဒါက အဝိဇ္ဇာဖြိုဖို့အတွက် သင်ပေးနေတာ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့က ဘာတွေ နိစ္စဖြစ်နေတာလဲ ဘာတွေ အတ္တဖြစ်နေ တာလဲဆိုတာ မသိဘူး။ ရုပ်တွေ နာမ်တွေကို နိစ္စဖြစ်နေတာ။ ရုပ်တွေ နာမ်တွေကို အတ္တဖြစ်နေတာ။ ရုပ်တွေ နာမ်တွေကို သိလားဆို တော့လဲ ရုပ်တွေ နာမ်တွေလို့မသိဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလို့ပဲ သိနေတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ လို့သိတော့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကို ရုပ်နာမ်လို့ ဘယ်လိုသိအောင် ကြည့်ကြမလဲဆိုတော့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ ထိုးထွင်းသိဖို့ မလွယ်ဘူး။

ဘာလို့မလွယ်တာလဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့မနောမှာက မကြည်လင်ဘူး၊ နောက်နေတယ်။ ဥပမာ ရေနေောက်နေရင် ကျောက်ချဉ် ထည့်ရတယ်။ ရေကြည်မှ အောက်ကအရာမြင်ရသလို မနောကြည်ရင် ရုပ်တွေနာမ်တွေမြင်ရမယ်။ မနောမှာ ကိလေသာက နောက်ယှဉ်နေတော့ ညစ်ညူးနေတာပေါ့။ ကိလေသာဆိုတာ ညစ်ညူးတတ်တဲ့သဘောပဲ။ မနောက ကိလေသာတွေငြိမ်သွား အောင် သမာဓိတည်ဖို့ လိုတယ်။ ဒါက ပထမဆုံးလုပ်ရမှာ၊ ဒါကြောင့် တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ သမာဓိကို အရင်တည်ထောင်ကြ ရတာ။ ဒီသမာဓိလေးရှိလာတော့ မနောက ငြိမ်သွားပြီ၊ မနောက ငြိမ်သွားမှ ဝင်လေထွက်လေဆိုရင် ဝင်လေထွက်လေ၊ ပိန်တယ် ဖောင်းတယ်ဆိုရင် ပိန်တယ် ဖောင်းတယ်၊ လှမ်းတယ် ကြွတယ်ဆိုရင်

လှမ်းတယ်ကြွတယ်စတဲ့ အာရုံ တစ်ခုခုကိုတော့ သတိပြုနိုင်လာတယ်။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီအာရုံက ပညတ်အာရုံ။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ခြပ်
ဝတ္ထုအာရုံ၊ အဲဒီမှာ အဝိဇ္ဇာကရှိနေတယ်။ အဝိဇ္ဇာတန်းလန်းနဲ့ပဲ
သမာဓိကို တည်ထောင်ရတာ။ ဝင်လေထွက်လေ၊ ပိန်တယ်
ဖောင်းတယ်စတဲ့ အာရုံတွေအပေါ် သတိထားပြီး မယုံ့လွင့်အောင်
ဝီရိယစိုက်လိုက်တဲ့အတွက် သမာဓိဆိုတာဖြစ်လာတာပါ။ ဒါကြောင့်
အာရုံပိုင်းတွေမှာ အဝိဇ္ဇာတန်းလန်းနဲ့ သမာဓိ တည်ထောင်ပါတယ်။
မနောမှာ သမာဓိတွေရှိလာတော့ မနောကငြိမ်သွားပြီ။ မနောက
ငြိမ်းသွားပြီး ကိလေသာ မညစ်ညူးတော့မှ အာရုံပိုင်းက အဝိဇ္ဇာကိုစပြီး
ဖြိုရမှာပါ။ အရင်ကတော့ အာရုံပိုင်းကို အဝိဇ္ဇာတန်းလန်းနဲ့ပဲ
အားထုတ်ခဲ့ကြတာ။ ကိလေသာငြိမ်သွားတော့မှ မနောမှာ သတိဖြစ်
လာတာ။ သတိက အာရုံကို ဝေဖန်စိစစ်ပြီးတော့ မြင်တာတွေကလည်း
ရုပ်နာမ်၊ ကြားတာတွေလည်း ရုပ်နာမ်၊ ထိတာတွေ့တာလည်း ရုပ်နာမ်
ဆိုပြီး အမှန်ကို သိလာတာပါ။

သတိရဲ့လုပ်ငန်းက အဝိဇ္ဇာကို ဖယ်ရှားတာပါ။ သမာဓိရဲ့
လုပ်ငန်းက မနောမှာရှိတဲ့ ကိလေသာကိုပယ်တာ။ ကျွန်တော်တို့က
အများအားဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်ကို မလုပ်တတ်ဘူး၊ သမာဓိတော့ လုပ်
တတ်တယ်။ သမာဓိရဲ့အစွမ်းကြောင့် ကြွကြွရွရွတွေလည်းမြင်ရော၊
သတိလုပ်ငန်းက ပျောက်သွားရော၊ အမှန်က သတိလုပ်ငန်းက
ရုပ်နာမ်တွေကို ကောက်ရတာ။ ဒီအဆင့်ပါမလာတော့ဘူး။ ဒီတော့
သတိနဲ့ သမာဓိကို ခွဲခြားပြီး ကျွန်တော်တို့က မလုပ်တတ်ဘူး။ သတိ
ရှိမှ သင်ထားတဲ့ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊
သင်္ခါရ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့တရားတွေကို ဒီသတိနဲ့အောက်မေ့ရတာ။

သညာနဲ့က ပထမဆုံး မနောမှာ ဝေဖန်ဆန်းစစ်ရတာ။ သင်ထားတာတွေနဲ့ ဝေဖန် ဆန်းစစ်တာပါ။

သတိနဲ့သညာပေါင်းပြီး ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ မဟုတ်ဘူး။ နာမ်ရုပ် တွေပဲလို့ ဝေဖန်ဆန်းစစ်တာပါ။ ကိလေသာကိုလဲ သမာဓိ နဲ့ငြိမ်ထား၊ မနောမှာ သတိနဲ့ဝေဖန်စိစစ်တာ။ ဒါကရုပ် ဒါကနာမ် ရုပ်နာမ်ပဲ ရှိတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရှိဘူး၊ ဒီလိုတွေ ကျွန်တော်တို့က လုပ်ကြရတာပါ။ လုပ်ရင်း လုပ်ရင်းနဲ့မှ သတိအစွမ်းက မြင့်တက် လာပြီး မြင်-မြင်တယ်မှတ်ဆိုတဲ့ မြင်-ကြား-နံ-စား-ထိ (ပဉ္စာရုံ)မှာ ပေါ်တဲ့ ဝိညာဏ်သိကို နှလုံးသွင်းတတ်လာနိုင်တာပါ။

အခု ဒါကရုပ် ဒါကနာမ်၊ ရုပ်နာမ်ပဲရှိတယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရှိဘူးဆိုတာတော့သိတယ်။ ရုပ်နဲ့နာမ်နဲ့ရှိနေလို့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလို့ ပြောလို့ရတာ။ ရုပ်နာမ်သာဖယ်လိုက် ဘယ်ဟာမှ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလို့ ပြလို့ ပြောလို့ မရဘူး။ တကယ်ရှိတာ ရုပ်နာမ်ပဲဆိုတာ သေချာအောင် လုပ်ရတာ။ သင်ထားတဲ့ သညာသိနဲ့ သတိထားပြီး ဝေဖန်စိစစ် ရတာ။ ဒီသညာသိက အရေးကြီးတယ်။ သညာသိမရှိဘဲနဲ့ ရုပ်တွေ နာမ်တွေကို ဘယ်လိုလုပ် စိစစ်မလဲ။ တရားနာပြီးရင် စာတွေဖတ် ပြီးရင် ဒီနေရာမှာလုပ်ရတာ၊ ဒါကို စိန္တာမယလို့လည်း ခေါ်နိုင်တယ်။ နှလုံးသွင်းတာ ဒီနေရာမှာ ဝေဖန်စိစစ်ဖို့ အားနည်းနေတယ်။ သမာဓိတွေ လုပ်ပြီး သတိနဲ့သညာပေါင်းပြီး ဆင်ခြင်မှု (သမ္မဇဉ်)ကို ကောင်းကောင်း မလုပ်နိုင်ဘူး၊ ဝေဖန်စိစစ်ရတယ်။ အတ္တတွေ အနတ္တတွေ အကြောင်းအကျိုးတွေကို မနောမှာ အများကြီး ဆင်ခြင် ခဲ့ရတာ။ ဒါမှ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာကို အသိနဲ့ အရင်ပြုတ်တာပါ။

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နဲ့ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်နှစ်ပါးကို ကောင်းကောင်း

မရကြဘူး။ အဲဒီဉာဏ်နှစ်ပါးရလာလို့ရှိရင် သမ္မသနဉာဏ်နဲ့ အတိတ် အနာဂတ်မှာလဲ ဒါတွေပဲရှိတာဆိုပြီး ဉာဏ်ကဆုံးဖြတ်လာ တာပါ။ ဒါက မနောနဲ့ဓမ္မာရုံမှာပဲ ဆင်ခြင်နေတာပါ။ ဝင်လေ ထွက်လေကို လုပ်ရင်း သမာဓိကို တစ်ဖက်ကလည်း ထူထောင်နေရတာပဲ။ တစ်ဖက်ကလဲ ရုပ်တွေနာမ်တွေ အကြောင်းအကျိုးတွေကို သင်ထားတဲ့ သညာနဲ့ သတိထားပြီး ဆင်ခြင်တော့ ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်ရှားလာ တယ်။ အဲဒါကို ပစ္စုပဋ္ဌာန်လို့ခေါ်တယ်။ အကုန်လုံးကြည့်လိုက်ရင် ရုပ်တရားတွေပဲ သွားတွေ့တယ်။ နောက်ကျတော့ ဒါတွေ သိတာက နာမ်တရားတွေပဲလို့ ဉာဏ်မှာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာပါတယ်။

အဲဒီလို နှလုံးသွင်းပါများလာရင် ပစ္စုပဋ္ဌာန်ဆိုတဲ့ ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်နဲ့တွေ့လာတယ်။ ရုပ်နာမ်တွေရဲ့သဘာဝကို တွေ့လာတာပါ။ တစ်ချို့က အဲဒီလို လုပ်တာကို တရားအားထုတ်တယ် မထင်ဘူး။ ထိုင်ချင်နေတာ သမာဓိပဲ လုပ်တတ်တာ။ သတိပဋ္ဌာန်တော့ မလုပ် တတ်ဘူး။ ကြွကြွ ရွရွ မွမွတွေဟာ ရုပ်နာမ်လို့ ပစ္စုပဋ္ဌာန်မှာ ထင်တာမှ မဟုတ်တာ။ သမုတိနယ်က သူသိငါသိ ကြွကြွရွရွမွမွကို သိတာပါ။ ဒါကိုပဲ ဖြစ်ပျက်ဆိုပြီးလုပ်တာ၊ ရုပ်နာမ်ကို ဉာဏ်မှာ မထင်ရှားသေးဘူး။ ပစ္စုပဋ္ဌာန် မထိုက်သေးဘူး။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ထဲမှာ ရုပ်နာမ်တွေကို မထင်ရှားသေးဘူး။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ထိုက်လာရင် ရုပ်တွေ ထင်ရှားလာပြီ။ လေတိုက်လို့ရှိရင် ဒါဝါယောဓာတ်တွေပဲလို့ ထင်လာပြီ။ သစ်ပင်ကြီးတွေလှုပ်လာရင် လှုပ်တယ်လို့ မမြင်တော့ဘဲ ဒါဝါယောတွေ တွန်းတိုး ထောက်ကန်နေတာပဲလို့ ဉာဏ်မှာ ထင်လာတယ်။

အဲဒီလို သညာသိမဟုတ်ဘဲ ဉာဏ်မှာ ထင်လာအောင် အများ ကြီးလုပ်ရတယ်။ တစ်ခုကိုသိလိုက်တိုင်း ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာ အမှန်ပေါ်

ပေါ်သွားတာ။ အဲဒါပစ္စုပ္ပန်ပဲ။ အများအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်
 လောက်ပဲ တွေ့ချင်နေတာ။ ဖြစ်ပျက်ဆိုတာ တကယ်တော့ ပစ္စုပ္ပန်
 ရောက်သွားပြီ။ ဒီပစ္စုပ္ပန်ကို တိုက်ရိုက် နှလုံးသွင်းဖို့ဆိုတာ အများ
 ကြီးလုပ်ရတယ်။ သညာပေါ်ရင် ကိုယ့်ထဲမှာပေါ်လာတာပါလားလို့
 အရင်သိရမယ်။ အခုတော့ အမည်နာမကိုသိလိုက်တိုင်း အပြင်
 တွေ့ချည်းဖြစ်နေတယ်။ တိုက်တွေ့ကားတွေကလည်း အပြင်မှာ
 ချည်း ပေါ်နေကြတယ်။ အမှန်က မှတ်ထားတဲ့ သညာကကိုယ့်ထဲမှာ
 ပေါ်တာပါ။ မနောမှာပေါ်တာလို့ သတိမပြုမိတော့ဘူး။ ပညတ်တွေ၊
 သညာတွေက ကိုယ့်ထဲမှာပေါ်တာ၊ ကိုယ်က အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ ပေါ့ပေါ့
 တန်တန်နေလို့ပါ။ သဒ္ဓါတွေ၊ ဆန္ဒတွေ၊ ဝီရိယတွေ ဒါတွေအားနည်း
 နေတာပါ။ ဝီရိယ ကောင်းကောင်းနဲ့ ဆက်တိုက်အားထုတ်ရင်
 စိတ်ထဲမှာ ထင်ရှားလာပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်မှ ရုပ်နာမ်တွေရဲ့သဘာဝ
 တွေကို ဉာဏ်မှာ ပစ္စုပ္ပန်အနေနဲ့ ထင်ရှားလာမှာပါ။

အဲဒါတွေထင် ရှားလာမှ ဝင်လေထွက်လေလုပ်ရင်းနဲ့ပဲ
 ပစ္စုပ္ပန်ကို တက်ရှုနိုင်တာ၊ ထိ-သိတွေက ကာယဝိညာဏ်သိတဲ့အတိုင်း
 သတိပြုမိသွားတာ၊ သတိနဲ့ဆင်ခြင်မှုတွေက ဉာဏ်မှာ ပစ္စုပ္ပန်
 ထိုက်လာမှ အကျိုးများတာ။ ဒါကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ရောက်ရင် ဘာမှ
 မစဉ်းစားတော့ဘူး၊ ဖြစ်တိုင်း ချုပ်တဲ့သဘောတွေကို ချက်ချင်းတွေ့
 သွားတယ်။ အဲဒီရောက်ရင် မသုံးသပ်တော့ဘူး၊ ဘာလို့လဲဆိုတော့
 အခြေခံမှာအများကြီး သုံးသပ်ပြီးသွားပြီ။ သတိနဲ့ဆင်ခြင်မှုတွေ
 အများကြီးလုပ်လာပြီးသားပါ။ လောကမှာ ရုပ်နာမ်ကလွဲပြီး ဘာမှ
 မရှိဘူး၊ ရုပ်နာမ်တွေက ဖြစ်တိုင်းပျက်နေတာကို စိတ်ထဲမှာ ပေါ်လွင်
 ထင်ရှားလာပါတယ်။ ဘာဝနာဖြစ်သွားတယ်။ ဘာဝနာအစွမ်းနဲ့သိ

သွားတာပါ။ ရှုတုန်းကတော့ လက္ခဏာတွေ ရှုကြတာပါပဲ။ ဉာဏ်ဖြစ်
လာတော့ အပေါ်စီးကနေ မြင်သွားတာပါ။ သုံးသပ်တတ်သွားတာပါ။
ရုပ်တွေနာမ်တွေကို တိုက်ရိုက်တွေ့ရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ လက္ခဏာ
တွေပဲ တွေ့ရတာပါ။ ဉာဏ်ဖြစ်သွားတော့ လက္ခဏာတွေ့လိုက်တာနဲ့
သူတို့ရှိတယ်ဆိုတာ တကယ်သိသွားတာ။ ကိုယ်တွေ့သိရတာကတော့
လက္ခဏာပဲ။ ဉာဏ်ရဲ့အစွမ်းကြောင့် နောက်ကွယ်က အမှန်ကို ဉာဏ်က
မြင်သွားတာ၊ အဲဒါကို ဉာဏ်မြင်လို့ ခေါ်တယ်။ မျက်စိနဲ့မြင်တာမှ
မဟုတ်ဘဲ။ ဉာဏ်နဲ့မြင်သွားတာပါ။

လောကကြီးမှာ ဓာတ်ကြီး(၄)ပါးဆိုတာ တကယ်ရှိတယ်၊
ဒါကိုဉာဏ်က သိသွားတာ။ ကိုယ်အားထုတ်တော့ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါး
တကယ်တွေ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။ မာတာပျော့တာ၊ ပူတာအေးတာ၊
ထောက်ကန်တာ တွန်းတိုးတာတွေ၊ ဖွဲ့စည်းထားတာတွေ၊ အဲဒါတွေက
လက္ခဏာတွေပဲ တွေ့ရတာပါ။ လက္ခဏာပဲတွေ့ရပေမဲ့ ဉာဏ်ဖြစ်
သွားတဲ့အခါ လောကကြီးဟာ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးပဲ ရှိတာပါလားဆိုပြီး
ဉာဏ်က အဲဒီလိုသိမ်းဆည်းသွားတာပါ။ အခု ကျွန်တော်တို့က
လက္ခဏာတွေ သေချာမသိမ်းဆည်းဘဲနဲ့ ရုပ်ဆိုတာ ဓာတ်ကြီး (၄)ပါး
ပဲဆိုပြီး ကိုယ်ကသညာသိလား၊ ပညာသိလားဆိုတာ ပိုင်းခြားပြီး
နားမလည်ဘူး။ ဘယ်နားလည်မှာလဲ ဝိညာဏ်သိကို မဖြတ်သန်းခဲ့ဘူး။
သညာသိမှာလဲ ဒီလိုသင်တာပဲ၊ ပထဝီတွေ အာပေါတွေ ဝါယောတွေ
တေဇောတွေ။ ဒါပေမဲ့ ဝိညာဏ်သိလုပ်တဲ့ အခါကျတော့ လက္ခဏာ
တွေပဲ တွေ့လိုက်ရတယ်။ လက္ခဏာပဲသိခွင့်ရတာ၊ ဒီဓာတ်တွေရှိ
နေပါလားလို့ ဉာဏ်ဖြစ်တော့မှ အမှန်သိသွားတယ်။ ဉာဏ်ဖြစ်တော့
ဉာဏ်ကထိုးထွင်းမြင်တဲ့ အသိဖြစ်တယ်။ လက္ခဏာတွေကို ကျော်လွန်

ပြီးတော့ တကယ့်အချိန်တရားတွေကို ထိုးထွင်းမြင်သွားတာ။
အဲဒီထိုးထွင်းတဲ့အမြင်ရမှ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေဆိုတာ နာမည်တပ်ရုံ
ပြောကာမျှပဲ။ မြင်လိုက်ရင်လဲ အဆင်းတွေပဲ၊ အရောင်တွေပဲလို့
မသိတော့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ တိုက်တွေ ကားတွေ ဒီလိုပဲမြင်ကြတာပါ။

ဘာလို့အဲဒီလိုမြင်တာလဲဆိုတော့ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်
အခြံအရံကြောင့်မို့ ရုပ်တွေနာမ်တွေပဲ တကယ်ရှိတာကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်
ထိုးထွင်း မမြင်နိုင်ကြဘူး။

ယမကသုတ္တန်မှာ ရဟန်းကြီးက အနာဂါမ်ဖြစ်နေပေမဲ့
ငါယောင်ယောင်လေးကတော့ ထင်နေသေးတယ်။ နိစ္စ-အတ္တက
တော့ ဒိဋ္ဌိပြုတ်ရင် ပြုတ်ပါတယ်။ ဒိဋ္ဌိငါ၊ တဏှာငါ၊ မာနငါ၊ ငါ (၃)
ငါမှာ ငါယောင်ယောင်က တဏှာငါ၊ မာနငါတွေကြောင့် ငါယောင်
ယောင် ဖြစ်နေကြတာ။ ပြင်းစွာ စွဲလမ်းမှုကတော့ မရှိပါဘူး။ ဒိဋ္ဌိပြုတ်
သွားရင် နှလုံးသွင်းလိုက်ရင် သိတယ်။ ငါယောင်ယောင်ကို ဘယ်သူ
ပေးနေတာလဲဆိုရင် ဒီသညာက ပေးနေတာ။ အနိစ္စသညာ၊ အတ္တ
သညာ၊ သုဘသညာ၊ သုခသညာဆိုတဲ့ ဒီသညာတွေကိုဘာက ပယ်
တာလဲဆိုတော့ သတိကပယ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က မြင်လိုက်လို့
ကားတွေ တိုက်တွေဖြစ်တာ ဒီသညာက ပေးနေတာ။ အစိုင်အခဲ
အမာခံတွေက ဒီသညာတွေကပေးနေလို့ ယောက်ျားမိန်းမ တိုက်တွေ
ကားတွေဆိုပြီး အခိုင်အမာဖြစ်နေတာ၊ အနှစ်သာရတွေဖြစ်နေတာပါ။

အာရုံပေါ်မှာ အဝိဇ္ဇာရဲ့အာနိသင်ရှိနေတာ၊ အာရုံတွေမှာ
အာသဝေါတရားတွေ ထုံမွမ်းယိုစီးနေတာ။ အဝိဇ္ဇာကို ကောင်းကောင်း
မပယ်နိုင်သေးဘူး၊ ဒါပေမဲ့ မြင်လိုက်လို့ရှိရင် နိစ္စ၊ အတ္တ၊ သုဘ၊ သုခ
တွေဖြစ်နေပါလားလို့ မသိဘူး။ ပုံသဏ္ဍာန်တွေနဲ့ဖုံးလွှမ်းနေတယ်။

(၁၈၇)

ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့မှာ ကိလေသာတွေနဲ့ ညစ်ညူးနေကြတာ။ ဒါကြောင့် မနောမှာ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိအစွမ်း လို့တယ်။ ဒါကိုတည်ထောင်ထားရမယ်။ တည်ထောင်ထားမှ နှလုံး သွင်းလိုက်တိုင်း အဝိဇ္ဇာကို ထွင်းဖောက်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သတိပဋ္ဌာန်တရားဆိုတဲ့ သတိနဲ့ပဲ အဲဒီနိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာ၊ သုဘသညာ၊ သုခသညာတွေကို ပယ်သွားတာပါ။ မြင်လိုက်တာနဲ့ပဲ နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာ၊ သုဘသညာ၊ သုခသညာတွေ ဖြစ်နေတာပါလားလို့ မသိဘူး။ ကိလေသာကို အနုသယအနေနဲ့ မသိဘူး ကျွန်တော်တို့ သိတာက ခန္ဓာမှာပေါ်မှ သိတာ။ ခန္ဓာမပေါ်တဲ့အရာဆိုရင် မသိဘူး။ ဒါတွေသိအောင် သတိပဋ္ဌာန်လုပ်ရမယ်လို့လည်း မသိဘူး။ ဒါကြောင့် ခန္ဓာထဲပေါ်တဲ့ ဥပါဒါန်ကို အရင် သင်ပေးရတယ်။ သတိဆိုတာဘာလဲ၊ သတိရှိရင်ဘယ်လို၊ မရှိရင်ဘယ်လို၊ ဒီအခြေခံတွေသိအောင် သင်ရသေးတယ်။ အဲဒါ ဝိပဿနာမဟုတ်သေးဘူး။

ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့က သမာဓိပိုင်းနဲ့ ပညာပိုင်း (၂)ပိုင်း ရှိတဲ့အခါမှာ တဏှာပယ်တဲ့ သမာဓိပိုင်းတော့ လုပ်တတ်တယ်။ အဝိဇ္ဇာပယ်တဲ့ ပညာပိုင်းဖြစ်တဲ့ သတိတော့ မလုပ်တတ်ဘူး။ သတိကနေ ပညာကို သွားမယ်။ သမာဓိက ကိလေသာပယ်တဲ့အပိုင်း သွားမယ်။ နောက်ဆုံး မဂ်ဉာဏ်နဲ့နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုမယ်။ မဂ်ဉာဏ်က ဘယ်မှာရှိလဲဆိုတော့ မနောဘက်မှာရှိတယ်။ နိဗ္ဗာန်က အာရုံပိုင်းမှာရှိတယ်။

အာရုံပိုင်းမှာ နိဗ္ဗာန်လဲဝင်လိုက်ရော အဝိဇ္ဇာချုပ်မယ်။ နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ မျက်မှောက်ပြုရော အာရုံပိုင်းက နိဗ္ဗာန်ဖြစ်နေတဲ့

(၁၈၈)

အတွက် နိဗ္ဗာန်လဲမြင်ရော အဝိဇ္ဇာလည်း ချုပ်သွားတယ်။ ဒီတော့ မနောဆိုတဲ့ အရမ္မဏိကပိုင်းမှာ မဂ်ဉာဏ်ရှိတယ်။ မဂ်ဉာဏ်က အနုသယကိလေသာကို ပယ်တယ်။ တစ်ဖက်ကတော့ အဝိဇ္ဇာ ပယ်တယ်။ မဂ်ဉာဏ်က တဏှာပယ်တယ်။ နိဗ္ဗာန်က အဝိဇ္ဇာပယ်တယ်။ မူလနှစ်ပါး ပယ်လိုက်တာ။ မူလနှစ်ပါးဆိုတဲ့ အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာကို ပထမသိအောင်လုပ်ပြီး အသိနဲ့ပယ်ရမယ်။ အခု နိဗ္ဗာန်လည်း မျက်မှောက်ပြုပြီးရော မနောမှာရှိတဲ့ အနုသယတွေ အမြစ်ပြတ် သွားတယ်။ အရင်က မြေပြင်ပေါ်အပင်ပေါက်မှပဲ ပယ်တတ်တာ၊ အဲဒါလောက်နဲ့ အမြစ်မပြတ်ဘူး။ မဂ်ဉာဏ်နဲ့ မျက်မှောက်ပြုမှ အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာက အမြစ်ပြတ်မှာပါ။ အခု ကျန်တဲ့အချိန်မှာ သတိ-ဝီရိယ-သမာဓိတွေတည်ထောင်ကြမယ်။

၂၀။ နိစ္စသညာမှ အနိစ္စသညာသို့
(၁၄-၃-၂၀၁၄)

ဒီရက်ပိုင်းတွေမှာပြောနေတာ သီလနဲ့ပယ်တဲ့ ကိလေသာ၊ သမာဓိနဲ့ပယ်တဲ့ ကိလေသာ ၊ ဝိပဿနာပညာနဲ့ပယ်တဲ့ ကိလေသာ သုံးမျိုးရှိတယ်။ သီလနဲ့ပယ်တဲ့ ကိလေသာ ဆိုတာကတော့ ကာယကံ၊ ဝစီကံတွေနဲ့ လွန်ကြူးတဲ့ ကိလေသာတွေပေါ့။ သီလက ကုသိုလ်၊ သီလဆိုတာ စောင့်ထိန်းတာပေါ့။ ဘာနဲ့စောင့်ထိန်းတာလဲ။ သတိနဲ့စောင့်ထိန်းတာ၊ သီလဆိုရင် ကျွန်တော်တို့က သတိအလုပ်လို့ မသိဘူး။ ကာယကံ၊ ဝစီကံတွေကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့ သတိထား ပြီးတော့ စောင့်ထိန်းတာကို သီလလို့ဆိုတယ်။ ကာယကံ၊ ဝစီကံ ဆိုတာလည်း စေတနာက တိုက်တွန်းတာပါပဲ။

ငါးပါးသီလမှာ သီလတွေ ဆောက်တည်တယ်ဆိုတာ အာရုံ ဘက်ကိုတော့ သိတယ်။ သူများအသက်ကို မသတ်ဖို့၊ သူများဥစ္စာကို မခိုးဖို့၊ သူများသားမယား မစော်ကားဖို့၊ မဟုတ်မမှန်တာ မပြောဖို့၊ မူးရစ်စေတတ်တာ မသောက်မစားဖို့ အာရုံဘက်တွေကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ကသိတယ်။ အလေ့အကျင့်ဖြစ်နေတာကိုး။ ကာယကံ၊

ဝစီကံတွေစောင့်ထိမ်းဖို့ဆိုတာ ကံဆိုတာက စေတနာပဲ။ အာရုံ
ဘက်ကိုပဲ အလေ့အကျင့်ရှိပြီး အာရမ္မဏီကဆိုတဲ့ စိတ်ဘက်ကို
မသိမ်းဆည်းတတ်ဘူး။ မသိမ်းဆည်းတော့ စိတ်ဘက်ကို ငါစောင့်
ထိန်းတယ်ပေါ့။ ငါကရှောင်တယ်၊ သမုတိနယ်မှာတော့ ငါနဲ့ပဲယူခဲ့
ကြတာ။ နေ့စဉ်ပြောဆိုသွားလာတာပဲကြည့်ကြည့်၊ အလှူဒါနတွေ
သီလပိုင်းတွေမှာပဲ ကြည့်ကြည့် အာရုံဘက်တွေမှာပဲ ပြောတာ
ဆိုတာက များတယ်။

ဒီအာရမ္မဏီကဆိုတဲ့ စိတ်ဘက်ပိုင်းမှာ ခွဲခြားစိတ်ဖြာတဲ့
အလေ့အကျင့်က ဉာဏ်ထဲမှာ မပေါ်ခဲ့ဘူး။ မျိုးစေ့ကို မပါခဲ့ဘူးပေါ့။
မျိုးစေ့က နှစ်ခုလိုတယ်လေ။ စရဏမျိုးစေ့နဲ့ ပညာမျိုးစေ့၊ စရဏ
မျိုးစေ့ဆိုတာက လှူတယ်တန်းတယ်၊ ဝိုင်းဝန်းလုပ်ကြတယ်ဆိုတာ
အာရုံဘက်ပိုင်းတွေကတော့ ကုသိုလ်ပဲ မှန်တယ်။ အာရမ္မဏီက
ပိုင်းက ငါနဲ့ပဲ လုပ်ခဲ့ကြတာဆိုတော့ အာရုံဘက်ပိုင်းက စရဏတွေ
ကိုတော့ အတိုင်း အတာတစ်ခုအထိ ဖြည့်ဆည်းခဲ့ကြတယ်။
ဘုရားသောက်တော်ရေလဲတယ်။ ဘုရားပန်းကပ်တယ်။ စရဏကို
ဖြည့်ကျင့်တယ်။ ဝိဇ္ဇာမျိုးစေ့ မပါခဲ့ဘူး။

အာရမ္မဏီကဆိုတာ ကာယကံ၊ ဝစီကံတွေက စေတနာ
တွေပဲ။ ကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့ သတိပါရတယ်။ ဒီစေတနာက တိုက်တွန်းလို့
ကံတွေဖြစ်ကြတာ။ ဒီစေတနာကို ဘာကခြံရံနေလဲဆိုရင် ဒိဋ္ဌိ၊
တဏှာခြံရံနေတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ငါလုပ်တာ၊ ငါကိုင်တာ၊ ငါပြောတာ
ဖြစ်နေတာ။ သီလနယ်မှာ စေတနာကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါယူလိုက်တော့
ဒိဋ္ဌိတဏှာက တစ်ခါတည်း ပါသွားရော။ ဥပါဒါနပစ္စယာ ကမ္မဘဝ
ဖြစ်တာပေါ့။ ဒီစေတနာမှာ ဥပါဒါန် ကပ်သွားတာပေါ့။ ဒိဋ္ဌိတဏှာကို

ဥပါဒါန်နဲ့ပြောရင် ဒိဋ္ဌပါဒါန်နဲ့ ကာမုပါဒါန်ပဲ။ စေတနာပေါ် ဥပါဒါန် ကပ်တော့ ငါလှူတယ်။ သီလကိုလည်း ငါစောင့်တယ်။ ငါလုပ်တယ်။ ငါကိုင်တယ်။ ဒီလိုပဲ ငါ့အလိုအတိုင်း အားထုတ် လုပ်ကိုင်နေကြတာပဲ။

သီလစောင့်ထိန်းတဲ့အတွက် ကုသိုလ်တော့ ဖြစ်သွားပြီ။ ကာယကံနဲ့ ဝစီကံနဲ့ အကုသိုလ်တွေ မလုပ်တော့ဘူး။ ဒါက သီလအဆင့်၊ ဒုတိယအဆင့် သမာဓိသွားမယ်ဆိုရင် သမာဓိဆိုတာက စိတ်ကိုတည်ငြိမ်အောင်၊ မနောကံနဲ့ အကုသိုလ်တွေ မဖြစ်အောင် ကိလေသာတွေ မဖြစ်အောင် စောင့်ရှောက်တာကို သမာဓိလို့ ခေါ်တယ်။

သမာဓိက စိတ်မှာပါတဲ့ စေတသိက်တစ်ခုပါ။ ဒီစေတသိက်က သူ့ရဲ့ပင်ကိုယ်သဘောကိုပြတာ။ သမာဓိစွမ်းအားကောင်းလာလို့ သမာဓိရဲ့အစွမ်းကြောင့် စိတ်တွေတည်ငြိမ်လာတယ်။ သမာဓိရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်က ပျံ့လွင့်တဲ့ဥဒ္ဓစ္စ၊ ပူပန်တဲ့ကုက္ကုစ္စတို့က အကုသိုလ်စိတ်တွေ၊ သမာဓိက ကုသိုလ်စိတ်၊ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ခိုက်မှာ အကုသိုလ်စိတ်မဖြစ်ဘူး။ တည်ငြိမ်တာသမာဓိပဲ။ ငါမဟုတ်ဘူး။ ငါ့စိတ်မဟုတ်ဘူးဆိုတာ ထင်သာမြင်သာရှိတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ လွတ်သွားတဲ့သဘောက ထင်ရှားလာတယ်။ ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာက သမာဓိကို စေတသိတ်တရားတစ်ခုလို့ ကိုယ်က မမြင်တတ်သေးလို့ပါ။

ဒါပေမဲ့ ဒီသမာဓိကို တည်ထောင်တဲ့အခါမှာလည်း အာရုံဘက်အပိုင်းမှာက ပညတ်အာရုံတွေ၊ ဝင်တယ်ထွက်တယ်။ ပိန်တယ်၊ ဖောင်းတယ်၊ မြေကသိုဏ်းတို့၊ ရေကသိုဏ်းတို့၊ အလင်းရောင်တို့၊ ဒါက ကသိုဏ်ဆယ်ပါး၊ ဗုဒ္ဓနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ အနုဿတိဆယ်ပါး အာရုံဘက်ပိုင်းတွေ၊ အာရုံတွေပေါ်မှာ စိတ်လေး တည်ငြိမ်သွားတဲ့အတွက် မနောမှာ သမာဓိကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ပျံ့လွင့်တဲ့

အကုသိုလ်စိတ်တွေ မရှိတော့ဘူး။ ဒါက မနောမှာ သမာဓိနဲ့ အကုသိုလ်
တွေကို ပယ်လိုက်တာပါပဲ။ ဒါဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ သမာဓိရှိသွားတဲ့
အတွက် ကာယကံနဲ့ ဝစီကံနဲ့ မနောကံနဲ့ အကုသိုလ်က မဖြစ်တော့ဘူး။

ဒီသမာဓိအတွက် အားထုတ်တယ်ဆိုတော့ အားထုတ်
တိုင်းဟာ စေတနာပဲ။ စေတနာက ကုသိုလ်ပေါ့။ အကုသိုလ်မရှိဘူး။
ဒီစေတနာမှာ ဒိဋ္ဌိ၊ တဏှာ ခြံရံနေတယ်။ ဒိဋ္ဌိတဏှာက ခန္ဓာအနေနဲ့
ပေါ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ခန္ဓာကိုခြံရံနေတဲ့အတွက် ငါကုသိုလ်
ပြုသလို ထင်နေတယ်။

စိတ်ဆိုတဲ့ သဘာဝတရားရဲ့ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကို နားလည်
စေချင်လို့ပါ။ ဥပမာ ကားဖြစ်ဖြစ်၊ ဆိုင်ကယ်ဖြစ်ဖြစ် မောင်းသွားလို့
ကိုယ့်ရှေ့မှာ အမှတ်မထင် တခုခုဖြတ်သွားရင် ဘရိတ်ချက်ချင်း
အုပ်လိုက်တယ်။ မြင်လိုက်တာနဲ့ ဘရိတ်က အုပ်ပြီးသားပဲ၊ သိပ်မြန်
တာ။ အဲဒါ ခန္ဓာကသူ့သဘောသူ့ဆောင် ဖြစ်သွားတာပဲ။ မြင်လိုက်
တာနဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်ကလည်းပေါ်တယ်။ သညာကလည်း ဘရိတ်
အုပ်ရမယ်လို့ မှတ်ထားတယ်။ စေတနာက တိုက်တွန်းတယ်။ ဘရိတ်
အုပ်တယ်။ မြင်လို့ ဘရိတ်အုပ်လိုက်တာက ရုပ်နာမ်အစဉ်က
သူ့သဘောသူ့ဆောင် ဖြစ်ပေါ်သွားတာပဲ။

သာမန်လူတွေက ဘယ်လိုဖြစ်လဲဆိုတော့ ငါဘရိတ်အုပ်မြန်
လို့ပေါ့ကွာ။ ရုပ်နာမ်ကို ငါလုပ်လိုက်တာ။ လူတွေက စည်းကမ်းကို
မရှိဘူးဆိုပြီး ရုပ်နာမ်အပေါ်ကို နိစ္စသညာ အတ္တသညာနဲ့ နောက်
ဆက်တွဲ ဒေါသကိလေသာတွေ မကျေနပ်တာတွေ ဆက်ဖြစ်တာ။ သမာဓိ
ရှိရင် ရုပ်နာမ်လို့တော့မသိဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလိုကိလေသာတွေတော့
မဖြစ်ဘူး။ ဘရိတ်အုပ်စရာရှိတာ အုပ်တယ်။ ဆက်သွားစရာရှိတာ

သွားတယ်။ သမာဓိရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က စိတ်ထဲမှာတည်ငြိမ်နေတယ်။ အဲဒါ သမာဓိအစွမ်းပဲ။

ဝိပဿနာကျတော့ ရှေ့စိတ်မှာ ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်တယ်။ အရှုခံအနေနဲ့ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် ဖြစ်တာပဲ။ ဒီရုပ်နာမ်တွေ အကြောင်းမတိုက်ဆိုင်ခင်ကလည်း မရှိဘူး။ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် လည်း ဖြစ်ပေါ်ပြီး ချက်ခြင်း ချုပ်ပျောက်သွားတာပဲ။ အဲဒါကို နောက်စိတ်ကသတိနဲ့ ဒီရုပ်နာမ်တွေက မြဲမနေဘူးဆိုတဲ့ နိစ္စ သညာကိုပယ်လိုက်တာ။ နိစ္စသညာကိုပယ်ပြီး အနိစ္စသညာရောက်လာ တယ်။ ဉာတပရိညာ၊ တီရဏပရိညာ၊ ပဟာနပရိညာနဲ့ မြဲတယ် ဆိုတဲ့အယူကို ပယ်တဲ့သဘောကို ကိုယ့်ဉာဏ်ထဲမှာ တွေ့လာတယ်။ ပထမတော့ ပုဂ္ဂလဗျာပါရ စိုက်ရတာပေါ့၊ တွေ့ပါများတော့လည်း ဉာဏ်ထဲမှာ ဘာတစ်ခုမှ မမြဲဘူးဆိုတဲ့ ဉာဏ်တွေဖြစ်လာတယ်။

အနိစ္စသညာဖြစ်ရင် နိစ္စကိုပယ်တယ်။ အဲဒီ နိစ္စတွေက ဘာ ကြောင့်ဖြစ်တာလဲဆိုရင် အနုသယကိလေသာကြောင့်ဖြစ်တာ။ ကျွန်တော်တို့မှာ နိစ္စအယူ ရှိနေမှန်းလည်း မသိဘူး။ နိစ္စအယူ မြဲတယ် လို့ ယူတဲ့အယူ ရှိတယ်။ ဥပမာသားသမီးရှိလားလို့မေးရင် ရှိပါတယ် ဆရာလို့ ဖြေတယ်။ ဘယ်နှစ်ယောက်လဲဆိုရင် သုံးယောက်လို့ ပြောတယ်။ အမြဲရှိသလို အယူနဲ့ပြောတာ၊ ဘာနဲ့ပြောတာတုန်း၊ သညာနဲ့မှတ်ထားပြီးပြောတာ။ အဲဒီသညာမှာ နိစ္စအယူရှိနေတယ်။ အာရုံရှိမှ စိတ်ဖြစ်တာ။ မေးလို့ဖြေရင် သားသမီးဆိုတာ သညာနဲ့ မှတ်ထားတဲ့အာရုံတွေပဲ။ အာရုံသားသမီးနဲ့ အပြင်က အရိုးသား သမီးကို ခွဲခြားမသိဘူး။ အာရုံသားသမီးကလည်း အာရုံပြုခိုက်သာ ပေါ်တာ။ မမြဲဘူး။ အရိုးသားသမီးမှာရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကလည်း

မမြဲဘူး။ ဒီလို ပိုင်းခြားသိရင် မြဲတဲ့အယူကို ပယ်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ဘယ်မှာနေလဲမေးရင် ဘယ်နားမှာနေတယ်။ အဲဒီနေရာမှာ အမြဲနေတယ် ဆိုတဲ့ အယူတော့ပါနေတယ်။ အဲဒါ အနုသယကိလေသာရဲ့ သဘောပဲ။

သူတို့ကသိပ်ချမ်းသာတာပဲ။ ချမ်းသာတယ်ဆိုတာ သညာနဲ့ မှတ်ထားတာ။ သူတို့ကသိပ်ချမ်းသာတယ်ဆိုတာ သညာနဲ့မှတ်ထားတာလို့ မထင်ဘူး။ ချမ်းသာတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုသိလဲ၊ တိုက်တွေ၊ ကားတွေ၊ ပိုက်ဆံတွေ အများကြီးရှိတာ။ သမုတိနယ်မှာတော့ ဒီလိုပဲ သတ်မှတ်တာ။ အဲဒါသညာပဲ။ ဒီသညာမှာ မြဲနေတဲ့သဘောပါနေတယ်။ သူတို့က ဆင်းရဲတယ်ဆိုတာ အမြဲဆင်းရဲနေသလိုပဲ။ ဒီသညာမှာ မြဲတဲ့သဘောပါနေတယ်။ အဲဒါ အနုသယကိလေသာကြောင့် ဖြစ်နေတာပဲ။

တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာက အဲဒီ မြဲတယ်လို့ ယူထားတဲ့ အနုသယကို ပယ်မှာ။ နိစ္စသညာကို ပယ်တာ။ ကျွန်တော်တို့က လောဘ၊ ဒေါသတွေ ပယ်တယ်လို့ ထင်နေတာ။ ဝိပဿနာဆိုတာ အနုသယကိလေသာကိုပယ်မှာ။ အနုသယကိလေသာဆိုတာ နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာ၊ သုဘသညာ၊ သုခသညာ၊ ဒါတွေကိုပယ်ရမှာ။ ဒါကြောင့် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ အသုဘလို့ ရှုရတာ။ ဒီတော့ အရှင်းဆုံးက မြဲတယ်ဆိုတဲ့အယူက နားလည်လွယ်တယ်။ ဒီသညာကမြဲတဲ့သဘော ယူနေတာ။ ဝိပဿနာပညာက အဲဒါကိုပယ်တာ။ နိစ္စသညာကို အနိစ္စသညာ ဖြစ်အောင်လုပ်တာ။ အဲဒါဝိပဿနာအလုပ်ပဲ။ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်တဲ့အလုပ်က အနုသယကိလေသာပယ်တာ။ ဒီကိလေသာက ခန္ဓာမှာ မပါဘူး။ ဥပါဒိ-ဋီ-ဘင် မရှိဘူး။ ဖြစ်-တည်-ပျက်

(၁၉၅)

မရှိဘူး။ ခန္ဓာကို ခြံရံပြီးတော့နေတာ။ သူ့ကြောင့် နိစ္စသညာ မြတ်တယ်လို့ အယူဖြစ်နေတာ။ အဲဒါကို မမြဲဘူးလို့ အသိပြောင်းဖို့ ဝိပဿနာ အားထုတ်ရတာပါ။

သားသမီးတွေရှိလားဆိုရင်တယ်။ အမြဲရှိသလိုပဲ။ ကိုယ်နဲ့ ပြောတဲ့ အချိန်မှာ သညာပဲပေါ်တာ။ သညာကလည်း မေးလိုက်မှ ပေါ်တာ၊ မမေးရင် မပေါ်ဘူး။ ပြောနေရင်းနဲ့ ဒီပြင်စကားရောက်သွားရင် အဲဒီ သားသမီး သညာက မရှိပြန်ဘူး။ ဒီလိုလေး အရင် နားလည်ရမယ်။

နိစ္စသညာကနေ အနိစ္စသညာကိုသွားဖို့ ဘာကိုသိရမလဲ ဆိုတော့ ရုပ်နာမ် ပရမတ်ကို မသိလို့ မရဘူး။ ဥပမာ သူတို့က သိပ် ချမ်းသာတယ်ဆိုတာက တိုက်တွေ၊ ကားတွေ၊ ပိုက်ဆံတွေ၊ အဲဒါက ပညတ်တွေပဲ။ ပရမတ်မှာ ချမ်းသာတယ်ဆိုတာ သုခဝေဒနာပဲ။ အဲဒီဝေဒနာ ဖြစ်ဖို့ ပစ္စည်းဥစ္စာတွေက အာရုံတွေ။ အားရုံမရှိဘဲနဲ့ လည်း ဝေဒနာဖြစ်လို့မရဘူး။ အာရုံနဲ့စိတ်ကို သဘောပေါက်ရင် ချမ်းသာတာလည်း အခိုက်အတန့်ပဲ။ ဆင်းရဲတာလည်း အခိုက် အတန့်ပဲဆိုတာ နားလည်သွားမှာပါ။ သူတို့လည်း မြဲနေတာ မဟုတ် ဘူးဆိုတဲ့ သဘောကိုသွားတွေ့မှ ချမ်းသာတာလဲ မမြဲပါလားဆိုတဲ့ အနိစ္စသညာဖြစ်သွားတာပေါ့။ သူတို့က ချမ်းသာတယ်လို့ဆိုရင် စိတ်ထဲက သူတို့အမြဲချမ်းသာတယ်လို့ ယူထားတယ်။ ဘာလို့လဲ ပရမတ် မရောက်လို့ပါ။ အမြဲချမ်းသာတယ်လို့ ယူထားတာဘာကြောင့်လဲ ဆိုရင် အနုသယကိလေသာကြောင့်ပါ။

သူတို့ကချမ်းသာတယ်ဆိုရင် ဘာကိလေသာမှ မဖြစ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ စိတ်မှာ မြဲတဲ့သဘောမျိုး ယူလိုက်တာက အနုသယပဲ။ သူတို့က ဆင်းရဲတယ်လို့ ကြားရုံလေးကြားလိုက်တာ၊ ဘာကိလေသာမှ

(၁၉၆)

မဖြစ်ပါဘူး။ ကြားကာမတ္တလေး၊ ကိုယ်နဲ့လည်း မဆိုင်ဘူး။ ကိုယ့်မှာ လောဘလည်းမဖြစ်ဘူး။ ဒေါသလည်းမဖြစ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဆင်းရဲ တယ်လို့ ကြားတဲ့အသိထဲမှာ အမြဲဆင်းရဲနေတဲ့သဘော၊ ဒီအယူ တော့ ရှိတာပဲ။ ကိုယ့်စိတ်မှာ ဒီအယူက ဘာကြောင့်ဖြစ်တာတုံး ဆိုတော့ အနုသယကိလေသာကြောင့်ပဲ။

ဒီတော့ မြဲတယ်လို့ယူထားတဲ့ အယူကနေ မမြဲဘူးဆိုတဲ့ အသိပြောင်းဖို့အတွက် ပရမတ်ကိုမသိလို့ မရဘူး။ ချမ်းသာတယ်၊ ဆင်းရဲ တယ်ဆိုတာ ဝေဒနာ။ ဆင်းရဲတာ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ချမ်းသာတာ သုခဝေဒနာ၊ ဝေဒနာလည်း ရောက်ရော ကောင်းတဲ့အာရုံနဲ့တွေ့တော့ သုခဝေဒနာ ပေါ်တယ်၊ မကောင်းတဲ့အာရုံနဲ့တွေ့တော့ ဒုက္ခဝေဒနာ ပေါ်တယ်။ လူတိုင်းမှာ ကောင်းတဲ့အာရုံ၊ မကောင်းတဲ့အာရုံတွေနဲ့ တွေ့နေရတာ။ အာရုံတွေက အချိန်တိုင်းမှာ ပြောင်းလဲနေတယ်။ ဒီချမ်းသာတာ၊ ဆင်းရဲတာတွေက မမြဲဘူးဆိုတဲ့သဘော စတင်တွေ့ လာတာပဲ။

ပရမတ်တရားတွေဟာ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ရင် ဖြစ်ပေါ် တယ်။ အကြောင်းကင်းရင် ချုပ်ပျောက်တယ်ဆိုတဲ့ ဒီအကြောင်း အကျိုးဆိုတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အခြေခံတာပါပဲ။ အနတ္တကိုအခြေခံ တာပဲ။ နိစ္စအယူကနေ အနိစ္စအယူ ပြောင်းဖို့ရာက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဲ။ အကြောင်းအကျိုးပဲ။ အနိစ္စမြင်အောင် ဘာလုပ်မလဲ သညာသိကနေ ဝိညာဏ်သိတက်ဖို့ အရေးကြီးတယ်။

သညာသိတွေက မနောမှာဖြစ်နေတာ။ ဒီသညာနဲ့မှတ်သား ထားပြီးတော့ မြဲတဲ့သဘောက မနောမှာဖြစ်တာ။ ဒီနေရာမှာခန္ဓာ ဖြစ်စဉ်တွေ ပြန်ရောက်လာတယ်။ မြင်တယ်ဆိုလည်း မျက်စိက

မြင်တယ်။ မနောကျမှသိသွားတာ။ သိသွားတာကို သညာနဲ့ မှတ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့မနောမှာ သညာက ထင်ရှားတာပဲ။ ဒါကြောင့် သညာက စွာတယ်လို့ ဒီလို ပြောလိုက်တာ။ မနောမှာ သညာက ထင်ရှားတယ်။ အသိအမှတ်ပြုလိုက်တာ၊ သညာက နိစ္စနဲ့လည်း စွဲလိုက်သေးတယ်။ သညာကလွဲပြီး ကျန်တဲ့နာမ်တရားတွေက အတိတ်ကို မှတ်မိတာ မရှိဘူး။ ဝိညာဏ်ဆိုတာ ဖြစ်ခိုက်လေးပဲသိတာ။ ဝိညာဏ်သိကို တက်စေချင်တာ။ ဘာလို့လဲဆိုရင် အနိစ္စမြင်စေချင်လို့၊ ဝိညာဏ်ရဲ့ သဘာဝက ဖြစ်ခိုက်လေးပဲ။ ပြန်လည် မှတ်မိခြင်း မရှိဘူး။ ဖြစ်ခိုက်၊ ဖြစ်ခိုက် ပစ္စုပ္ပန်တည့်တယ်။ မျက်စိက မြင်တယ်။ မနောကသိတယ်။ နားကကြားတယ်။ မနောကသိတယ်။ ဒါကဝီထိဖြစ်စဉ်ကြီးပါ။ ဝီထိ ဖြစ်စဉ်ကြီးကို လွယ်အောင် သင်လိုက်တာပါ။

မျက်စိကမြင်ပြီး မနောကသိတဲ့အခါမှာ မနောကသိတာကို ကြံတယ်လို့ ခေါ်တယ်။ စာပေက မျက်စိက မြင်စိတ်ပဲ။ မနောက ကြံသိစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှ ဆင်ခြင်လိုက်တာပေါ့။ အရောင်တွေ ပါလားလို့ ဆင်ခြင်ပြီးသိတယ်။ အသံတွေပါလားလို့ ဆင်ခြင်ပြီး သိတယ်။ သိပြီးတော့ မရပ်ဘူး။ ကြံသိစိတ် နောက်တစ်ခုထပ် ဖြစ်တယ်။ ပုံသဏ္ဍာန်တွေ ခြပ်တွေလို့ သိသွားတယ်။ ခြပ်တွေကို သိတဲ့စိတ်ပြီးတော့ အမည်တွေကို ကြံသိတဲ့စိတ်ဖြစ်သွားတာ၊ ခြပ်တွေ၊ အမည်တွေပါရင်တော့ ပညတ် ဖြစ်သွားပြီ။ ပညတ်ဖြစ်ပြီဆိုရင် ကျွန်တော်တို့မှာ အနုသယကိလေသာ မပယ်ရသေးတဲ့အတွက် ဒီပညတ်တွေကို ဘာနဲ့မှတ်လဲ၊ သညာနဲ့ မှတ်တာပဲ။ အဲဒီမှာ သတိ မရှိရင် နိစ္စသညာပါသွားတယ်။

ဒါကြောင့် ပညတ်တွေမပါခင်မှာ ပရမတ်ကိုရှုရတာ။ အမည် ပညတ်တွေ ဖြစ်တွေမလာခင်မှာ သတိနဲ့ကြည့်ရတာ၊ နားက ကြားတယ်၊ မနောကသိတယ်၊ (dog) ဒေါ့လို့ပြောရင် နားကဒေါ့ပဲ ကြားတာ။ မနောရောက်တော့ ခွေးလို့သိတာ။ မျက်စိကလည်း မြင်ရုံ မြင်တာ။ စာမဖတ်တတ်ဘူး။ စာဖတ်တာက မနောက ဖတ်တာ။ ဒီနှစ်ခုခွဲ မသိဘူး။ ဒီနှစ်ခုကို တစ်ခုတည်းအနေနဲ့သိတာ၊ လုံးသိ နေတာ။ သညာနဲ့ သိပြီး သတိရှိဖို့ကလည်း လိုတယ်။ သတိမရှိရင် လည်း ဒီနှစ်ခုကို ခွဲခြား မသိပြန်ဘူး။ မနောကျမှ နိစ္စဖြစ်သွားတာ။ ‘တစ်’ဆိုတာ အသံအစဉ်ကြီး၊ အသံတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ချုပ်ပျောက် နေတယ်။ ဒီနေရာလေးကို နားလည်ဖို့ မနည်းလုပ်ခဲ့ရတယ်။ ဝိညာဏ် သိတက်ဖို့ အနိစ္စမြင်ဖို့ ဆိုတာ လွယ်လွယ်နဲ့တော့ မရောက်နိုင်ဘူး။

‘လူ’လို့ပြောရင် ကြားတာကအသံ အစဉ်ကြီးပဲ။ ဒါပေမဲ့ ခေါင်း ကိုယ် ခြေ လက် လူလို့ သိသွားတာ၊ အဲဒီလို စိတ်ထဲမှာ ပေါ် သွားတယ်။ သညာတွေ ကတော့ မပျောက်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဘာပြောင်း သွားလဲဆိုတော့ အနိစ္စသညာနဲ့ နိစ္စသညာ ပြောင်းသွားတယ်။ ဒါလေးကို နားလည်ရပါမယ်။ နိစ္စသညာဆိုတာ လူလို့ပြောလိုက်ရင် ခေါင်း၊ ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက်တွေနဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလို့ အခိုင်အမာယူ လိုက်တာ။ သောတဝိညာဏ်နဲ့ မနောဝိညာဏ် ခွဲသိလိုက်လို့ရှိရင် အသံအစဉ်ပဲ ဆိုတာသိလို့ရှိရင် လူလို့ဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့အမည် (label) တစ်ခုပါပဲ။

တကယ့်လူတွေမှာ သွားကြည့်လိုက်၊ ရုပ်နာမ်ပဲ ရှိတယ်။ ကြားရင်လည်း ရုပ်နာမ်ပဲပေါ်တယ်။ ဘယ်နေရာမှာမဆို ရုပ်နာမ်ပဲ ရှိတယ်ဆိုတာ မြင်သွားတော့ အသံကြားရင်လည်း ရုပ်နာမ်ပဲ။

မြင်လည်း ရုပ်နာမ်ပဲ။ သွားပြီးကိုင်ကြည့် ထိကြည့်လည်း ရုပ်နာမ်ပဲ။ ဘယ်အရာမဆို ရုပ်နာမ်ကလွဲပြီး ဘာမှမရှိဘူး။ ရုပ်နာမ်ဆိုတော့ လည်း ဖြစ်တိုင်း ပျက်နေတာ တွေ့မှာပဲ။ အခုကျွန်တော်တို့ မြင်တာကို ရုပ်နာမ်လို့မသိတော့ လူတွေ သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ကုန်တာပဲ။ ကိုယ့်ကိုကိုယ်လည်း ရုပ်နာမ်လို့မသိတော့ ငါဖြစ်နေတာပဲ။ ဘာလို့ ဒီအပေါ်မှာ နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာတွေ စွဲနေတာလဲဆိုတော့ နှလုံး သွင်းတာ အားနည်းနေလို့ ဉာဏ်တစ်ခုက ဖြစ်မလာနိုင်ဘူး ဖြစ်နေတာပါ။

မြင်ခိုက်မှာ အဆင်းကို သမာဓိရှိတော့ ဟိုဘက်ဒီဘက် လှည့်လိုက်တာနဲ့ အဆင်းက ပြောင်းနေတယ်လေ။ မနောမှာ သမာဓိ နဲ့ကပ်ပြီး သတိပြုထားတာပါ။ အဲဒါဝိညာဏ်သိ။ သမာဓိမရှိတော့ သညာက ပြန်ပေါ်တာပေါ့။ သညာကစွာတယ်ဆိုတာ သတိမရှိ တာနဲ့ သညာက ချက်ချင်းထွက်လာတာ။ ဒီဝိညာဏ်သိနဲ့ ဆက်တိုက် မနေနိုင်ဘူး။ ဝိညာဏ်သိနဲ့ ဆက်တိုက်နေနိုင်တော့ အနိစ္စမြင်လာ တာပဲ။ ဝိညာဏ်သိနဲ့ မနေနိုင်တော့ သညာတွေက ကြားထိုးတာ။ ဒီသညာတွေ ကြားထိုးနေတော့ မြဲတဲ့အနေနဲ့ ပြန်ပြန်ယူတာပဲ။

အခု ဓမ္မာရုံပေါ်ရောက်တယ်ဆို တရားလေးမှတ်ရင်း စိတ်က အိမ်ရောက်သွားတယ်။ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်မှာ ဘယ်အိမ်မှ မရှိဘူး။ အိမ်ပြန်တာ သညာကပဲ ပြန်လို့ရတယ်။ ကိုယ့်အိမ်ရှိတယ် ဆိုတာ နိစ္စသညာက ကြားထိုးနေတာပဲ။

ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်မှာ ဖြစ်တိုင်းပျက်နေတယ်ဆိုတဲ့ ဝိညာဏ် သိကို သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိအစွမ်းနဲ့ ထိန်းမထားနိုင်ဘူး။ နိစ္စ သညာထဲ ပြန်ပြန်ရောက်သွားလို့ကတော့ သညာက နိစ္စနဲ့ ပြန်ပြန်ယူ

တာ။ ပြီးခဲ့တာတွေကို ဘယ်သူက ဘာပြောတယ်၊ ဟိုရောက်ဒီရောက်
တွေးနေတာ၊ အဲဒါတွေလည်း နိစ္စသညာကနေ သိနေတာပါပဲ။

ဟိုတစ်နေ့က တဏှာရှုထောင့်ကို ပြောခဲ့တာ။ တဏှာက
အာရုံကို ဆာလောင်တယ်။ တဏှာက ခြံရံထားသေးတယ်။
တဏှာ အစွမ်းကြောင့် ဟိုရောက် ဒီရောက်နဲ့ တဏှာက အာရုံနောက်
လိုက်နေတာ။ ဒါတွေက တဏှာရဲ့လက်ချက်ပဲ။ ကိုယ့်စိတ်ကို
သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိနဲ့ မဆုံးမနိုင်ဘူးပေါ့။ ဒီလိုမြင်သွားပါ
လိမ့်မယ်။ ဝိညာဏ်သိ ရောက်ရင်တော့ နိစ္စသညာကနေ အနိစ္စ
သညာ ပြောင်းလာမှာပါ။ ဝိပဿနာနဲ့တော့ တဒင်္ဂပြောင်းနိုင်
တာပဲ။ မဂ်ဉာဏ်နဲ့ကျမှ အပြီး ပြောင်းနိုင်ပါတယ်။ ဒီလို နားလည်
ရပါမယ်။ မဂ်ဉာဏ်နဲ့ကျမှ အနုသယကို အပြီးပယ်နိုင်ပြီးတော့
ပြောင်းနိုင်တာ။ ဒီတော့ ဝိပဿနာပညာဆိုတာ နိစ္စသညာကနေ
အနိစ္စသညာ ပြောင်းတာ၊ အနုသယကိလေသာကို ပယ်တာ။ သူက
ဥပါဒ်-ဌိ-ဘင်ထဲမှာ မပါဘူး။ အဲဒီလိုဖြစ်ဖို့ ဝိညာဏ်သိနဲ့ နေတတ်ဖို့
လိုပါတယ်။ ဝိညာဏ်သိတက်ဖို့ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိတွေ ထူထောင်
ကြမယ်။